

05

ЦЕНТР. ГОСБИБЛИОТЕКА Т.С.С.Р.

Инв. № 29

30K-2

2600

ПРОЛЕТАРЫ ВСЕХ СТРАН, СОЮЗЯЩЕСЯ!

БОЛЬШЭВІК БЕЛАРУСІ

ПАЛІТЫКА-ЭКАНАМІЧНЫ
ДВУХТЫДНЕВІК
ОРГАН ЦК КП(б) Б

ГОД ВЫДАНИЯ VIII

№ 1—2

СТУДЗЕНЬ 1934 г.

863

З М Е С Т:

Рэзалюцыя XVII з'езда па справаздачнаму дакладу тав. Сталіна аб рабоце ЦК ВКП(б)	Стар.	2
І. В. Сталін.—Справаздача ЦК XVII з'езду ВКП(б)		3
Бурачэўскі і Скаблоў.—Соцыялістычная рэканструкцыя Дрысенскага раёна		51
Дмітрыеў.—За ўзорную падрыхтоўку і правядзенне веснавой сяўбы		65
Брыгнєвіч.—Па калгасах Жлобіншчыны		79
Архіпаў.—Дзевяць месяцаў работы палітаддзела соўгаса		91
Анкірэў.—Аб арганізацыі палітвучобы ў КСМ.		94

НА ІНСУЛЬТАЦЫ

Бандарчын.—Менігіт коняй		99
Забелэ.—Агрэхніка сонечніка на сілос		102
Рэзалюцыя XV з'езда КП(б)Б		105
ПАСТАНОВЫ ЦК КП(б)Б		129

Адрас рэдакцыі:

Менск, Чырмоназармейская вул.
ЦК КП(б)Б, аскай № 21.
Тэлефоны: рэдактара 21044, адм. сакратара 21000,
комутатар 20.

**Рэзалюцыя XVII з'езда ВКП(б)
па справаздачнаму дакладу т. СТАЛІНА
аб рабоце ЦК ВКП(б)**

(Прынята аднагалосна)

Заслухаўшы справаздачны даклад т. СТАЛІНА
аб дзейнасці ЦК ВКП(б), XVII з'езд ВКП(б)
пастанаўляе:

1. Ухваліць цалкам і поўнасцю палітычную лі-
нію і практычную работу ЦК ВКП(б).

2. Ухваліць справаздачны даклад тав. Сталіна
і прапанаваць усім партарганізацыям кіравацца
ў сваёй рабоце палажэннямі і задачамі, высу-
нутымі ў дакладзе тав. Сталіна.

Справаздачны даклад тав. Сталіна XVII з'езду партыі аб рабоце ЦК ВКП(б)

Прадаўжаючыся крызіс сусветнага капіталізма і знешняе становішча Совецкага саюза

Таварышы! З часу XVI з'езда прайшло больш трох год.

Перыяд не вельмі вялікі. Але ён больш, чым які-небудзь другі перыяд, насычан эместам. Я думаю, што ні адзін з перыядаў апошняга дзесяцігоддзя не быў так багат падзеямі, як гэты перыяд.

У галіне эканамічнай гэтыя гады былі гадамі прадаўжаючага сусветнага эканамічнага крызіса. Крызіс ахапіў не толькі прамысловасць, але і сельскую гаспадарку ў цэлым. Крызіс бушаваў не толькі ў сферы вытворчасці і гандлю. Ён перанёсся таксама ў сферу крэдыта і грашовага звароту, перавярнуўшы ўверх дном крэдытныя і валютныя адносіны, якія ўсталяваліся паміж краінамі. Калі раней яшчэ сям-там спрачаліся—ёсць сусветны эканамічны крызіс ці няма яго, то цяпер ужо не спрачаюцца аб гэтым, бо занадта ясны наяўнасць крызіса і яго спусташальныя дзеянні. Цяпер спрачаюцца ўжо аб другім—ці можна выйсці з крызіса, ці няма выхаду, а калі ёсць выхад, то якім чынам ажыццявіць яго.

У галіне палітычнай гэтыя гады былі гадамі далейшага абвастрэння адносін як паміж капіталістычнымі краінамі, так і ўнутры гэтых краін. Вайна Японіі з Кітаем і акупацыя Манчжурый, абвастрыўшыя адносіны на Далёкім Усходзе; перамога фашызма ў Германіі і таржэство ідэі рэванша, абвастрыўшыя адносіны ў Еўропе; выхад Японіі і Германіі з Лігі нацый, даўшы ногы штуршок росту ўзбраенняў і падрыхтоўцы да імперыялістычнай вайны; паражэнне фашызма ў Іспаніі, якое лішні раз указвае на тое, што рэвалюцыйны крызіс наспявае і фашызм далёка нядоўгавечны,—такавы важнейшыя факты справаздачнага перыяда. Не дзіва, што буржуазны пацыфізм дыша на ладан, а разбраенчыя тэндэнцыі адкрыта і прама змяняюцца тэндэнцыямі ўзбраення і даўзбраення.

Сярод гэтых бушуючых хваль эканамічных патрасенняў і ваенна-палітычных катастроф СССР стаіць асобна, як уцёс, прадаўжаючы сваю справу сацыялістычнага будаўніцтва і барацьбы за захаванне міру. Калі там, у капіталістычных краінах, усё яшчэ бушуе эканамічны крызіс, то ў СССР прадаўжаецца ўздых як у галіне прамысловасці, так і ў галіне сельскай гаспадаркі. Калі там, у капіталістычных краінах, ідзе ліхаманкавая падрыхтоўка да новай вайны, для

новага пераделу свету і сфер уплыву, то СССР прадаўжае сістэматычную, упартую барацьбу супроць пагрозы вайны і за мір, прычым нельга сказаць, каб намаганні СССР у гэтай галіне не мелі ніякага поспеху.

Такоў агульны малюнак міжнароднага становішча ў даны момант.

Піройдзем да разгляду асноўных даных аб эканамічным і палітычным становішчы капіталістычных краін.

1. Рух эканамічнага крызіса ў капіталістычных краінах

Цяперашні эканамічны крызіс у капіталістычных краінах адрозніваецца ад усіх аналагічных крызісаў, між іншым, тым, што ён з'яўляецца найбольш доўгім і зацяжным. Калі раней крызісы вычэрпваліся ў 1—2 гады, то цяперашні крызіс прадаўжаецца вось ужо пяты год, спусташаючы год за годам гаопадарку капіталістычных краін і высмоктваючы з яе жыр, накоплены за папярэднія гады. Не дзіва, што гэты крызіс з'яўляецца найбольш цяжкім з усіх крызісаў.

Чым вытлумачыць гэты небывалы зацяжны характар сучаснага прамысловага крызіса?

Тлумачыцца гэта перш за ўсё тым, што прамысловы крызіс захваціў усе без выключэння капіталістычныя краіны, затрудніўшы ма-неўраванне адных краін за кошт другіх.

Тлумачыцца гэта, па-другое, тым, што крызіс прамысловы пераплёўся з крызісам аграрным, ахапіўшым усе без выключэння аграрныя і паўаграрныя краіны, што не магло не ўскладніць і паглыбіць крызіс прамысловы.

Тлумачыцца гэта, па-трэцяе, тым, што аграрны крызіс узмацніўся за гэты час і ахапіў усе галіны сельскай гаспадаркі, у тым ліку жывёлагадоўлю, даўшы яе да дэградацыі, да пераходу ад машын к ручной працы, да замены трактара канём, да рэзкага скарачэння, а часам і поўнага адмаўлення ад прымянення штучных угнаенняў, што яшчэ больш зацягнула прамысловы крызіс.

Тлумачыцца гэта, па-чацвёртае, тым, што пануючыя ў прамысловасці манопольныя картэлі стараюцца захаваць высокія цэны на тавары,—акалічнасць, якая робіць крызіс асабліва хваравітым і перашкаджае рассасванню таварных запасаў.

Тлумачыцца гэта нарэшце,—і гэта галоўнае—тым, што прамысловы крызіс разыграўся ва ўмовах агульнага крызіса капіталізма, калі капіталізм не мае ўжо і не можа мець ні ў асноўных дзяржавах, ні ў калоніях і залежных краінах той сілы і моцнасці, якія ён меў да вайны і Окцябрскай рэвалюцыі, калі прамысловасць капіталістычных краін атрымала ў спадчыну ад імперыялісцкай вайны хранічную недагрузку прадпрыемстваў і мільёныя арміі беспрацоўных, ад якіх яна не ў сілах больш вызваліцца.

Такавы акалічнасці, ажрэсліўшыя глыбока зацяжны характар цяперашняга прамысловага крызіса.

Гэтымі-ж акалічнасцямі тлумачыцца і той факт, што крызіс не абмежаваўся сферай вытворчасці і гандлю і захваціў таксама крэдытную сістэму, валюту, сферу даўгавых абавязацельстваў і т. д., разбіўшы традыцыйна ўстанавіўшыся адносіны як між паасобнымі краінамі, так і між сацыяльнымі групамі ў паасобных краінах.

Вялікую ролю адыграла тут падзенне цэн на тавары. Не гледзячы на супраціўленне манопольных картэляў, падзенне цэн расло са

стихійною сілай, прычым падалі цэны перш за ўсё і больш за ўсё на тавары неарганізаваных тавараўладальнікаў—сялян, рамеснікаў, дробных капіталістаў, і толькі паступова і ў меншай ступені тавараўладальнікаў арганізаваных—аб'яднаных у картэлі капіталістаў. Падзенне цэн зрабіла становішча даўжнікоў (прамыслоўцы, рамеснікі, сяляне і т. п.) няясным і, наадварот, становішча крэдытораў—нячувана прывілеяваным. Такое становішча павінна было прывесці і сапраўды прывяло да каласальнага банкруцтва фірм і паасобных прадпрыемстваў. На працягу апошніх трох год на гэтай глебе загінулі дзесяткі тысяч акцыянерных таварыстваў у ПАЗШ, у Германіі, у Англіі, ва Францыі. За банкруцтвамі акцыянерных таварыстваў пашло абясцэненне валют, некалькі аблягчыўшае становішча даўжнікоў. За абясцэненнем валют—легалізаваная дзяржавай няўплата даўгоў як знешніх, так і ўнутраных. Крах такіх банкаў, як Дармштадскі і Дрэздзенскі банкі ў Германіі, Крэдыт-Анштальт—у Аўстрыі і такіх канцэрнаў, як канцэрн Крэйгера ў Швецыі, Інсул-Канцэрн у ПАЗШ і т. д.—усім вядомы.

Зразумела, што за гэтымі з'явамі, расхістаўшымі асновы крэдытнай сістэмы, павінны былі паследаваць і сапраўды паследвалі спыненне плацяжоў па крэдытах і замежных пазыках, спыненне плацяжоў па міжсаюзніцкіх даўгах, спыненне экспарта капітала, новае скарачэнне знешняга гандлю, новае скарачэнне экспарта тавараў, узмацненне барацьбы за знешнія рынкі, гандлёвая вайна паміж краінамі і—дэмпінг. Так, таварышы, дэмпінг. Я гавару не аб савецкім мнімым дэмпінгу, аб якім яшчэ зусім нядаўна да хрыпаты крычалі некаторыя блугародныя дэпутаты блугародных парламентаў Еўропы і Амерыкі. Я гавару аб сапраўдным дэмпінгу, які практыкуецца цяпер змалю ўсім «цывілізаванымі» дзяржавамі, аб чым блугаразумна захоўваюць маўчанне гэтыя храбрыя і блугародныя дэпутаты.

Зразумела таксама, што гэтыя спадарожныя прамысловаму крызісу руйнуючыя з'явы, якія разыграліся па-за сферай вытворчасці, не маглі ў сваю чаргу не зрабіць уплыў на ход прамысловага крызіса ў сэнсе яго ўсугублення і ўскладнення.

Такоў агульны малюнак руху прамысловага крызіса.

Вось некаторыя лічбы з афіцыйных матэрыялаў, ілюструючыя рух прамысловага крызіса за справаздачны перыяд.

Аб'ём прамысловай прадукцыі ў процантах к 1929 г.

	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
СССР.	100,0	129,7	161,9	184,7	201,6
ПАЗШ	100,0	80,7	68,1	53,8	64,9
Англія	100,0	92,4	83,8	83,8	85,1
Германія	100,0	88,3	71,7	59,8	66,8
Францыя.	100,0	100,7	89,2	69,1	7,4

Гэта табліца, як бачыце, сама гаворыць за сябе.

У той час, як прамысловасць асноўных капіталістычных краін падала з года ў год у параўнанні з узроўнем 1929 г. і толькі ў 1933 г.

пачала зрыху апраўляцца, далёка яшчэ не дасягнуўшы, аднак, ужо ў 1929 г., прамысловасць СССР расла з года ў год, перажываючы працэс бесперапыннага пад'ёму.

У той час, як прамысловасць асноўных капіталістычных краін паказвае ў сярэднім скарачэнне аб'ёму сваёй прадукцыі к канцу 1933 г. у параўнанні з узроўнем 1929 г. на 25 проц. і больш, прамысловасць СССР вырасла за гэты час больш, чым удвая, т. зн. больш, чым на 100 проц. (апладысменты).

Можа паказацца, судзячы па гэтай табліцы, што з чатырох капіталістычных краін Англія знаходзіцца ў найбольш спрыяючым становішчы. Але гэта не зусім верна. Калі ўзяць прамысловасць гэтых краін і параўнаць яе з даваенным узроўнем, то маюнак атрымліваецца некалькі іншы.

Вось адпаведная табліца:

Аб'ём прамысловай прадукцыі ў процантах к даваеннаму ўзроўню

	1913 г.	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
СССР.	100,0	194,3	252,1	314,7	359,0	391,9
ПАЗШ	100,0	170,2	137,3	115,9	91,4	110,2
Англія	100,0	99,1	91,5	83,0	82,5	85,2
Германія	100,0	113,0	99,8	81,0	67,6	75,4
Францыя	100,0	139,0	140,0	124,0	96,1	107,6

Як бачыце, прамысловасць Англіі і Германіі ўсё яшчэ не дасягнула даваеннага ўзроўню, тады як ПАЗШ і Францыя перавысілі яго на некалькі процантаў, а СССР падняў—павялічыў сваю прамысловую прадукцыю за гэты перыяд у параўнанні з даваенным узроўнем больш, чым на 290 проц. (апладысменты).

Але з гэтых табліц следуе яшчэ адзін вывад.

У той час як прамысловасць асноўных капіталістычных краін увесь час падае, пачынаючы з 1930 г. і асабліва з 1931 г., дайшоўшы ў 1932 г. да пункту найбольшага ўпадку,—у 1933 годзе яна стала некалькі апраўляцца і падымацца. Калі ўзяць месячныя даныя па 1932 і 1933 гадах, то яны яшчэ больш пацвярджаюць гэты вывад, бо яны гавораць аб тым, што прамысловасць гэтых краін, не гледзячы на хістанні яе прадукцыі на працягу 1933 года, не праявіла тэндэнцыі давесці хістанні ўніз да ўзроўню найбольшага ўпадку, меўшага месца ўлетку 1932 года.

Што гэта значыць?

Гэта значыць, што прамысловасць асноўных капіталістычных краін, як відаць, ужо прайшла пункт найбольшага ўпадку, да якога яна больш не варочалася на працягу 1933 года.

Некаторыя схільны прыпісаць гэту з'яву ўплыву выключна штучных фактараў, накішталт ваенна-інфляцыйнай кан'юнктуры. Не можа быць сумнення, што ваенна-інфляцыйная кан'юнктура адыгрывае тут не малую ролю. Гэта асабліва верна ў адносінах Японіі, дзе гэты штучны фактар з'яўляецца галоўнай і рашаючай сілай некаторага ажыўлення некаторых, галоўным чынам, ваенных галін прамысло-

васці. Але было-б грубай памылкай тлумачыць усё ваенна-інфляцыйнай кан'юктурай. Такое тлумачэнне няправільна хоць-бы таму, што ахарактарызаваныя мною некаторыя зрухі ў прамысловасці належаюцца не ў плаасобных і выпадковых раёнах, а ва ўсіх, амаль ва ўсіх прамысловых краінах, у тым ліку ў краінах з цвёрдай валютай. Відавочна, што побач з ваенна-інфляцыйнай кан'юктурай тут мае месца таксама дзеянне ўнутраных эканамічных сіл капіталізма.

Капіталізму ўдалося некалькі аблягчыць становішча прамысловасці за кошт рабочых—шляхам паглыблення іх эксплуатацыі праз узмацненне інтэнсіўнасці іх працы, за кошт фермераў—шляхам правядзення палітыкі найбольш нізкіх цен на прадукты іх працы, на харчы і часткова на сыравіну, за кошт сялян, калоній і эканамічна слабых краін—шляхам яшчэ большага зніжэння цен на прадукты іх працы, галоўным чынам, на сыравіну і затым на харчы.

Ці значыць гэта, што мы маем справу з пераходам ад крызіса да звычайнай дэпрэсіі, якая цягне за сабой новы пад'ём і росквіт прамысловасці? Не, не значыць.

У кожным разе ў цяперашні час не існуе такіх даных, прамых або ўскосных, якія-б гаварылі аб наступаючым пад'ёме прамысловасці ў капіталістычных краінах. Больш таго,—судзячы па ўсяму, такіх даных і не можа быць, па крайняй меры ў бліжэйшы час. Не можа быць, бо прадаўжаюць дзейнічаць усе тыя неспрыяльныя ўмовы, якія не даюць прамысловасці капіталістычных краін падняцца колькі-небудзь сур'ёзна ўгару. Гутарка ідзе аб прадаўжаючымся агульным крызісе капіталізма, у абстаноўцы якога працякае эканамічны крызіс, аб хранічнай недагрузцы прадпрыемстваў, аб хранічным масавым беспрацоўі, аб перапляценні прамысловага крызіса з сельска-гаспадарчым крызісам, аб адсутнасці тэндэнцыі да колькі-небудзь сур'ёзнага абнаўлення асноўнага капітала, прадвешчаючага звычайна наступленне пад'ёму і т. д. і т. п.

Відавочна, што мы маем справу з пераходам ад пункту найбольшага ўпадку прамысловасці, ад пункту найбольшай глыбіні прамысловага крызіса—к дэпрэсіі, але к дэпрэсіі не звычайнай, а к дэпрэсіі асобага роду, якая не вядзе да новага пад'ёму і росквіту прамысловасці, але і не варочае яе к пункту найбольшага ўпадку.

2. Абвастрэнне палітычнага становішча ў капіталістычных краінах

Рэзультатам зацяжнага эканамічнага крызіса з'явілася небывалас дагэтуль абвастрэнне палітычнага становішча капіталістычных краін, як унутры гэтых краін, так і паміж імі.

Узмацненне барацьбы за знешнія рынкі, знішчэнне апошніх астаткаў свабоднага гандлю, забаронныя мытныя пошліны, гандлёвая вайна, вайна валют, дэмпінг і многія іншыя аналагічныя мерапрыемствы, дэманструючыя крайні нацыяналізм у эканамічнай палітыцы, абвастрылі да крайнасці адносіны паміж краінамі, стварылі глебу для ваенных сутычак і паставілі на чаргу вайну, як сродак новага перадазелу свету і сфер уплыву на карысць больш моцных дзяржаў.

Вайна Японіі з Кітаем, акупацыя Манчжурый, выхад Японіі з Лігі нацый і прасоўванне ў Паўночны Кітай—яшчэ больш абвастрылі становішча. Узмацненне барацьбы за Вялікі акеан і рост ваенна-морскіх узбраенняў ў Японіі, ПАЗШ, Англіі, Францыі прадстаўляюць рэзультат гэтага абвастрэння.

Выход Германіі з Лігі нацый і здань рэваншу далі новы штуршок да абвастрэння становішча і росту ўзбраенняў у Еўропе.

Не дзіва, што буржуазны лацыфізм цягне цяпер жалкае існаванне, а балбатня аб разбраенні змяняецца «дзелавымі» разгаворамі аб узбраенні і даўзбраенні.

Зноў, як і ў 1914 годзе, на першы план высоўваюцца партыі ваяўнічага імперыялізма, партыі вайны і рэваншу.

Справа яўным чынам ідзе к новай вайне.

Яшчэ больш абвастраецца, з прычыны дзеяння тых-жа фактараў, унутранае становішча капіталістычных краін. Чатыры гады пра-мысловага крызіса знізілі і дагэлі да роспачы рабочы клас. Чатыры гады сельска-гаспадарчага крызіса разарылі ўсё несаможныя слаі сялянства не толькі ў асноўных капіталістычных краінах, але і—асабліва—у залежных і каланіяльных краінах. Гэта факт, што не гледзячы на ўсякія статыстычныя хітраванні, якія маюць сваёй мэтай пераўменшанне ліку беспрацоўных, колькасць беспрацоўных паводле афіцыйных даных буржуазных устаноў даходзіць у Англіі да 3-х млн., у Германіі—да 5 млн., у ПАЗШ—да 10 млн., не гаворачы ўжо аб другіх краінах Еўропы. Дабаўце да гэтага часткова беспрацоўных, колькасць якіх перавышае дзесятак мільёнаў, дабаўце мільённыя масы разарыўшыхся сялян,—і вы атрымаеце прыблізна малонак галечы і роспачы працоўных мас. Народныя масы не дайшлі яшчэ да таго, каб пайсці на штурм капіталізма, але што ідэя штурму спее ў свядомасці людзей, у гэтым наўрад ці можа быць сумненне. Аб гэтым красамоўна гавораць хоць-бы такія факты, як іспанская рэвалюцыя, звергнуўшая рэжым фашызма, і рост савецкіх раёнаў у Кітаі, які не ў сілах прыпыніць злучаная контррэвалюцыя кітайскай і замежнай буржуазіі.

Гэтым, уласна, і тлумачыцца той факт, што пануючыя класы капіталістычных краін старанна знішчаюць або зводзяць на нішто апошнія астаткі парламентарызма і буржуазнай дэмакратыі, якія могуць быць скарыстаны рабочым класам у яго барацьбе супроць прыгнатылікаў, заганыюць у падполле камуністычныя партыі і пераходзяць да адкрыта тэрарыстычных метадаў захавання сваёй дыктатуры.

Шавінізм і падрыхтоўка вайны, як асноўныя элементы знешняй палітыкі, абуджанне рабочага класа і тэрор у галіне ўнутранай палітыкі, як неабходны сродак для ўмацавання тылу будучых ваенных фронтаў,—вось што асабліва займае цяпер сучасных імперыялістычных палітыкаў.

Не дзіва, што фашызм стаў цяпер найбольш модным таварам сярод ваяўнічых буржуазных палітыкаў. Я гавару не толькі аб фашызме, наогул, але перш за ўсё аб фашызме германскага тыпу, які няправільна называецца нацыянал-соцыялізмам, бо пры самым стараным разглядзе немагчыма ён выявіць у ім нават атама соцыялізма.

У гэтай сувязі перамогу фашызма ў Германіі трэба разглядаць не толькі як прызнак слабасці рабочага класа і рэзультат здрад соцыял-дэмакратыі рабочаму класу, расчысціўшай дарогу фашызму. Яе трэба разглядаць таксама, як прызнак слабасці буржуазіі, як прызнак таго, што буржуазія ўжо не ў сілах панаваць старымі метадамі парламентарызма і буржуазнай дэмакратыі, з прычыны чаго яна вымушана прыбегнуць ва ўнутранай палітыцы да тэрарыстычных метадаў кіраўніцтва,—як прызнак таго, што яна не ў сілах больш знайсці выхад з цяперашняга становішча на базе мірнай знеш-

няй палітыкі, з прычыны чаго яна вымушана прыбегнуць да палітыкі вайны.

Такаво становішча.

Як бачыце, справа ідзе к новай імперыялісцкай вайне, як к выхаду з цяперашняга становішча.

Вядома, няма падстаў меркаваць, што вайна можа даць сапраўдны выхад. Наадварот, яна павінна яшчэ больш заблытаць становішча. Больш таго, яна напэўна развяза рэвалюцыю і паставіць пад пытанне само існаванне капіталізма ў радзе краін, як гэта мела месца ў ходзе першай імперыялісцкай вайны. І калі, не гледзячы на вопыт першай імперыялісцкай вайны, буржуазныя палітыкі ўсё-ж хапаюцца за вайну, як утапаючы за саломінку, то гэта значыць, што яны канчаткова заблыталіся, напалі ў тупік і гатовы ляцець на стром галавы ў бяздонне.

Не лішне таму разгледзець каротка тыя планы арганізацыі вайны, якія выношваюцца цяпер у колах буржуазных палітыкаў.

Адны думают, што вайну трэба арганізаваць супроць адной з вялікіх дзяржаў. Яны думают нанесці ёй знішчальнае паражэнне і напразіць свае справы за яе кошт. Дапусцім, што яны арганізавалі такую вайну. Што з гэтага можа атрымацца? Як вядома, у час першай імперыялісцкай вайны таксама хацелі знішчыць адну з вялікіх дзяржаў—Германію і пажывіцца за яе кошт. А што з гэтага вышла? Германію яны не знішчылі, але пасялі ў Германіі такую ненавісць да пераможцаў і стварылі такую багатую глебу для рэваншу, што да гэтага часу яшчэ не могуць, ды, мабыць, не хутка яшчэ змогуць расхлябаць тую агідную кашу, якую самі-ж заварылі. Але затое яны атрымалі разгром капіталізма ў Расіі, перамогу пролетарскай рэвалюцыі ў Расіі і—ясная справа—Савецкі саюз. Дзе гарантыя, што другая імперыялісцкая вайна дасць ім «лепшыя» рэзультаты, чым першая? Ці не вярней будзе прадпалажыць адваротнае?

Другія думают, што вайну трэба арганізаваць супроць адной з слабых у ваенных адносінах, але абшырных у сэнсе рынку краін, напрыклад, супроць Кітая, які, аказваюцца, нельга назваць к таму-ж дзяржавай ва ўласным сэнсе слова, а прадстаўляе толькі «неарганізаваную тэрыторыю», якая мае патрэбу ў тым, каб яе захапілі моцныя дзяржавы. Яны хочуць, відавочна, канчаткова яго падзяліць і напразіць свае справы за яго кошт. Дапусцім, што яны арганізавалі такую вайну. Што з гэтага можа атрымацца? Вядома, што ў пачатку XIX стагоддзя акурат таксама глядзелі на Італію і Германію, як глядзяць цяпер на Кітай, г. зн. лічылі іх «неарганізаванымі тэрыторыямі», а не дзяржавамі, і занявольвалі іх. А што з гэтага атрымалася? З гэтага атрымаліся, як вядома, вайна Германіі і Італіі за незалежнасць і аб'яднанне гэтых краін у самастойныя дзяржавы. З гэтага атрымалася ўзмацненне ненавісці да паднявольшчыкаў у сэрцах народаў гэтых краін, рэзультаты якой да гэтага часу яшчэ не ліквідаваны і, мабыць, не хутка яшчэ будуць ліквідаваны. Паўстае пытанне: дзе гарантыя, што тое-ж самае не атрымаецца ў рэзультате вайны імперыялістаў супроць Кітая?

Трэція думают, што вайну павінна арганізаваць «вышэйшая раса», скажам, германская «раса», супроць «ніжэйшай расы», перш за ўсё—супроць славян, што толькі такая вайна можа даць выхад са становішча, бо «вышэйшая раса» прызвана апладняць «ніжэйшую» і панаваць над ёю. Дапусцім, што гэта дзіўную тэорыю, якая так-жа далёка ад навукі, як неба ад зямлі,—дапусцім, што гэта дзіўную

тэорыю перавялі на практыку. Што з гэтага можа атрымацца? Вядома, што стары Рым акурат таксама глядзеў на продкаў цяперашніх германцаў і французцаў, як глядзяць цяпер прадстаўнікі «вышэйшай расы» на славянскія пляменні. Вядома, што стары Рым трэціраваў іх «ніжэйшай расай», «варварамі», прызванымі быць у вечным падначаленні «вышэйшай расе», «вялікаму Рыму», прычым—між намі будзь сказана—стары Рым меў для гэтага некаторую падставу, чаго нельга сказаць аб прадстаўніках цяперашняй «вышэйшай расы» (гром апладысmentaў). А што з гэтага вышла? Вышла тое, што не-рымляне, г. зн. все «варвары», аб'ядналіся супроць агульнага ворага і з гromaм перакулілі Рым. Паўстае пытанне: дзе гарантыя, што прэтэнзіі прадстаўнікоў цяперашняй «вышэйшай расы» не прыгядуць да тых-жа плачэўных рэзультатаў? Дзе гарантыя, што фашысцка-літаратурным палітыкам у Берліне пашанцуе больш, чым старым і выпрабаваным заваявальнікам у Рыме? Ці не вярней будзе прадпалажыць адваротнае?

Нарэшце, чацвертыя думаюць, што вайну трэба арганізаваць супроць СССР. Яны думаюць разбіць СССР, падзяліць яго тэрыторыю і пажывіцца за яго кошт. Памылкова было-б лічыць, што так думаюць толькі некаторыя ваенныя колы ў Японіі. Нам вядома, што такія-ж планы выношваюцца ў колах палітычных кіраўнікоў некаторых дзяржаў Еўропы. Дапусцім, што гэтыя паны перайшлі ад слоў да справы. Што з гэтага можа атрымацца? Наўрад ці можна сумнявацца, што гэта вайна будзе самай небяспечнай для буржуазіі вайной. Яна будзе самай небяспечнай не толькі таму, што народы СССР будуць біцца на смерць за заваяванні рэвалюцыі. Яна будзе самай небяспечнай для буржуазіі яшчэ таму, што вайна будзе адбывацца не толькі на фронтах, але і ў тылу ў праціўніка. Буржуазія можа не сумнявацца, што шматлікія прыяцелі рабочага класа СССР у Еўропе і Азіі пастараюцца ўдарыць у тыл сваім прыгнятальнікам, якія зацелялі злачынную вайну супроць бацькаўшчыны рабочага класа ўсіх краін. І хай не крыўдуюць на нас паны буржуа, калі яны на другі дзень пасля такой вайны не далічацца некаторых блізкіх ім урадаў, цяпер шчасліва царствуючых «міласцю божай» (гром апладысmentaў). Адна такая вайна супроць СССР ужо была, калі ўспомніце, 15 год таму назад. Як вядома, усімі паважаны Чэрчыль прыбраў тады гэту вайну ў паэтычную формулу—«нашэсце чатырнаццаці дзяржаў». Вы памятаеце, вядома, што гэта вайна згуртавала ўсіх працоўных нашай краіны ў адзіны лагер самаахвярных байцоў, якія грудзмі абаранялі сваю рабоча-сялянскую радзіму ад знешніх ворагаў. Вы ведаеце, чым яна скончылася. Яна скончылася вытнаннем інтэрвентаў з нашай краіны і стварэннем рэвалюцыйных «Камітэтаў дзеяння» у Еўропе. Наўрад ці можна сумнявацца, што другая вайна супроць СССР прыведзе да поўнага паражэння нападаючых, да рэвалюцыі ў радзе краін Еўропы і Азіі і разгрому буржуазна-памешчыцкіх урадаў гэтых краін.

Такавы ваенныя планы заблытаўшыхся буржуазных палітыкаў.

Як бачыце, яны не блещуць ні розумам, ні доблесцю (апладысменты).

Але калі буржуазія выбірае шлях вайны, то рабочы клас капіталістычных краін, даведзены да роспачы чатырохгадовым крызісам і беспрацоўем, становіцца на шлях рэвалюцыі. Гэта значыць, што спее і будзе наспяваць рэвалюцыйны крызіс. І рэвалюцыйны крызіс будзе нарастаць тым хутчэй, чым больш будзе заблытацца буржуазія ў

своїх ваєнных камбінацях, чым часцей буде та протраплянь да гэрарыстычных метадаў барацьбы супроць рабаваньства і працоўных сялян.

Некаторыя таварышы думаюць, што паколькі ёсць рэволюцыйны крызіс, буржуазія павінна панадзі ў бязвыхаднае становішча, што яе канец, стала быць, прадвызначан ужо, што перамога рэволюцыі тым самым ужо забяспечана і што ім застаецца толькі чакаць надзення буржуазіі і пісаць пераможныя рэзюльцы. Гэта глыбокая памылка. Перамога рэволюцыі ніколі не прыходзіць сама. Не трэба падрыхтаваць і заватваць. А падрыхтаваньне і заватваньне яе можа толькі моцная пролетарская рэволюцыйная партыя. Бываюць моманты, калі становішча рэволюцыйнае, улада буржуазіі хістаецца да самых асноў, а перамога рэволюцыі ўсё-ж не прыходзіць. Бо няма ў наяўнасці рэволюцыйнай партыі пролетарыята, дастаткова моцнай і аўтарытэтай для таго, каб павесці за сабой масы і заняць уладу ў свае рукі. Было-б неразумна думаць, што падобныя «выпады» не могуць мець месца.

Не лішне было-б у сувязі з гэтым успомніць вешчыя словы Леніна аб рэволюцыйным крызісе, сказаныя ім на другім кангрэсе Комінтэрна.

«Мы падыхпілі цяпер да пытання аб рэволюцыйным крызісе, як аснове нашага рэволюцыйнага дзеяння. І тут трэба, перш за ўсё, адзначыць дзве пашыраныя памылкі. З аднаго боку, буржуазныя эканамісты паказваюць гэты крызіс, як прасты «непакой», паводле прыгожага выразу англічан. З другога боку, часам рэволюцыянеры стараюцца даказаць, што крызіс абсалютна бязвыхадны. Гэта памылка. Абсалютна бязвыхаднага становішча не бывае. Буржуазія грывае сябе, як абнавіленны і страцаны галзу драпежнік, яна робіць глупства за глупствам, абвастраючы становішча, паскараючы сваю пагібель. Усё гэта так. Але нельга «даказаць», што няма абсалютна ніякай магчымасці, каб яна не ўсыпіла такую-то меншасць эксплуатаемых такімі-то ўступачкамі, каб яна не падавіла такі-то рух або паўстанне такой-то часткі прыгнечаных і эксплуатаемых. Прабаваць «даказаць» наперад «абсалютную» бязвыхаднасць было-б пустым педанцтвам ці тольнёю ў паняцці і ў славечкі. Сапраўдным «довадам» у гэтым і падобных пытаннях можа быць толькі практыка. Буржуазны лад ва ўсім свеце перажывае найвялікшы рэволюцыйны крызіс. Трэба «даказаць» цяпер практыкай рэволюцыйных партый, што ў іх дастаткова свядомасці, арганізаванасці, сувязі з эксплуатаемымі масамі, расшчэпленасці, умення, каб выкарыстаць гэты крызіс для паспяховай, для пераможнай рэволюцыі» (Ленін. 1920 г., том XXV, стр. 340—341).

3. Адносіны паміж СССР і капіталістычнымі дзяржавамі

Лёгка зразумець, да чаго цяжка было СССР праводзіць сваю мірнаую палітыку ў гэтым агручанай міязмамі ваєнных камбінацый атмасферы.

У абстаноўцы гэтай прадваеннай свістапляскі, ахапіўшай цэлы рад краін, СССР прадаўжаў стаяць за гэтыя гаты цвёрта і непахісна на сваіх моральных пазіцыях, змагаючыся з пагрозай ваіны, змагаючыся з захаваннем міру, ідучы наўстрэчу тым краінам, якія стаяць так ці інакш

за захаванне міру, выкрываючы і зрываючы маску з тым, хто рыхтуе, правакуе ваіну.

На што разлічваў СССР у гэтай труднай і складанай барацьбе за мір?

а) На сваю растучую гаспадарчую і палітычную магутнасць.

б). На маральнае падтрыманне мільённых мас рабочага класа ўсіх краін, кроўна зацкаўленага у захаванні міру.

в) На благаразум'е тых краін, якія не зацкаўлены па тых ці іншых матывах у парушэнні міру і якія хочуць развіць гандлёвыя адносіны з такім акуратным контрагентам, як СССР.

г) Нарэшце—на нашу слаўную армію, гатовую абараняць краіну ад наскокаў звонку.

На гэтай базе ўзнікла наша кампанія за заключэнне пакта аб ненападзе і пакта аб вызначэнні нападчынай стараны з суседнімі дзяржавамі. Вы ведаеце, што гэта кампанія мела поспех. Як вядома, пакт аб ненападзе заключан не толькі з большасцю нашых суседніх дзяржаў на Захадзе і Поўдні, у тым ліку з Фінляндыяй і Польшчай, але і з такімі краінамі, як Францыя, Італія, а пакт аб вызначэнні нападчынай стараны — з тымі ж суседнімі дзяржавамі, уключаючы сюды і Малую Антанту.

На гэтай жа базе ўмацавалася дружба паміж СССР і Турцыяй, палепшыліся адносіны з Іракам, Іранам, азіяцкімі дзяржавамі, Італіяй, Польшчай, адносіны з Францыяй, Польшчай і іншымі балтыйскімі дзяржавамі, адноўлены адносіны з ПАЗШ, Кітаем і т. д.

З радзі фактаў, якія кантралююць поспехі мірнай палітыкі СССР, трэба адзначыць і наступныя два факты, якія маюць бесспрэчна сур'ёзнае значэнне.

Першы маю на ўвазе, на-першае, той пераём к лепшаму у адносінах паміж СССР і Польшчай, паміж СССР і Францыяй, які адбыўся ў апошні час. У мінулым, як вядома, з Польшчай былі ў нас няважныя адносіны. У Польшчы забівалі прадстаўнікоў нашай дзяржавы. Польшча лічыла сябе бар'ерам заходніх дзяржаў супроць СССР. У Польшчы разлічвалі ўсё і ўсякія імперыялісты, як на перадавы атрад, у выпадку ваеннага нападу на СССР. Не лепш стаяла справа з адносінамі паміж СССР і Францыяй. Даволі ўспомніць факты з гісторыі суда над шкодніцкай групай Рамзіна ў Маскве, каб аднавіць у памяці маюнак ўзаемаадносін паміж СССР і Францыяй. І вось гэтыя непакладаныя адносіны пачынаюць паступова змяняцца. Яны змяняюцца іншымі адносінамі, якія нельга назваць такімі, як адносінамі збліжэння. Справа не толькі ў тым, што мы падпісалі пакт аб ненападзе з гэтымі краінамі, хоць сам па сабе пакт мае сур'ёзнае значэнне. Справа перш за ўсё ў тым, што атмасфера, заражоная ўзаемным недавер'ем, пачынае рассяйнацца. Гэта не значыць, вядома, што намісціўся працэс збліжэння можна разглядаць, як дастаткова моцны, забяспечваючы канчатковы поспех справы. Нечаканасці і зігзагі палітыкі, напрыклад, у Польшчы, дзе антысавецкія настроі яшчэ моцны, далёка яшчэ нельга лічыць выключанымі. Але пералом к лепшаму ў нашых адносінах, незалежна ад яго рэзультатаў у будучым,—ёсць факт, заслугоўваючы таго, каб адзначыць і высунуць яго наперад, як фактар палепшання справы міру.

Дзе прычыны гэтага пералому, чым ён стымулюецца?

Перш за ўсё ростам сілы і магутнасці СССР.

У наш час са стоб'ёмі не прынята лічыцца,—лічацца толькі з іўжымі. А затым—некаторымі зменамі ў палітыцы Германіі, якія

СССР за гэты перыяд ператварыўся ў краіну, скінуўшы з сябе аблічча адстатасці і сярэднявякоўя. З краіны аграрнай ён стаў краінай індустрыяльнай. З краіны дробнай аднаасобнай сельскай гаспадаркі ён стаў краінай калектыўнай, буйнай механізаванай сельскай гаспадаркі. З краіны цёмнай, неписьменнай і некультурнай ён стаў — вяршэй, становіцца — краінай пісьменнай і культурнай, пакрытай аграмадным сеткай вышэйшых, сярэдніх і ніжэйшых школ, дзеючых на мовах нацыянальнасцяў СССР.

Створаны новыя галіны вытворчасці: станкабудаўніцтва, аўтамабільная прамысловасць, трактарная прамысловасць, хімічная прамысловасць, матарабудаўніцтва, самалётбудаўніцтва, камбайнабудаўніцтва, вытворчасць магутных турбін і генератараў, легірных сталей, ферасплаваў, сінтэтычнага каучука, азота, штучнага валакна і т. д. і т. п. (доўгія аплалыскі).

Пабудаваны і пушчаны ў ход за гэты перыяд тысячы новых зусім сучасных прамысловых прадпрыемстваў. Побудаваны гіганты на Кітаі Дзюньцзю, Магнітабуд, Кузнецкбуд, Чэлябінбуд, Бобрык, Уралмашынабуд, Крамашбуд. Рэканструяваны на базе новай тэхнікі тысячы старых прадпрыемстваў. Побудаваны новыя прадпрыемствы і створаны ачагі прамысловасці ў нацыянальных рэспубліках і на акраінах СССР: у Беларусі, на Украіне, на Паўночным Кавказе, у Закаўказзі, у Сярэдняй Азіі, у Казакстане, у Бурятыі-Монголіі, у Татарыі, Башкірыі, на Урале, ва Усходнім і Заходнім Сібіру, на Далёкім Усходзе і т. д.

Створана звыш 200 тысяч калгасаў і 5 тысяч саўгасаў з новымі асннёнымі цэнтрамі і прамысловымі пунктамі для іх.

Выраслі амаль на пустым месцы новыя вялікія гарады з вялікай колькасцю насельніцтва. Каласальна разрасліся старыя гарады і прамысловыя пункты.

Закладзены асновы Урала-Кузнецкага камбіната — злучэнне кузнецкага каксуючагася вугалю з уральскай жалезнай рудой. Новая металургічная база на Усходзе можна лічыць такім чынам ператворанай з мары ў рэчаіснасць.

Закладзены асновы новай магутнай нафтавай базы ў раёнах заходняга і паўднёвага схілаў Уральскага хрыбта — на Уральскай абласці, Башкірыі, Казакстане.

Вядома, што аграмадныя капітальныя ўкладанні дзяржавы ў ўсе галіны народнай гаспадаркі, склаўшыя за справядлівы перыяд больш 60 мільярдаў рублёў — не прайшлі дарэмна і пачынаюць ужо даваць свае рэзультаты.

У рэзультате гэтых дасягненняў народны даход СССР вырас з 29 мільярдаў рублёў у 1929 годзе да 50 мільярдаў у 1933 годзе пры велізарным падзенні народнага даходу за той жа перыяд ва ўсіх краінах, якіх уключэння капіталістычных краін.

Зразумела, што ўсе гэтыя дасягненні і ўвесь гэты пад'ём павінны былі прывесці — і сапраўды прывялі — к далейшаму ўмацаванню ўнутранага становішча СССР.

Як маглі адбыцца гэтыя каласальныя змены за чатыры, пяць гадоў на тэрыторыі, дзяржаўнай дзяржавы з яе адсталай тэхнікай, дзе да гэтага часу ішоў развіццё на базе капіталізму і аднаасобнай дробнай гаспадаркі. Але гэта не можа быць названа чуда, калі мець на ўвазе, што развіццё ішло ў нас на аснове разгортвання сацыялістычнага будаўніцтва.

Зразумела, што гэты гіганцкі пад'ём мог разгарнуцца толькі на базе наспяховага будаўніцтва сацыялізму, на базе грамадскай працы

Гэта значыць, што краіна наша стала моцна і канчаткова — індустрыяльнай краінай.

Рашаючае значэнне ў справе індустрыялізацыі мае рост вытворчасці прылад і сродкаў вытворчасці ў агульным аб'ёме развіцця прамысловасці. Даныя за справаздачны перыяд паказваюць, што ўдзельная вага гэтых агульным аб'ёме прамысловасці заняла пераважнае месца.

Вось адпаведная табліца.

Удзельная вага прадукцыі двух асноўных груп галоўнай прамысловасці (у працэнтах 1926-27 гг.)

	Годы і працэнты (у %)				
	1926 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Уся будыла прамысловасць . . .	21,0	27,5	33,9	38,5	41,9
У тым ліку:					
Гр. „А“. Прылады і сродкі вытворчасці . . .	10,2	14,5	18,8	22,0	24,3
Гр. „Б“. Прадметы спажывання . . .	10,8	13,0	15,1	16,5	17,6
Удзельная вага ў %:					
Гр. „А“. Прылады і сродкі вытворчасці . . .	48,5	52,6	55,4	57,0	58,0
Гр. „Б“. Прадметы спажывання . . .	51,5	47,4	44,6	43,0	42,0
Разам . . .	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Табліца, як бачыце, не патрабуе тлумачэнняў.

У нашай усё яшчэ маладой у тэхнічных адносінах краіне прамысловасць мае асобую задачу. Яна павінна рэканструяваць на новай тэхнічнай базе не толькі сябе самую, не толькі ўсе галіны прамысловасці, у тым ліку легкую, харчовую, лясную прамысловасць. Яна павінна яшчэ рэканструяваць усе віды транспарта і ўсе галіны сельскай гаспадаркі. Але яна можа выканаць гэту задачу толькі ў тым выпадку, калі машынабудаўніцтва — асноўны рычаг рэканструкцыі народнай гаспадаркі — зойме ў ёй пераважаючае месца. Даныя справаздачнага перыяда паказваюць, што машынабудаўніцтва заваявала ў час у агульным аб'ёме прамысловасці вядучую ролю.

Вось адпаведная табліца.

Удзельная вага асобных галін прамысловасці ў процэнтах к ітогу па валавой прадукцыі:

	Годы			
	1913 г.	1929 г.	1932 г.	1933 г.
Календальная	2,9	2,1	1,7	2,0
Коксавая	6,8	6,4	6,5	6,6
Нафтаздабываючая	1,9	1,8	1,5	1,4
Нафтапрацоўваючая	3,3	2,5	2,9	2,6
Чорная металургія	4,5	4,5	3,7	4,0
Каларная металургія	1,5	1,5	1,3	1,2
Машынабудаўніцтва	11,0	14,8	20,0	20,1
Асноўная хімія	0,6	0,6	0,8	0,9
Ваваўнянапаявая	1,2	1,2	1,6	1,4
Шарэйная	3,1	3,1	1,9	1,8

Гэта значыць, што прамысловасць наша развіваецца на здаровай аснове, а ключ рэканструкцыі—машынабудаўніцтва—цалкам у нашых руках. Неабходна толькі, каб ён быў выкарыстан у мела, рацыянальна.

Цікавы малюнак адкрывае развіццё прамысловасці за справаздачны перыяд па соцыяльных сектарах.

Вось адпаведная табліца.

Валавая прадукцыя буйнай прамысловасці па соцыяльных сектарах
(у мільярдах 1926—27 г.):

	Валавая прадукцыя ў мільярдах				
	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Уся прадукцыя	21 015	24 477	33 973	38 464	41 968
У тым ліку:					
I. Аграмаджаная прамысловасць	20 891	24 402	востаняма	38 433	41 910
У тым ліку:					
а) дзяржаўная прамысловасць	19 143	24 989	.	35 587	38 932
б) кааператыўная прамысловасць	1 748	2 413	.	2 849	3 008
II. Прыватная прамысловасць	134	75	.	28	28

	У працэнтах				
	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Уся прадукцыя	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
У тым ліку:					
I. Аграмаджаная прамысловасць	99,4	99,7	вост. няма	99,93	99,93
У тым ліку:					
а) дзяржаўная прамысловасць	91,1	90,9	.	92,52	92,76
б) кааператыўная прамысловасць	8,3	8,8	.	7,41	7,17
II. Прыватная прамысловасць	0,6	0,3	.	0,07	0,07

З гэтай табліцы відаць, што з капіталістычнымі элементамі прамысловасці скончана ўжо, а соцыялістычная сістэма гаспадаркі з'яў-

ляецца цяпер адзінай і манапольнай сістэмай у нашай прамысловасці (апладысменты).

Але з усіх дасягненняў прамысловаці, заваяваных ёю за справаздачны перыяд, самым важным дасягненнем трэба лічыць той факт, што яна здолела за гэты час выхаваць і выкаваць тысячы новых людзей і новых кіраўнікоў прамысловасці, цэлыя слаі новых інжынераў і тэхнікаў, сотні тысяч маладых кваліфікаваных рабочых, асвойшых новую тэхніку і рушыўшых наперад нашу сацыялістычную прамысловасць. Не можа быць сумнення, што без гэтых людзей прамысловасць не магла-б мець тых поспехаў, якія мае цяпер і якімі яна ў праве ганарыцца. Даныя гавораць, што за справаздачны перыяд прамысловасць выпусціла ў вытворчасць са школ фабрычна-заводскага вучнёўства каля 800 тысяч больш ці менш кваліфікаваных рабочых, а з ВТНУ, ВНУ і тэхнікумаў—больш 580 тысяч інжынераў і тэхнікаў. Калі верна, што праблема кадраў з'яўляецца сур'ёзнай праблемай нашага развіцця, то трэба прызнаць, што наша прамысловасць пачынае сур'ёзна авалодваць гэтай праблемай.

Такавы асноўны дасягненні нашай прамысловасці.

Было-б, аднак, няправільна думаць, што прамысловасць мела толькі адны поспехі. Не, у яе ёсць і свае недахопы. Галоўныя з іх:

- а) Прадаўжаючае адставанне чорнай металургіі;
- б) Неўпарадкаванасць справы каляровай металургіі;
- в) Недаацэнка сур'ёзнага значэння развіцця здабычы мясцовых вугалёў у агульным нацыянальным балансе краіны (Падмаскоўны раён, Каўказ, Урал, Караганда, Сярэдняя Азія, Сібір, Далёкі асход, Паўночны край і т. д.);
- г) Адсутнасць належнай увагі да пытання арганізацыі новай нафтавай базы ў раёнах Урала, Башкірыі, Эмбы.
- д) Адсутнасць сур'ёзных клопатаў аб разгортванні вытворчасці гавараў шырокага спажывання як па лёгкай і харчовай прамысловасці, так і па лясной прамысловасці;
- е) Адсутнасць належнай увагі да пытання разгортвання мясцовай прамысловасці;
- ж) Зусім недапушчальныя адносіны да пытання аб палепшанні якасці прадукцыі;
- з) Прадаўжаючае адставанне ў справе пад'ёму прадукцыйнасці працы, зніжэння сабекошту, ўкаранення гаспадарчага разрахаўку;
- і) Усё яшчэ неліквідаваная дрэнная арганізацыя працы і зарплат, абязлічка ў рабоце, ураўнілаўка ў сістэме зарплат;
- к) Далёка яшчэ не ліквідаваны канцэлярска-бюракратычны метад кіраўніцтва ў гаспадарчых наркаматах і іх органах, у тым ліку ў наркаматах лёгкай і харчовай прамысловасці.

Наўрад ці трэба яшчэ растлумачваць абсалютную неабходнасць гэрміновай ліквідацыі гэтых недахопаў. Чорная і каляровая металургія, як вядома, не выканалі свайго плана на працягу першай пяцігодкі. Яны не выканалі яго таксама за першы год другой пяцігодкі. Калі яны будуць і надалей адставаць, яны могуць ператварыцца ў тормаз для прамысловасці і ў прычыну яе прарываў. Што датычыць стварэння новых баз вугальнай і нафтавай прамысловасці, то не цяжка зразумець, што без выканання гэтай неадкладнай задачы мы можам пасадзіць на мель і прамысловасць і транспарт. Пытанне аб

льні спажыве і развіцці мясцовай прамысловасці, так сама як і пытанні аб палепшэнні якасці прадукцыі, пад'ёме прадукцыйнасці працы, зніжэнні сабекошту, укараненні гаспадарчага разрахунку—таксама не маюць патрэбы ў растлумачэнні. Што датычыць дрэннай арганізацыі працы і зарплат і канцэлярска-бюракратычнага метада кіравання, то, як паказала гісторыя ў Кузбасе, роўна як і з прад-прым'ем, тамі легка і харчова прамысловасці, гэта неўспечная хва-роба, якая будзе ва ўсіх галінах прамысловасці, тэрмінам іх раз-віцця. Калі гэта не будзе ліквідавана, прамысловасць будзе кумуляць на а'дзін і той жа.

Чарговыя заданні:

1) Захаваць за машынабудаваннем яго цяперашнюю вядучую ролю ў сістэме прамысловасці.

2) Ліквідаваць адставанне чорнай металургіі.

3) Упарадачыць справу каляровай металургіі.

4) Разгарнуць ва ўсю здабычу мясцовых вугалёў ва ўсіх вядомых ужо раёнах, арганізаванай працы раёны вугляздабычы (напрыклад, у Бурыйскім раёне Дзюкага Мэходу), перафарміць Кузбас у другі Дабас (доўгія апладысменты).

5) Узятца сур'ёзна за арганізацыю нафтавай базы ў раёнах заходніх і паўночных схілаў Уральскага хрыбта.

6) Разгарнуць вытворчасць тавараў шырокага спажывання па ўсіх гаспадарчых наркаматах.

7) Развязаць мясцовую савецкую прамысловасць, даць ёй магчы-масць праявіць ініцыятыву ў справе вырабу тавараў шырспажыву і аказаць ёй магчымую дапамогу сыравінай і сродкамі.

8) Палепшыць якасць выпускаемых тавараў, спыніць выпуск не-камплектнай прадукцыі і караць усіх тых таварышоў, не гледзячы на асобы, якія парушаюць ці абыходзяць законы савецкай улады аб якасці і камплектнасці прадукцыі.

9) Дабіцца сістэматычнага росту прадукцыйнасці працы, зніжэння сабекошту і ўкаранення гаспадарчага разрахунку.

10) Дабіць абязлічку ў рабоце і ўраўнілаўку ў сістэме зарплаты.

11) Ліквідаваць канцэлярска-бюракратычны метад кіравання ва ўсіх звеннях гаспадарчых наркаматаў, сістэматычна правядаючы вы-кананне рашэнняў і ўказанняў кіруючых цэнтраў ніжэйстаячымі органамі.

2. Пад'ём сельскай гаспадаркі

Некалькі па-іншаму пашло развіццё ў галіне сельскай гаспадаркі. Ва многа раз павальней, чым у прамысловасці, але ўсё-ж быстрай, чым у перыяд перавагі аднаасобнай гаспадаркі, нарастаў за справа-здачны перыяд пад'ём асноўных галін сельскай гаспадаркі. А па жы-вёлагадоўчай галіне мы мелі нават адваротны працэс—падзенне па-галоўя жывёлы, і толькі у 1933 г. і то ў адной толькі свінагадоўчай галіне намеціліся прызнакі пад'ёму.

Відавочна, што аграмадныя труднасці аб'яднання разрозненых дробных сялянскіх гаспадарак у калгасы, цяжкая справа стварэння амаль на пустым месцы вялікай колькасці буйных зернавых і жывела-гадоўчых гаспадарак, і наогул, рэарганізацыйны перыяд перабудовы

і пераводу аднаасобнай сельскай гаспадаркі на новыя калгасныя рэйкі, які патрабуе многа часу і вялікіх выдаткаў,—усе гэтыя фактары немінуча прадвырашылі як павольныя тэмпы пад'ёму сельскай гаспадаркі, так і параўнаўча доўгі перыяд упадку ў развіцці пагадоўя жывёлы.

Па сутнасці справы справаздачны перыяд быў для сельскай гаспадаркі не столькі перыядам быстрага пад'ёму і магутнага разбегу, колькі перыядам стварэння прадпасылак для такога пад'ёму і такога разбегу ў бліжэйшым будучым.

Калі ўзяць даныя аб росце пасеўных плошчаў усіх культур, а затым асоба—тэхнічных культур, то развіццё сельскай гаспадаркі за справаздачны перыяд рысуецца ў наступным выглядзе.

Пасеўныя плошчы ўсіх культур па СССР:

	У мільёнах гектар					
	1913 г.	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Уся пасеўная плошча .	105,0	118,0	127,2	136,3	131,4	129,7
У тым ліку:						
а) зернавыя	94,4	96,0	101,8	104,4	99,7	101,5
б) тэхнічныя	4,5	8,8	10,5	14,0	14,9	12,0
в) агародна-бахчавыя .	3,8	7,6	8,0	9,1	9,2	8,6
г) кармовыя	2,1	5,0	6,5	8,8	10,6	7,3

Пасеўныя плошчы тэхнічных культур па СССР:

	У мільёнах гектар					
	1913 г.	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Бавоўна	0,69	1,06	1,58	2,14	2,17	2,05
Лён (даўгунец) . . .	1,02	1,63	1,75	2,39	2,51	2,40
Цукровыя буракі . .	0,65	0,77	1,04	1,39	1,54	1,21
Алейныя	2,00	5,20	5,22	7,55	7,98	5,79

Гэтыя табліцы адлюстроўваюць дзве асноўныя лініі ў сельскай гаспадарцы:

1) Лінію на ўсямернае расшырэнне пасеўных плошчаў у перыяд разгару рэарганізацыі сельскай гаспадаркі, калі калгасы ствараліся дзесяткамі тысяч, калі яны зганялі кулакоў з зямлі, захватвалі аслабніўшыяся землі і прыбіралі іх к рукам;

2) Лінію на адмаўленне ад агульнага расшырэння пасеўных плошчаў, лінію на пераход ад агульнага расшырэння плошчаў к класнай лініі апрацоўкі зямлі, к укараненню правільнага ссавязароту і папашу, па-

вышэнню ўраджайнасці і, калі гэта патрабуе практыка,—к часоваму скарачэнню існуючых пасеўных плошчаў

Як вядома, другая лінія,—адзіна правільная лінія ў сельскай гаспадарцы,—была абвешчана ў 1932 годзе, калі рэарганізацыйны перыяд у сельскай гаспадарцы падыходзіў к канцу і пытанне аб павышэнні ўраджайнасці стала адным з асноўных пытанняў пад'ёму сельскай гаспадаркі

Але даныя аб росце пасеўных плошчаў нельга лічыць зусім дастатковымі паказчыкамі развіцця сельскай гаспадаркі. Бывае, што плошчы растуць, а прадукцыя не расце, або нават падае з прычыны таго, што апрацоўка зямлі пагоршылася і ўраджайнасць на адзінку плошчы—пала. З прычыны гэтага даныя аб плошчах неабходна дапоўніць данымі аб валавой прадукцыі.

Вось адпаведная табліца.

Валавая прадукцыя зернавых і тэхнічных культур па СССР:

	у мільёнах цэнтнераў					
	1913 г.	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Зернавыя . . .	801,0	717,4	835,4	694,8	698,7	898,0
Бавоўна (сырэц) .	7,4	8,6	11,1	12,9	12,7	13,2
Лён (валакно) . .	3,3	3,6	4,4	5,5	5,0	5,6
Цукровыя буракі .	109,0	62,5	140,2	120,5	65,6	90,0
Алейныя . . .	21,5	35,8	36,2	51,0	45,5	46,0

З гэтай табліцы відаць, што гады найбольшага разгару рэарганізацыі сельскай гаспадаркі—1931 і 1932 гг.—былі гадамі найбольшага змяншэння прадукцыі зернавых культур.

З гэтай табліцы следзе, далей, што лён і бавоўна, у раёнах якіх рэарганізацыя сельскай гаспадаркі ішла менш быстрымі тэмпамі, амаль не пацярпелі зусім і ішлі на пад'ём больш ці менш роўна і няўхільна, захоўваючы высокі ўзровень свайго развіцця.

З гэтай табліцы следуе, па-трэцяе, што ў той час, як алейныя культуры перанеслі толькі некаторыя хістанні, захоўваючы высокі ўзровень свайго развіцця ў параўнанні з даваенным узроўнем, цукровыя буракі, у раёнах якіх наглядаліся найбольш высокія тэмпы рэарганізацыі сельскай гаспадаркі і якія апошнімі ўстаўлілі ў рэарганізацыйны перыяд,—перанеслі найбольшы упадак у апошні год рэарганізацыі, у 1932 годзе, знізіўшы прадукцыю ніжэй даваеннага ўзроўню.

З гэтай табліцы следуе, нарэшце, што 1933 год—першы год пасля сканчэння рэарганізацыйнага перыяда—з'яўляецца пераломным годам у развіцці зернавых і тэхнічных культур. Гэта значыць, што зернавыя культуры перш за ўсё, а за імі—тэхнічныя культуры адгэтуль будуць ісці к магутнаму ўздыму цвёрда і ўпэўнена.

Найбольш хваравіта перанесла рэарганізацыйны перыяд жывёлагадоўчая галіна сельскай гаспадаркі.

Вось адпаведная табліца.

Пагалоўе жывёлы па СССР:

	У мільёнах галоу					
	1916 г.	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
а) Коні	35,1	34,0	30,2	26,2	19,6	16,6
б) Буйная рагатая жывёла .	58,9	68,1	52,5	47,9	40,7	38,6
в) Авечкі і козы	115,2	147,2	108,8	77,7	52,1	50,6
г) Свінні	20,3	20,9	13,6	14,4	11,6	12,2

З гэтай табліцы відаць, што па пагалоўю жывёлы мы маем за справаздачны перыяд не пад'ём, а ўпадак, які ўсё яшчэ прадаўжаецца, у параўнанні з даваенным узроўнем. Відавочна, што найбольшая насычанасць жывёлагадоўчых галін сельскай гаспадаркі буйна-кулацкімі элементамі, з аднаго боку, і ўзмоцненая кулацкая агітацыя за забой жывёлы, меўшая спрыяючую глебу ў гады рэарганізацыі, з другога боку,—знайшлі сваё адлюстраванне ў гэтай табліцы.

З гэтай табліцы следуе далей, што ўпадак пагалоўя пачаўся з першага-ж года рэарганізацыі (1930 г.) і прадаўжаецца аж да 1933 г., прычым упадак дасягнуў найбольшых размераў у першыя 3 гады, а ў 1933 годзе, у першы год пасля сканчэння рэарганізацыйнага перыяда, калі зернавыя культуры пайшлі на пад'ём, размеры ўпадку пагалоўя дайшлі да мінімуму.

З гэтай табліцы следуе, нарэшце, што па свінагадоўлі пачаўся ўжо адваротны працэс, і ў 1933 г. ужо намеціліся прызнакі прамога пад'ёму.

Гэта значыць, што 1934 г. павінен і можа стаць годам пералому к пад'ёму ва ўсёй жывёлагадоўчай гаспадарцы.

Як развівалася ў нас калектывізацыя сялянскіх гаспадарак за справаздачны перыяд?

Вось адпаведная табліца.

Калектывізацыя:

	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Лік калгасаў (у тысячах) .	57,0	85,9	211,1	211,05	224,5
Лік гаспадарак у калгасах (у мільёнах)	1,0	6,0	13,0	14,9	15,2
Процэнт калектывізацыі сялянскіх гаспадарак	3,9	23,6	52,7	61,5	65,0

А як ішоў рух зернавых пасевных плошчаў па сектарах?

Вось адпаведная табліца.

Пасеўныя плошчы зернавых па сентарах:

Сентары	Пасевы зернавых (у мільёнах гектараў)					У проц. да плошчы 1933 г.
	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.	
1. Соўтасы	1,5	2,9	8,1	9,3	10,8	10,6
2. Калгасы	3,4	29,7	61,0	69,1	75,0	73,9
3. Аднаасобнікі	91,1	69,2	35,3	21,3	15,7	15,5
Увесь пасеў зерна- вых па СССР	96,0	101,8	104,4	99,7	101,5	100,0

Аб чым гавораць гэтыя табліцы? Яны гавораць аб тым, што рэарганізаваны перыяд сельскай гаспадаркі, калі колькасць калгасаў і іх членаў, раслі бурнымі тэмпамі, ужо закончан, закончан яшчэ ў 1932 годзе.

Значыць, далейшы працэс калектывізацыі прадстаўляе працэс паступовага ўсасвання і перавыхавання астаткаў індывідуальных сялянскіх гаспадарак калгасамі.

Гэта значыць, што калгасы перамаглі канчаткова і беспаваротна (бурныя, доўгія апладысменты).

Яны гавораць далей аб тым, што соўтасы і калгасы разам уладаюць 84,5 проц. усіх зернавых плошчаў па СССР.

Гэта значыць, што калгасы і соўтасы разам сталі такою сілай, якая вырашае лёс усей сельскай гаспадаркі і ўсіх яе галін.

Яны гавораць далей аб тым, што 65 проц. аб'яднаных у калгасы сялянскіх гаспадарак уладаюць 73,9 проц. усіх зернавых пасеўных плошчаў, тады як уся астатняя маса індывідуальных сялянскіх гаспадарак, складаючых 35 проц. усяго сялянскага насельніцтва, уладаюць усяго толькі 15,5 проц. усіх зернавых пасеўных плошчаў.

Калі дадаць да гэтага той факт, што калгасы здалі ў 1933 г. дзяржаве па ўсіх відах паступленняў больш мільярда пудоў зярна, а аднаасобныя сяляне, выканаўшы план на ўсе 100 проц.—здалі ўсяго каля 130 млн. пудоў, тады як у 1929—30 гг. аднаасобныя сяляне здалі дзяржаве каля 780 млн. пудоў, а калгасы не больш 120 млн. пудоў, — то стане ясна, што калгасы і аднаасобныя сяляне за справядлівы перыяд поўнацэнна перамяніліся ролямі, прычым калгасы сталі за гэты час пануючай сілай сельскай гаспадаркі, а аднаасобныя сяляне —другараднай сілай, вымушанай падпарадкавацца і прыставаць да калгаснага ладу.

Трэба прызнаць, што працоўнае сялянства, наша савецкае сялянства канчаткова і беспаваротна стала пад чырвоны сцяг сацыялізма (доўгія апладысменты).

Няхай балбочуць эсэра-меншэвікі і буржуазна-трацкісцкія кумушкі, што сялянства на прыродзе контррэвалюцыяна, што яно прызвана аднавіць у СССР капіталізм, што яно не можа быць саюзнікам рабочага класа ў справе пабудовы сацыялізма, што ў СССР немагчыма пабудаваць сацыялізм. Факты гавораць, што гэтыя ланы паклёп

нічаюць і на СССР і на савецкае сялянства. Факты гавораць, што наша савецкае сялянства канчаткова адчаліла аб берагоў капіталізма і пашло наперад у саюзе з рабочым класам—к соцыялізму. Факты гавораць, што мы ўжо пабудавалі фундамент соцыялістычнага грамадства ў СССР і нам застаецца толькі ўвянчаць яго надбудовамі—справа, бяспрэчна, больш лёгка, чым пабудова фундаменту соцыялістычнага грамадства.

Сіла калгасаў і саўгасаў не гучэць, аднак, ростам іх пасеўных плошчаў і прадукцыі. Яна адрываецца таксама і ў росце іх трактарнага парку, у росце іх механізацыі. Бяспрэчна, што ў гэтых адносінах нашы калгасы і саўгасы пайшлі далёка наперад.

Вось адпаведная табліца.

Трактарны парк у сельскай гаспадарцы СССР (з улікам амерытанізацыі):

	У тыс. штук					Магутнасць у тыс. конскіх сіл				
	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.	1929 г.	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Усяго трактароў	31,9	72,1	125,3	118,5	204,1	391,4	1 003,5	1 850,0	2 225,0	3 100,0
У тым ліку										
а) Трактароў у МТС	2,4	31,1	63,3	74,8	122,3	23,9	372,5	484,0	1 077,0	1 782,0
б) Трактароў у саўгасах усіх сістэм	9,7	27,7	51,5	64,0	81,8	123,4	483,1	892,0	1 043,0	1 318,0

Стала быць, 204 тыс. трактароў і 3 100 тыс. конскіх сіл для калгасаў і саўгасаў. Сіла, як бачыце, не малая, здольная выкарчываць усе ўсякія карэні капіталізма ў вёсцы. Сіла, удвая перавышаючая тую колькасць трактароў, аб якой гаварыў у свой час Ленін, як аб далёкай перспектыве.

Што датычыць парку сельгасмашын у машынатрактарных станцыях і ў саўгасах Наркамсаўгасаў, то аб гэтым ёсць даныя ў наступных табліцах.

Па МТС:

	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Камбайнаў (у тыс. штук)	7	0,1	2,2	11,5
Рухавікоў і аўтамабіляў (тыс. штук)	0,1	4,9	6,2	17,6
Складаных і поўскладаных малатарань (тыс. штук)	2,9	27,8	37,0	50,0
Электраўстаноўак для малацёбы	168	268	551	1 283
Лік рамонтных майстэрняў у МТС	104	770	1 220	1 933
Грузавых аўтамабіляў (тыс. штук)	0,2	1,0	6,0	13,5
Лічковых аўтамабіляў (штук)	17	191	245	2 800

Па соўгасах Наркамсоўгасаў:

	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
Камбайнаў (тыс. штук)	1,7	6,3	11,9	13,5
Рухавікоў і аўтамабіляў (тыс. штук) .	0,3	0,7	1,2	2,5
Складаных і поўскладаных малатарань (тыс. штук)'	1,4	4,2	7,1	8,0
Электраўстаноўак	42	112	164	222
Рамонтных майстроў				
а) капітальнага рамонта	72	133	208	302
б) сярэдняга рамонта	75	160	215	476
в) бягучага рамонта	205	310	578	1 166
Грузавых аўтамабіляў (тыс. штук) .	2,1	3,7	6,2	10,9
Лёгкавых аўтамабіляў (штук) . . .	118	385	625	1 890

Я думаю, што гэтыя даныя не маюць патрэбы ў тлумачэннях.

Не маёе значэнне мела для пад'ёму сельскай гаспадаркі таксама стварэнне палітаддзелаў МТС і соўгасаў і снабжэнне сельскай гаспадаркі кваліфікаванымі работнікамі. Цяпер усе прызнаюць, што работнікі палітаддзелаў адыгралі аграмадную ролю ў справе палепшання работы калгасаў і соўгасаў. Вядома, што за справаздачны перыяд Цэнтральным Камітэтам партыі накіравана на вёску для ўмацавання калгасна-сёлскай гаспадаркі больш 23 тыс. камуністаў, з якіх зямельных работнікаў больш 3-х тысяч, соўгасных работнікаў больш 2-х тысяч, работнікаў палітаддзелаў МТС больш 13 тысяч і работнікаў палітаддзелаў соўгасаў звыш 5 тыс.

Тое самае трэбаказаць аб снабжэнні калгасаў і соўгасаў новымі інжынерна-тэхнічнымі і аграмамічнымі сіламі. Вядома, што за справаздачны перыяд работнікаў гэтай групы накіравана ў сельскую гаспадарку больш 111 тыс. чалавек.

Трактарыстаў, камбайнераў, штурвальных, шофераў падрыхтавана за справаздачны перыяд і накіравана па адной толькі наркамземаўскай сістэме звыш 1900 тыс. чал.

Підрыхтавана і перападрыхтавана за той-жа перыяд старшынь і членаў траўленняў калгасаў, брыгадзіраў па паляводстве, брыгадзіраў па жывёлагадоўлі, рахункаводаў—звыш 1 600 тыс. чалавек.

Гэтага, вядома, мала для нашай сельскай гаспадаркі. Але гэта ўсё-ж сее-тое.

Як бачыце, дзяржава зрабіла ўсё магчымае для таго, каб аблягчыць работу органаў Наркамзема і Наркамсоўгасаў па кіраванні і стварэнні калгасным і соўгасным будаўніцтвам.

Ці можна сказаць, што патрэбным чынам скарыстаны гэтыя магчымасці?

На жаль, нельга гэтага сказаць.

Пачаць з таго, што наркаматы гэтыя заражаны ў большай ступені, чым другія наркаматы, хваробай бюракратычна-канцэлярыскіх адносін да спраў. Вырашаюць пытанні, але не думаюць аб тым, каб праверыць выкананне, прызваць к парадку парушальнікаў укаванняў і распараджэнняў кіруючых органаў, высунуць уперад чэсных і добрасумленных выканаўцаў.

Найўнасць аграмаднага парку трактароў і машын абавязвае, здавалася-б, зямельныя органы трымаць гэтыя каштоўныя машыны ў парадку, своєчасова іх рамантаваць, скарыстаць іх на рабоце больш ці менш эносна. Што робіцца імі ў гэтай галіне? На жаль вельмі мала. Захаванне трактароў і машын незадавальняючае. Рамонт таксама незадавальняючы, бо да гэтага часу яшчэ не хочучь зразумець, што аснову рамонту складае бягучы і сярэдні рамонт, а не капітальны. Што датычыць скарыстання трактароў і машын, то незадавальняючае становішча гэтай справы да таго ясна і агульнавядома, што не патрабуе довадаў.

Адной з чарговых задач сельскай гаспадаркі з'яўляецца увядзенне правільных севазваротаў, расшырэнне чыстых папараў, палепшанне насеннай справы па ўсіх галінах земляробства. Што робіцца ў гэтай галіне? На жаль, пакуль што вельмі мала. Насенная справа па зярну сабою не так забытая, што прызвешца яшчэ доўга разбітваць іс.

Адным з сапраўдных сродкаў павышэння ўраджайнасці тэхнічных культур з'яўляецца ўгнаенне іх угнаеннямі. Што робіцца ў гэтай галіне? Пакуль што вельмі мала. Угнаенні ёсць, але органы Наркомзема не умеюць іх прымаць, а прыняўшы, не праявляюць клопатаў аб тым, каб своєчасова даставіць іх на месца і рацыянальна іх скарыстаць.

Наконт саўгасаў трэба сказаць, што яны ўсё яшчэ застаюцца не на вышнім сваім задач. Я далёк ад таго, каб недацаніць вялікае рэвалюцыянізуючае значэнне нашых саўгасаў. Але калі супаставіць аграмадныя ўкладанні дзяржавы ў справу саўгасаў з цяперашнімі фактычнымі рэзультатамі работы саўгасаў, дык атрымліваецца аграмадная неадпаведнасць не на карысць саўгасаў. Галоўнай прычынай гэтай неадпаведнасці з'яўляецца тая акалічнасць, што нашы зернавыя саўгасы занадта грамаздыкі, дырэктары не спраўляюцца з аграмаднымі саўгасамі, самі саўгасы занадта спецыялізаваны, не маюць севазвароту і папарнага кліна, не маюць у сваім складзе жывёлагадоўчых элементаў. Неасходна, вядома, раўнавагу саўгасам і да таго ж іх празмерную спецыялізаванасць. Можна падумаць, што Наркомсаўгасам своєчасова паставіў гэтае пытанне і дабіўся яго вырашэння. Але гэта няверна. Пытанне было паставлена і вырашана па ініцыятыве падзей, якія не маюць ніякага дачынення да Наркомата саўгасаў.

Нарэшце, пытанне аб жывёлагадоўлі. Я ўжо дакладваў аб цяжкім становішчы жывёлагадоўлі. Можна падумаць, што нашы зямельныя органы праўляюць ліхаманкавую дзейнасць па ліквідацыі крызіса жывёлагадоўлі, і што яны падымаюць трывоту; мабілізуюць работнікаў і бяруць на працу праблему жывёлагадоўлі. На жаль, нічога падобнага не адбылося і не адбудзецца. Яны не толькі не падымаюць трывогі з поваду цяжкага становішча жывёлагадоўлі, а, наадварот, стараюцца замазаць пытанне, а часам у сваіх дакладах прабуюць нават скрыць ад грамадскай думкі краіны сапраўднае становішча жывёлагадоўлі, што зусім недапушчальна для большэвікоў. Спадзяваюцца пасля гэтага, што зямельныя органы здолеюць вывесці на

дарогу і падняць на належную вышыню жывёлагадоўлю,—значыць будаваць на пяску.

Справу жывёлагадоўлі павінны ўзяць у свае рукі ўся партыя, усе нашы работнікі, партыйныя і беспартыйныя, маючы на ўвазе, што праблема жывёлагадоўлі з'яўляецца цяпер такой-жа першачартовай праблемай, якой была ўчора ўжо вырашаная в поспехам праблема зернавая. Няма чаго і даказваць, што савецкія людзі, браўшыя не адну сур'ёзную перашкоду на шляху да мэты, здолеюць узяць і гэту перашкоду (гром апладысmentaў).

Такі кароткі і далёка няпоўны пералік недахопаў, якія трэба ліквідаваць, і пералік задач, якія трэба вырашыць у бліжэйшы час.

Але справа не вычэрпваецца гэтымі задачамі. Ёсць яшчэ іншыя задачы па лініі сельскай гаспадаркі, аб якіх трэба было-б сказаць некалькі слоў.

Трэба перш за ўсё мець на ўвазе, што стары падзел нашых абласцей на прамысловыя і аграрныя ўжо зжыў сябе. Няма ў нас больш абласцей выключна аграрных, якія-б снабжалі хлебам, мясам, гароднінай прамысловыя абласці. Роўным чынам няма ў нас больш выключна прамысловых абласцей, якія-б маглі разлічваць на тое, што атрымаюць усе неабходныя прадукты ўзвозку, з іншых абласцей. Развіццё вядзе да таго, што ўсе абласці становяцца ў нас больш ці менш прамысловымі, і чым далей, тым больш яны будуць станацца прамысловымі. Гэта значыць, што Украіна, Паўночны Каўказ, ЦЧВ і іншыя быўшыя аграрныя раёны не могуць ужо больш адпускаяць на старану, у прамысловыя цэнтры, столькі прадуктаў, колькі адпускаялі яны раней, бо вымушаны карміць свае ўласныя гарады і сваіх уласных рабочых, колькасць якіх будзе расці. Але з гэтага следуе, што кожная абласць павінна завесці ў сябе сваю сельскагаспадарчую базу, каб мець сваю гародніну, сваю бульбу, сваё масла, сваё малако і ў той ці іншай ступені свой хлеб, сваё мяса, калі яна не хоча папасці ў цяжкае становішча. Вы ведаеце, што гэта справа ўпаўне ажыццявіма, яна ўжо робіцца цяпер.

Задача заключаецца ў тым, каб давесці гэту справу да канца ва ўсё, што-б там ні стала.

Трэба далей звярнуць увагу на тое, што пэўны падзел нашых абласцей на спажывецкія і вытворчыя таксама пачынае траціць свой выключны характар. Такія «спажывецкія» абласці, як Маскоўская і Горкаўская, далі ў гэтым годзе дзяржаве каля 80 мільёнаў пудоў хлеба. Гэта, вядома, не дробязь. У так званай спажывецкай паласе ёсць каля 5 мільёнаў гектараў цалінных зямель, пакрытых хмызняком. Вядома, што клімат у гэтай паласе не дрэнны, ападкаў не мала, засух не бывае. Калі ачысціць гэтыя землі ад хмызняка і правесці рад мерапрыемстваў арганізацыйнага характару, можна будзе атрымаць аграмадны раён зернавых культур, які можа даць гарнага зярна пры звычайна вялікай ураджайнасці ў гэтых месцах не менш, чым дае цяпер Ніжняя або Сярэдняя Волга. Гэта было-б вялікім падспор'ем для паўночных прамысловых цэнтраў.

Відавочна, задача заключаецца ў тым, каб стварыць у раёнах спажывецкай паласы вялікі масіў зернавых культур.

Нарэшце, пытанне аб барацьбе з засухай у Заваложжы. Насаджэнне лясоў і лесаахоўных палос ва ўсходніх раёнах Заваложжа мае аграмаднае значэнне. Гэта работа, як вядома, ужо праводзіцца, хоць нельга сказаць, каб яна праходзілася з дастатковай інтэнсіўнасцю. Што датычыць абваднення Заваложжа,—а гэта палюнае з пункту

погляду барацьбы з засухай,—то нельга дапусціць, каб гэта справа была адкладзена ў доўгі яшчэк. Праўда, яна была некалькі затарможана некаторымі знешнімі акалічнасцямі, адцягнуўшымі масу сіл і сродкаў. Але цяпер няма больш падстаў адкладваць яе далей. Мы не можам абывацца без сур'езнай і зусім стабільнай, свабоднай і выпадковасцёй пагоды—базы хлебнай вытворчасці на Волзе, якая да штогод мільёнаў 200 пудоў таварнага зярна. Гэта зусім неабходна, калі ўлічыць рост гарадоў на Волзе, з аднаго боку, і ўсякія магчымыя ўскладненні ў галіне міжнародных адносін—з другога.

Задача заключаецца ў тым, каб прыступіць да сур'езнай работы па арганізацыі справы абваднення Заваложжа (апладысменты).

3. Пад'ём матар'яльнага стану і культуры працоўных

Мы абрысавалі такім чынам становішча нашай прамысловасці і сельскай гаспадаркі, іх развіццё за справядлівы перыяд, іх становішча ў даны момант.

У выніку мы маем:

а) Магутны пад'ём вытворчасці як у галіне прамысловасці, так і ў галіне асноўных галін сельскай гаспадаркі.

б) Канчатковую перамогу на аснове гэтага пад'ёму сацыялістычнай сістэмы гаспадаркі над сістэмай капіталізму, такім чынам, як у прамысловасці, так і ў сельскай гаспадарцы, ператварэнне сацыялістычнай сістэмы ў адзіную сістэму ўсёй народнай гаспадаркі, выцясненне капіталістычных элементаў з усіх сфер народнай гаспадаркі.

в) Канчатковы адыход аграмаднай большасці аднаасобных сялян ад дробнатаварнай аднаасобнай гаспадаркі, аб'яднанне іх у калектывныя гаспадаркі на базе калектывнай працы і калектывнай уласнасці на сродкі вытворчасці, поўную перамогу калектывнай гаспадаркі над дробнатаварнай індывідуальнай гаспадаркай.

г) Узростаючы працэс далейшага расшырэння калгасаў за кошт аднаасобных сялянскіх гаспадарак, колькасць якіх падае, такім чынам, з месяца ў месяц і якія ператвараюцца па сутнасці справы ў падсобную сілу для калгасаў і соўгасаў.

Зразумела, што гэта гістарычная перамога над эксплуатаатарамі не магла не прывесці да карэнных палепшанняў у матар'яльным становішчы і ва ўсім быццё працоўных.

Ліквідацыя паразітычных класаў прывяла да знікнення эксплуатацыі чалавека чалавекам. Праца рабочага і селяніна вызвалена ад эксплуатацыі. Даходы, якія выціскаліся эксплуатаатарамі з народнай працы, астаюцца цяпер у руках працоўных і скарыстоўваюцца часткай для расшырэння вытворчасці і прыцягнення ў вытворчасць новых атрадаў працоўных, часткай—для прамога павышэння даходаў рабочых і сялян.

Знікла беспрацоўе—біч рабочага класа. Калі ў буржуазных краінах мільёны беспрацоўных церпяць галечу і пакуты з-за адсутнасці работы, то ў нас няма больш рабочых, якія-б не мелі работы і заробтку.

Са знікненнем кулацкай кабалы знікла галеча ў вёсцы. Любы селянін, калі ён хоча атрымаць, мае цяпер магчымасць жыць па-людску, калі ён толькі хоча працаваць чэсна, а не лодырнічаць, не бадзяцца і не раскрадваць калгаснае дабро.

Знішчэнне эксплуатацыі, знішчэнне беспрацоўя ў горадзе, знішчэнне галечы ў вёсцы—гэта такія гістарычныя дасягненні ў матар'

альным становишчы працоўных, аб якіх не могуць нагэат марыць рабочыя і сяляне самых што ні на ёсць «дэмакратычных» буржуазных краін.

Змянілася абліччэ нашых буйных гарадоў і прамысловых цэнтраў. Нёмалым прызнакам буйных гарадоў буржуазных краін з'яўляюцца трушчобы, так званыя рабочыя кварталы на акраінах горада, прадстаўляючыя грудзі цёмных, сырых, большай часткай падвальных, напалову разбураных памяшканняў, дзе звычайна знаходзіць прыгулак бедны люд, капошаючыся ў брудзе і праклінаючы лёс. Рэвалюцыя ў СССР прывяла да таго, што гэтыя трушчобы зніклі ў нас. Яны заменены новаадбудаванымі добрымі і светлымі рабочымі кварталамі, прычым у многіх выпадках рабочыя кварталы выглядаюць у нас лепш, чым цэнтры горада.

Яшчэ больш змянілася абліччэ вёскі. Старая вёска з яе царквой на самым відным месцы, з яе лепшымі дамамі ўрадніка, папа, кулака на першым плане, з яе поўразгаленымі хатамі сялян на заднім плане—пачынае знікаць. На яе месца выступае новая вёска з яе грамадска-гаспадарчымі будынкамі, з яе клубамі, радыё, кіно, школамі, бібліятэкамі і яслямі; з яе трактарамі, камбайнамі, малатарнямі, аўтамабілямі. Зніклі старыя знатныя фігуры кулака-эксплаататара, пяхвара-кывасоса, купца-спекулянта, бацюшкі-ўрадніка. Цяпер знатнымі людзьмі з'яўляюцца дзеячы калгасаў і саўгасаў, школ і клубаў, старшыя трактарысты ды камбайнеры, брыгадзіры па палыводстве і жывёлагадоўлі, лепшыя ўдарнікі і ўдарніцы калгасных палёў.

Знікае процілегласць паміж горадам і вёскай. Горад перастае быць у вачах сялян цэнтрам іх эксплуатацыі. Усё мацней становяцца нізі гаспадарчай і культурнай змычкі паміж горадам і вёскай. Ад горада і яго прамысловасці вёска атрымлівае цяпер дапамогу—трактарамі, сельгасмашынамі, аўтамабілямі, падзямі, сродкамі. Ды і сама вёска мае цяпер сваю прамысловасць у выглядзе машынатрактарных станцый, рамонтных майстэрняў, усякага роду прамысловых прадпрыемстваў, калгасаў, невялікіх электрастанцый і т. п. Культурнае бяздонне паміж горадам і вёскай запаўняецца.

Такагэ асноўныя дасягненні працоўных у таліне палепшання іх матар'яльнага становішча, быту, культуры.

На аснове гэтых дасягненняў мы маем за справаздачны перыяд:

а) рост народнага даходу з 35 мільярдаў у 1930 годзе да 50 мільярдаў у 1933 годзе, прычым, паколькі доля капіталістычных элементаў, у тым ліку канцэсіянераў, у народным даходзе складае ў цяперашні час менш паўпроцента, то амаль увесь народны даход размяркоўваецца паміж рабочымі і служачымі, паддольнымі сялянамі, кааперацыяй і дзяржавай;

б) рост насельніцтва Савецкага саюза са 160,5 млн. чалавек у канцы 1930 года да 168 млн. у канцы 1933 года;

в) рост колькасці рабочых і служачых з 14 530 тысяч у 1930 годзе да 21 883 тыс. у 1933 годзе, прычым колькасць асоб фізічнай працы паднялася за гэты перыяд ад 9 489 тыс. да 13 797 тыс. чалавек, колькасць рабочых буйнай прамысловасці, у тым ліку рабочых транспарта, павялічылася ад 5 079 тысяч да 6 882 тысяч чалавек, колькасць сельскагаспадарчых рабочых—ад 1 426 тысяч да 2 519 тысяч чалавек, а рабочых і служачых у тандэ—ад 814 тысяч да 1 497 тысяч чалавек.

г) рост фонду работнай платы рабочых і служачых з 11 500 млн. руб. у 1930 г. да 17 500 млн. руб. у 1933 г.

д) рост сярэдня-гадавой зароботнай платы рабочых прамысловасці з 991 р. у 1930 г. да 1.519 руб. у 1933 г.

е) рост фонду соцыяльнага страхавання рабочых і служачых з 1.810 млн. руб. у 1930 г. да 4.610 млн. руб. у 1933 г.;

ж) перавод усёй надземнай прамысловасці на 7-гадзінны рабочы дзень;

з) дапамога дзяржавы сялянам у выглядзе арганізацыі для іх 2.860 машына-трактарных станцый з укладаннем у гэту справу 2 мільярдаў руб.;

і) дапамога дзяржавы сялянам у выглядзе крэдыту калгасам у размеры 1.600 млн. руб.;

к) дапамога дзяржавы сялянам у выглядзе насеннай і харчовай пазыкі на працягу справаздачнага перыяда ў размеры 202 млн. пудоў зярна;

л) дапамога дзяржавы маломоцным сялянам у выглядзе ільгот па налогу і страхаванню ў размеры 370 млн. руб.

Што датычыць культурнага развіцця краіны, то мы маем за сабой ваздачны перыяд:

а) увядзенне па ўсяму СССР усеагульнага абавязковага пачатковага навучання і павышэнне процанта пісьменнасці з 67 проц. у канцы 1930 г. да 90 проц. у канцы 1933 г.;

б) рост ліку вучняў у школах усіх ступеней з 14.358 тысяч у 1929 г. да 26.419 тыс. чалавек у 1933 г., у тым ліку па пачатковай асвеце—з 11.697 тыс. да 19.163 тыс., па сярэдняй асвеце—з 2.453 тыс. да 6.674 тыс. чалавек, па вышэйшай асвеце—з 207 тыс. да 491 тыс. чалавек;

в) рост колькасці дзяцей па дашкольнаму навучанню з 838 тыс. у 1929 г. да 5.917 тысяч у 1933 г.;

г) рост колькасці вышэйшых навучальных устаноў, агульных і спецыяльных, з 91 адзінак у 1914 г. да 600 адзінак у 1933 г.;

д) рост колькасці навукова-даследчых інстытутаў з 400 адзінак у 1929 г. да 840 у 1933 г.;

е) рост колькасці устаноў клубнага тыпу з 32 тысяч у 1929 г. да 54 тысяч у 1933 г.;

ж) рост колькасці кінатэатраў, кіноўстаноў у клубах і кіноперасовак з 9.800 адзінак у 1929 г. да 29.200 адзінак у 1933 г.;

з) рост разовага тыража газет з 12.500 тысяч у 1929 г. да 36.500 тысяч у 1933 г.

Не лішне, можа быць, адзначыць, што ўдзельная вага рабочых сярод навучаючыхся у вышэйшых навучальных установах складае ў нас 51,4 проц., а ўдзельная вага працоўных сялян—16,5 проц., такім чынам у Германіі, напрыклад, удзельная вага рабочых сярод навучаючыхся у вышэйшых навучальных установах складала ў 1932-33 па вучальным годзе ўсяго 3,2 проц., а ўдзельная вага дробных сялян—ўсяго 2,4 проц.

Трэба адзначыць, як прыемны факт і як прызнак росту культурнасці ў вёсцы рост актыўнасці жанчын-калгасніц у галіне рамесна-арганізатарскай работы. Вядома, напрыклад, што жанчын-калгасніц ёсць у сучасны момант старшыннямі калгасаў каля 6 тысяч, членамі праў селян калгасаў—звыш 60 тысяч, брыгадзірамі—28 тысяч, звышнвышнімі арганізатарамі—100 тысяч, заагаваранымі калгасамі і артысацкімі фермамі—9 тысяч, трактарыстамі—7 тысяч. Не патрэбна і гаварыць, што гэтыя даныя не з'яўляюцца поўнымі. Але і тое малое, што ёсць у гэтых даных, даволі ярка гаворыць аб вялікім росце культурнасці

Гэта і называецца ў нас разгорнутым савецкім гандлем, гандлем без капіталістаў, гандлем без спекулянтаў.

Як бачыце, разгортванне савецкага гандлю з'яўляецца той агуальнейшай задачай, без вырашэння якой немагчыма далей ісці наперад.

І ўсё-ж, не гледзячы на поўную відавочнасць гэтай ісціны, партыі прышлося перамагаць за справаздачны перыяд цэлы рад перашкод на шляху да разгортвання савецкага гандлю, якія можна было-б фармуляваць для кароткасці, як рэзультат вывіху розуму ў адной часткі камуністаў па пытаннях аб неабходнасці і значэнні савецкага гандлю.

Пачаць з таго, што ў радах адной часткі камуністаў усё яшчэ пануюць высокамерныя, пагардлівыя адносіны да гандлю наогул, да савецкага гандлю ў прыватнасці. Гэтыя, з дазволу сказаць, камуністы, разглядаюць савецкі гандаль, як другарадную, няважную справу, а работнікаў гандлю—як канчатковых людзей. Гэтыя людзі, відавочна, не разумеюць, што сваімі высокамернымі адносінамі да савецкага гандлю яны выражаюць не большэвіцкія погляды, а погляды захудалых дваран, маючых вялікую амбіцыю, але пазбаўленых усякай адукацыі (апладысменты). Гэтыя людзі не разумеюць, што савецкі гандаль ёсць наша, родная, большэвіцкая справа, а работнікі гандлю, у тым ліку работнікі прылаўка, калі яны толькі працуюць чэсна,—з'яўляюцца правадырамі нашай, рэвалюцыйнай, большэвіцкай справы (апладысменты). Зразумела, што партыі прышлося злегку паграмаць гэтых, з дазволу сказаць, камуністаў, а іх дваранскія забабоны—кінуць у памыйную яму (доўгія апладысменты).

Прышлося перамагаць, далей, забабоны другога роду. Справа ідзе аб лявацкай балбатні, якая мае пашырэнне сярод адной часткі нашых работнікаў, аб тым, што савецкі гандаль з'яўляецца нібыта пройденай стадыяй, што нам трэба наладзіць прамы прадуктаабмен, што грошы будуць хутка скасаваны, бо яны ператварыліся нібыта ў простыя разліковыя знакі, што няма патрэбы развіваць гандаль, калі стучаецца ў дзверы прамы прадуктаабмен. Трэба адзначыць, што гэта лявацка-дробнабуржуазная балбатня, граючая на руку капіталістычным элементам. Якія імкнуцца сарваць разгортванне савецкага гандлю, мае пашырэнне не толькі сярод адной часткі чырвоных прафесараў, але і сярод некаторых работнікаў гандлю. Зразумела, смешна і забавна, што гэтыя людзі, няздольныя наладзіць прасцейшай справы савецкага гандлю, балбочуць аб сваёй гатоўнасці наладзіць больш складаную і цяжкую справу прамога прадуктаабмена. Але Дон-Кіхоты таму і называюцца Дон-Кіхотамі, што яны пазбаўлены элементарнага пачуцця жыцця. Гэтыя людзі, якія так-жа далекі ад марксізма, як неба ад зямлі, відавочна, не разумеюць, што грошы астануцца ў нас яшчэ доўга, аж да загарнівання першай стадыі камунізма—соцыялістычнай стадыі развіцця. Яны не разумеюць, што грошы з'яўляюцца тым інструментам буржуазнай эканомікі, які ўзяла ў сваю руку савецкая ўлада і прыставала да інтарэсаў соцыялізма для таго, каб разгарнуць ва ўсю савецкі гандаль і ладрыхтаваць тым самым умовы для прамога прадуктаабмена. Яны не разумеюць, што прадуктаабмен можа прынёсці толькі на змену і ў рэзультате ідэальна наладжанага савецкага гандлю, чаго ў нас няма і ва ўпаміне і што не скоро будзе ў нас зразумела, што партыя, імкнучыся арганізаваць разгорнуты савецкі

гандаць, палічыла неабходным паграміць і гэтых «легіх» вырадкаў, а іх дробна-буржуазную балбатню—пусціць на вецер.

Прышлося, далей, перамагчы нездаровыя прывычкі гандлевых работнікаў да механічнага размеркавання тавараў, ліквідаваць пагарджлівасць да патрабаванняў асартымента і да патрабаванняў спажываўца, ліквідаваць механічную засылку тавараў, абязлічку ў гандлі. У гэтых мэтах былі адкрыты гандлевыя базы, абласныя і міжрэённыя, адкрыты дзесяткі тысяч новых магазінаў і палатак.

Прышлося ліквідаваць, далей, манапольнае становішча кааперацыі на рынку, у сувязі з чым абавязалі ўсе наркаматы адкрыць гандаць уласнымі таварамі, а Наркамснаб—разгарнуць шырокі камерцыйны гандаць сельскагаспадарчымі прадуктамі, што прывяло, з аднаго боку, у парадку саборніцтва, да палепшання гандлю у кааперацыі, а, з другога боку,— да зніжэння цэн на рынку, да аздаўлення рынку.

Разгарнулі шырокую сетку сталовых з паніжанымі цэнамі на адпусканы тавар («грамадскае харчаванне»), арганізавалі аддзелы рабочага снабжэння («ОРСы») пры заводах і фабрыках з адмацаваннем ад заводскага снабжэння элементаў, якія не маюць адносін да завода, прычым па адной толькі сістэме Наркамснэа прышлося адмацаваць не менш 500 тыс. пабочных элементаў.

Наладзілі адзіны цэнтралізаваны банк кароткатэрміновага крэдыту—Дзяржаўны банк з 2.200 расных аддзяленняў на месцах, здольных фінансаваць гандлёвыя аперацыі.

У рэзультате гэтых мерапрыемстваў мы маем за справядачны перыяд:

- а) рост сеткі магазінаў і гандлевых палатак са 184 662 адзінак у 1930 годзе да 277.974 у 1933 годзе;
- б) новаствораную сетку абласных гандлевых баз у колькасці 1.011 адзінак і міжрэённых гандлевых баз у колькасці 864 адзінак;
- в) новаствораную сетку ОРС'аў у колькасці 1.600 адзінак;
- г) рост сеткі камерцыйных магазінаў па гандлю хлебам, якая ахапляе ў сучасны момант 330 гарадоў;
- д) рост сеткі сталовых грамадскага харчавання, якая ахапляе ў сучасны момант 19.800 тыс. спажываўцоў;
- е) рост таваразвароту па дзяржаўнай і кааперацыйнай лініі з уключэннем сталовых грамадскага харчавання з 18.900 млн. рублёў у 1930 годзе да 49 мільярдаў руб. у 1933 г.

Было-б памылкова думаць, што ўсяго гэтага развароту ковецкаму гандлю дастаткова, каб задаволіць запатрабаванні нашай эканомікі. Наадварот, цяпер больш, чым калі-б там ні было, становіцца ясным, што цяперашняе становішча таваразвароту не можа задаволіць нашых запатрабаванняў. Таму задача заключаецца ў тым, каб разгарнуць далей савецкі гандаць, уцягнуць у гэту справу мясцовую прамысловасць, ўзмацніць каласна-сялянскі гандаць і дабіцца новых рашучых поспехаў у галіне пад'ёму савецкага гандлю.

Неабходна, аднак, адзначыць, што справа не можа абмежавіцца адным толькі разгортваннем савецкага гандлю. Калі развіццё нашага эканомікі ўключае ў развіццё таваразвароту, у развіццё савецкага гандлю, то развіццё савецкага гандлю ў сваю чаргу ўключае ў развіццё нашага транспарта як чыгуначнага і воднага, так і аўтамабільнага. Можа здарыцца, што тавары ёсць, ёсць поўная магчымасць раз-

гарнуць таваразварот, але транспарт не паспявае за развіццём таваразвароту і адмаўляецца везці грузы. Як вядома, яно так і бывае ў нас скрозь і ўсюды. Таму транспарт з'яўляецца тым вузкім месцам, аб якое можа спаткнуцца, ды бадай пачынае ўжо спатыкацца ўся наша эканоміка і, перш за ўсё, наш таваразварот.

І праўда, чыгуначны транспарт павялічыў свой грузазварот са 133,9 мільярдаў тона-кілометраў у 1930 годзе, да 172 мільярдаў тона-кілометраў у 1933 годзе. Але гэтага мала, надта мала для нас, для нашай эканомікі.

Водны транспарт павялічыў свой грузазварот з 45,6 мільярдаў тона-кілометраў у 1930 годзе да 59,9 мільярдаў тона-кілометраў у 1933 годзе. Але гэтага мала, надта мала для нашай эканомікі.

Я ўжо не гавару аб аўтамабільным транспарце, парк якога павялічыўся з 8800 аўтамабіляў (грузавых і легкавых) у 1913 г. да 117.800 аўтамабіляў у канцы 1933 г. Гэтага так мала для нашай народнай гаспадаркі, што сорамна нават гаварыць аб гэтым.

Не можа быць сумнення, што ўсе гэтыя віды транспарта маглі-б працаваць многа лепш, калі-б органы транспарта не хварэлі вядомай хваробай, якая называецца канцэлярска-бюракратычным метадам кіравання. Таму, апрача таго, што трэба дапамагчы транспарту людзьмі і сродкамі, задача заключаецца ў тым, каб выкараніць у органах транспарта бюракратычна-канцэлярскія адносіны да справы і зрабіць іх больш апэратыўнымі.

Таварышы! Мы дабіліся таго, што асноўныя пытанні прамысловасці вырашаны правільна, і прамысловасць стаць цяпер цвёрда на нагах. Мы дабіліся таго, што асноўныя пытанні сельскай гаспадаркі таксама вырашаны правільна, і сельская гаспадарка — мы можам сказаць гэта прама — таксама стаць цяпер цвёрда на нагах. Але мы можам страціць гэтыя дасягненні, калі наш таваразварот пачне куды-каль і транспарт акіжацца ў нас гірай на нагах. Таму задача разгортвання таваразвароту і рашучага палепшання транспарта з'яўляецца той чарговай і актуальнейшай задачай, без вырашэння якой мы не можам ісці наперад.

III

Партыя

Пераходжу да пытання аб партыі.

Гэты з'езд праходзіць пад сцягам поўнай перамогі левінізма, пад сцягам ліквідацыі астаткаў антыленінскіх групавак.

Разбіты і рассеяны антыленінская група трацкістаў, яе арганізатары акалячаюцца цяпер за граніцай на задгорках буржуазных партый.

Разбіта і рассеяна антыленінская група правых ухлістаў. Яе арганізатары даўно ўжо адракліся ад сваіх поглядаў і цяпер усяляк стараюцца загладзіць свае грахі перад партыяй.

Разбіты і рассеяны нацыянал-ухлісцкія трупы. Іх арганізатары або канчаткова спыліся з імі, вешчыя і сцэны амтрацыяй, або прынеслі пакаўненне. Большасць старонкаў гэтых антырэвалюцыйных груп вымушана была прызнаць правільнасць лініі партыі і кепскае іх паводзіна перад партыяй.

Калі на XV з'ездзе прыходзілася яшчэ даказваць правільнасць лініі партыі і весці барацьбу з вядомымі антыленінскімі групамі-

камі, а на XVI зездзе—дабіваць апошніх прыхільнікаў гэтых груповак, то на гэтым з'ездзе—і даказваць няма чаго, ды, мабыць—і быць няма каго. Усе бачаць, што лinya партыі перамагла (гром апладысmentaў).

Перамагла палітыка індустрыялізацыі краіны. Яе рэзультаты для ўсіх цяпер відавочны. Што можна сказаць супроць гэтага факта?

Перамагла палітыка ліквідацыі кулацтва і суцэльнай калектывізацыі. Яе рэзультаты таксама відавочны для ўсіх. Што можна сказаць супроць гэтага факта?

Даказана на вопыце нашай краіны, што перамога соцыялізма ў адной, асобна ўзятай краіне—зусім магчыма. Што можна сказаць супроць гэтага факта?

Відавочна, што ўсе гэтыя поспехі і, перш за ўсё, перамога пяцігодкі канчаткова дэмаралізавалі і разбілі ўшчэнт усе і ўсякія антыленінскія групы.

Трэба прызнаць, што партыя згуртавана цяпер у адзінае, як ніколі раней (бурныя, доўга несціхаючыя апладысменты).

1. Пытанні ідэйна-палітычнага кіраўніцтва

Ці значыць гэта, аднак, што барацьба скончана і далейшае наступленне соцыялізма адпадае, як лішняя рэч?

Не, не значыць.

Ці значыць гэта, што ў нас ўсё абстаіць у партыі добра, ніякіх ухілаў не будзе ў ёй болей і—стала быць—можна цяпер супачыць на лаурах?

Не, не значыць.

Ворагаў партыі, апартуністаў усіх масцей, нацыянал-ухілістаў усякага роду разбілі. Але астаткі іх ідэалогіі жывуць яшчэ ў галовах паасобных членаў партыі і нярэдка даюць аб сабе знаць. Партыю нельга разглядаць, як нешта адарванае ад акружаючых людзей. Яна жыве і падвізаецца ўнутры акружачага яе асяроддзя. Не дзіва, што ў партыю пранікаюць нярэдка звонку нездаровыя настроі. А глеба для такіх настрояў, бласпрэчна, ёсць у нашай краіне, хоць-бы таму, што ў нас ўсё яшчэ існуюць некаторыя прамежныя слаі насельніцтва як у горадзе, так і на вёсцы, якія прадстаўляюць пажыўнае асяроддзе для такіх настрояў.

XVII канферэнцыя нашай партыі сказала, што адна з асноўных палітычных задач пры ажыццяўленні другой пяцігодкі заключаецца «у перамаганні перажыткаў капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей». Гэта зусім правільная думка. Але ці можна сказаць, што мы ўжо перамаглі ўсе перажыткі капіталізма ў эканоміцы? Не нельга гэтага сказаць. Тым больш нельга сказаць, што мы перамаглі перажыткі капіталізма ў свядомасці людзей. Нельга гэтага сказаць не толькі таму, што свядомасць людзей у яе развіцці адстае ад іх эканамічнага становішча, але і таму, што ўсе яшчэ існуе капіталістычнае акружэнне, якое стараецца ажыццявіць і падтрымліваць перажыткі капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей у СССР і супроць якога мы, большэвікі, павінны ўвесь час трымаць порах сухім.

Зразумела, што гэтыя перажыткі не могуць не з'яўляцца спрыяючай глебай для ажыццяўлення ідэалогіі разбітых антыленінскіх груп у галовах паасобных членаў нашай партыі. Дадайце да гэтага не вельмі высокі тэарэтычны ўзровень большасці членаў нашай партыі, слабую ідэалагічную работу партыйных органаў, загруканасць на-

шых партыйных работнікаў чыста практычнай работай, якая адбірае ў іх магчымасць папоўніць свой тэарэтычны багаж, і вы зразумеете, адкуль бярэцца тая блытаніна па раду пытанняў ленінізма ў галовах паасобных членаў партыі, якая нярэдка пранікае ў наш друк і якая аблягчае справу ажыўлення астаткаў ідэалогіі разбітых антыленінскіх груп.

Вось чаму нельга гаварыць, што барацьба скончана і няма больш неабходнасці ў палітыцы наступлення соцыялізма.

Можна было-б узяць рад пытанняў ленінізма і прадэманстраваць, на іх наколькі яшчэ жывучы сярод некаторых членаў партыі астаткі ідэалогіі разбітых антыленінскіх груп.

Узяць, напрыклад, пытанне аб пабудове бяскласавага соцыялістычнага грамадства. XVII канферэнцыя партыі сказала, што мы ідем да стварэння бяскласавага соцыялістычнага грамадства. Зразумела, што бяскласавае грамадства не можа прыйсці ў парадку, так сказаць, самацёку. Яго трэба заваяваць і пабудаваць намаганнямі ўсіх працоўных—шляхам узмацнення органаў дыктатуры пролетарыята, шляхам разгортвання класовай барацьбы, шляхам знішчэння класаў, шляхам ліквідацыі астаткаў капіталістычных класаў, у баях з ворагамі як унутранымі, так і знешнімі.

Справа здаецца ясная.

А між тым, каму невядома, што абвяшчэнне гэтага яснага і элементарнага тэзісу ленінізма спарадзіла не малую блытаніну ў галовах і нездаровыя настроі сярод адной часткі членаў партыі. Тэзіс аб нашым прасоўванні да бяскласавага грамадства, даны, як лозунг, яны зразумелі, як стихійны працэс і яны прыкідвалі: калі бяскласавае грамадства, то, значыць, можна аслабіць класавую барацьбу, можна аслабіць дыктатуру пролетарыята і наогул пакончыць з дзяржавай, якая усероўна пачына адмерці ў бліжэйшы час. І яны прыходзілі ў цялячае захваленне ў чаканні таго, што неўзабаве не будзе ніякіх класаў,—значыць, не будзе класовай барацьбы, значыць, не будзе клопатаў і хваляванняў,—значыць можна скласці зброю і пайсці на бакавую спаць у чаканні прыйсця бяскласавага грамадства (агульны смех усёй залы).

Не можа быць сумнення, што гэта блытаніна ў галовах, гэтыя настроі, як дзве кроплі вады падобны на вядомыя погляды правых ухілістаў, у сілу якіх старое пачына самацёкам урасці ў новае, і адзін прыгожы дзень мы непрыкметна павінны аказацца ў соцыялістычным грамадстве.

Як бачыце, астаткі ідэалогіі разбітых антыленінскіх груп зусім здольны да ажыўлення і далёка яшчэ не страцілі сваёй жывучасці.

Зразумела, што калі-б гэта блытаніна ў поглядах і гэтыя невольніцкія настроі аўтадамі большасцю нашай партыі, партыя аказалася-б дэмабілізаванай і раззброенай.

Возьмем далей пытанне аб сельскагаспадарчай арцелі і сельскагаспадарчай комуне. Цяпер усе прызнаюць, што арцель з'яўляецца пры цяперашніх умовах адзінай правільнай формай калгаснага руху. І гэта зусім зразумела:

а) арцель правільна спалучае асабістыя, бытавыя інтарэсы калгаснікаў з іх грамадскімі інтарэсамі; б) арцель удачна прыспасабляе асабістыя бытавыя інтарэсы—да грамадскіх інтарэсаў, аблягчаючы гым самым выхаванне ўчарайшых аднаасобнікаў у духу калектывізма.

У адрозненне ад арцелі, дзе аграмаджаны толькі сродкі вытворчасці, у комунах да апошняга часу былі аграмаджаны не толькі сродкі вытворчасці, але і быт кожнага члена комуні, г. зн. члены комуні у адрозненне ад членаў арцелі не мелі ў асабістым уладанні хатнюю птушку, дробную жывелу, карову, зярно, прысядзібную зямлю. Гэта значыць, што ў комунах асабістыя бытавыя інтарэсы членаў не столькі ўлічваліся і спалучаліся з інтарэсамі грамадскімі, колькі заглушаліся апошнімі ў інтарэсах дробна-буржуазнай ураўнаважанасці. Зразумела, што гэта акалічылася з'яўляецца самай слабай старачон комуні. Гэтым, уласна, і тлумачыцца, што комуні не маюць вялікага пашырэння і пападаюцца толькі азізнікамі і дзесяткамі. На гэтай жа прычыне комуні, каб адстаяць сваё існаванне і не разваліцца, аказаліся вымушанымі адмоўна ад аграмаджання быту, пачынаюць працаваць па працадзяях, сталі выдаваць зярно на дом, дапускаць асабістае ўладанне хатняй птушкай, дробнай жывёлай, каровай і т. д. Але з гэтага следуе, што комуні фактычна пераходзілі на палажэнне арцелі. І ў гэтым няма нічога дрэннага, бо гэтага патрабуюць інтарэсы здаровага развіцця масавага калгаснага руху.

Гэта не значыць, вядома, што коммуна наогул не патрэбна, што яна не з'яўляецца больш вышэйшай формай калгаснага руху. Не, коммуна патрэбна, і яна, вядома, з'яўляецца вышэйшай формай калгаснага руху, але не цяперашняя коммуна, якая ўзнікла на базе неразвітай тэхнікі і недахвату прадуктаў, якая сама пераходзіць на палажэнне арцелі, а будучая коммуна, якая ўзнікне на базе больш развітой тэхнікі і багата прадуктаў. Цяперашняя сельскагаспадарчая коммуна ўзнікла на аснове мала развітай тэхнікі і недахвату прадуктаў. Гэтым, уласна, і тлумачыцца, што яна практыкавала ўраўнаважанасць і мала лічылася з асабістымі, бытавымі інтарэсамі сваіх членаў. З прычыны чаго яна вымушана цяпер пераходзіць на палажэнне арцелі, дзе разумна спалучаюцца асабістыя і грамадскія інтарэсы калгаснікаў. Будучая коммуна вырасце з развітай і заможнай арцелі. Будучая сельскагаспадарчая коммуна ўзнікне тады, калі на пятах і ў фермах арцелі будзе багата зярна, жывелу, птушкі, гародніны і ўсякіх іншых прадуктаў, калі пры арцелях завядуцца механізаваныя пральні, дзіць сваю карову і дробную жывелу, калі калгасніца ўбачыць, што яму выгадней атрымліваць мяса і малако з фермы, чым заводзіць сваю карову і дробную жывелу, калі калгасніца ўбачыць, што выгадней абедать у сталовцы, браць хлеб з хлебазавода і атрымліваць вымытую бялізну з грамадскай пральні, чым самі сабе займацца гэтай справай. Будучая коммуна ўзнікне на базе больш развітай тэхнікі і больш развітай арцелі, на базе багата прадуктаў. Калі гэта будзе? Вядома, не скоро. Але гэта будзе. Было-б значыствам штучна паскараць працэс перарастання арцелі ў будучую коммуна. Гэта збытала-б усе карты і аблягчыла-б справу нашых ворагаў. Працэс перарастання арцелі ў будучую коммуна лавінен адбывацца паступова, па меры таго, як усе калгаснікі будуць пераконвацца ў неабходнасці такога перарастання.

Так стаіць справа з пытаннем аб арцелі і комуне.

Справа, здавалася-б, ясная і амаль што элементарная.

А між тым, сярод адной часткі членаў партыі ёсць вялікая блытаніна па гэтай пытанню. Лічаць, што, абвясціўшы арцель асноўнай формай калгаснага руху, партыя аддалілася ад сацыялізма, адступіла назад ад комуні, ад вышэйшай формы калгаснага руху—да ніжэйшай. Чаму, паўстае пытанне? Таму, аказваецца, што ў арцелі

няма роўнасці, бо там захоўваецца розніца ў запатрабаваннях і ў асабістым быце членаў арцелі, тады як у комуне ёсць роўнасць, бо там уроўнены і патрэбнасці і асабістае бытавое становішча яе членаў. Але, па-першае, у нас няма больш такіх комун, дзе-б існавалі параўнанне, ураўнілаўка ў галіне запатрабаванняў і асабістага быту. Практыка паказала, што комуні напэўна загнуті-б, калі-б яны не адмовіліся ад ураўнілаўкі і не перанішлі на справе на становішча арцелі. Стала быць, няма чаго спасылацца на тое, чаго няма ў прыродзе. Па-першае, усёкаму левіну вядома, калі ен толькі сапраўды левінец, што ураўнілаўка ў галіне запатрабаванняў і асабістага быту ёсць рэакцыйная, дробна-буржуазная бязглузіца, вартая якой-небудзь першабытнай секты аскетаў, але не соцыялістычнага грамадства, арганізаванага па-марксісцку, бо чельга патрабаваць, каб ва ўсіх людзей былі аднолькавыя запатрабаванні і густы, каб усе людзі ў сваім асабістым быце жылі па аднаму ўзору, і, нарэшце, хіба сярод рабочых не захоўваецца розніца як у запатрабаваннях, так і ў асабістым быце? Ці значыць гэта, што рабочыя стаяць далей ад соцыялізма, чым члены сельскагаспадарчых комун?

Гэтыя людзі, відавочна, думаюць, што соцыялізм патрабуе ўраўнілаўкі, ураўнення, нівеліроўкі запатрабаванняў і асабістага быту членаў грамадства. Няма чаго гаварыць, што такое меркаванне не мае нічога агульнага з марксізмам, левінізмам. Над роўнасцю марксізм разумее не ураўнілаўку ў галіне асабістых запатрабаванняў і быту, а знішчэнне класаў, г. зн. а) роўнае вызваленне ўсіх працоўных ад эксплуатацыі пасля таго, як капіталісты звергнуты і экспрапрыраваны; б) роўную адмену для ўсіх прыватнай уласнасці на ородкі вытворчаці пасля таго, як яны пераданы ва ўласнасць усяго грамадства; в) роўны абавязак усіх працаваць па сваіх здольнасцях і роўнае права ўсіх працоўных атрымліваць за гэта па іх працы (соцыялістычнае грамадства); г) роўны абавязак усіх працаваць па сваіх здольнасцях і роўнае права ўсіх працоўных атрымліваць за гэта па іх патрэбнасцях (комуністычнае грамадства). Пры гэтым марксізм выходзіць з таго, што густы і запатрабаванні людзей не бываюць і не могуць быць аднолькавымі і роўнымі па якасці або па колькасці ні ў перыяд соцыялізма, ні ў перыяд комунізма.

Вось вам марксісцкае разуменне роўнасці.

Ніякай другой роўнасці марксізм не прызнаваў і не прызнае.

Рабіць адсюль вывад, што соцыялізм патрабуе ўраўнілаўкі, ураўнення, нівеліроўкі запатрабаванняў членаў грамадства, нівеліроўкі іх густаў і асабістага быту, што паводле марксізма ўсе павінны хадзіць у аднолькавых касцюмах і есці адны і тыя-ж страгі, у адной і той-жа колькасці, значыць гаварыць пошласці і ўзводзіць паклён на марксізм.

Час засвоіць, што марксізм з'яўляецца ворагам ураўнілаўкі. Яшчэ ў «Маніфесце комуністычнай партыі» бычалі Маркс і Энгельс прымітыўны ўтапічны соцыялізм, называючы яго рэакцыйным за яго пропаведзь «усеагульнага аскетызма і грубай ураўняльнасці». Энгельс у сваім «Анты-Дзюрынг» прысвяціў цэлую главу бічваючай крытыцы «радыкальнага ураўняльнага соцыялізма», высунутага Дзюрынгам, як процівагу супроць марксісцкага соцыялізма.

«Рэальны змест пролетарскага патрабавання роўнасці,—гаварыў Энгельс,—зводзіцца да патрабавання знішчэння класа. Усякае патрабаванне роўнасці, якое ідзе далей гэтага, немінуха прыводзіць да бязглузіцы».

Тое-ж самае гаворыць Ленін:

«Энгельс быў тысяччу разоў праў, калі пісаў: паняцце роўнасці, паняцце класаў ёсць глупейшыя і недарэчныя забавоны. Буржуазныя прафесары за паняцце роўнасці прабавалі нас абвінавачваць у тым, нібы мы хочам аднаго чалавека зрабіць роўным другому. У гэтай бяссэнсцы, якую яны самі прыдумалі, яны прабавалі абвінавачваць соцыялістаў. Але яны не ведалі па свайму невуцтву, што соцыялісты — іменна заснавальнікі сучаснага навуковага соцыялізма Маркс і Энгельс гаварылі: роўнасць ёсць пустая фраза, калі пад роўнасцю не разумеюць знішчэнне класаў. Класы мы хочам знішчыць, у гэтых адносінах мы стаім за роўнасць. Але прэтэндаваць на тое, што мы зробім усіх людзей роўнымі адзін другому, гэта пусцейшая фраза і глупая выдумка інтэлігента» (Прамова Леніна «Аб абмане народу лозунгамі свабоды і роўнасці»).

Здаецца, ясна.

Буржуазныя пісьменнікі ахвотна малююць марксісцкі соцыялізм як старую царскую казарму, дзе ўсе падначалена «прынцыпам» ураўнаважэння. Але марксісты не могуць несці адказнасць за невуцтва і тупасць буржуазных пісьменнікаў.

Не можа быць сумнення, што гэта блытаніна ў поглядах у пасобных членаў партыі нахонт марксісцкага соцыялізма і захаванне ураўнаважэння тэндэнцыямі сельскагаспадарчых комун падабны, як дзве кроплі вады, на дробна-буржуазныя погляды нашых італьянскіх галавацяпаў, у якіх ідэалізацыя сельскагаспадарчых комун даходзіла адзін час да таго, што яны прабавалі насадзіць комунны нагаты на заводах і фабрыках, дзе кваліфікаваныя і некваліфікаваныя рабочыя, працуючы кожны па сваёй прафесіі, павінны былі атрымліваць зарплату ў агульны кацел і дзяліць яе потым парову. Вядома, якую шкоду прычынялі нашай прамысловасці гэтыя ўраўнаважэнска-блазніюковыя практыкаванні «левых» галавацяпаў.

Як бачыце, астаткі ідэалогіі разбітых антыпартыйных груп маюць даволі вялікую жывучасць.

Зразумела, што калі-б гэтыя левыя погляды атрымалі перамогу ў партыі, партыя перастала-б быць марксісцкай, а калгасны рух быў-бы ўшчэнт дэзарганізаван.

Або, напрыклад, возьмем пытанне аб лозунгу «зрабіць усіх калгаснікаў заможнымі». Гэты лозунг датычыць не толькі калгаснікаў. Ён яшчэ больш датычыць рабочых, бо мы хочам зрабіць усіх рабочых заможнымі, — людзьмі, якія вядуць заможнае і зусім культурнае жыццё.

Здавалася-б, справа ясная. Няма чаго было звяртаць капіталізм у Кастрычніку 1917 г. і будаваць соцыялізм на працягу раду год, калі не даб'ёмся таго, каб людзі жылі ў нас у давальстве. Соцыялізм азначае не галечу і лішэнні, а знішчэнне галечы і лішэнняў, арганізацыю заможнага і культурнага жыцця для усіх членаў грамадства.

А тым часам, гэтыя ясны і па сутнасці справы элементарны лозунгі выклікаў цэлы рад недаумненняў, блытанін і неразбярэху сярод адной часткі членаў партыі. Ці не ёсць, гавораць яны, гэты лозунг зварот да старога, адкнутага партыйнага лозунга: «узбагачацца»? Калі ўсе стануць заможнымі, прадаўжаюць яны і бедната перастане існаваць, — на каго-ж нам, большэвікам, апірацца ў сваёй рабоце, як-жа мы будзем працаваць без беднаты?

Можа быць гэта і смешна, але існаванне такіх найўных і анты-ленінскіх поглядаў сярод часткі членаў партыі з'яўляецца бясспрэчным фактам, з якім нельга не лічыцца.

Гэтыя людзі, відавочна, не разумеюць, што паміж лозунгам «ўзбагачайцеся» і лозунгам «зрабіць усіх калгаснікаў заможнымі» цяжыць цэлае бяздонне. Па-першае, ўзбагачацца могуць толькі паасобныя асобы ці групы, у той час як лозунг аб заможным жыцці датычыць не паасобных асоб і груп, а ўсіх калгаснікаў. Па-другое, ўзбагачаюцца паасобныя асобы ці групы для таго, каб падначаліць сабе астатніх людзей і эксплуатаваць іх, у той час як лозунг аб заможным жыцці ўсіх калгаснікаў пры наяўнасці аграмаджання сродкаў вытворчасці ў калгасах выключае ўсякую магчымасць эксплуатацыі адных другімі. Па-трэцяе, лозунг «ўзбагачайцеся» быў дан у перыяд пачатковай стадыі нэпа, калі капіталізм часткова аднаўляўся, калі кулакі былі ў сіле, у краіне пераважала аднаасобная сялянская гаспадарка, а калгасная гаспадарка знаходзілася ў зачатковым стане, у той час як лозунг «зрабіць усіх калгаснікаў заможнымі» дан у апошняй стадыі нэпа, калі капіталістычныя элементы ў прамысловасці знішчаны, кулакі ў вёсцы разгромлены, індывідуальная сялянская гаспадарка адцяснена на задні план, а калгасы ператвораны ў пачуючую форму сельскай гаспадаркі. Я ўжо не гавару аб тым, што лозунг «зрабіць усіх калгаснікаў заможнымі» дан не ізалявана, а ў неразрыўнай сувязі з лозунгам «зрабіць калгасы большэвіцкімі».

Ці-ж не ясна, што лозунг «ўзбагачайцеся» азначаў па сутнасці справу заклік—аднавіць капіталізм, тым часам як лозунг «зрабіць усіх калгаснікаў заможнымі» азначае заклік—дабіць апошнія рэшткі капіталізма шляхам узмацнення эканамічнай магутнасці калгасаў ператварэння ўсіх калгаснікаў у заможных тружанікаў (выгукі: правільна!)?

Ці не ясна, што паміж гэтымі лозунгамі няма і не можа быць нічога агульнага (выгукі: правільна!)?

Што датычыць таго, што без існавання беднаты немыхлімы нібыта ні большэвіцкая работа, ні сацыялізм, то гэта такое глупства, а і якім няемка нават гаварыць. Ленінцы апіраюцца на беднату, калі ёсць капіталістычныя элементы і ёсць бедната, якую эксплуатаюць капіталісты. Але калі капіталістычныя элементы разгромлены, а бедната вызвалена ад эксплуатацыі, задача левіцкаў заключаецца не ў тым, каб замацаваць і захаваць беднасць і беднату, прадпасылкі існавання якіх ужо знішчаны, а ў тым, каб знішчыць беднасць і падняць беднату да заможнага жыцця. Было-б недарэчна думаць, што сацыялізм можа быць пабудаван на базе галечы і лішэнняў, на базе скарачэння асабістых запатрабаванняў і зніжэння ўзроўню жыцця людзей да ўзроўню жыцця беднаты, якая да таго-ж сама не хоча больш аставацца беднатою і прэ ўверх да заможнага жыцця. Каму патрэбен такі, з дазволу сказаць, сацыялізм? Гэта быў-бы не сацыялізм, а карыкатура на сацыялізм. Сацыялізм можа быць пабудаван толькі на базе бурнага росту прадукцыйных сіл грамадства, на базе багата прадуктаў і тавараў, на базе заможнага жыцця працоўных, на базе бурнага росту культурнасці. Бо сацыялізм, марксісцкі сацыялізм азначае не скарачэнне асабістых запатрабаванняў, а ўсямернае іх пашырэнне і росквіт, не абмежаванне або адмаўленне ад задавальнення гэтых запатрабаванняў, а ўсебаковае і поўнае задавальненне ўсіх запатрабаванняў культурна развітых працоўных людзей.

Не можа быць сумнення, што гэта блытаніна ў поглядах у пасабных членаў партыі на конт беднаты і заможнасці ёсць адбытак поглядаў нашых левых галавацяпаў, ідэалізуючых беднату, як адвечную апору большэвізма пры ўсіх і ўсякіх умовах і разглядаючых калгасы, як арэну жорсткай класавай барацьбы.

Як бачыце, і тут, у гэтым пытанні, астаткі ідэалогіі разбітых антыпартыйных труп ўсё яшчэ не трацяць сваёй жывучасці.

Зразумела, што калі-б падобныя галавацяпскія погляды атрымалі перамогу ў нашай партыі, калгасы не мелі-б тых поспехаў, якіх яны дабіліся за апошнія два гады, і яны разваліліся-б у найкарацейшы гэрмін.

Або ўзяць, напрыклад, нацыянальнае пытанне. І тут таксама ў галіне нацыянальнага пытання, як і ў галіне іншых пытанняў, у адной частцы партыі ёсць блытаніна ў поглядах, ствараючая пэўную небяспеку. Я гаварыў аб жывучасці перажыткаў капіталізму. Трэба заўважыць, што перажыткі капіталізму ў свядомасці людзей значна больш жывучы ў галіне нацыянальнага пытання, чым у любой другой галіне. Яны больш жывучы, бо маюць магчымасць добра маскавацца ў нацыянальным касцюме. Многія думаюць, што грэхпадзенне Скрыпніка ёсць адзіначны выпадак, выключэнне з правіла. Гэта няверна. Грэхпадзенне Скрыпніка і яго групы на Украіне не ёсць выключэнне. Такія-ж вынікі назіраюцца ў пасабных таварышоў і ў другіх нацыянальных рэспубліках.

Што значыць ухіл к нацыяналізму,—усёроўна, ці ідзе гутарка аб ухіле к вялікарускаму нацыяналізму, або аб ухіле к мясцоваму нацыяналізму? Ухіл к нацыяналізму ёсць прыстасаванне інтэрнацыяналісцкай палітыкі рабочага класа к нацыяналісцкай палітыцы буржуазіі. Ухіл к нацыяналізму адлюстроўвае спробы «сваёй», «нацыянальнай» буржуазіі падарваць савецкі лад і аднавіць капіталізм. Крыніца ў абодвух ухілах, як бачыце, агульная. Гэта—**адыход ад ленінскага інтэрнацыяналізму**. Калі хочаш трымаць пад агнём абодва ўхілы, трэба быць, перш за ўсё, па гэтай крыніцы, на тых, якія адыходзяць ад інтэрнацыяналізму—усёроўна—ці ідзе гутарка аб ухіле к мясцоваму нацыяналізму, ці аб ухіле к вялікарускаму нацыяналізму (**бурныя апладысменты**).

Спрачаюцца аб тым, які ўхіл прадстаўляе галоўную небяспеку, ухіл к вялікарускаму нацыяналізму, ці ўхіл к мясцоваму нацыяналізму? Пры сучасных умовах гэта—фармальнае і таму пустая спрэчка. Недарэчна было-б даваць прыгодны для ўсіх часоў і умоў гатовы рэцэпт аб галоўнай і негалоўнай небяспецы. Такіх рэцэптаў няма магут у прыродзе. Галоўную небяспеку прадстаўляе той ухіл, супроць якога перасталі змагацца і якому далі такім чынам разрасціся да дзяржаўнай небяспекі (**доўгія апладысменты**).

На Украіне яшчэ зусім нядаўна ухіл к украінскаму нацыяналізму не прадстаўляў галоўнай небяспекі, але калі перасталі з ім змагацца і далі яму разрасціся да таго, што ён самкнуўся з інтэрвенцыяністамі, гэты ўхіл стаў галоўнай небяспекай. Пытанне аб галоўнай небяспецы ў галіне нацыянальнага пытання вырашаецца не пустепарожнімі фармальнымі спрэчкамі, а марксісцкім аналізам становішча справы ў даны момант і вывучэннем тых помылак, якія дапушчаны ў гэтай галіне.

Тое-ж самае трэба сказаць аб **правым і «левым» ухіле** у галіне агульнай палітыкі. І тут, як і ў іншых галінах, ёсць не малая блытаніна ў поглядах у пасабных членаў нашай партыі. Чагым, вядучы ба-

рацьбу супроць правага ўхіла, адводзяць руку ад «левага» ухіла і аслабляюць барацьбу з ім, думаючы, што ён не апасны, або мала апасны. Гэта сурезная і небяспечная памылка Гэта ўступка «левам» ухілу, недапушчальная для члена партыі. Гэта тым больш недапушчальна, што ў апошні час «левыя» канчаткова скаціліся на пазіцыю правых і па сутнасці справы нічым ад іх ужо не адрозніваюцца.

Мы заўсёды заяўлялі, што «левыя»—гэта тыя-ж правыя, якія маскуюць сваю правізну левымі фразамі. Цяпер «левыя» самі пацвярджаюць гэта наша заяўленне. Вазьміце леташнія нумары трацкіскага «Бюлетэня». Чаго патрабуюць і аб чым пішуць там паны трацкісты? У чым выражаецца іх «левая» праграма? Яны патрабуюць: роспуску соўгасаў, як нерэнтабельных, роспуску большай часткі калгасаў, як дутых, адмаўлення ад палітыкі ліквідацыі кулацтва, звароту да канцэсійнай палітыкі і здачы ў канцэсію цэлага раду нашых прамысловых прадпрыемстваў, як нерэнтабельных.

Вось вам праграма агідных трусоў і капітулянтаў, контррэвалюцыйная праграма аднаўлення капіталізма ў СССР!

Чым яна адрозніваецца ад праграмы крайніх правых? Ясна, што нічым. Выходзіць, што «левыя» адкрыта далучыліся да контррэвалюцыйнай праграмы правых для таго, каб скласці з імі блок і павесці сумесную барацьбу супроць партыі.

Як можна пасля гэтага гаварыць, што «левыя» не небяспечны або мала небяспечны? Ці не ясна, што людзі, якія гавораць такую бязглуздзіцу, льюць вадзі на млын заклітых ворагаў ленінізма?

Як бачыце, і тут, у галіне ўхілаў ад лініі партыі—усёроўна, ці ідзе гутарка аб ухілах па агульнай палітыцы, ці аб ухілах у нацыянальным пытанні,—перажыткі капіталізма у свядомасці людзей, у тым ліку ў свядомасці паасобных членаў нашай партыі—маюць дастатковую жывучасць.

Вось там некалькі сур'ёзных і актуальных пытанняў нашай ідэйна-палітычнай работы, па якіх ёсць у паасобных праслойках партыі няяснасць поглядаў, блытаніна, а то і прамое адхіленне ад ленінізма. А гэта-ж не адзіныя пытанні, на якіх можна было-б дэманстраваць блытаніну ў поглядах сярод паасобных членаў партыі.

Ці можна пасля гэтага гаварыць, што ў нас у партыі ўсё добра? Ясна, што нельга.

Нашы задачы ў галіне ідэйна-палітычнай работы:

- 1) Падняць тэарэтычны ўзровень партыі на належную вышыню;
- 2) Узмацніць ідэалагічную работу ва ўсіх звеннях партыі;
- 3) Весці нястомную прапаганду ленінізма ў радах партыі;
- 4) Выхоўваць партарганізацыі і акружаючы іх беспартыйны ака-
тыў у духу ленінскага інтэрнацыяналізма;

5) Не замазваць, а крытыкаваць смела адхіленні некаторых тава-
рышоў ад марксізма-ленінізма;

6) Сістэматычна выкрываць ідэалогію і астаткі ідэалогіі варо-
жых ленінізму плыней.

2. Пытанні арганізацыйнага кіраўніцтва

Я гаварыў аб нашых поспехах. Гаварыў аб перамозе нашай партыі, як у галіне народнай таспадаркі і культуры, так і ў галіне перама-
гання антыленінскіх груповак у партыі. Я гаварыў аб сусветна-гіста-
рычным значэнні нашай перамогі. Гэта не азначае, аднак, што пера-
мога атрымана ўсюды і ва ўсім і ўжо вырашаны ўсе пытанні. Такіх

поспехам і перамог наогул не бывае у прыродзе. Нявырашаных пытанняў і прарэх усякага роду застаецца ў нас яшчэ не мала. Наме радзе ў нас—куча задач, патрабуючых вырашэння. Але гэта бясспрэчна азначае, што большая частка неадкладных чарговых задач ужо вырашана з поспехам і ў гэтым сэнсе найвялікшая перамога нашай партыі не выклікае сумнення.

Але вось пытанне: як стваралася гэта перамога; як яна здабывалася на справе, якой барацьбой, якімі намаганнямі?

Некаторыя думаюць, што даволі выпрацаваць правільную лінію партыі, абвясціць яе ўсеагульна, ізлажыць яе ў выглядзе агульных гэзісаў і рэзалюцый і прагаласаваць яе аднагалосна, каб перамога прышла сама сабой, так сказаць, самацёкам. Гэта, вядома, няверна. Гэта вялікае заблуджэнне. Так могуць думаць толькі неппраграмыя бюракраты і канцэлярысты. На самой справе, гэтыя поспехі і перамогі былі атрыманы не ў парадку самацёку, а ў парадку жорсткай барацьбы за правядзенне лініі партыі. Перамога ніколі не прыходзіць сама,—яе звычайна прыцягваюць. Добрыя рэзалюцыі і дэкларацыі за генеральную лінію партыі—гэта толькі пачатак справы, бо яны азначаюць толькі жаданне перамагчы, але не самую перамогу. Пасля таго, як дана правільная лінія, пасля таго, як дано правільнае вырашэнне пытання, поспех справы залежыць ад арганізацыйнай работы, ад арганізацыі барацьбы за правядзенне ў жыццё лініі партыі, ад правільнага падбору людзей, ад праверкі выканання рашэнняў кіруючых органаў. Без гэтага правільная лінія партыі і правільныя рашэнні рызкуюць пацярпець сур'ёзны ўрон. Больш таго, пасля таго, як дана правільная палітычная лінія, арганізацыйная работа вырашае ўсё, у тым ліку і лёс самой палітычнай лініі—яе выкананне, або яе правал.

На самой справе, перамога была здабыта і заваявана шляхам сістэматычнай і жорсткай барацьбы з усякага роду труднасцямі на шляху к правядзенню лініі партыі, шляхам перамагання гэтых труднасцяў, шляхам мобілізацыі партыі і рабочага класа на справу перамагання труднасцяў, шляхам арганізацыі барацьбы за перамагання труднасцяў, шляхам змяшчэння няпрыгодных работнікаў і падбору лепшых, здольных павесці барацьбу з труднасцямі.

Што гэта за труднасці і дзе яны гняздзяцца?

Гэтыя труднасці з'яўляюцца труднасцямі нашай арганізацыйнай работы, труднасцямі нашага арганізацыйнага кіравніцтва. Яны гняздзяцца ў нас саміх, у нашых кіруючых работніках, у нашых арганізацыях, у апаратах нашых партыйных, савецкіх, гаспадарчых, профсаюзных, комсамольскіх і ўсякіх іншых арганізацый.

Трэба зразумець, што сіла і аўтарытэт нашых партыйна-савецкіх, гаспадарчых і ўсякіх іншых арганізацый і іх кіраўнікоў выраслі да небывалай ступені. І іменна таму, што іх сіла і аўтарытэт выраслі да небывалай ступені—ад іх работы залежыць цяпер усе або амаль усе. Спасыланне на так званыя аб'ектыўныя ўмовы не мае апраўдання. Пасля таго, як правільнасць палітычнай лініі партыі падверджана вопытам раду гадоў, а гатоўнасць рабочых і сялян падтрымаць гэту лінію не выклікае больш сумненняў,—роля так званых аб'ектыўных умоў звязалася да мінімуму, тады як роля нашых арганізацый і іх кіраўнікоў стала рашаючай, выключнай. А што гэта азначае? Гэта азначае, што адказнасць за нашы прарывы і недахопы ў рабоце кладзецца ад сёння на дзевяць дзесятых не на «аб'ектыўныя» ўмовы, а на нас саміх, і толькі на нас.

Мы маем у партыі больш двух мільёнаў членаў і кандыдатаў. Мы маем у комсамоле больш 4-х млн. членаў і кандыдатаў. Мы маем звыш 3 млн. рабочых і сялянскіх карэспандэнтаў. У Асаагіяхіме ёсць у нас больш 12 млн. членаў. У профсаюзах звыш 17 млн. членаў. Гэтым арганізацыям абавязаны мы нашымі поспехамі. І калі, не гледзячы на наяўнасць такіх арганізацый і такіх магчымасцяў, аблягчаючых дасягненне поспехаў, мы маем не мала недахопаў у рабоце і немалую колькасць прарываў, дык вынаваты ў гэтым толькі мы наша арганізацыйная работа, наша дрэннае арганізацыйнае кіраўніцтва.

Бюракратызм і канцэляршчына апаратаў кіравання, батбатня аб «кіраўніцтве наогул» замест жывога і канкрэтнага кіравання, функцыянальная пабудова арганізацый і адсутнасць асабістай адказнасці; абязлічка ў рабоце і ўраўнялаўка ў сістэме зарплаты; адсутнасць сістэматычнай праверкі выканання; боязь самакрытыкі,—вось дзе крыніцы нашых труднасцяў, вось дзе гняздзяцца цяпер нашы груднасці.

Было-б наўна думаць, што можна перамагчы гэтыя труднасці пры данамозе рэзалюцый і пастановаў. Бюракраты і канцэлярысты даўно ўжо набілі руку на тым, каб на словах прадэманстраваць вернасць рашэнням партыі і ўрада, а на справе—палажыць іх пад сукно. Каб перамагчы гэтыя труднасці, трэба было ліквідаваць адставанне нашай арганізацыйнай работы ад патрабаванняў палітычнай лініі партыі, трэба было падняць узровень арганізацыйнага кіраўніцтва ва ўсіх сферах народнай гаспадаркі да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва, трэба было дабіцца таго, каб наша арганізацыйная работа забяспечвала практычнае правядзенне ў жыццё палітычных лозунгаў і рашэнняў партыі.

Каб перамагчы гэтыя труднасці і дабіцца поспехаў, трэба было арганізаваць барацьбу за перамаганне гэтых труднасцяў, трэба было цягнуць масы рабочых і сялян у гэту барацьбу, трэба было мабілізаваць самую партыю, трэба было ачысціць партыю і гаспадарчыя арганізацыі ад ненадзейных, няўстойлівых, перарадзіўшыхся элементаў.

Што патрабавалася для гэтага?

Нам трэба было арганізаваць:

- 1) Разгортванне самакрытыкі і ўскрыццё недахопаў у нашай рабоце;
- 2) Мабілізацыю партыйных, советскіх, гаспадарчых, профсаюзных і комсамольскіх арганізацый на барацьбу з труднасцямі;
- 3) Мабілізацыю рабоча-сялянскіх мас на барацьбу за правядзенне ў жыццё лозунгаў і рашэнняў партыі і ўрада;
- 4) Разгортванне спаборніцтва і ўдарніцтва сярод працоўных;
- 5) Шырокую сетку папятадзелаў МТС і совгасаў і набліжэнне партыйна-савецкага кіраўніцтва да сяла;
- 6) Разубуйненне наркаматаў, галоўных, кіраўніцтваў і трэстаў, набліжэнне гаспадарчага кіраўніцтва да прадпрыемства;
- 7) Знішчэнне абязлічкі ў рабоце і ліквідацыю ўраўнялаўкі ў сістэме зарплаты;
- 8) Знішчэнне «функцыяналкі», ўзмацненне асабістай адказнасці і ўстаноўку на ліквідацыю калегій;
- 9) Узмацненне праверкі выканання і ўстаноўку на рэарганізацыю ЦКК і РСІ ў духу далейшага ўзмацнення праверкі выканання;

10) Перакідку кваліфікованих работников з канцелярии ближні да вытворчасці;

11) Выкрыванне і выгнаанне з апаратаў кіраўніцтва непалпраўных бюракратаў і канцэлярыстаў;

12) Зняцце з пастоў парушальнікаў рашэнняў партыі і ўрада. «очковтирателей» і балбатуноў і вылучэнне на іх месца новых людзей.—людзей справы, здольных забяспечыць канкрэтнае кіраўніцтва даручанай работай і ўмацаванне партыйна-савецкай дысцыпліны;

13) Чыстку савецка-гаспадарчых арганізацый і скарачэнне іх штатаў;

14) Нарэшце, чыстку партыі ад ненадзейных перарадзіўшыхся людзей.

Вось у асноўным тыя сродкі, якія павінна была высунуць партыя для таго, каб перамагчы труднасці, падняць узровень нашай арганізацыйнай работы да ўзроўню налітычнага кіраўніцтва і забяспечыць, такім чынам, правядзенне ў жыццё лініі партыі.

Вы ведаеце, што ЦК нашай партыі так іменна і веў сваю арганізацыйную работу за справаздачны перыяд.

ЦК кіраваўся пры гэтым геніяльнай мыслю Леніна аб тым, што галоўнае ў арганізацыйнай рабоце падбор людзей і праверка выканання.

Па частцы падбору людзей і змяшчэння тых, якія не апраўдалі сябе, я хацеў-бы сказаць некалькі слоў.

Паміма непалпраўных бюракратаў і канцэлярыстаў, наконт адста-ранення якіх у нас няма ніякіх разгалоссяў, ёсць у нас яшчэ два тыпы работнікаў, якія тарможыць нашу работу, перашкаджаюць нашай рабоце і не даюць нам ісці наперад.

Адзін тып работнікаў—гэта людзі з вядомымі заслугамі ў мінулым, людзі, стаўшыя вяльможамі, людзі, якія лічаць, што партыйныя і савецкія законы пісаны не для іх, а для дурняў. Гэта—тыя самыя людзі, якія не лічаць сваім абавязкам выконваць рашэнні партыі і ўрада, якія разбураюць, такім чынам, асновы партыйнай і дзяржаўнай дысцыпліны. На што яны разлічваюць, парушаючы партыйныя і савецкія законы? Яны спадзяюцца на тое, што савецкая ўлада не адважыцца крануць іх з-за іх старых заслуг. Гэтыя зазнаўшыяся вяльможы думваюць, што яны незамянімы і што яны могуць беспэкарана парушаць рашэнні кіруючых органаў. Як быць з такімі работнікамі? Іх трэба без хістанняў знімаць з кіруючых пастоў, не глядзячы на іх заслугі ў мінулым (выгукі: правільна!). Іх трэба звальняць з павышэннем па пасадзе і апублікоўваць аб гэтым у друку (выгукі: правільна!) Гэта неабходна для таго, каб збіць фана-бэрыю з гэтых зазнаўшыхся вяльмож-бюракратаў, паставіць іх на месца. Гэта неабходна для таго, каб ўмацаваць партыйную і савецкую дысцыпліну ва ўсёй нашай рабоце (выгукі: правільна! Апладысменты).

А цяпер аб другім тыпе работнікаў. Я маю на ўвазе тып балбатуноў, я-б сказаў, чэсных балбатуноў (смах), людзей чэсных, аддажных савецкай уладзе, але няздольных кіраваць, няздольных што-небудзь арганізаваць. У мяне ў мінулым годзе была гутарка з адным такім таварышам, вельмі паважаным таварышам, але непалпраўным балбатуном, здольным патапіць у балбатні любую жывую справу. Вось яна, гэта гутарка.

Я: Як у гэс стаіць справа з сяўбой?

Гл: З сяўбой, таварыш Сталін? Мы мабілізаваліся (смах).

Я: Ну, і што-ж?

Єн: Мы поставили питання рубам (смах).

Я: Ну, а далей як?

Єн: У нас єсть пералом, тав. Сталін, скоро буде пералом (смах).

Я: А ўсё-ж такі?

Єн: У нас намячаюцца зрухі (смах).

Я: Ну, а ўсё-ж такі, як у вас з сяўбой?

Єн: З сяўбой у нас пакуль што нічога не выходзіць, тав. Сталін (агульны хохат).

Вось вам фізіяномія балбатуна. Яны мабілізаваліся, паставілі пытанне рубам, у іх пералом і зрухі, а справа не пасоўваецца з месца.

Акурат так, як ахарактарызаваў нядаўна адзін украінокі рабочы стан адной арганізацыі, калі яго спыталі аб наяўнасці лініі ў гэтай арганізацыі: «Што-ж, лінія... Лінія, вядома, ёсць, толькі работы не відаць» (агульны смех). Відавочна, што гэтая арганізацыя таксама мае сваіх чэсных балбатуноў. І калі знімаеш з пастоў такіх балбатуноў, адсылаючы іх далей ад аперацыйнай работы, яны разводзяць рукамі і дзівяцца: «За што-ж нас знімаюць? Хіба мы не зрабілі ўсяго тэго, што неабходна для справы, хіба мы не сабралі элёт ударнікаў, хіба мы не абвясцілі на канферэнцыі ударнікаў лозунгі партыі і ўрада, хіба мы не выбралі ўвесь склад палітбюро ЦК у ганаровы прэзідыум (агульны смех), хіба не паслалі прывітанне т. Сталіну—чаго-ж яшчэ хочае ад нас?» (агульны хохат).

Як быць з гэтымі неппраўнымі балбатунамі? Бо калі іх пакінуць на аперацыйнай рабоце, яны здольны паталіць любую жывую спрагу ў патоку вадзяністых і бясконцых прамоў. Відавочна, што іх трэба знімаць з кіруючых пастоў і ставіць на другую, не аперацыйную работу. Балбатунам не месца на аперацыйнай рабоце (выгукі: правільна! Апладысменты).

Як накіроўваў ЦК справу падбору людзей у савецкіх і гаспадарчых арганізацыях і як ён веў справу ўмацавання праверкі выканання,—я ўжо далажыў каратка. Больш падрабязна далажыць нам т. Кагановіч па трэцяму пункту парадка дня з'езда.

Што датычыць далейшай работы па ўзмацненню праверкі выканання, то аб гэтым я хацеў-бы сказаць некалькі слоў.

Правільная арганізацыя праверкі выканання мае рашаючае значэнне ў справе барадзбы з бюракратызмам і канцэлярышчынай. Ці праводзяцца рашэнні кіруючых арганізацыі, ці кладуцца пад сукно бюракратамі і канцэлярыстамі? Ці праводзяцца яны правільна, ці скажаюцца? Ці працуе апарат чэсна і па-большаціцку, ці верціцца на халастым хаду,—аб усім гэтым можна даведацца своєчасова толькі ў рэзультатце добра пастаўленай праверкі выканання. Добра пастаўленая праверка выканання—гэта той пражэктар, які дапамагае асвятляць стан работы апарата ў любы час і выводзіць на свет божы бюракратаў і канцэлярыстаў. Можна з упэўненасцю сказаць, што дзесяць дзесятых нашых прарэх і прарываў тлумачыцца адсутнасцю правільна пастаўленай праверкі выканання. Не можа быць сумнення, што пры наяўнасці такой праверкі выканання прарэхі і прарывы былі-б напэўна папярэджаны.

Але, каб праверка выканання дасягнула мэты, неабходны, прынамсі, дзве умовы: па-першае,—каб праверка выканання была сістэматычная, а не эпизодычная; па-другое, каб па чале справы праверкі выканання ва ўсіх звонках партыйна-савецкіх і гаспадарчых арганізацыі стаялі

не другарадныя асобы, а даволі аўтарытэтныя людзі,—самі кіраўнікі арганізацыі.

Найбольшае значэнне мае правільная арганізацыя праверкі выканання для цэнтральных кіруючых устаноў. РСІ па сваёй арганізацыі не можа задаволіць патрабаванням добра пастаўленай праверкі выканання. Некалькі год таму назад, калі наша гаспадарчая работа была больш проста і менш здавальняюча і калі можна было разлічваць на магчымасць інспекцыявання работы ўсіх наркаматаў і ўсіх гаспадарчых арганізацыі, РСІ была на месцы. Але цяпер, калі наша гаспадарчая работа разраслася і стала складанай, і калі няма ўжо неабходнасці, ні магчымасці інспекцыяваць яе з аднаго цэнтра, РСІ павінна перабудавацца. Нам патрэбна цяпер не інспекцыя, а праверка выканання рашэнняў цэнтра, — нам патрэбен цяпер кантроль над выкананнем рашэнняў цэнтра. Нам патрэбна цяпер такая арганізацыя, якая, не ставячы ўніверсальнай мэты інспекцыявання ўсіх і ўся, магла-б скаанцэнтраваць усю сваю ўвагу на рабоце па кантролю, на рабоце па правярцы выканання рашэнняў цэнтральных устаноў савецкай улады. Такой арганізацыяй можа быць толькі Камісія Савецкага Кантроля пры СНК Саюза ССР, працуючая па заданнях СНК і маючая на месцах незалежных ад мясцовых органаў прадстаўнікоў. А каб у яе былі дастатковы аўтарытэт і каб яна магла ў выпадку неабходнасці прыцягнуць да адказнасці любога адказнага работніка, неабходна, каб кандыдаты ў члены Камісіі Савецкага Кантроля намечаліся з'ездам партыі і зацвярджаліся СНК і ЦВК Саюза ССР. Я думаю, што толькі такая арганізацыя магла-б умацаваць савецкі кантроль і савецкую дысцыпліну.

Што датычыць ЦКК, то, як вядома, яна была створана перш за ўсё і галоўным чынам для папярэджання расколу ў партыі. Вы ведаеце, што небяспека расколу сапраўды кларала ў нас адзін час. Вы ведаеце, што ЦКК і яе арганізацыям удалося папярэдзіць небяспеку расколу. Але цяпер у нас няма больш небяспечнага расколу. Але зноў у нас ёсць цяпер настойлівая неабходнасць такой арганізацыі, якая магла-б скаанцэнтраваць галоўную сваю увагу на рабоце па правярцы выканання рашэнняў партыі і яе Цэнтральнага Камітэта. Такой арганізацыяй можа быць толькі Камісія Партыйнага Кантроля пры ЦК ВКП(б), працуючая па заданнях партыі і яе ЦК і маючая на месцах незалежных ад мясцовых арганізацый прадстаўнікоў. Зразумела, што такая адказная арганізацыя павінна мець вялікі аўтарытэт. А каб яна мела дастатковы аўтарытэт і каб яна магла прыцягнуць да адказнасці любога правіўшагася адказнага работніка, у тым ліку і членаў ЦК, неабходна, каб членаў гэтай камісіі мог выбраць і змяшчаць толькі вышэйшы орган партыі — зезд партыі. Не можа быць сумнення, што такая арганізацыя будзе зусім здольна забяспечыць кантроль над выкананнем рашэнняў цэнтральных органаў партыі і умацаваць партыйную дысцыпліну.

Так абстаіць справа з пытаннямі арганізацыйнага кіраўніцтва.

Нашы задачы ў галіне арганізацыйнай работы:

1) Падганяць і надалей нашу арганізацыйную работу да патрабаванняў палітычнай лініі партыі;

2) Падняць арганізацыйнае кіраўніцтва да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва;

3) Дабіцца таго, каб арганізацыйнае кіраўніцтва поўнацэнна забяспечвала правядзенне ў жыццё палітычных лозунгаў і рашэнняў партыі.

Якія следуюць з гэтага вывады?

...я плыву, не поддаваясь фашизмам. Гэта, вядома, не проста, але і не немае.

моуць таварыць толькі людзі, якія не ведаюць гісторыі. Марксізм ёсць навуковае выражэнне карэнных інтарэсаў рабочага класа. Каб знішчыць марксізм, трэба знішчыць рабочы клас. А знішчыць рабочы клас немагчыма. Больш 80 год прайшло з таго часу, як марксізм выступіў на арэну. За гэты час дзесяткі і сотні буржуазных урадаў прабавалі знішчыць марксізм. І што-ж? Буржуазныя ўрады прыходзілі і ўходзілі, а марксізм аставаўся (бурныя апладысменты). Больш таго, — марксізм дабіўся таго, што ён атрымаў поўную перамогу ў адной шостаі частцы свету, прычым дабіўся перамогі ў той самай краіне, дзе марксізм лічылі канчаткова знішчаным (бурныя апладысменты). Нельга лічыць выпадковасцю, што краіна, дзе марксізм атрымаў поўную перамогу, змагла перамагчы іх у сваёй краіне, якая не ведае крызісаў і беспрацоўя, тады як ва ўсіх астатніх краінах, у тым ліку і ў краінах фашызма, вось ужо чатыры гады пануюць крызіс і беспрацоўе. Не, таварышы, гэта не выпадковасць (доўгія апладысменты).

Так, таварышы, мы абавязаны сваімі поспехамі таму, што правілі і змагаліся пад сцягам Маркса, Энгельса, Леніна.

Але мы долі рады быць вернымі да канца вялікаму сцягу Маркса, Энгельса, Леніна (апладысменты).

Рабочы клас СССР моцны не толькі тым, што ў яго ёсць выпрабаваная ў баях ленінская партыя. Ён моцны, далей, не толькі тым, што мае падтрымку мільённых мас працоўных сялян. Ён моцны яшчэ тым, што яго падпірае і яму дапамагае сусветны пролетарыят. Рабочы клас СССР ёсць частка сусветнага пролетарыята, яго перадавы і сіла, а гэта рэспубліка — дзецішча сусветнага пролетарыята. Не можа быць сумневу, што калі-б у нас было падтрыманне з боку рабочага класа іх у краінах, дзе іх няма, — бы ўладу ў сваіх руках, ен не дабяспечыў-бы ўмоў для соцыялістычнага будаўніцтва, — стала б у яго не было-б тых поспехаў, якія ён мае цяпер. Інтэрнацыянальныя сувязі рабочага класа СССР з рабочымі і капіталістычных краін, брацкі саюз рабочых СССР з рабочымі ўсіх краін, — вось адзін з краявоўгольных камяў і магутнасці рэспублікі Савецкай Рады. Рабочы клас ведае і ведае, што рабочы клас СССР з'яўляецца перадавым і сілавым частка сусветнага пролетарыята. Гэта вельмі важна, гэта значыць, што савецкі пролетарыят гатоў і надалей падтрымліваць рабочы клас СССР па меры сіл і магчымасцей. Але гэта значыць на перадавы і сілавую частку. Гэта значыць, што мы павінны зрабіць з самага рабочага класа савецкага званне ударнай брыгады пролетарыята ўсіх краін. Гэта абавязвае нас к таму, каб працаваць лепш і змацацца лепш за канчатковую перамогу соцыялізма ў нашай краіне, за перамогу соцыялізма ва ўсіх краінах.

Адсюль трэці вывад: быць вернымі да канца справе пролетарскага інтэрнацыяналізма, справе брацкага саюза пролетарыята ўсіх краін (апладысменты).

Такавы вывады.

Няхай жыве вялікі і непераможны сцяг Маркса, Энгельса і Леніна! (Бурныя, доўгія апладысменты ўсёй залы. Зезд паладжае аўдыю тав. Сталіну. Снеў «Інтэрнацыянала». Па выкананні «Інтэрнацыянала» аўдыя аднаўляецца з новаю сілай. Галасы: «Ура Сталіну!», «Няхай жыве Сталін! Няхай жыве ЦК партыі!»).

Соцыялістычная рэканструкцыя Дрысенскага раёна

Барацьба партыі за соцыялістычную перабудову народнай гаспадаркі Савецкага саюза адначасова была барацьбой за эканамічнае культурнае падняццванне да ўзроўню перадавых прамысловых частак Савецкага саюза—раней атэставаных прыгнечаных калоній былой царскай імперыі.

Эканамічны і культурны рост Дрысенскага раёна можа служыць найбольш яркім паказальнікам праявы пераважнага лідзіроўства нацыянальнай партыі пад лідэрствам і кіраваннем ЦК ВКП(б), на чале з тав. Сталіным і штодзённым кіраваннем ЦК КП(б)Б.

Дрысенскі раён прамежны. У гэтых умовах сацыялістычная рэканструкцыя гаспадаркі мае асобны характар. Тут праходзіць пры перабудове эканамічна і культурнае жыццё, аднаўленне і развіццё элементаў, якім звыклі і былі ў царскай імперыі, у сувязь з тым, што Дрысенскі раён меў і мае асобны характар, а назвы—пры мяжы, агенты капітала Польшчы і Латвіі, а таксама і сацыяльнае пачаццё жыцця, якіх істотна дэкавалі нармальнае жыццё раёна. Эканамічнае і культурнае жыццё пачалося тут пазней, чым у іншых раёнах БССР. У падрыўной рабоце кулацкім элементам дапамагалі рознакаляровыя нацыяналістычныя і рэакцыйныя элементы, эсэраўскія элементы. Барацьба беларускіх контррэвалюцыйных нацдэмаў з дыктатурай пролетарыята праходзіла пры непасрэдным дапамозе і кіраваннем замежных фашыстаў. Паспяховы рост сацыялізма выклікае звычайна злосьць ворагаў пролетарыята. Эканамічная праграма гэтай звычайна вядзецца к таму, каб адарваць БССР ад брацкіх сацыялістычных рэспублік, ад СССР, ператварыць яе ў калонію капіталістычных краін.

У Дрысенскім раёне—былой частцы Дрысенскага павету эканамічнае, палітычнае і культурнае становішча да Кастрычніцкай рэвалюцыі характэрнае для пазнейшага 23 памешчыкаў, 30 кулацкіх фальваркаў, 10 парковых, некалькіх жорнаў і арцельна-калідаў з задачам аховы турмы. Цэнтрала лямку сацыяльнага і эканамічнага ўдзелу бядняцкае і сярэдняцкае сялянства—пераважаючая большасць насельніцтва раёна. На адзін бядняцка-сярэдняцкі двор прыпадала пасеву 2,7 га, а на аднаго чалавечка толькі 0,56 га, тым часам як на адну памешчыцкую гаспадарку прыпадала пасеву ўсяго 486,6 га, на аграхоўную 20,6 га і на кулацкую 24,4 га. Да Кастрычніцкай рэвалюцыі ініцыятыўны фронт, акупцыі нямецкай, польскай і латышскай белых армій прывялі да разбурэння працоўнага насельніцтва, становішча якога і без таго было дрэнным і цяжкім.

і гэта не дзіўна. Палітыка памешчыкаў, палітыка акупантаў заключалася ў эксплуатацыі бядняцкага сялянства, у затрыманні росту народнай гаспадаркі, асабліва ў галіне прамысловасці.

Надзвычайнае злучэнне водных шляхоў з чыгункай, мясцовыя калійныя багачы, лес, лён, будаўнічая вапна, гліна і інш. — засталіся неэкспloatаванымі да кастрычніцкай рэвалюцыі. Гэтыя эканамічныя багачы маглі быць рэцыйнальна выкарыстаны ў інтарэсах эканамічнага развіцця раёна, палепшання умоў працы рабочых і працоўных мас сялянства толькі пры дыктатуры пролетарыята.

Перамога рабочага класа разам з бяднейшым сялянствам прывяла да таго, што Дрысенскі раён, як і ўся Савецкая Беларусь, «раней прыгнечаная царызмам каласная, адсталая сельская гаспадаркай і надзвычай (найбольш) жорсткай эксплуатацыяй сялянства памешчыкамі, меўшая выключна слаба разгорнутую прамысловасць, зруйнаваная і спустошаная сусветнай вайной і інтэрвенцыяй, — у рэзультате 15 год пераможнай барацьбы і работы на ўсіх участках сацыялістычнага будаўніцтва рабочых, калгаснікаў і працоўных Беларусі, пад кіравніцтвам ленінскага ЦК ВКП(б), непасрэдных указанняў правадыра партыі т. Сталіна, няўхільна правадзімых КП(б)Б, выходзіць на адно з першых месц у радзе рэспублік і абласцей Савецкага саюза» (з пастановы VIII пленума ЦК КП(б)Б).

За пройдзены перыяд з часу ўстанаўлення савецкай улады, Дрысенская райпартарганізацыя, як і ўся наша партыя, узначальваючы і кіруючы барацьбой рабочых, калгаснікаў і ўсіх працоўных раёна, ведучы барацьбу з класавым ворагам і яго агентурай у партыі апартуністамі розных колераў і масцей, выконваючы пастановы пленумаў, з'ездаў і паасобных рашэнні ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б, на чале з большэвіцкім кіраўніком т. ГІКАЛО ажыццяўляючы ленінскую нацыянальную палітыку, мае значныя поспехі і перамогі. Гэтыя перамогі дасягнуты разам са створанымі ў 1933 г. двума палітадзеламі МТС. Выкананне дырэктыв і заданняў партыі ў галіне гаспадарчага, культурнага развіцця і сацыялістычнага будаўніцтва опрыяла таму, што Дрысеншчына з ліку адставаўшых выходзіць у перадавыя раёны БССР.

Асабліва шырока разгарнулася будаўніцтва прамысловасці не толькі раённага, але і рэспубліканскага значэння ў першай п'яцігодцы.

Дынаміка росту прамысловасці раёна з 1930 г. па 1933 г. і занятых у ёй рабочых мас часткова вытлумачаецца наступным чынам:

	Лік прамысловых у прадзе				Лік, калі запытаў рабочых		
	1930 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.	1931 г.	1932 г.	1933 г.
	17	21	27	30	508	775	833
Асобна ініцыяваныя заводы	1	1	3	4	117	325	438

З гэтых лічбавых даных даць шпаркія тэмпы развіцця прамысловасці і прадукцыя якой з 1930 г. па 1932 г. узрасла больш чым у 3 разы.

Асаблівае месца ў развіцці раёна займаюць 4 заводы першапачатковай апрацоўкі сельскай прадукцыі, якія маюць сваю мясцовую сыравінную базу ў раёне і ў суседніх сельскагаспадарчых

культуры занимают третье место по площади посева. Могуте уростанне гэтых культуры і эканоміку раёна, характар глебы, ураджайнасць і ў цэлым увесць комплекс гаспадаркі гаворыць аб тым, што раён мае ўсе падставы для далейшай спецыялізацыі як ільнаводны і жывёлагадоўчы. Колькасць і якасць таварна-прамысловай ільнапрадукцыі ўжо зараз знаходзяцца ў поўнай залежнасці ад яе механічнай апрацоўкі на ўжо існуючых заводах: па сваёй прапускной здольнасці яны могуць поўнасцю перапрацаваць ільнапрадукцыю раёна.

У гэтым годзе склаліся выключныя ўмовы, якія спрыяюць ільназаводам падняць якасць свайго прадукцыі.

Па-першае, поўнае і своєчасовае выкананне заводамі загадкаў і грасты; па-другое, якасць загацоўленай трасты, якая перавышае устаноўлены дзяржавай якасныя паказчыкі; урэшце той факт, што большасць заводаў перажыла пусковы перыяд і мае ўсе ўмовы поўнасцю асвоіць сваю тэхнічную магутнасць і даць краме самай высокай якасці ільнавалакно як для экспарту, так і для нашай лёгкай прамысловасці.

Перадзёкам з'яўляецца Дрысенскі ільназавод. Гэты завод мае 170 пастаянных рабочых і замацаваным кваліфікаваным касцяком. Пры заводзе арганізавана сталовка, ёсць патрэбная жыллёвая плошча для рабочых, створана ўрадавая харчовая база.

Завод перапрацоўвае ў 3 змены 12 тон. За IV квартал 33 г. выканан план па колькасці на 102 проц., па якасці—на 104 проц., у тым ліку за снежань план выканан на 130 проц. У кожнай змене працуюць 4 цэхавыя ўдарныя брыгады, якія спаборнічаюць паміж сабою. Вынікі штодзённай работы адзначаюцца на дошцы тэмпаў. Прэміявана 13 лепшых ударнікаў. Рабочыя ўносяць цэлы рад рацыяналізатарскіх прапановаў.

Узнімаецца на вышэйшую ступень напружана пачатая барацьба рабочых за асваенне новай тэхнікі. Пачатак другога года рабочыя завода адзначылі новым уздымам сацыялістычнага спаборніцтва і магутным патокам творчай ініцыятывы.

Ударнікі перабудавалі сістэму сушылак, прадукцыйнасць работы якіх павысілася на 75 проц. Па іх ініцыятыве перароблены шатуны грасілак, пасля чаго зменшыліся рэмонты і прастоі, прадукцыйнасць завода вырасла на 15 проц. У машыне, якая ачышчае кудзелю, заменен заборны валік, што знізіла прастоі на 50 проц. Уведзена рацыяналізацыя перадачы трасты, што павысіла прадукцыйнасць на 10 проц.

У выніку рэспубліканскіх мерапрыемстваў завод дабіўся рэкорднай прадукцыйнасці ў увесць час свайго існавання. Нормы выпрацоўкі і зарплата рабочых перасягнулі ў снежні 1933 г. на 30 проц. Пайсочныя работніцы, якія першымі на заводзе ў 1932 г. асвоішы вытворчасць і павысілі кваліфікацыю, атрымліваюць зарплату на 200—250 проц. больш, чым у 1932 г.

Акрамя ільназаводаў у раёне пабудаваны за апошнія гады: лесанільны завод—два лесавых аддзелаў з агульнай колькасцю 250 пастаянных рабочых; 2 дэкаўныя цагельныя заводы і 1—прамкааперацыі з агульнай колькасцю рабочых 80 чал.; 2 МТС—80 рабочых; 2 саўгасы—200 рабочых; інкубатарная станцыя з двума механічнымі рухавікамі; арцелі прамкааперацыі—4 кравецкія на 105 чал., 4 шавецкія—83 чал., тарфяная—41, дрэваапрацоўчая—18, ганчарная—18, харчасмакавая—17, мясцовы транспарт—15. Усяго ў мясцовай прамысловасці занята 1286 пастаянных рабочых, акрамя сезоннікаў, якія працуюць на комунальным і дарожным будаўніцтве, і 3-х прамкалесав, якія вырабляюць вапну, цэглу, абоды для колаў.

Праз 4 чыгуначныя станцыі (Боркавічы, Свольна, Бігосава, Дрыса) і 1 поўстанак (Беріслаўскае) ідзе мясцовы, экспартны і ім-партны грузаабарот і пасажырскі рух. Работа чыгуначната транспарта значна палепшылася.

Развіццё саматужнай прамысловай кааперацыі наступнае:

Г а д ы	1929	1930	1931	1932	1933
Колькасць прамарцелей . . .	3	11	14	15	17
Колькасць членаў арцелей	37	164	274	312	300

УВАГА: Сюды не ўвайшлі цагельні і дрэваапрацоўчыя заводы.

ЦК ВКП(б) у сваёй пастанове аб Дрысенскай партарганізацыі ў 1931 г. спецыяльна вызначыў перспектывы арганізацыі і развіцця прамысловай кааперацыі на базе мясцовай сыравіны. У перыяд другой пяцігодкі роля мясцовай прамысловасці павінна значна павялічыцца. Зыходзячы з таго, што мясцовая прамысловасць можа ўзяць на сур'езным дадатковым фактарам у справе усебаковага здавальнення хутка растуць патрэб рабочых і калгаснікаў, з'езд вызначае росі вытворчасці прадметаў шырокага спажывання мясцовай прамысловасцю у другой пяцігодцы ў тры разы і абавязвае мясцовыя органы праймаць мадэльнае адносіны ў справе развіцця мясцовай прамысловасці і вышукання новых відаў сыравіны» (з тэксту аб пяцігадовым плане).

Разам з соцьял-дэмакратычнымі сельскімі партарганізацыямі на базе высокай прамысловай і сельскай развіцця калгаснікаў растуць патрэбы ў вырабах лёгкай прамысловасці. Ва ўмовах Дрысенскага сельсавета мясцовая прамысловасць працуе значным чынам на задавальненне гэтых узрастаючых патрэб і з'яўляецца неабходным звяном лёгкай прамысловасці БССР. Прамакааперацыя Дрысенскага раёна, якая павінна ў бліжэйшыя гады пачаць выпуск сваёй прадукцыі, павінна ўзяць на сябе значную і вялікую ролю ў эканамічнай развіцця.

Перад раённымі арганізацыямі стаіць задача—усямерна развіць новыя віды прадукцыі прамкааперацыі ў расне (кошыкі, мэбля і інш.).

За апошнія гады разгорнуты камунальны і жылковы будаўніцтва і рамонт старых будынкаў. У Дрысе пабудаван двухпавярховы дом, трохпавярховы, у Боркавічах—двухпавярховы на 100 коек, дом сацыялістычнай і аптэка, у Цястах—двухкамплектная школа і дом сацыяльнай культуры, сямігодка ў Дзернавічах, двухкамплектная Блекаўская школа, дом сацыяльнай культуры ў Саб'е, ветпункт у Каркальцы, мет. і ветпункты ў Росцы, школа пры калгасе «Новы свет» Вальнецкага сельсавета, школа пры калгасе «Усходняя зора» Каркалецкага сельсавета. Пачата будаўніцтва 9 аб'ектаў для школ сямігодак і двухкамплектных, два дамы сацыяльнай культуры, электрастанцыя, лазня, тасцініца.

У час грамадзянскай вайны, акупацыі раёна немцамі, латышамі, беларускімі гаспадарка значна пацярпела. Услед за гэтым беларускія нацыяналісты, карыстаючыся прывілеямі класавых пільнасцяў, а таксама і прастаі дапамагаю некаторых «комуністаў», праводзілі ў ініцы-

рэсах тых-жа капіталістаў кулацкую палітыку хутароў, як базу для рэстаўрацыі капіталізма ў БССР і ў прыватнасці ў Дрысенскім раёне. Яны ставілі сваёй задачай адрыў Савецкай Беларусі ад Саюза савецкіх сацыялістычных рэспублік і ператварэнне яе ў калонію захадняга імперыялізма.

Справа даходзіла да таго, што паселішчы ў 10-12 двароў, дзякуючы прышчэпаўшчыне, ператварыліся ў хутары. Да рэвалюцыі ў раёне налічвалася 6 проц. хутароў. За час прышчэпаўскай практыкі землеупарадкавання было арганізавана яшчэ 8 проц. хутарскіх гаспадарак.

Гэтая буржуазная спадчына надзвычайнай раздробленасці землекарыстання асабліва ускладняла пераход да сацыялістычнай планаванай апрацоўкі зямлі. Працэс калектывізацыі, ахапіўшы 60 проц. раёна, падарваў базу апошняга капіталістычнага класа—кулацтва. Разам з тым калектывізацыя сельскай гаспадаркі дапамагла пераадоліць пераход да поўнай упэўненасці ў заўтрашнім дні.

У галіне сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі дастануты велізарныя поспехі. Дрысенскі раён ператвараецца са спажываючага ў вытвараючы, павышаецца валавая і таварная прадукцыя сельскай гаспадаркі.

Калектывізацыя сельскай гаспадаркі перамагае. Усяго ў раёне 153 калгасы з агульнай колькасцю 4770 гаспадарак.

Асаблівы зрух у калектывізацыі адбыўся пасля студзенскага пленума ЦК і ЦКК ВКП(б). Пачынаючы са студзеня 1953 г. працэнт калектывізацыі вырас з 48,7 да 59, т. э. на 15 калгасаў і 936 гаспадарак.

Ужытковых зямель у калгасах 46,5 проц. На адзін калгас прыпадае ў сярэднім 31 двор, сярэдняя велічыня плошчы калгасаў—215 га. Пыхані на адзін калгас і двор прыпадае 6,9 га, супроць 4 га аднаасобнага двара і супроць 2,78 га гасеву, якія прыпадалі на адзін бядняцка-серадняцкі двор у 1912 г.

Дзякуючы сацыялістычнай рэканструкцыі вядучых галін прамысловасці СССР на сённяшні дзень перамаглі, калоніям з'явіўся сельска-гаспадарчы характар раёна. Тут у глушы, дзе да рэвалюцыі беднякі і сярэднія валачылі свой галодны надзел зямелькі бараною, выраслі і ўзмацніліся вытворчыя сілы сацыялізма.

Асаблівасць раёна ў тым, што ў соўгасах і калгасах рашаючае значэнне набывае механізацыя сельскагаспадарчых працэсаў.

Самым пераможным чынам збройныя сілы сельскагаспадарчых машынамі. У раёне 69 трактароў (23 у соўгасах і 46 у МТС), жніўракі-снопавазак 18, жніўракі-самаскідак 188, сенакасілак 233, ільнадэрабілак «Комсамолка» 126, ільнадэрабілак шырока-захватных 6, сеялак зернавых 104, боран дыскавых 95, малатарань 42, трыераў зернавых і ільняных 51, машыны Гільштэйна 70, сілосарэзак 20, бульбасаджалак 17, бульбакапалак 59, конных грабель 177 і інш.

Прымяненне складаных і поўскладаных сельгасмашын значна паскарае, палітчае і паліпшае якасць пасеўных, уборачных і іншых сельгасработ, заахвочваючы большую прадукцыйнасць і эфектыўнасць сельскай гаспадаркі. Гэта абавязвае партыйную і комсамольскую арганізацыю, палітаддзелы МТС, калгасны актыў энергічнай разгарнуць падрыхтоўку да вясны і рамонту трактароў. Падрыхтаваць камя, разбіць кулацкі сабатаж і нежаданне скарыстоўваць усю малутнасць сельгасмашын. Не забываць, што класавая барацьба заключаецца таксама ў рашучай барацьбе супроць дэзарганізатарскіх прац.

супроць гультаяў, рвачоў, дармаедаў, жулікаў, супроць праваднікоў уплыву класавага ворага ў асяроддзе самога рабочага класа.

Калектыўнае вядзенне сельскай гаспадаркі ў корані змяніла структуру пасеўных плошчаў раёна, вывеўшы яго ў рады перадавых ільняводных раёнаў БССР. Павялічыўся азімы клін галоўным чынам за лік пасеву пшаніцы. План сяўбы пшаніцы ў 1932 г. перавыканан і складае зараз 1333 га.

Вядучай і рашаючай культурай у сельскай гаспадарцы раёна з'яўляецца лён, які займае каля 19 проц. агульнага пасеўнага плана Раён набывае яўна выражаны ільняводна-жывёлагадоўчы характар. Палепшанне апрацоўкі тлебы і догляду за лёнам павысілі яго ўраджайнасць. Гэта відаць хоць-бы з таго, што ў 1933 г. 1 га даў 11 цэнт. грасты супроць 7,2 цэнт. у 1932 г., адпаведна павысілася і ўраджайнасць валакна—да 2,6 цэнт. з га супроць 1,4 цэнт. у 1932 г. Сярэдні нумар трасты павысіўся да 1,5 супроць 1,0 у мінулым годзе.

Ільняводству ў раёне надаецца выключна важнае значэнне, адпаведна з дырэктывамі партыі і ўрада. Асабліва значны зрух дасягнут у 1933 г.: забяспечаны лепшыя шапярэднікі, праведзена ранняя сяўба значнай часткі лёну, забяспечана праполка, своєчасовая ўборка першапачатковых працэсы апрацоўкі, павялічылася таварная прадукцыя.

Павышэнне ўраджайнасці сельска-гаспадарчых культур, асабліва лёну, ёсць выражэнне таго пераломнага этапу у вядзенні сельскай гаспадаркі Дрысенскага раёна, які створан у выніку ажыццяўлення геніяльных указанняў т. Сталіна на студзеньскім пленуме ЦК і ЦКК ВКП(б) і лозунга на Усесаюзным з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў «зрабіць калгасы большэвіцкімі, а калгаснікаў заможнымі».

Узмацненыя нізавыя партыйныя і комсамольскія звенні ў калгасах уваходзяць ва ўсе дэталі калгаснай вытворчасці. Створаныя па геніяльнай думцы т. Сталіна палітадзелы адыгрываюць выключную ролю ў перагварэнні калгасаў у большэвіцкія, а калгаснікаў у заможных. Палітадзелы МТС з'явіліся магутнаю сілай у сацыялістычнай рэканструкцыі раёна.

Палітадзеламі шырока разгорнута палітмасавае работа, праведзены злёты калгаснікаў-ударнікаў, калгасніц-ударніц, конюхаў, брыгадзіраў, ударнікаў інтэрнацыянальных калгасаў і інш. Імі ўскрыты новыя формы тактыкі класавага ворага: очкаўцрацельства, налічэнне сустрэчніх плячаў амаль што па ўсіх відах паставак дзяржаве і арганізаваная з гэтым шырокая практыка голага адміністравання. Палітадзелы ўзмацнілі калгасы, узялі творчую актыўнасць калгаснікаў, з асяроддзя якіх высунуліся новыя героі калгаснай вытворчасці, як Шкешік Пелагея з калгаса «Пётарская перамога», Барсюк з калгаса «Новая культура», Шыманская Зося, Каткевіч Таццяна з калгаса «Новы шлях».

У веснавую сяўбу і ўборку шырока разгорнуўся метады сустрэчніх буксірных брыгад калгаснікаў і аднаасобнікаў. 43 калгасы арганізавалі буксірныя брыгады, вывелі з прарыву калгасы: «Зябікі», «Чырвоная зорка», «Комінтэрн» і т. д. Узаемная дапамога калгаснікаў і аднаасобнікаў пераканала ў перавазе калгаснага ладу, падрыхтавала новы прыліў у калгасы.

Перабудова новага кіраўніцтва на вёсцы на падставе рашэння студзеньскага пленума ЦК і ЦКК ВКП(б) і прамовы т. Сталіна прывялі да скарачэння тэрмінаў пасеву і ўборкі, палепшання якасці апрацоўкі палёў.

Найбільш яркім прикладам скорочення термінаў апрацоўкі ў 1933 г. у параўнанні з 1932 г. з'яўляецца пасеў, уборка і апрацоўка лёну. Ніжэй мы прыводзім таблицю надзвычай паказальную ў гэтых адносінах.

Віды работ	У 1933 г.	У 1932 г.
Выканан план сяўбы лёну к 15 VI	100,6 проц.	80 проц.
Выцераблена лёну к 25 IX	100	95
Ачосана галовак к 1 X	100	82
Замочана к 1 X	100	79
Рассцелена к 1 X	100	74
Паднята са сцелішча к 10 X	94	62

Скарочаныя тэрміны выканання ўсіх працэсаў у 1933 г.—галоўнае мерапрыемства, забяспечыўшае апрацоўку высокай якасці трасты.

Правільная арганізацыя працы вырашае ўсё, прыклады чаго мы бачым у радзе калгасаў раёна. Калгас «Штандар» Іўліцкага сельсавета, маючы сенажаці 70 га, на 10 касцоў, у мінулым годзе вельмі зацягнуў сенаўборку. Працавалі злам усёй брыгадай, выкошваючы ў дзень 0,33—0,25 га. У гэтым годзе прымацавалі да кожнага касца па 2 жанчыны з граблямі, і касцы выкошвалі ў дзень па 0,50—0,70 га. І такіх прыкладаў не мала. Вось шэраў сельскіх звяноў зваен работнікі калгаса «Пагранная», Іўліцкага сельсавета. «Разбіўшы брыгады на звенні, мы ўбралі ўсе сена ў калгасе-ж Валынецкага сельсавета сена ляжала неварочанае, там наладжвалі вечарынікі, брыгадзір хадзіў урававаць».

Разгорнутае супраборніцтва з Іўліцкім раёнам спрыяла таму, што ў апрацоўцы лёну як калгаснікамі, так і аднаасобнікамі створан пэўны пераём. У 1932 г. пэўны пераём калгасаў, дзякуючы сваяму надбавачкам, пачаў лён, пакінувшы яго на полі. У ліку такіх быў калгас «Кастрычнік». У 1933 годзе «Кастрычнік» адным з першых выканаў свой план, даўшы звыш плана 10 тон трасты 1,5—1,75 нумароў.

Лён—культура працаёмкая. У вытворчасці лёну канцэнтруюцца ўзорныя метады барацьбы, характэрныя для ўсіх галін сельскай гаспадаркі раёна. Шырока распаўсюджан у раёне, згодна пастанове пачынальнага пленума ЦК КДЗФВ, «пекучы спосаб» беспералычнай апрацоўкі лёну па ўсіх працэсах: церабленне—ачос—мочка—расцід. Гэта дае магчымасць скараціць тэрміны работы, замачіць расцяляць лён у другой палове жніўня і першай палове верасня, якраз у час, самы каштоўны для атрымання павышанай якасці льна-прадукцыі.

Калгасы раёна ўжо ў 1933 г. занялі сваю вядучую ролю ў большэвіцкай барацьбе за лён. План загатоўкі льна на 1932 г. поўнаасцю не выканан, а ў 1933 годзе выканан к 29-XI на 101 проц. 90 калгасаў раёна са 153 перавыканалі ўстаноўленага партыяй тэрмін планы загатоўкі лёну не толькі па колькасці, так і якасці. У калгасах, дзе да-

паступі разніцу паміж працэсамі апрацоўкі, рэзка знізіла якасць іваіаўна, вырас процант страты.

З усіх калгасаў раёна перадавым па тэрміну ўборкі, першапачатковай апрацоўцы і здачы дзяржаве ільнапрадукцыі ідзе інтэрнацыянальны калгас «Эмес», Жоўніцкага сельсовета. Да 1 верасня калгас перавыканаў план ільназаготовак якасцю на 34 проц. вышэй устаноўленай для раёна.

Прыклады ўзорнай работы над лёнам, выкачання сваіх абавязкаў перад дзяржавай паказала частка працоўных аднаасобнікаў. Ланідус Еўна (Росіцкі сельсовет) дбайна адносіўся да сяўбы, праполкі і апрацоўкі лёну, дзякуючы чаму своечасова і поўнасьцю выканаў кантрактацыйны дагавор на здачу дзяржаве ільнапрадукцыі якасцю на 12 проц. вышэй устаноўленай для раёна. Таксама аднаасобнік Бужынскі (Сар'янскі сельсовет) датэрмінова здаў па кантрактацыйнаму дагавору ільнатрасты, частка якой—№ 4 (самы высокі ў раёне).

Масавыя агітацыйныя і агірацыйныя мерапрыемствы па ільнапрадукцыі праведзеныя ў раёне адпаведна з дырэктывамі і заданнямі партыі, забяспечылі своечасовую ўборку і першапачатковую апрацоўку лёну. Якасць у параўнанні з 1932 г. там павышана на 40 проц. Сярэдняе сярэдняе значэнне даўжыні ільнатрасты 1,42, супроць вышэйшага паказчыка 1,21 і супроць 0,99 у 1932 г.

Дасягнутыя ў ільнаводства першыя поспехі, аднак калі ўлічыць пераважанае ў яшчэ магчымасці, сведчаць аб тым, што наш савецкі лён можа і павінен быць лепшым у свеце.

З усіх сельгасгаспадарчых работ важнейшай у раёне з'яўляецца веснавая сяўба, у правядзенні якой з кожным годам мы маем усё лепшыя вынікі. Веснавое ворыва ў 1932 г. праведзена было з 18/IV па 12/VI, г. зн. за 54 дні, у 1933 г.—з 17/IV па 5/VI або за 48 дзён. Сяўбы яравых у 1932 г. праведзена з 12/V па 5/VII або за 53 дні, у 1933 г.—з 7/V па 11/VI за 40 дзён. Лён быў пасеян у 1932 г. з 45 проц. у 1933 г. з 33 проц.

Ранняя і звышранняя сяўба як лёну, так і яравых культур дае значна лепшыя вынікі ў параўнанні з позняй, якая з-за іх ураджайнасць і прынесла вялікія страты, у прыватнасці авес зняты саўражым і паражоным ржаўчынай, а позна высеяны лён даў нізкую ўраджайнасць, бабовыя нават недаспелі.

Лён, авес і іншыя культуры ранняй сяўбы далі ўраджай на 50—300 і больш проц. большы, чым у паражаным і познім, бо сеецца на той-жа глебе. Як сяўба яравых, так і ўсе агірацыйныя і сельгасработы праведзены былі ў больш скарочаныя тэрміны ў параўнанні з 1932 г. Сенажаць у 1932 г. убралі за 80 дзён, у 1933 г. за 53 дні, адпаведна: ўборка яравых 55—51, азімых 35—25, бульбы 60—50, абмалот азімых 180—105, сіласаванне 133—115 і т. д.

Такая разбежка ўраджайнасці ў аднолькавых як глебавых, так і кліматычных умовах—лепшы довад таго, што павышэнне ўраджайнасці залежыць, галоўным чынам, ад пастаўкі партыйнага і савецкага кіраўніцтва, што за раннюю і звышраннюю сяўбу неабходна змагацца.

Перабудова партыйна-масавай работы была важнейшым фактарам у барацьбе за большэўскі ўраджай, які ў сваю чаргу стварыў магчымасць хутчэйшага развіцця жывёлагадоўлі раёна.

У галіне жывёлагадоўлі найбольш эдавальняючыя паказчыкі даі МТФ і СТФ. У 1932 г. у раёне было 64 МТФ і СТФ з агульным пага-

доуем 4561, у 1933 г.—113 з пагалоуем 5097; СТФ у 1932 г. было 44 з пагалоуем 2164; каньводных ферм у 1932 г.—1 з пагалоуем 40, у 1933 г.—2 з пагалоуем 89; у 1933 г. арганізавана 15 асазводных ферм з агульным пагалоуем 2614.

Паспяхова выконвала важнейшае заданне партыі аб надзяленні бескароўных калгаснікаў цёлкамі. 4770 сямей калгаснікаў маюць ўжо 4814 кароў і цёлак, 5698 свіней, 13315 авечаў.

Тав. Сталін на першым з'ездзе калгаснікаў-ударнікаў паставіў задачу зрабіць калгасы большэвнкамі, калгаснікаў зможнымі. У ажыццяўленні гэтай дырэктывы раённыя арганізацыі пад кіраванствам КП(б)Б дасягнулі ўжо значных поспехаў, не гледзячы на неадачыняючы ўраджай зернавых у сувязі з частковымі вымачкамі, засмечанасцю жыта гірсой і паражэннем аўса ржаўчыннай.

Вось некалькі прыкладаў рамеркавання ў калгасах ураджая. Ян гавораць самі за сябе.

У калгасе «Эмес» Жоўненскага сельсовета (старшыня т. Шкляр) на адзін працадзень прыпадае:

зернавых —2,4 кгр.	сена —7,7 кгр.
бабовых —0,2 „	саломы —3,9 „
бульбы —3,5 „	малака —1,0 літ.
гародніны —1,0 „	грашымі—1р. 26 к.

Адзін з лепшых ударнікаў гэтага калгаса тав. Гірдзюк Іван, які з сям'ёй з 4 чал. за 1933 г. выпрацаваў 993 працадні, атрымаў:

зернавых —23,84 цнт.	сена —7,7 цнт.
бабовых — 1,73 „	саломы —3 „
бульбы —34,75 „	малака —493 літ.
гародніны—10 „	грашымі—1241 руб.

Сям'я Гінзбурга Аўсея складаецца з 2 працаздольных: за 539 працадзён атрымала:

зернавых—13,15 цнт.	сена —41,30 цнт.
бабовых — 1,13 „	саломы —20,65 „
бульбы — 18,9 „	малака —33 літ.
гародніны— 5,93 „	грашымі—674 руб.

Калгас «Пролетарый», Каркалецкага сельсовета (старшыня Землянухін) у 1932 годзе быў у вельмі цяжкім становішчы. У 1933 г. адзін голякі хлеба на 1 працадзень прыпадае каля 5 кгр. акрамя хлеба, зданы дзяржаве лён.

«Эмес»—адзін з інтэрнацыянальных калгасаў. Гісторыя яго развіцця цесна звязана з барацьбою супраць гадзірных, нацыяналістычных, антысемеіцкіх контррэвалюцыйных элементаў. Уся гэта зброя прарочыла паўнёй калгаснага будаўніцтва саюгу і нацыянальных калгасаў у пачатках. У змугачы з калгасам «Эмес» яна выстаўляла тэзіс: «Нурэ не гаспадары, яны н'олд не працавалі і прадаваць не будуць». Практыка калгаснага будаўніцтва ўшчэнт разбіла контррэвалюцыйныя прароцтвы і іх матар'яльных носьбітаў.

Перамога калгаснага ладу, асабліва ў інтэрнацыянальных калгасах, якія вышлі ў перадавыя калгасы БССР, ёсць гонар ленинскай

нацыянальнай палітыкі і лепшы прыклад таго, наколькі калектыўная праца збліжае працоўных розных нацыянальнасцей.

У калгасе «Чырвоны партызан», Сар'янскага сельсовета (старшыня Лаўрыновіч Віктар). На 1 працадзень прыпадае:

зернавых.	4,8 кг.
бульбы	2,6 .
грашмыа.	2 р. 50 к. і г. д.

Калгаснік Варановіч выпрацаваў асабіста (не лічачы сям'і) 260 працадзён, за якія атрымаў:

хлеба	12,28 цнт
бульбы	6,76 .
грашмыа.	490 руб.

а ўся сям'я аднымі толькі грашмыа атрымала 1972 р.

Гэта першыя крокі калгасных перамог на шляху стварэння моцнай буйнай гаспадаркі раёна.

Рост матар'яльнага добрабыту працоўнага сялянства Дрысеншчыны набывае яшчэ большую веліч, калі параўнаць яго са становішчам і перспектывамі суседняга сялянства Заходняй Беларусі класічнай краіны сялянскай галечы, голаду, эксплуатацыі і здзекаў польскага фашызма.

Палітыка польскіх акупантаў давала бядняцкія і сярэднія гаспадаркі да поўнага зруйнавання. Зарабтак бедняка і сярэдняка Заходняй Беларусі часта сніскаецца ніжэй фашызмага мінімуму. Сяляне ідуць на кабальную запозычанасць да дзявара, кулака, ксяндза, крамляка Урэшце, распрадаюць сваю гаспадарку і панавіюць і без таго велізарную армію беспрацоўных Польшчы.

Пад ударам капіталістычнага крызіса ўзрастаючыя супярэчнасці паскараюць распад эканомікі ў Заходняй Беларусі.

Поспехі соцыялістычнай рэканструкцыі Дрысенскага раёна з асаблівай паўнатаю знашлі сваё выражэнне ў галіне нацыянальна-культурнага будаўніцтва. Яны асабліва грандыёзны ў параўнанні з мінулым. У 1893 г. свяшчэннік Сакольніцкага народнага вучылішча — асоба, даволі зацікаўленая ў народнай асвете, так ахарактарызаваў клонаты царскай улады з паводу адкрыцця сельскай школы на тэрыторыі Дрысеншчыны:

«Два тыдні перад гэтым пашлі ў Ефрасіньеўскага валаснога праўдзя на складанне мноства прыгавораў, знішчаючых адзін другога, хоцькі прызначыць у школу хлопчыкаў з прыхода і якіх іменна. Усе гэтыя прыгаворы мелі адну мэту: як-бы прызначыць меншую колькасць хлопчыкаў, каб на ўтрыманне іх выходзіла менш грамадскага хлеба».

Гэтыя школы разлічаны былі выключна на культурна-адукацыйны пад поўнай апекаю мракабесаў. Палітыка памешчыкаў і капіталістаў у глушы беларускай вёскі імкнулася затушыць у беднаты малейшыя прабліскі жадання асветы. Раён у мінным меў 84 проц. няграмаднага насельніцтва. Карчма для памешчыкаў і кулакоў больш выгаднае прадпрыемства, чым школа.

Ці трэба гаварыць аб тым, што размах развіцця асветы пры дыктатуры пролетарыята не можа ісці ні ў якое параўнанне з мінулым.

Даволі сказаць, што ў 1933 г. на ўсе віды народнай асветы у расне
скарыстана 1015 тыс. руб. ліквідавана няграмацкасць, уведзена ўсе-
агульнае абавязковае пачатковае навучанне. Масвай школай ахоп-
лена 92,8 дзяцен, (ашкольнымі ўстановамі 2365. Працуюць 4 яў-
рэйскія і 3 польска-беларускія школы, палітасветтэхнікум, вальфен-
рабочая школа. Широка разгарнулася сетка партыйнай асветы. Праз
вытворчыя курсы за год працало 744 калгасніка-актывіста. Радыё, ку-
кавое кіно, кнігарні і 25 бібліятэк, шырокая радыё-тэлефонная сувязь
з сельсаветаў, саўгасамі і калгасамі. З кожным днём расце ко-
касць выісваемых газет і часопісаў.

Са снежня 1931 г. выходзіць раёная газета «Звязда на рубяжы», меўшая ў той час тыраж 700—800 і 18 рабселькорак. Зараз тыраж газеты 3500, рабселькорак 496. У канцы 1933 г. пачалі выходзіць гэты газеты палітаддзела МТС з тыражом па 600 экз. кожная. Каагасных насценгазет 96. У час летніх работ працавалі 42 брыгады палітвыя газеты. Амаль на кожным двор вывешваюцца цэнтральныя мясцовыя газеты.

Першы год другой пяцігодкі—год вялікіх перамог дрысенскай партарганізацыі ў барацьбе за сацыялістычную рэканструкцыю гаспадаркі і культуры. Паспехі не прышлі саманекам. Калаская нацыянальная патрыя разьвівалася і перамагае ў барацьбе з класавымі ворагамі. Агрэсія аголенага капіталістычнага класа супраць нацыяналістычных лозунгаў шалена змагаецца супраць сацыялістычнай рэканструкцыі раёна.

У Вальнецкай ШКМ абнагледзя ідэала: кулацтва, скарыстаўшы аісутнасць палітмасавай работы, перайшлі ад прышчаплення дзецям чуждай пролетарыяту ідэалогіі «ціхаю сапай» да адкрытых канспірацыйных вылазак. Справа дашла да таго, што адна настаўніца праводзіла гульні з дзецьмі выключна на пляцоўцы касцёла пры адкрытых дзверах і вокнах касцёла пад гул касцельнай музыкі і спеваў.

Масавая школа выкарыстоувалася для контррэвалюцыйнай работы, праяў антысемітызма, беларускага і вялікадзяржаўнага нацыяналізма, выявіўшагася ў форме нежадання ужываць новы беларускі правапіс.

[illegible]

Перад гэтым у нас ужо былі пераможныя перадавыя правядзення ў сельскай гаспадарцы і на прамысловасці, так і культура і адукацыя, рашучай барацьба супроць вялікабуржуазнага распаўсюджанага шабона, і на-ранейшым агуляецца галоўнай небяспекай для нашай Радзімы, Савецкага саюза і ВКП(б), і супроць беларускага рэжыму, і супроць савецкай Беларусі на даным этапе.

[illegible]

шынямі калгасаў—14, на іншыя работы 13 чал. Прымацавана з раёнага партактыва партарганізатарамі калгасаў 34 чал.

Комсамольская арганізацыя раслі налічвае каля 800 чал. Усяго комсамольскіх ячэек 63, з якіх у калгасах зоны дзейнасці МТС 39, пры калгасах ранзы 2, тэрытарыяльных 5, школьных 6, ільназаводскіх 2, саўгасных 2 і інш.

Паасобныя комсамольскія ячэйкі і комсамольцы паказалі добрыя прыклады сваёй работы на заводах, у саўгасах і калгасах, пры працы ў гаспадарча-налітных камітэтах у час сябуы, праполкі, уборкі, загатоўкі, аховы ураджаю і сацыялістычнай маёмасці, пры мабілізацыі сродкаў насельніцтва і інш. Комсамольцы актыўна удзельнічаюць у рабоце грамадска-масавых арганізацыяў, у разгортванні крытыкі і самакрытыкі, у выяўленні і знішчэнні недахопаў на паасобных участках. Частка ячэек падрыхтавана праводзіць марксісцка-ленінскую вучобу.

Выключна важную ролю адыгралі створаныя ў 1933 г. палітдзелы Дрысенскай і Боркавіцкай МТС, якія па-большэвіцку ўзначалілі масавую работу ў калгасах, ачышчаючы іх ад класава-варожых элементаў.

Значна ўзрастае актыўнасць жанчын ва ўсіх працэсах работы як на прадпрыемствах, ва ўстановах, так і ў калгаснай вытворчасці. Жанчыны паказвалі добрыя прыклады ў барацьбе за лен.

У раёне, побач з дасягненнямі і перамогамі, шмат яшчэ нескарыстанага і нязробленага, шмат недахопаў і прарываў у рабоце, выяўленых і ўскрытых у час чысткі райпартарганізацыі.

Важнейшы недахоп у тым, што ў самой райпартарганізацыі і яе рабоце не было забяспечана належнай большэвіцкай рэвалюцыйнай пільнасці, дапускалася засмечанасць партарганізацыі сацыяльна чуждымі, двурэшніцкімі, перараджэнцкімі, шкурніцкімі, злачыннымі і маральна разлажыўшымися элементамі, парушальнікамі партыйнай дысцыпліны. Усяго выключана з партыі ў час чысткі 19 проц. да агульнай колькасці правяраных.

Дрэнін праводзілася арганізацыйная партмасавая і партыйна-заўважная работа. Многія члены і кандыдаты партыі пры асаблівых чыстках паказалі сябе ў палітычных адносінах маляграматымі, а некаторыя і зусім няграматымі. Паасобныя камітэты зусім не ведалі пра імя і статута партыі, важнейшых рашэнняў партыі і ўрада, не арыентаваліся ў пытаннях бягучай палітыкі партыі, што не забяспечвала іх арганізацыйную ролю, як комуністаў. З агульнай колькасці правяраных пераведзена ў кандыдаты і спачуваючыя 20 проц.

Не былі забяспечаны належнае кіраўніцтва і дапамога ў рабоце комсамолу, профсаюзаў і іншых грамадскіх арганізацый, якія ў рэзультатае гэтай працавалі нездавальняюча.

Яшчэ і на сёння ёсць рад недахопаў у рабоце савецкіх, гаспадарчых і культасветных устаноў. Слаба наладжана работа сярод нацменьшасцей і па інтэрнацыянальнаму выхаванню.

Няпоўнасна ачышчаны савецка-кааперацыйны апарат і паасобныя катэды былі выпадкі парушэння рэвалюцыйнай законнасці. Недастаткова разгортваецца крытыка і самакрытыка; рэагаванне на замечкі і заявы рабочых і калгаснікаў дрэнінае. Скалачванне актыва і работа з ім як след не наладжана. Не рыхтоўка кадраў, правёрка работнікаў і іх работы на паасобных участках, кантроль выканання

Раларты і прыстаі райпарту, а таксама ад рабочых-удзельцаў чыгуначнага транспарту, млыназаводаў, саюзаў, калгасаў-а. д. д. д. чл. членаў арцелей прамакаперацыі, профсаюзаў, моладзі, іх павеламленні аб перавыкананні планаў, аб гатовах да веснавой сяўбы, самаабавязальствы, узятых на катэгорыі, сведчаць аб велізарных магчымасцях, якімі распалагае райпарт і арганізацыя, прадпрыемствы і калгасы раёна.

Перамога і поспехаў Дрысеншчына дабілася ў сацсаборніцтве з Полацкім раёнам, шырока разгарнуўшы сацсаборніцтва на прадпрыемствах, паміж сельсоветамі, калгасамі і ўнутры іх, паміж брыгадамі, звеннямі, паасобнымі ўдарнікамі і работнікамі. Гэты ленинскі метад трэба разгарнуць яшчэ шырэй.

Дрысенскі раён мае ўсе магчымасці і павінен быць у лку перадавых раёнаў БССР.

Райпартарганізацыя і ў далейшым павінна захоўваць большэвіцкае чыства і стойкасць, рэволюцыйную пільнасць жалезную партыйную дысцыпліну.

Дмітрову

За ўзорную падрыхтоўку і правядзенне веснавой сяўбы

КП(б)Б у галіне сельскай гаспадаркі дасягнула велізарных поспехаў, асабліва рэльефных у 1933 г. У галіне барацьбы за арганізацыйна-гаспадарчае і палітычнае ўмацаванне сацыялістычнай сельскай гаспадаркі, у галіне барацьбы за высокі ўраджай 1933 год быў пераможным гістарычным годам. У 1933 г. мы дабіліся высокіх ураджаяў.

Але 1933 г.—гэта толькі пачатак, толькі першы крок па шляху высокіх, устойлівых, з года ў год усё большых ураджаяў.

У 1933 г. як ніколі праявіліся невычарпальныя магчымасці павышэння ўраджайнасці, закладзеныя ў прыродзе сацыялістычнай гаспадаркі. У радзе выпадкаў мы маем сапраўды рэкордныя ўраджаі, якіх не давалі навукова-даследчыя ўстановы (бульба 183 цэнт. з га, авёс 40 цэнт. з га) і практыка капіталістычных краін. Задача зараз у тым, каб гэтыя ўраджаі, атрыманыя ў паасобных сацыялістычных гаспадарках, зрабіць масавымі і паўсямеснымі. Для гэтага мы маем ўсе магчымасці, трэба толькі рэалізаваць іх, ператварыць у практыку, у рэчаіснасць сацыялістычнай вытворчасці.

Мы яшчэ не можам пахваліцца тым, што ў 1933 г. гэтыя магчымасці па-большэвіцку рэалізавалі. Асабліва не могуць гэтым пахваліцца саўгасы, адставанне якіх наглядаецца і дагэтуль.

Паказчыкам недастатковай барацьбы саўгасаў за сацыялістычны ўраджай можа служыць ход веснавой сяўбы ў 1933 г.

	На 25/IV	На 20/V	На 5/VI
МТС	3,5	54,8	92,9
Саўгасы	2,0	50,4	85,9
Калгасы	5,2	65,1	101,3
Аднаасобнікі	1,8	50,7	80,4
Па БССР	3,2	53,1	86,6

Такім чынам, саўгасы у веснавой сяўбе не толькі адставалі ад калгасаў і МТС, а ішлі ў выкананні плана ніжэй агульна-рэспубліканскіх паказчыкаў. У 1934 г. гэтаму не павінна быць месца. Саўгасы павінны

стаць перадавікамі, падаць прыклад для усіх. Веснавая сяўба адзіна з рашаючых момантаў у барацьбе за высокі ўраджай.

Адна з асноўных прычын адставання соўгасаў у веснавой сяўбе 1933 г.—гэта дрэнная арганізацыя і непадрыхтаванасць к пачатку сельскагаспадарчага года. Кожны соўгас, кожная МТС і калгас, кожны работнік сельскай гаспадаркі павінны зрабіць адсюль адпаведныя практычныя вывады, каб не паўтарыць памылак у бягучым годзе.

Аднаасобны сектар у БССР займае яшчэ вялікае месца ў выкананні усіх сельскагаспадарчых кампаній. Ігнараваць аднаасобніка ў падрыхтоўцы і правядзенні веснавой сяўбы ні ў якім разе нельга. Трэба так падрыхтаваць аднаасобніка да сяўбы, каб забяспечыць поўнае, добрае і ў мінімальна кароткія тэрміны выкананне плана веснавых работ. Трэба памятаць, што адказнасць за падрыхтоўку да сяўбы аднаасобнікаў нясуць цалкам партарганізацыі і сельсоветы. У рэзультате падрыхтоўкі аднаасобніка да сяўбы павінен быць створан новы прыліў сярэднякоў і беднякоў у калгасы.

Падрыхтоўка да веснавой сяўбы—адзін з галоўных і адказных этапаў сельскагаспадарчага года. Соўгасы, МТС і калгасы павінны правесці яе з усёй большэвіцкай прыкладнасцю і ўзорнасцю.

Аднак у радзе выпадкаў рыхтуюцца да сяўбы ўсё яшчэ незадавальняюча. Дрэнна праходзіць рамонтная кампанія, слабыя тэмпы складання вытворчых планаў, арганізацыя брыгад, набор рабочай сілы і падрыхтоўка кадраў. Соўгасы, МТС і калгасы павінны тэрмінова перабудавацца так, каб веснавую сяўбу сустраць ва ўсеўзбраенні, забяспечыць высокую якасць і кароткія тэрміны работ.

Важнейшае значэнне для своєчасовага і добраеаснага правядзення веснавой сяўбы мае дэталейшая, дзелавая прапрацоўка вытворчага задання дзяржавы і складанне на яго аснове вытворча-фінансаванага плана. У кожнай трэба адмовіцца ад тэндэнцыі габілетнага складання плана. У складанні і абаварэнні кожнай лічбы, кожнага пункта плана павінна ўдзельнічаць уся маса калгаснікаў, уся маса рабочага калектыва соўгаса.

Складаючы план, трэба абгаварыць яго не толькі на вытворчай нарадзе калгаса, соўгаса і МТС, але і ў кожнай брыгадзе, на кожным вытворчым участку. Кожны рабочы соўгаса, кожны калгаснік павінен добра ведаць, які аб'ём работы намечан у гаспадарцы, у яго брыгадзе і што гэтыя лічбы ўскладаюць на яго. Рабочы, калгаснік павінен добра ведаць тэрмін усіх сельскагаспадарчых работ, якія агра-тэхнічныя мерапрыемствы трэба прымяняць пры выкананні той ці іншай работы, якія існуюць расцэнкі на ўсіх відах здзельнай работы.

Толькі план з канкрэтнымі паказчыкамі аб'ёма работы, агра-тэхнічных правіл, абмяжоўваючых кожны від работы вызначанымі тэрмінамі, толькі план, складзены пры актыўным удзеле кожнага рабочага, кожнага калгасніка ў абаварэнні паказчыкаў, толькі такі план будзе не простым падборам лічб, а магутным рычагом, магутнай рухаючай сілай у барацьбе ўсёй масы за пастаўленыя партыяй і ўрадам перад сельскай гаспадаркаю задачы.

* * *

«Адной з чарговых задач сельскай гаспадаркі з'яўляецца ўвядзенне правільных севазваротаў, расшырэнне чыстага папару, палепшанне насеннай справы па галінах земляробства» (Сталін. Доклад на XVII з'ездзе ВКП(б)).

Да гэтага часу ў справе ўвядзення правільных, агратэхнічна вытрыманных севазваротаў, упаўне ўвязаных з вытворчым заданнем дзяржавы, мы сустракаем рад агіднейшых адносін: скажэнне, парушэнне, ігнараванне. Напрыклад, у БССР севазвароты ўведзены менш, чым у палове калгасаў. У многіх гаспадарках канкрэтныя севазвароты падменьваліся тыповымі схемамі, не ўвязваліся з планавым заданнем, не прымяняліся да рэчаіснасці і т. д. (калгасы «Прагрэс», «Памяць Ільча» — Слуцкага раёна, «Чырвоны маяк» — Пухавіцкага раёна, і інш.).

Падобным нецярпімым адносінам у гэтым годзе павінен быць пакладзен канец. Севазвароты павінны быць уведзены ў практыку кожнай гаспадаркі. Трэба цверда памятаць, што севазварот — гэта агромнае агратэхнічнае і арганізацыйнае мерапрыемства, яно забяспечвае сапраўды высокія і ўстойлівыя ўраджай. За правільны севазварот трэба змагацца штодзённа, дабіваючыся поўнага і сапраўднага ажыццяўлення яго ў практыцы сацыялістычнай вытворчасці.

У справе планавання, у справе ўвядзення севазваротаў мы сустракаемся з шалёным супраціўленнем класавага ворага і яго агентуры, якія імкнуцца сарваць гэтыя мерапрыемствы партыі і ўрада, а значыць і барацьбу за высокі ўраджай, за высокую прадукцыйнасць працы, за моцную сацыялістычную гаспадарку ў земляробстве. Таму партарганізацыі, палітадзелы і кіраўніцтва на гэтым адказнейшым участку вытворчасці павінны праявіць асаблівую большэвіцкую пільнасць, бязлітасна выкрываючы і руйнуючы ўсякія спробы класавага ворага ўстаіць патку ў калёсы пераможнаму сацыялістычнаму будаўніцтву. У гэтай пільнасці — лепшая зарука новых перамог.

«Захаванне трактароў і машын нездавальняючае. Рамонт таксама нездавальняючы, бо дагэтуль не хочучь зразумець, што аснову рамонту складае бягучы сярэдні рамонт, а не капітальны» (Сталін. Даклад на XVII з'ездзе ВКП(б)).

Найбольш адказнае і буйнае звяно ў ланцугу задач, вырашаючых поспех веснавой сяўбы, — гэта рамонт трактарнага парка, рамонт усіх сельскагаспадарчых машын.

Адставанне МТС і саўгасаў у сяўбе 1933 г. у значнай меры тлумачыцца недобраякасным, несвоечасовым рамонтам трактароў, адсюль — іх дрэнная работа і невыкананне планаў.

Аднак, гэтай акалічнасці і па сёння не ўлічыў рад работнікаў сістэмы НКЗБ і ўпаўнаркамсаўгасаў. Рамонт трактарнага парка праходзіць нездавальняюча, а ў радзе выпадкаў апартаментамі тэмпамі. Рост выканання плана рамонту па пяцідзёнках не перавышае 2-4 проц. Ісці далей такімі тэмпамі — значыць расцягнуць рамонт трактарнага парка да ліпеня, значыць стварыць пагрозу, што к 15 сакавіка — тэрміну, устаноўленаму ўрадам, — рамонт не закончыцца.

Паколькі рамонту трактароў у радзе выпадкаў не ўдзяляецца патрэбнай увагі, паколькі гэтай адказнай справы дрэнна кіруюць, мы маем факты недобраякаснага рамонту, так званага «карасінавага», калі работнікі ганяюцца за колькасцю, за месца рэпартаваць, забываючы пра якасць. У некаторых трактарных майстэрнях замест сапраўднага рамонту трактары прамываюць карасінамі і лічаць, што пасля такой аперацыі трактар зусім «аздароўлены» і прыгодны да веснавых работ.

Так, Лепельская МТМ (дырэктар Ламачынскі) паставіла трактарам Бягомльскай МТС нягодныя палыцы, дрэнна растачыла валы. На шэс-

ках каленчатага вала зроблены рубцы, папсаваны 3 поршні матора і т. д.

Надобных фактаў недобраякаснага рамонту, бюракратычнага кіраўніцтва гэтай адказнай справы ў практыцы 1934 г. не мала.

Задача партарганізацыі—забяспечыць рамонт кожнага трактара, кожнай яго дэталі так, каб трактар на полі працаваў з дакладнасцю механізма гадзінніка. А для гэтага партарганізацыям трэба ўзмацніць сваю ўвагу, кіраўніцтва і клопаты, правільна расставіць на рамонт людзей, ліквідаваць абязлічку і павысіць адказнасць кожнага рабочага за даручаную яму работу, памятаючы, што недобраякасны рамонт губіць трактарны парк.

Да рамонту пэўнага трактара павінны прыцягвацца трактарысты, якія на ім працавалі і будуць працаваць. Гэта, з аднаго боку, палепшыць якасць самога рамонту, кантроль за ім непасрэднага работніка данай машыны, а з другога—трактарыст у працэсе рамонту больш дэталёва вывучае сваю машыну, кожную яе частку, тым самым павышаючы сваю кваліфікацыю. Такім чынам, сам рамонт з'яўляецца для трактарыста школай перападрыхтоўкі, павышэння тэхнічнай кваліфікацыі.

За ходам рамонту палітаддзелы і партарганізацыі павінны ўстанавіць самы ўважлівы кантроль. На дырэктароў МТМ і МТС ускладаецца партыяй і ўрадам найстражэйшая адказнасць за своєчасовы і добраякасны рамонт трактарнага парка. Таму дырэктар МТМ і МТС павінен асабліва ўважліва сачыць за якасцю выпускаемай прадукцыі.

У кожнай трактарнай майстэрні неабходна арганізаваць кантрольныя пасты па рамонту, задача якіх—безадкладна выпраўляць і знішчаць на-хаду недахопы, зачынства і разгільдзяйства.

Вінаватыя ў недобраякасным выпуску прадукцыі павінны прыцягвацца да судовай адказнасці па ўсёй суровасці закона, так сама як і ў прамысловасці (да 5 год турмы).

Вакол рамонтнай кампаніі павінен быць шырока разгорнут соцыялістычны метады работы. Рамонтная кампанія павінна расціць армію ударнікаў, энтузіястаў, якія балеюць за грамадскае соцыялістычнае дабро. Ударная работа павінна стаць мэтай кожнага работніка МТМ і МТС. Ударніку—чэсць і слава, яго трэба ўсямерна падтрымліваць, ствараць неабходныя ўмовы для ударнай работы, скласці аднаведную грамадскую думку, каб зрабіць яго прыкладам, узорам для ўсёй масы МТС і МТМ.

Класавы вораг з усіх сіл будзе старацца сарваць рамонтную кампанію, разбурыць трактарны парк, пашкодзіць пераможнаму соцыялістычнаму будаўніцтву. Задача партарганізацыі і ўсяго рабочага калектыва павысіць класавую пільнасць, не пранускаць дробязні, біць па іх з усёй большэвіцкай рашучасцю.

Побач з рамонтам трактароў не трэба забываць аб рамонце сельскагаспадарчага прыцэпнага інвентара. Разам з трактарамі павінны быць адрамантаваны і ўсе прыцэпныя сельскагаспадарчыя машыны. Задача рамонту інш. сельгасмашын не менш важная, чым рамонту трактароў, нам ж першай і другой не павінна быць ніякага разрыву. Трактар у веснавую сяўбу павінен выйсці ў поле ў поўнай справнасці, з поўным узбраеннем, з добра адрамантаванымі прыцэпамі.

Трактар і прыцэпныя машыны павінны быць адрамантаваны так, каб у перыяд сяўбы не было ні аднаго прастоя з-за іх няспраўнасці.

Ні адзін трактар, ні адна сельскагаспадарчая машына не павінна быць выпушчана з рамонту без усебаковай дакладнай праверкі, без

абкаткі пад адпаведнай нагрузкай, каб можна было меркаваць аб якасці рамонту, працаздольнасці трактара і прыцэпнай машыны.

Паспяхова, добраякасна і ва ўстаноўленыя тэрміны завяршыць рамонт трактароў і сельгасмашын мы маем абсалютна ўсе магчымасці. У гэтым годзе МТМ значна лепш забяспечаны запаснымі часткамі і неабходнымі матэрыяламі, лепш укамплектаваны рабочан сілай, кваліфікаванымі кадрамі, абсталяваннем і прадуктамі харчавання. Задача толькі ў тым, каб ператварыць гэтыя магчымасці ў рэчаіснасць. Патрабуецца умелая, правільная арганізацыя людзей, мабілізацыя іх на большэвіцкую барацьбу за своєчасовы і добраякасны рамонт. Патрабуецца канкрэтнасць, аперацыйнасць і гібкасць кіраўніцтва з веданнем тэхнікі справы і людзей. У гэтым галоўнае, у гэтым—зарука перамогі.

«Што датычыць выкарыстання трактароў і машын, то нездавальняючы стан гэтай справы да таго ясны і агульнавядомы, што не патрабуе доваду» (Сталін. Даклад на XVII з'ездзе ВКП(б)).

У перыяд веснавой сяўбы галоўная задача соўгасаў, МТС і калгасаў—правільна, поўна і высока па якасці выкарыстаць адрамантаваныя трактары і прыцэпныя сельгасмашыны. Соўгасы ў справе правільнага і поўнага выкарыстання тэхнікі павінны быць ўзорамі сацыялістычнай сельскай гаспадаркі.

Да гэтага часу выкарыстанне трактара і сельгасмашын арганізавана зусім нездавальняюча. Трактарны парк па часу яго карыснай работы выкарыстоўваецца толькі на 45—50 проц. У радзе выпадкаў каэфіцыент карыснай работы яшчэ больш зніжаецца. Для характарыстыкі прывядзем хранаметражныя даныя з вопыту веснавой сяўбы 1933 г. у соўгасе «Вішнеўка».

Работа трактара ХТЗ 15/30 на дробным ворыве.

	24.V.33 г.		26.IV.33 г.	
	Час.	Проп.	Час.	Проп.
1. Усяго за дзень . . .	9 г. 42 м.	100	12 г. 10 м.	100
а) падрыхтоўчая і заключная работа . . .	20,5 м.	3,5	36 м.	5,0
б) асноўная работа . . .	4 г. 4 м.	42,0	3 г. 55 м.	32,2
в) дапаможныя работы . . .	9,5 м.	1,6	—	—
г) выпадковыя	47 м.	8,1	12 м.	1,7
д) пераезды	19,5 м.	3,3	39 м.	5,2
2. Усяго работы	5 г. 4,5 м.	58,5	5 г. 22 м.	44,1
3. Усяго прастояў	4 г. 1,8 м.	41,5	6 г. 48 м.	55,9
а) залежн. ад рабоч.	28,5 м.	4,9	16,5 м.	2,3
б) арганізац.	8 м.	1,4	18 м.	2,5
в) тэхнічных	2 г. 57,25 м.	35,0	5 г. 30,5 м.	50,6
г) тэхналагічных	28 м.	0,2	43 м.	0,5
П а к а з ч ы к и :				
1. Чысты час работы матора	7 г. 38 м.	78,7	10 г. 29,5 м.	86,3
2. За дзень узвора	1,68 га	56,0	1,50 га	50
3. Павінен быў зрабіць за 10 гадз.	3 га	100	3 га	100

З а ў в а г а: 24 красавіка веў трактар трактарыст Малеўскі, веў нагляд Панасюк. 26 красавіка веў трактар трактарыст Мцяцкі, нагляд веў Панасюк.

З табліцы відаць, што асноўная работа трактара раўняецца за 24/IV—42 проц., за 26/IV—32,2 проц. Прастоі складаюць у першым выпадку 41,5 проц., у другім—55,9 проц., прычым гэтыя прастоі амаль цалкам адносяцца за лік няспраўнасці трактара і прыцэпаў (50,6 проц. з 55,9 проц.). Гэта лішні раз падкрэслівае недобраякаснасць леташняга рамонту, з аднаго боку, і з другога — няўважлівых, нядбайных адносін да машын.

Такім чынам, пры адпаведным рамонце трактароў і прыцэпаў гэтая частка прастою можа быць цалкам знішчана. Таксама лёгка знішчыць і астатнія прастоі. У даным выпадку яны складаюцца з дробных непаладак, а іменна: трактарыст шукаў, дзе набраць вады — 3 мин., чакаў пакуль прынясуць лемеш—8 мин., пакуль прывяжуць гаручае — 32 мин., гутаркі—6 мин. і т. д. Усё гэта складае 10 проц. усяго часу прастою.

Задача партарганізацыі—павесці рашучую барацьбу з нядбайнымі, няўважлівымі адносінамі да машыны, з неарганізаванасцю, разгільдзяйствам, з дробнымі арганізацыйнымі непаладкамі, якія бяруць шмат часу. Барацьба за ўшчыльненне рабочага дня ў саўгасах, МТС і калгасах, так сама як і ў прамысловасці, павінна быць у цэнтры работы партарганізацый, палітаддзелаў, профорганаў і кіраўніцтва.

Няпоўна выкарыстоўваецца і сілавая энергія трактара. Не рэдкі выпадкі, калі да трактара прыцапляюць конныя культыватары, конныя жняўкі, у лепшых выпадках конныя снопавязалкі. У большасці саўгасаў і МТС, як правіла, пры ворыве трактарам ад плуга адыхаюць па 1—2 лемехі, што значна зніжае прадукцыйнасць трактара.

Так, у саўгасе «Вішнеўка» да трактара ХТЗ быў прыцэплен двухкорпусны плуг «Элів'ер». Паколькі сілавая магутнасць трактара ХТЗ разлічана на 4-х корпусны плуг, то прадукцыйнасць трактара знізілася больш як у два разы.

Паводле хранаметражных даных увесць рабочы час трактара размяркоўваецца наступным чынам:

	Час	У проц.
1. Усяго за дзень	11 г. 49,5 м	100
а) падрыхтоўчыя і закл. работы	9,5 м	1,3
б) асноўная работа	8 г. 9,5 м	69,1
в) дапаможныя работы	—	—
г) выкладковыя работы	11 м.	1,5
д) пераезды	34 м.	4,8
2. Усяго работы	9 г. 5 м.	76,7
3. Усяго прастою	2 г. 45 м.	23,3
а) залежачыя ад рабочага	—	—
б) арганізацыйныя	43 м.	5,9
в) тэхнічныя	1 г. 0 м.	8,5
г) тэхналагічныя	1 г. 3 м.	8,9
• Паказчыкі:		
1. Час работы матора	10 г. 26 м.	88,2
2. Створанне за дзень	1,15 га	38,4
3. Норма за дзень	3,0 га	100

Такім чынам, не гледзячы на тое, што патрачана на работу 76,7 проц. часу, норма выпрацоўкі за 11,5 гадзінны рабочы дзень выканана толькі на 38,4 проц., і гэта пры 88,2 проц. усяго часу работы

матора. У рэзультаце няправільнага выкарыстання сілавой магутнасці, трактар за адну гадзіну ўзборваў замест 0,3 га толькі 0,13 га. Гэты факт лішні раз сведчыць аб нядбайных адносінах, якія мы летась наглядалі ў выкарыстанні трактара і яго магутнасці.

У практыцы многіх саўгасаў і МТС былі факты недапушчальных адносін да машын, няўменне на іх працаваць, адсюль—псаванне, паломкі і вялікія простой (Оршанская, Старадарожская, Лагойская і інш. МТС).

Партыйныя арганізацыі, кіраўніцтва пры падрыхтоўцы і правядзенні сяўбы павінны ў цэнтры работы паставіць асваенне вышэйшых тэхнік звынай сацыялістычнай вытворчасці, палепшанне выкарыстання ўсёй наяўнасці сельскагаспадарчага інвентара.

Правільнае і поўнае выкарыстанне сілавой магутнасці трактара, а таксама сельгасмашын у значнай меры скароціць тэрміны веснавой сяўбы, знізіць напружанасць работ у гэты перыяд.

Паслядоўна сацыялістычныя прадпрыемствы ў сельскай гаспадарцы павінны дасканалы аўладаць тэхнікай усяго комплексу сельгасмашын, што забяспечыць вышэйшую прадукцыйнасць працы і высокі ўраджай.

Побач з дрэнным выкарыстаннем трактарнага парка мы маем вялікі перавыдатак гаручага. Так у саўгасе «Вішнеўка» паводле хранаметражных даных перавыдатак гаручага па ворыву раўняецца ад 10 да 25 кг. на га. Слуцкая МТС перавыдаткоўвае 68 проц. і т. д. З падобнаю з'явай трэба рашуча пакончыць. Гаручае трактарыстам павінна выдавацца пры жорсткім кантролі па норме ў залежнасці не ад часу, а ад зробленай работы. За ўсякі перавыдатак і раскраванне гаручага прыцягваць да суровай судовай адказнасці.

*
*
*

Побач з сельгасмашынамі і інвентаром трэба рыхтаваць да сяўбы і жывую цягавую сілу. Конь—вялікая цягавая сіла ў сацыялістычнай вытворчасці. Аб ім трэба клапаціцца, яго трэба берагчы. У веснавую сяўбу на каня ўскладаецца цяжкая і адказнейшая задача. Недаадэнка каня ў сацыялістычнай вытворчасці шкодна і накіравана на зрыв пераможнага сацыялістычнага будаўніцтва. Палітадзелы і партарганізацыі павінны даць сапраўдны адпор падобнай тэндэнцыі, бязлітасна руйнуючы класавага ворага і яго агентуру, выкрываючы перад масай усю шкоднасць, злачынства і контррэвалюцыйнасць недаадэнкі і ігнаравання важнейшай энергетычнай сілы ў земляробстве—каня.

Ад стану конскага пагалоўя, ад яго падрыхтаванасці ў значнай меры і галоўным чынам будзе залежаць поспех веснавой сяўбы.

Нядбайны догляд, абязличка, драпежніцкае выкарыстанне і дрэннае кармленне каня пагражаюць зрывам плана веснавых работ.

Задача партарганізацый і гаспадарчага кіраўніцтва адрамантаваць каня к сяўбе так, каб ён мог не толькі выканаць, але і перавыканаць свае нормы нагрузкі.

Не марудзячы хвіліны, трэба разам з ветэрынарнымі работнікамі зараз-жа ўважліва аглядаць усе конскае пагалоўе, разбіўшы яго на дзве групы: працаздольных і слабасільных.

Усіх слабасільных коняў—безадкладна аслабляць ад усякай работы і паставіць на спецыяльную падкормку, каб да вясны поўнаасцю аднавіць іх працаздольнасць. Перад пачаткам палявых работ усяму конскаму пагалоўю трэба даць адпаведны адпачынак.

Правільны догляд і поўнае аднаўленне працаздольнасці каня ў значнай меры залежыць ад конюха.

Кіраўніцтва саўгасаў і калгасаў павінна ўжо цяпер перагледзець склад конюхаў у гаспадарцы, праверыць іх работу за 1933 год. Не апраўдаўшых сябе на гэтым адказным пасту з работы зняць, замяніўшы правяранымі, добрасумленнымі работнікамі—ударнікамі, актывістамі, комсамольцамі.

За кожным конюхам замацаваць пэўны склад коняў з разліку 10 коняў на аднаго. За кожным канём замацаваць пэўную упраж.

Ліквідуючы абязлічку ў доглядзе за канём, неабходна ліквідаваць яе і на рабоце. Кожная парка коняў павінна мець вызначанага рабочага, які побач з конюхам нясе поўную адказнасць за стан коняў у рабоце на гаспадарцы.

За перыяд веснавой сяўбы ўсё конскае пагалоўе павінна быць поўнасю забяспечана грубымі і канцэнтраванымі кармамі. Грубыя кармы лепшай якасці павінны быць забраніяваны з разліку 10—12 кілограм на кожнага каня ў дзень і не менш 2—3 цэнт. канцэнтраваных кармоў на ўвесь перыяд веснавых работ.

Бронь кармовых фондаў і ахова іх павінна строга кантралявацца і правярацца непасрэдна дырэктарамі саўгасаў і начальнікамі палт-аддзелаў.

У перыяд веснавых палявых работ абавязкова ўстанавіць штогдынёвы адпачынак для рабочых коняў.

Пры ўстанаўленні норм выпрацоўкі неабходна дыферэнцыявана па дыходзіць не толькі да паасобных зямельных участкаў, але і да кожнай групы коняў.

Комуністы, комсамольцы павінны падаць прыклад у справе правільнага догляду за канём, у справе яго лепшага ўтрымання і ўмелага выкарыстання.

* * *

Поспех веснавой сяўбы, тэрміны веснавых работ і прадукцыйнасць працы ў значнай меры залежаць ад таго, наколькі правільна і ўмела спалучаецца работа каня і трактара. Да гэтага часу ў практыцы саўгасаў і МТС гэтай справе не ўдзялялася патрэбная ўвага. Нярэдка былі выпадкі, калі конь выкарыстоўваўся на больш цяжкіх работах, тым часам як трактар выконваў больш лёгкія—транспартныя работы, трактар засылаў на нізкія, топкія месцы, дзе ён буксаваў, прастойваў, ламаўся, паніжаючы тым самым сваю прадукцыйнасць (саўгас «Вішнеўка», Старадарожская МТС і інш.). Іменна ў гэтым пытанні, як нідзе, адчуваецца злая рука класавага ворага, які з усіх сіл імкнецца сарваць правільную работу каня і трактара, знізіць прадукцыйнасць гаспадаркі ў цэлым.

Правільна і найбольш поўна выкарыстаць сілавую магутнасць трактара, ускласці на яго найбольш цяжкія работы ў гаспадарцы (ворыва, дыскаванне, радковая сяўба), а каня перакінуць на лягчэйшыя (баранаванне, заробка) і транспартныя работы—такава задача.

Неабходна ўжо зараз вылучыць для трактарных работ найбольш высокія, хутка падсыхаючыя месцы, размер якіх таксама адпавядаў-бы спосабу апрацоўкі механічнай цягавай сілай. Трэба ліквідаваць абязлічку ў карыстанні трактарнай і конскай цягавай сілай.

«Машынізацыя сельскай гаспадаркі і ўздым яе прадукцыйнасці,— ставяць з усеі вострасцю пытанне аб павышэнні якасці работы ва усіх галінах, у першую чаргу, якасці арганізацыйна-практычнага кіраўніцтва» (з рэзалюцыі XVII з'езда ВКП(б) па дакладу т. Кагановіча).

Каб павысіць якасць работы і практычнае кіраўніцтва, трэба падрыхтаваць адпаведныя кадры.

Мы не можам дабіцца добрай, прадукцыйнай работы машын, брыгады і гаспадаркі, калі не падрыхтуем для гэтай справы людзей, ведаючых машыну, кіраўніцтва і тэхніку ўсяго вытворчага працэса. Адсюль задача—за зімні перыяд трэба будзе ў сябе, у соўгасе, МТС і калгасе, падрыхтаваць і перападрыхтаваць кадры адпаведных спецыялістаў: трактарыстаў, машыністаў, жывёлаводаў, конюхаў, старшых рабочых, брыгадзіраў і ўвесь кадр кіруючых работнікаў.

У аснову падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі людзей масавай кваліфікацыі трэба пакласці рамонтную кампанію і складанне вытворчага плана і рабочых праграм.

Рамантаваць інвентар павінны і тыя работнікі, якія на даных машынах будуць працаваць. Пры рамонце трэба растлумачыць машыністам, што гэта за машына, дзе яна зроблена, яе прадукцыйнасць, як на ёй працаваць, даглядаць за ёю.

Складанне вытворчага плана—школа для ўсяго калектыва, школа агра-тэхнікі, зоатэхнікі, школа кіраўніцтва і выхавання актыва. Прапрацоўваючы вытворчы план на вытворчых нарадах соўгаса, калгаса, МТС і брыгад, трэба вучыць масу, як узворваць, сеяць, даглядаць пасевы. Трэба навучыць рабочы калектыў, як рыхтаваць глебу, як угноіваць яе, якім угнаеннем, што ў рэзультатце атрымліваецца і т. д.

Трэба навучыць рабочых і калгаснікаў, як і пры якіх агразаправілах і што гэта за правілы можна дасягнуць высокіх устойлівых ураджаяў.

Адным з асноўных недахопаў леташняй работы было няўменне кіраўніцтва правільна арганізаваць і расставіць людзей на вытворчасці. Мала таго, рад соўгасаў своечасова не забяспечыў сябе патрэбным калектывам рабочых пэўных спецыяльнасцяў.

Набіраць рабочую сілу, арганізаваць яе на аснове пастаянных брыгад трэба своечасова, задоўга да пачатку веснавых работ. Соўгасы зараз-жа павінны заключыць дагавары з навакольнымі калгасамі на масавую рабочую сілу з такім разлікам, каб у веснавую сяўбу соўгасы маглі-б поўнасцю выканаць план з высокімі якаснымі паказчыкамі і ў максімальна кароткія тэрмы. У гэтым годзе не павінна быць ні аднаго соўгаса, які-б у веснавую сяўбу ўступіў незабяспечаным поўнасцю рабочаю сілай. Совецкія і калгасныя органы ў справе камплектавання соўгасаў рабочай сілай павінны аказаць ім усямернае падтрыманне і дапамогу.

Увесь соўгасны калектыў, уся наяўнасць калгаснікаў павінны быць ужо зараз, у працэсе прапрацоўкі вытворчага плана, разбіты на пастаянныя брыгады, якім даручаецца на працягу ўсяго сельскагаспадарчага года выконваць усе асноўныя работы.

Кожная пастаянная брыгада соўгаса і калгаса павінна ўжо цяпер ведаць склад людзей па ўзросту і кваліфікацыі, замацаваныя за ёй машыны, сельгасінвентар і цягавую сілу, а таксама месца, адведзенае для работы ў веснавой сяўбе.

На аснове прапрацоўкі вытворчага і рабочага планаў неабходна гэтую справу арганізаваць так, каб ужо цяпер кожны рабочы соўгаса і калгаснік ведаў, што і дзе ён будзе рабіць у першы, другі, трэці і астатнія дні сяўбы, колькі за дзень ён павінен зрабіць, якой якасці і колькі за работу атрымае.

Неад'емная частка складання і прапрацоўкі вытворчага і рабочага планаў—нормы выпрацоўкі і расцэнка працы.

Пры ўстанаўленні норм выпрацоўкі трэба да кожнага ўчастка, да кожнай машыны, да кожнай групы коняў падыходзіць дыферэнцыяванна. Нормы павінны быць устаноўлены ў залежнасці ад труднасці апрацоўкі глебы на даным участку, у залежнасці ад рэльефа, характару вытворчасці машыны, ад ступені прадаздольнасці каня. Толькі такія нормы забяспечаць высокую прадукцыйнасць працы і правільнае выкарыстанне сродкаў вытворчасці соўгасаў, МТС і калгасаў.

Разам з устанаўленнем норм выпрацоўкі неабходна зрабіць і расцэнку. Здэльтная аплата працы павінна быць адзінай сістэмай аплаты. Аб ёй з усёй падрабязнасцю павінен ведаць кожны рабочы соўгаса, кожны калгаснік.

У перыяд веснавой сяўбы партыйная арганізацыя павінна ўдзяліць асаблівую ўвагу расстаноўцы людзей у працэсе работы.

Работа ў брыгадах павінна быць арганізавана на прынцыпе дробных камбінаваных звяноў. Практыка мінулых год паказала, што вузка-спецыялізаваныя звенні нясуць з сабою вялікія страты, парушаюць правілы агратэхнікі, апрацоўкі зямлі, разрываючы адзіны працэс работы.

Вось прыклад. У «Прагрэсе» сенаборка праводзілася спецыялізаванымі звеннямі. Спецыялізаванае звяно касцоў пачало касьбу заліўнога луга. Праз чатыры дні другое звяно сенаўборшчыкаў выйшла ўбіраць скошанае сена. Але касцы адышлі далёка ўперад і другому звяну патрабавалася б 8—10 дзён каб іх нагнаць. Пашлі дажджы, скошаную траву занесла вадой і тванню. Сена пад дажджамі на 30 проц. страціла сваю каштоўнасць. Але мала таго. Занесенае тванню сена доўга не прасыхала. Так недасушаным яго і ўбралі. Вось да чаго прывяла няправільная арганізацыя работы па прынцыпу спецыялізаваных звенняў.

Тое-ж натлядаем мы і ў веснавой сяўбе. Вузка-спецыялізаваныя звенні разрываюць адзіны працэс работы: ворыва, баранаванне, сяўба. Гэтым парушаюцца правілы агратэхнікі, адбываецца непатрэбнае, а ў сухое надвор'е шкоднае выветрыванне глебы, а, з другога боку, абязлічваецца ўчастак работы.

Задача партарганізацыі, палітаддзелаў і кіраўніцтва—усю работу пастаянных брыгад праводзіць на прынцыпах камбінаваных дробных звенняў. Камплектаваннем звенняў і іх арганізацыяй трэба заняцца зараз-жа, пры прапрацоўцы планаў і арганізацыі брыгад.

Якім павінна быць звяно і як яно павінна працаваць на веснавой сяўбе, праілюструем на практыцы работы калгаса «БВО» у мінулым годзе. На сяўбе зернавых звяно мела чатыры плугі к трактарам, два комплекты барон «Зіг-Заг» і адну 24-х дыскавую сеялку. Прадукцыйнасць такога звяна за дзень—12 га, якія ўзборваюцца чатырма трактарамі ХТЗ з чатырма трохлямецнымі плугамі. За імі, пры сухім надвор'і, услед ідуць два баранавальшчыкі на конях. На другі дзень пасля баранавання на гэты ўчастак выходзіць 1 трактар з 24-х дыскавай радковай сеялкай. Засеяшы гэты ўчастак, звяно пераключаецца

на другі і т. д. Вось схема расстаноўкі людзей у такім камбінаваным звяне:

Від работ	Тракта-роў	Коняй	Прыце-паў	Прадукц і прыцепа	Дзеянняя прадукцыя
Ворыва	4	—	4	3	12
Баранаванне	—	4	2 камп.	6	12
Сяўба радковая	1	—	1	12	12

Такім чынам, размерам звяна вызначаецца характар работы і дзеянняя вытворчасць машын. Пры радковым пасеве 12-дыскавай сеялкан размер звяна меншы.

Асобая ўвага павінна быць звернута на ўлік якасці работы. За якасцю работы патрэбен найстражэйшы кантроль як дырэктара, яго намесніка, так і брыгадзіра. Такім чынам, галоўным і асноўным элементам уліку работы кожнага паасобнага рабочага і калгасніка павінен быць улік якасці. Нядобраякаснай работы брыгадзір прымаць не павінен.

На кантроль за якасцю неабходна мабілізаваць усю грамадскае праз адпаведныя браковачныя камісіі, твардыя якасці, штабы сацыялістычнага кантроля, кантрольныя пасты і т. д. Асобай увагі ў справе кантроля за якасцю заслужоўвае комсамольская «лёгкае кавалерыя». Комсамол, паказваючы ўзоры вельмі добрай якасці работы, павінен падцягнуць да ўзроўню «вельмі добра» і ўсю масу калектыва.

У барацьбе за якасць роля профарганізацыі саўгаса велізарна. Профарганізацыя павінна павесці справу так, каб не было ні аднаго члена профсаюза, з недавальняючымі якаснымі паказчыкамі работы.

У справе правільнай арганізацыі працы і расстаноўкі сіл рашаючае значэнне адыгрывае брыгада. Ад падбору брыгадзіраў залежыць поспех у выкананні вытворчага плана брыгады. Наколькі брыгадзір добра ведае справу і ўмее арганізаваць людзей, настолькі працаздольна і яго брыгада. Адсюль важнейшая задача—падабраць і падрыхтаваць брыгадзірамі правяральных, уменых працаваць, ведаючых тэхніку вытворчасці, добрых арганізатараў і карыстаючыхся ў калектыве аўтарытэтам калгаснікаў, рабочых. Брыгадзір у гаспадарстве цэнтральная фігура вытворчасці. Аб ім павінны клапаціцца і уважліва адносіцца партарганізацыя, палітаддзел, кіраўніцтва саўгаса, праўленне калгаса.

Поспех сёлетняй веснавой сяўбы і ўраджайнасць у значнай меры будуць залежаць ад таго, наколькі своєчасова саўгасы і калгасы забяспечаць сябе добраякасным насенным матэрыялам. Праўда, у гэтай справе мы ўжо маем дасягненні, але захаванне насення, кантроль, праверка і ахова яго ў радзе месц арганізаваны з рук вон дрэнна. Мы маем рад фактаў засыпкі насенных фондаў нядобраякасным зярном, у неабсталяваных, неправетрываемых памяшканнях.

Палітаддзелы, партарганізацыі безадкладна павінны правесці, як утрымліваюцца і захоўваюцца насенныя фонды. Насенны матэрыял павінен быць высокай якасці. Добраякаснае зярно мае больш спажываных матэрыялаў, так неабходных у першы час росту расліны. Яно дае лепшую ўсхожасць, больш гарантуе ад пустазелля і захворвання. Усё гэта забяспечвае павышэнне ўраджайнасці да 30 проц. Барацьба за

добры насенны матар'ял ёсць барацьба за добраякасны пасеў, за высокі ўраджай.

Палепшыць якасць насеннага матар'ялу можна: а) увядзеннем гатунковых пасеваў, б) сартыроўкай на спецыяльных машынах, в) хімічным пратручваннем (фармалін, медны купарос і т. д.). Для правядзення гэтых мерапрыемстваў соўгасы, МТС і калгасы маюць абсалютна ўсе магчымасці, бо наша сельская гаспадарка даволі забяспечана сартыровачнымі машынамі, хімічнымі сродкамі для пратручвання насення, нарэшце, МТС і калгасы могуць значную плошчу засеяць чыстасортным насеннем. Трэба толькі гэтыя магчымасці зараджа ператварыць у рэчаіснасць, удзяліўшы ім максімум увагі.

Не толькі колькасць і ахова пасеўнага матар'ялу павінна быць правэрана, але і яго якасць—усхожасць. Трэба шырока выкарыстаць для гэтага не толькі аграперсанал, але і тых рабочых і калгаснікаў, якія займаюцца зараз ва ўсіх гуртках па агратэхніцы і арганізацыі гаспадаркі.

* * *

Важнейшы сродак у барацьбе за высокі ўраджай—своечасовая і добраякасная апрацоўка глебы. Якасць-жа апрацоўкі глебы вызначаецца: глыбінёю ворыва, правільнасцю абарота пласта, ворывам без агрэхаў, добрай раздзелкаю камкоў для правільнага абмену спажываных матэрыялаў у глебе.

Мы маем усе магчымасці добраякасна апрацаваць зямлю. Соўгасы, МТС і калгасы маюць вялікую колькасць трактароў, складаных сельгасмашын і мінеральных ўгнаенняў. Соўгасы і МТС маюць свой агра-тэхнічны персанал, спецыялістаў сельскай гаспадаркі, сярод іх не мала людзей, адданных справе рабочага класа. Мы можам як ніколі поўна і рацыянальна выкарыстаць усе навішныя дасягненні навукі і тэхнікі, каб атрымаць высокі ўраджай. За ператварэнне ў жыццё гэтых магчымасцяў павінна быць разгорнута большэвіцкая барацьба.

Трэба даць рашучы адпор пануючым у радзе месц контррэвалюцыйным тэорыям дробнага ворыва, бо іх мэта—засмечванне сацыялістычных палёў, знішчэнне спажываных матэрыялаў, пагоршэнне структуры глебы. Ва ўсіх калгасах, соўгасах і МТС ворыва павінна прыводзіцца не менш як на 15—18 см. глыбінёю і пераважна корпусным плугам. Мехацызацыю вытворчасці неабходна спалучыць з правільнай перадавой агра-тэхнікай.

Класавы вораг усімі мерамі імкнецца сарваць высокія ўраджаі ў сацыялістычнай гаспадарцы, накіроўваючы леза барацьбы таксама супроць ранніх і звышранніх тэрмінаў сяўбы. Кулак і яго агентура агітуюць за расцягванне тэрмінаў, за познюю сяўбу. Усякая-ж зацяжка сяўбы вядзе да зніжэння ўраджаю, што з усёй відавочнасцю пацверджана вопытам 1933 г. Дзе веснавая сяўба зацягнулася, там нізкі ўраджай, і наадварот—у раёнах ранняй сяўбы ўраджайнасць на 23—30 проц. вышэй. Адсюль задача—у тэтым годзе пасеяць рана і ў максімальна кароткія тэрміны. З нашай энерга і машынаўзброенасцю мы маем усе магчымасці правесці сёлета веснавую сяўбу ў два разы хутчэй і добраякасней.

Важнейшым элементам веснавых работ з'яўляецца пасеў і заворванне. Ад якасці і характару пасеву і заворвання насення ў значнай меры залежыць ураджайнасць. Вопыт паказаў, што лепшы пасеў—радковы. Перавага яго ў тым, што насенне, па-першае, эканоміцца на 25 проц., па-другое, заворваецца роўнамерна, а значыць расліна правільна размяркоўваецца на зямельным масіве. Акрамя таго, рад-

ковы пасеву спрыяе большаму прытоку паветра паміж радкамі раслін і доступу сонечных праменняў, так неабходных для нармальнага развіцця, росту і паспявання пасеваў. Гэта таксама захоўвае расліны ад захворвання.

Побач з гэтым, насенне пры радковым пасеве заворваецца на аднолькавую глыбіню, што дае магчымасць пасевам адначасова паспяваць, чым скарачаюцца страты пры ўборцы ўраджаю.

Усе гэта разам узятая значна павышае ўраджаннасць (да 20 проц.) Соўгасы, МТС і калгасы маюць усе магчымасці правесці веснавую сяўбу ў значнай меры радковым спосабам. Трэба толькі поўнасю і рацыянальна выкарыстаць машыны, падрыхтаваць адпаведныя кадры для ўмелага, канкрэтнага, аперацыйнага, большэвіцкага кіравання гэтым працэсам работы.

Поспех веснавой сяўбы вырашаюць людзі.

Ад ступені мабілізаванасці масы рабочага калектыва на гэтым адказнейшым участку сельгасработ будуць залежаць рэзультаты.

У барацьбе за паспяховае правядзенне сяўбы патрабуецца добра арганізаваная партыйна-масавае палітычная работа. Трэба захапіць ёю кожнага рабочага соўгаса, кожнага калгасніка, каб ён усім нутром адчуваў, што ў агульным калектыве ён нясе поўную адказнасць за свой участак работы і калі не выканае, значыць будзе прабел у агульным народна-гаспадарчым плане.

Неабходна зараз-жа ва ўсю шырыню разгарнуць работу вытворчых нарад. Яны павінны, з аднаго боку, стаць школай аўладання і асваення тэхнікі буйнай соцыялістычнай вытворчасці, а, з другога, — месцам мабілізацыі мас на большэвіцкую барацьбу за паказальнае вырашэнне задач сельскай гаспадаркі.

Вакол складання і прапрацоўкі планаў, вакол тэхнічнай і вытворчай вучобы, вакол усёй падрыхтоўкі да веснавой сяўбы шырока трэба разгарнуць соцпаборніцтва і ўдарніцтва.

Між паасобнымі брыгадамі і звеннямі трэба арганізаваць конкурс на лепшую падрыхтоўку да веснавой сяўбы. Соцпаборніцтва і ўдарніцтва павінны ўзняцца яшчэ вышэй — на ўзровень хуткіх тэмпаў, узорнай якасці работы і асваення вышніх тэхнікі буйнай соцыялістычнай вытворчасці. Армія ударнікаў, энтузіястаў соцыялістычнай вытворчасці павінна падвойцца ў час веснавой сяўбы.

Задача партарганізацыі — з максімальнай паўнатаю выкарыстаць усе звенні, усе прыводныя рэмні ў барацьбе за паспяховую падрыхтоўку і правядзенне веснавой сяўбы. У гэтай барацьбе трэба ўсямерна выкарыстаць насценгазету, чырвоную і чорную дошкі, гутаркі ў інтэрнатах, чытку газет, вечары, сходкі і т. д. Мабілізаваць добраахвотныя грамадскія арганізацыі МОПР, Асаав'яхім, Чырвоны крыж, а таксама професіянальныя. Звярнуць асобную увагу на работу сярод жанчын: вылучаць іх, выходзіць, ствараць неабходныя ўмовы для ударнай работы і кіравання.

Партмасавае работа павінна быць арганізавана так, каб кожны рабочы і калгаснік ведаў тыя задачы, што стаяць перад ім персанальна, а таксама перад усёй гаспадаркай краіны, каб ён з усёй энергіяй і настойлівасцю змагаўся за правядзенне іх у жыццё.

* * *

Веснавая сяўба 1934 г. павінна будзе забяспечыць ураджай, значна большы мінулага года. Па кантрольных лічбах СНК СССР, Беларуская рэспубліка павінна мець у сярэднім на 1 га ўраджай па зер-

навых культур 9,1 цэнт., у тым ліку азімай пшаніцы 11,1 цэнт., ячменю 10,5 цэнт. і азімага жыта 9,4 цэнт.

Ад соўтасаў, МТС, калгасаў, а таксама ад аднаасобнікаў патрабуецца максімальнае напружанне энергіі і сіл у барацьбе за гэтыя паказчыкі.

Перамогі ў веснавой сяўбе партарганізацыя дасягне толькі пры ўмове непрымымай барацьбы з гультайствам, разгільдзяйствам, распаўшчанасцю і неарганізаванасцю, у выніку непрымымай барацьбы з апартунізмам, слабадушнасцю, з тэнтэцыямі паслаблення тэмпаў, з апартуністычным самацёкам.

Перамогі будуць дасягнуты толькі тады, калі партарганізацыі абвесцяць жорсткую, бязлітасную барацьбу імкненню класавага ворага і яго агентуры зацягнуць тэмпы, сарваць якасць і тэрміны пасеўнай кампаніі.

Для адыцяўлення гэтых задач патрабуецца канкрэтнасць і апэратыўнасць, кіраўніцтва не наогул, а з веданнем справы, з веданнем тэхнікі, людзей і асаблівасцяў кожнага працэса. Прычыны адставання ў мінулым годзе соўтасаў, раду МТС і калгасаў былі закладзены імённа ў самім кіраўніцтве. Кіруючыя работнікі павінны зрабіць адсюль патрэбны вывад і справу веснавой сяўбы наладзіць так, каб БССР стала перадавою рэспублікай Савецкага саюза і была дастойна атрымаць ордэн Леніна.

Дрэжны той комуніст, які на сваім участку работы не даб'ецца паказчыкаў, якія даюць гонарове права на званне чырвонасцяжніка.

Ордэн Леніна большэвікі БССР павінны заявляць і заваююць.

Рашаючым этапам у барацьбе за ордэн Леніна будзе веснавая сяўба.

Брыгнєвіч

Па калгасах Жлобіншчыны

(Запіскі начальнікаддзела)

Што мы сустрэлі

Жлобінскі раён часта сядзіць на чорнай дошцы ў час адказнейшых гаспадарча-палітычных кампаній.

Што прывяло Жлобінскі раён на чорную дошку ў час залетаўшых нарыхтовак? Прытупленне класаван пільнасці, змычка партыраўніцтва з класава-варожымі элементамі (жыракоўшчына).

Увесну мінулага года Жлобінскі раён зноў пасадзілі па праву на чорную дошку—не справіліся своєчасова з пасеўнай, сям-там далі асечку. У чым была прычына прарыву? Дрэнная падрыхтоўка да веснавой пасеўнай кампаніі, недастатковае кіраўніцтва ходам пасеўнай, ліберальнічанне з кулаком і яго агентурай. Галоўны ўдар кулак накіраваў на знішчэнне конскага пагалоўя. У пачатку сяўбы ў калгасах выбыла са строю да 30 проц. конскага пагалоўя, якое было адноўлена толькі ў час пасеўнай і ўборачнай.

У пасеўкампанію кулак перанес сваю работу на поле, каб пагоршыць апрацоўку глебы, засеяць у аднавор 3—5 пудоў на га зернавых замест 8—10 пудоў. Кулак і яго агентура разгарнулі шалёную кампанію супроць выканання плана засеву тэхкультур—табаку, гародніны, а таксама аўса. Кулак выкінуў лозунг: «Гэту культуру па працаднях не размяркуеш, яе забярэ дзяржава».

Насення ў цэлым радзе калгасаў не хапіла, хоць на паперы ў МТС і земаддзеле усё было добра. Насенне неабходна было знайсці і перакінуць з калгаса ў калгас у самы гарачы час сяўбы.

Насення бульбы ў калгасе «Дняпроўскі» аказалася зсыпана 1½—2 тыс. пудоў, а на паперы значылася 6100 пуд. Падобная з'ява была ў калгасах «Перамога» і «Чырвоны партызан». Усё гэта падрывала калгасную работу, усё гэта зацягвала пасеўную.

Ачысціць калгасы ад класава-варожых элементаў

Мы не раз ускрывалі прарывы ў паасобных калгасах і заўсёды аказвалася, што яны былі звязаны з класавым ворагам—кулаком, гультаем, злодзеем, з дрэнным кіраўніцтвам калгаснай вытворчасцю.

У калгасе «Дняпроўскі» мы выявілі кулацкую групу, якая кравала калгасам, заціскаючы ўсякую крытыку і самакрытыку. На чале кіраўніцтва калгасам аказаўся тыповы кулак, цвердазаданнік, які прыбеў калгас да разбурэння, і якога калгаснікі з ахвотай выключылі з калгаса.

Разабраўшы прычыны масавага падзежа коняй, адсутнасці барацьбы са стратамі ў калгасе «Шыхаў», мы ўскрылі цэлую кулацкую групу, якая паставіла на чале калгаса свайго «партыйца» — жудіка з партбілетам. Гэта кулацкая зграя з 6 чал. дабілася выключэння з калгаса беднякоў-актывістаў за крытыку.

У калгасе «2-я пяцігодка» мы ўскрылі, што на чале калгаса стаяў злодзей, які два разы судзіўся ў мінулым, адбываў пакаранне і імкнуўся ўкрасці калгасныя грошы. Сабатаж у свінафермах калгасаў «Чырвоная вішня» і «Чырвоны баец», знішчэнне пагалоўя жывёлы пад лозунгам «Маём права рэзаць сваю жывёлу і цялят» у калгасах «Колас», «Перамога», «Маяк», «Чырвоны баец» і рад іншых класава-варожых вылазак таксама паказалі наяўнасць у калгасах кулацкіх тэндэнцый, імкненне затрымаць калгаснае будаўніцтва, сарваць рост абагуленага сектара.

Наколькі моцна кулацкае супраціўленне развіццю аграмаджанага стада ў калгасе «Новае жыццё», Бухарынскага сельсовета, відаць хоць-бы з такога факта:

Калгас мае добры ўраджай. Жыта засеяў 71 га — сабраў ураджаю 10 цэнт. з га; пшаніцы — 2 га, аўса 32 га — ураджай 11 цэнт., ячменю 30 га — 8,5 цэнт., грэчкі 5 га — 7 цэнт., бульбы 60 га — 130 цэнт. і т. д. Тым не менш гэты калгас вынес пастанову 1/VII — 33 г.:

«Слухалі: інфармацыю т. Шынкевіча (ўпаўнаважанага райза) аб заключэнні дагавора па жывёлагадоўчай ферме па спушчанаму плану раіземаддзета.

Пастанавілі: заключыць дагавор на ферму МТФ, а на СТФ адмовіць. Старшыня Лупсякоў».

Разгледзеўшы прычыны, чаму праўленне калгаса «Новае жыццё» адмаўляецца арганізаваць СТФ, мы ўбачылі, што на чале праўлення стаіць падкулачнік, зяць раскулачанага кулака. Класаваму ворагу тым лягчэй было праводзіць сваю работу, што ў раіземаддзеле і МТС сядзелі яго агенты і дапамагалі яму.

Ачысціць савецкі апарат ад перараджэнцаў і шкоднікаў

Землеўпарадкаванне ў калгасе праводзілася з яўным парушэннем закона аб цвёрдым землекарыстанні калгасаў. Зямля ад калгаснага масіва адразалася пад так званы дзяржаўны фонд пад лозунгам «Умаццем калгасы скарачэннем у іх плошчы пахаў» (былы старшы аграном МТС — Лагун). У калгасе «Чырвоны партызан» адрэзалі 60 га зямлі, у калгасе «XI-годдзе Кастрычніцкай рэвалюцыі» адрэзалі 400 га. У калгасе «Дняпроўскі» 20 га лепшай гародняй зямлі аддалі аднаасобнікам і калгаснікам пад сядзібы, а ў маі 1933 г. пасля рашэння ЦК ВКП(б) аб прысядзібных участках адводзілі пад іх не мала зямлі.

Гэтыя яўна кулацкія мерапрыемствы земаддзел свядома праводзіў праз земкамію і прэзідыум РВК. Такую-ж кулацкую палітыку земаддзел праводзіў і ў жывёлагадоўлі. Амаль усім фермам даны былі паніжаныя ад 25 да 40 проц. нормы малака, што спырыла разбазарванню стада, а не павелічэнню яго прадукцыінасці. Гэта «палітыка» была выкрыта толькі ў ліпені мінулага года.

Свіное пагалоўе зменшылася на 30—40 проц., а рост буйнай рагатай жывёлы павялічыўся на 0,5 проц.

У земаддзеле не толькі не было ўліку кулацкіх гаспадарак, а практыкавалася нават аднаўленне кулакоў у калгасах, садзеінасць выхадцам з калгаса ўзяць каня, пасей і т. д. (Шыхаў). Былы загадчык земаддзела Шандаровіч гаварыў звычайна так: «Трэба раз-

бірацца, калі гэты выхадзец уступіў у калгас. Калі ён нядаўна ўступіў у калгас і бярэ з сабой пры выхадзе каня, ён робіць правільна. Гэта ашуканства, калі вы яго заманілі ў калгас, узялі каня і не хочаце пры выхадзе яму аддаць...»

Так «кіраваў» земаддзел у асобе Шандаровіча і Шараварава. Усё гэта падрывала працу калгасніка і яго веру ў калгас, затрымлівала рост калгасаў і тэмпы калектывізацыі ў раёне. У выніку раён калектывізаван на 34 проц.

Перабудаваць работу, узмацніць класавую пільнасць

Прычыны адставання заклячатся, такім чынам адсутнасці большэвіцкай барацьбы з класава-варожымі элементамі—кулаком і яго агентурай. Работа партарганізацыі і савецкіх органаў не была перабудавана па-новаму, і ў апаратах, асабліва ў земадзеле, панавала бездказнасць, верхглядства, няведанне людзей і асяродкаў работы на месцах. Кіраўніцтва РВК у асобе т. Тамашэўскага, не гледзячы на рад сігналаў у друку, не здолела перабудаваць работу сельсоветаў, РВК і своечасова ачысціць РВК ад пера, аджэнцаў і кулацкай агентуры. Наадварот, калі ва ўсю шырыню пастала пытанне аб класава-варожай дзейнасці раізмаддзела, кіраўніцтва РВК у асобе т. Тамашэўскага яра бараніла яго. Гэта сведчыць аб тым, што РВК яшчэ не ўдзяляў увагі сельскаму гаспадарству, што кіраўніцтва РВК скацілася на антыпартыйныя пазіцыі, не змагло правільна правесці лінію партыі на вёсцы.

У час чысткі сельскіх ячэек з партыі выключана за зрастанне з кулацкаю часткаю вескі, за кулацкую работу 8 старшын сельскіх советаў з 22. Умацаванне вескі партыйнымі сіламі, у прыватнасці ўмацаванне сельскіх советаў, патрабавала перакідкі раённых работнікаў. У гэты час выявілася, што апарат РВК укамплектоваў перараджэнцамі і здраднікамі інтарэсаў партыі. На раішэнне РК прызначыць старшынею сельсовета загадчыка раіфіннаддзела Доніна апошні адказаў літаральна наступнае: «Я не быў яшчэ ў адпачынку, праз 2—3 месяцы вы мяне ўсёроўна выключыце з партыі», і тут-жа аддаў партыі. Так паступіў загадчык райснаба Каныгін, так паступіў і загадчык райжывёлааб'яднання Мехаў.

Раённая кіраўніцтва мабілізавала масу на перамаганне і знішчэнне надобных шкодніцкіх дзеянняў, пачало скалачваць акты, выяўляць лепшых, адданных барацьбітоў, якія гатовы на справе змагацца за інтарэсы партыі, за калгасы, за савецкую ўладу. У гэтай барацьбе выходзілі моцныя акты.

Бліжэй да вытворчасці

Правільная і рэцыйнальная арганізацыя працы адзін з асноўных умоваў гаспадарча-наптычнага ўмацавання калгасаў. Арганізаваць працу, максімальна скарыстаць калгасныя сродкі вытворчасці, як мінімум і павысць сацыялістычныя метады працы—базавыя задачы сёння.

На гэтым радзе калгасаў праца арганізавана не дрэнна. Брыгады і звенні арганізаваны па вытворчаму прынцыпу. Кожны калгаснік загадзя ведае свае нормы выпрацоўкі, ведае вынікі сваёй работы, ведае, што робіць сёння, заўтра і якімі сродкамі вытворчасці. Выхад на работу вельмі рання—тэды зотак, абед кароткі, арганізавана грамадскае харчаванне. Калгаснікі навучыліся вольна злучаць сваё

работы на полі, у гумне, у аборы за павышэнне ўраджаінасці, за рост аграмаджанага сектара. Добра пастаўлена ахова калгаснай маемасці, разгорнута работа вытворчых нарад, укараняюцца соцыялістычныя метады—ударніцтва і спаборніцтва. Такія калгасы ўперадзе, своечасова выконваюць планы сяўбы, уборкі і т. д.

Так, калгасы «XII-годдзе Кастрычніцкай рэвалюцыі», «Першы Май», «Чырвоны партызан» перавыканалі план сяўбы, план ворыва папару, паказалі дображасную апрацоўку глебы і прыклады працоўнага энтузіязма ў праполцы, скончылі ўборку ўраджаю і здачу хлеба дзяржаве. Гэтыя поспехі не даліся самацёкам. Бязлітасная барацьба з класавым ворагам, вышыбанне кулака з калгаса, правільнае скарыстанне тэхнікі і навішых дасягненняў навукі, перабудова партыйнай работы забяспечылі поспех. Перабудова партмасавай работы была рашаючым момантам.

У калгасе «XII-годдзе Кастрычніцкай рэвалюцыі» арганізавана невялікая моцная кандыдацкая група. Гэтая група пачала работу з выяўлення і скалачвання вакол сябе калгаснага актыва з лепшых калгаснікаў. Група прапрацавала пастановы студзеньскага пленума ЦК і ў прыватнасці пастановы аб палітаддзелах. Кандыдацкая група занялася падборам брыгадзіраў і звенневых у брыгадах, куды вылучаны лепшыя калгаснікі-ўдарнікі.

Сістэматычныя нарады звенневых, якія праводзіць брыгадзір, брыгадны агітатар, дапамаглі ўмацаваць звяно, зрабіць яго пастаянным і ўстойлівым. Цэлы рад звенняў перавыконвае нормы выпрацоўкі пры палепшанай якасці работы. Звенні Козыравай Куліны, Гапонавай Ганны, Козырава Андрэя заўсёды перавыконваюць нормы выпрацоўкі, даюць работу лепшай якасці.

Перад асенняй сяўбою правялі нараду сеяльшчыкаў, на якой прапрацавалі рашэнні партыі аб асенняй сяўбе, а разам з гэтым канкрэтныя заданні, што рабіць сеяльшчыку. Вынік? Ніводнага радка прасеву. Асабліва ўзорна працаваў на радковай сеяльцы Паўленка Мікола,—на яго сяўбу нельга надзівіцца.

Кандыдацкая група вялікую ўвагу ўдзяляе конюхам. Выявілася, што конюх Жукаў нядабайна адносіўся да каня. Праўленне зняла яго з работы, аштрафаваўшы на 5 працадзён.

Партыйныя сілы расстаўлены на вытворчасці—у большасці кіраўнікамі звенняў, ні адзін ў канцэлярыі не застаўся.

Праз дзень-два ў брыгадзе праводзіцца вытворчая нарада. Тут ідзе калектыўная чыстка газеты, тут ёсць чорная і чырвоная дошкі. Занесены на чорную дошку аб'явае больш не пазніцца на работу. Паміж звеннямі ідзе спаборніцтва. Звяно Козыравай Куліны рэгулярна пачынае работу на досвітку; узяло на буксір звяно Гапонавай Фраі, і звяно ў рабоце выправілася. У брыгадах ні адзін прагул не застаецца без пакарання. За час уборачнай у 1-й брыгадзе было 10 прагулаў, у 2-й—12.

У час уборачнай арганізавана было грамадскае харчаванне. Вытворчыя нарады, асабліва звенні, падводзяць вынікі дня, даведваюцца аб рабоце, вызначанай на заўтрашні дзень.

Асабліва дапамагла арганізацыя кандыдацкай групы ў калгасе «Першы Май», дзе прагулы ўвашлі ў сістэму. Сяўба скончылася позна, праполачную зусім правалілі, конскае пагалоўе слабое, сельгасмашыны амаль не скарыстаны і т. д. Арганізацыя кандыдацкай групы, умацаванне яе адным членам партыі літаральна перавярнула калгас. За 2—3 месяцы з самых адстаючых у зоне дзейнасці МТС калгас стаў перадавым і вядучым. Першым у раёне скончыў уборку

вернавых, першым здаў натурпастаўкі і натурплату. Кандыдацкая група сканцэнтравала увагу на павышэнні працдасціліны і рэзка павяля барацьбу з разгільдзяйствам і гультаямі, дабілася пагалоўнага ранняга выхаду на работу. Калгас развярнуў будаўніцтва маючай, сілосных ям, жылых дамоў, клуба.

Ячэйка ў калгасе «Жлобін» не менш рашуча павяля барацьбу за арганізацыйна-гаспадарчае і палітычнае ўмацаванне калгаса. Адразу яе сустрэлі ў штыхі. Пачалася бадай ці не правакацыя, што камуністы зрасліся з класава-чуждым элементам. У кароткі час калгас справіўся са сваімі задачамі, асабліва разгарнулася барацьба са стратамі.

Камуністы занялі рашаючыя ўчасткі ў брыгадзе і праўленні, мабілізавалі масу калгаснікаў на ўборачную, і да 15 кастрычніка калгас скончыў усе гаспадарчыя кампаніі, а да 20/X пакончыў з тародніан і бульбай. Такі ясны і станоўчы вынік перабудовы партмасавага рабаты на вёсцы, перабудовы парт'ячэйкі па вытворчаму прынцыпу.

Вытворчыя ячэйкі, як правіла, сканцэнтравалі сваю ўвагу на брыгадзе. Тут прапрацаваны былі вытворчыя планы ўборкі, норма выпрацоўкі, нават папярэдняе размеркаванне ўраджаю. Калгасніку даведзена было, што нявыхад на работу—гэта страта калгасам пэўнай часткі ўраджаю, страта самім калгаснікам некалькіх кіло хлеба, дзесяткаў кіло бульбы.

Брыгады разбіты на звенні па 3—5, рэдка па 6—7 чал. Звенні пераведзены на групавую і індывідуальную здзельшчыну. Тут-жа ў брыгадзе разгортваецца агонь крытыкі і самакрытыкі супроць прагульшчыкаў, гультаёў і сімулянтаў то праз масцендрук, то на вытворчых нарадах. Тут, у брыгадзе, высоўваецца думка аб неабходнасці павышэння прадукцыйнасці працы, ахове сацыялістычнага маемасці, неабходнасці першачарговага выканання абавязацельстваў перад дзяржавай.

Навучыць ячэйку, кандыдацкую групу штодзеннаму кіраванню вытворчым жыццём калгаса—галоўная задача. І там, дзе ўдалося падабраць і паставіць на чале калгасаў добрых камуністаў, рост быў забяспечан. Такія калгасы падыходзяць к канцу гаспадарчага года з добрымі вынікамі. Калгаснікі калгаса «XII-годдзе Кастрычніцкай рэвалюцыі» атрымаюць па 3 кгр. зярна, па 10 кгр. бульбы на працадзень. Ураджай ў гэтых калгасах: жыта 9 цэнт. з га, ячменю 10 цэнт., бульбы 100 цэнт. Такіх-жа поспехаў дабіўся і калгас «Чырвоны партызан». Паасобныя калгасныя двары атрымліваюць па 250—280 пуд. зярна. Гэтыя даныя з усёй яснасцю паказваюць, што калгасы, будучы добра арганізаванымі, з'яўляюцца магутнаю эканамічнаю базай сацыялізма на вёсцы і хуткімі тэмпамі паляпшаюць эканамічнае і культурнае становішча калгаснікаў.

Шырокія масы калгаснікаў і аднаасобнікаў пераконваюцца ў перавагах калгаснага ладу, пераконваюцца ў тым, што шлях да заможнага жыцця ляжыць праз калгас. Калектыўная праца забяспечыла велізарны рост арганізаванасці і прадукцыйнасці, эканоміі ў скарыстанні вытворчых сіл.

Гэта першыя нашы поспехі. Трэба з усёй катэгарычнасцю сказаць, што ў значнай колькасці калгасаў арганізацыя працы не на належнай вышыні. Гэтага экзамена мы не вытрымалі, і тут у бліжэйшыя дні і месяцы прадстаіць яшчэ вялікая работа, каб выйсці к пасеўнай моцна ўзброенымі і падрыхтаванымі.

Прыкладам дрэннай арганізацыі працы служаць калгасы «Дняпроўскі», «Войкава», «Чырвоны Кастрычнік», «Серп і молат».

і раднішых. Маючы дастатковую колькасць людзей і сродкаў вытворчасці, гэтыя калгасы, аднак, не справіліся своєчасова з уборкай, асабліва зуса, лену. Значная частка гэтых культур папала пад прамочны дождж, які прынёс калгасу страты.

У чым прычына адставання? Пагубанне кулаку, сабатаж машыны, нераспарадчасць, адсутнасць належнага ўважання да здышчыны, змена кожна дзень склду звяна, адсутнасць вытворчых нарад, соцыялістычных метадаў працы, рэагавання на прагулы і т. д.

У калгасе імя Войкава—5 членаў партыі, а брыгадзірам працаваў былы жандар, лішэнец, і гэтага ніхто не выкрыў.

Высоўванне на адказную работу сваякоў, братоў, сясцёр, швагроў, бацькоў, а не лепшых ударнікаў мела месца ў буйным калгасе «Шыхаў», кіраўнік якога Грэбенёву, пралезшы ў партыю, арганізаваў вакол сябе групу заможных сваякоў—былых цвердазаданнікаў, расставіў іх конюхамі, закладчыкамі абар. У выніку «працы» гэтай зграі—падалі цяжкія, распрадзвалася абагуленая маёмасць, вычышчаліся актывісты за самакрытыку, і... «усё было ў парадку». Грэбенёва прышлося аддаць пад суд, выключыць з партыі і зняць з працы, а таксама выключыць з калгаса 6 кулакоў.

Пастанова РК РСІ і палітаддзела аб ліквідацыі сямейственасці кулацкай групы ў калгасе «Шыхаў» зрабіла моцнае ўражанне і на іншых сямейственикаў.

Старшыні калгасаў «Большэвік» і «Чырвоны сад» прышлі ў палітаддзел з просьбай дапамагчы ачысціцца ад сямейственасці:

«Абрасі сваякамі, ці не пераведзяце нас у другі калгас, а то іншае што зрабіце».

Абвясціць барацьбу ўраўнілаўцы

Ураўнілаўка і абязлічка ў калгаснай вытворчасці многіх калгасаў—гэты сапраўдны біч працы—усё яшчэ не зышла са сцэны.

Звенні ва многіх калгасах хоць і арганізаваны, але цякучы, непастаянны. Адсутнасць здышчыны і праверкі норм выпрацоўкі, праверкі якасці работы цягне за сабою немінуча раўнанне на горшага работніка, а не на ударніка, раўнанне на позні выхад на работу, а не на ранні. Ніякменне брыгадзра спланаванне сваю работу на комплекс работ (уборка зернавых, сенакос, малацьба і пастаўкі), някменне наогул планаванне работы калгаснай брыгады і звяна пагубна адбываецца на працоўнай дысцыпліне, распыляе сілы брыгады, зніжае інтарэс к самой рабоце.

Некалькі прыкладаў. У другой брыгадзе калгаса «Серп і молат» 2-га жніўня працавала 26 чал.: жалі ячмень і жыта. З 26 чал. 19 работнікам запісана па 1,01 працадня, 4 работнікам па 0,44 працадня—жалі ячмень да абеды, а пасля абеды не вышлі на работу. 2 каласніцам запісана па 0,91 працадня—«спазнілася», 2 запісана па 0,57 працадня—«толькі да абеды жалі».

Што мы тут бачым? Нізкую якасць работы, скажэнне дырэктыв партыі і савецкай улады ў адносінах працадня, поўная абязлічка ў працы, крутавая паліка. Тут не толькі адсутнасць звенневай работы, тут існуе адсутнасць здышчыны, тут простая падзеншчына ў самых горшых яе праявах: позні выхад, доўгі абед, безадказнасць ва ўборцы і захаванні ўраджаю.

Нарад за 7/VIII: «Жанчыны жалі жыта на палосах абагуленых, зжалі 161 с., іх было 21 чал., 14 чал. запісана па 1,66 працадня, 6 запісана па 0,83, бо яны жалі або да абеды, або пасля абеды, адной запісана па 0,54—працавала ад абеды».

На нараду ад 8 VIII: «3 гектара звязалі 1500 снапоў». Праўда, тут не гектары вязалі снапы, а 13 жанчын, але яны выпрацавалі па 1,18 працадня.

Так «працуюць», так «кіруюць», на жаль, у некаторых калгасах да гэтага часу.

Вось чаму барацьба з абязлічкай і ўраўнілаўкай, наладжванне ўліку, падвядзенне вынікаў працадня згодна нормы выпрацоўкі паграбуе ўжо ўвечары свайго афармлення, каб калгаснік ведаў вынік сваёй работы за дзень.

Барацьба з абязлічкай і ўраўнілаўкай, барацьба за здзелашчыну, вытворчы прынцып брыгады пры размеркаванні ўраджаю тыхаля і тыхаць у аснове нашай работы па наладжванню працывысцыпліны, павышэнню прадукцыйнасці працы. Брыгада працуе на сваім участку круглы год, яна адказвае таксама матэрыяльна за пработы ў сваёй рабоце.

Не менш важна ў зімовы перыяд як след наладзіць вучобу брыгадзіра, навучыць яго шанаваць здзелашчыну і ўкараняць яе ў брыгадзе і звяне.

За разгорнутую самакрытыку і масавую работу

Заціск самакрытыкі, адміністраванне, адсутнасць партмасавай работы вельмі адбіваецца на прадукцыйнасці працы. Не раз бывала старшыні калгасаў выключалі за самакрытыку лепшых актывістаў. Так быў выключан селькор Цветкоў з калгаса «Чырвоны баец». Дзехараў з «Шыхава». Тым часам разгортванне крытыкі—важнейшы рычаг у нашай рабоце. Калі раней баяліся чысціць кулацкі элемент, гультаяе, не хацелі «псаваць добрых адносін», то зараз у гэтай справе маем пэўны зрух. Вялікую дапамогу аказвае наша газета «Чырвоны трактарыст», якая стала выходзіць рэгулярна і завастрае ўвагу асабліва на пытаннях засмечанасці калгасаў, разгортвання сацсаборніцтва, паспяховага выканання гаспадарча-палітычных задач.

Часам у калгасе—адзін камуніст, ён і старшыня калгаса і сакратар партыіна-комсамольскага ядра. Але такія сакратары звычайна доўга не працуюць. Старшыня калгаса «Чырвоны Кастрычнік» пасля таго, як выбралі яго сакратаром калгаснай кандыдацкай групы, доўга не паступаў у партрабце, заяўляючы, што не можа справіцца з гэтай нагруккай. Тое-ж самае ў калгасах «Серп і молат», «Чырвоны баец». Гэта акалічнасць адразу адбілася на працывысцыпліне, якая стала падаць у гэтых калгасах. Праверка і дапамога камуністу ў яго рабоце на вёсцы—баявая задача палітаддзела.

У чым яшчэ слаба работа нашых членаў партыі на вёсцы і беспартыйных калгасікоў калгасаў? Слаба ў іх яшчэ партыіная арыентаўка, нехапае, а часам і зусім няма рэвалюцыйнай пільнасці. Каб паставіць на належную вышыню партмасавую работу, палітаддзел даў цвёрдую праграму па лініі партсекцыі і комсамольскай. Асноўны стрыжань прапрацоўка на партсекцыі і ў брыгадах рашэнняў пленума ЦК і ЦКК. Мабілізацыя мас на скарачэнне тэрмінаў уборкі і сяўбы, на барацьбу са страгамі, за лепшую арганізацыю і якасць працы праз разгортванне сацыялістычнага саборніцтва і ўдарніцтва як сярод саміх работнікаў МТС, так і асабліва сярод калгаснікаў, брыгад і звенняў.

Асабас месца ў Жлобіншчыне займае бульба, другое пасля жыта. І таму разгортванне партмасавай работы па скарачэнню тэрмінаў уборкі бульбы было важнейшай задачай.

У психалогіі сучаснага калгасніка, учарайшага аднаасобніка, яшчэ не зніклі рэшткі прыватна-уласніцкага мінулага—дробна-буржуазная стыхійнасць, анархія, рвацтва. Гэтай спадчынай харчвецца сіла кулацкага супраціўлення ў калгасе; і, каб перамагчы яго, неабходна цвёрдае пролетарскае ўздзеянне на калгасніка, свядомае і прадуманае падпарадкаванне яго інтарэсаў калгасу, а калгаса ў цэлым інтарэсам дзяржавы.

- Соцыялістычныя адносіны калгасніка да аграмаджанага 'сектара выходзяюцца іменна на арганізаваным правядзенні ўсіх гаспадарча-палітычных кампаній і ўсіх працэсаў сельскагаспадарчай вытворчасці ў калгасе.

На ўздыме

Актыўная работа камісіі па чыстцы вышыбла з радоў партыі і прымазаўшыхся, і чужакоў, і перараджэнцаў.

Чыстка партыі і масавая работа стварылі вялікі ўздым у партыйным жыцці жлобінскай арганізацыі. Палепшылася дысцыпліна, паднялася адказнасць за даручаны ўчастак работы, новай хваляю прыліла энергія на выкананне гаспадарча-палітычных кампаній.

Жлобінскі раён датэрмінова выканаў гадавы план хлебапаставак план адгрузкі бульбы Ленінграду, натуроплату МТС—к 10/X—33 г.

Большасць калгасаў зрабілі значны крок уперад: своечасова правялі ўборку, асеннюю сяўбу, датэрмінова закончылі зернапаставкі і натуроплату, першымі ў БССР адгрузілі бульбу Ленінграду. Усё гэта сведчыць аб тым, што выканана асноўная ўмова па шляху да большэвіцкага калгаса; рэзка палепшылася арганізаванасць працы, калгасы арганізацыйна-гаспадарча ўмацаваліся.

Ураджаннасць калгасаў па расе значна вышэй, чым аднаасобных гаспадарак. У большасці калгасаў жыта, ячмень, авес урадзілі вышэй, планавага задання. Нярэдкі выпадкі, калі жыта дае 10 цэнт. з га, ячмень 13—14 цэнт., авёс 11—12 цэнт. Павышэнне ўраджайнасці ў калгасе як калгаснік, так і аднаасобнік тлумачаць ліквідацыяй церазналосці, лепшай апрацоўкаю глебы, ранняй сяўбай і ўкладаннем штучнага ўгнаення наравне з натуральным. Калгасны сад, як пільва, даказаў тут сваю перавагу перад індывідуальнай гаспадаркай.

Жлобінскі раён і асабліва МТС маюць усе магчымасці вывесці калгасы ў перадавыя добры ўраджай, машынізацыя (252 розныя машыны, 22 трактары), наяўнасць масы калгаснікаў, якія жадаюць замацавання калгасаў.

Лозунг тав. Сталіна «зрабіць усе калгасы большэвіцкімі, а ўсіх калгаснікаў заможнымі» адыграў выключную ролю ў павышэнні прадукцыйнасці працы, арганізацыі людзей у калгасах.

Нашы бліжэйшыя задачы

Буйная соцыялістычная сельскагаспадарчая вытворчасць высунала не мала добрых арганізатараў—старшынь калгасаў, брыгадзіраў, конюхаў, жывёлаводаў, лепшых адданных ударнікаў. Гэтыя кадры раслі і мацнелі па меры ўмацавання калгасаў. Яны часам кіруюць прадумана і тонка, але часам вобмацкам. Ім часта не хапае рашучасці

на змагацца з класавымі ворагамі, з традыцыямі староі вёскі—прыватна-ўласніцкімі перажыткамі калгаснікаў і настроймі супроць перадавой сельскагаспадарчай тэхнікі (трактар, малатар, культыватар, бульбакапалка, радковая сяўба і т. д.).

Гэтым кадрам не хапае граматынасці і ўмення планаваць работу буйнай соцыялістычнай гаспадаркі. Таму наша першая задача—адначасова з размеркаваннем ураджаю, засыпкай насенных, страхавых і кармовых фондаў, разгарнуць падрыхтоўку да веснавой «пасеўнай кампаніі».

У падрыхтоўцы да веснавой кампаніі адно з галоўнейшых месц займае перападрыхтоўка і падрыхтоўка нізавых масавых кадраў—старшынь калгасаў, брыгадзіраў, машынаведаў, конюхаў, рахункаводаў і звенневых.

Трэба навучыць нашы кадры арганізоўваць працу, планаваць і ўлічваць усе моманты буйнай соцыялістычнай гаспадаркі; навучыць брыгадзіра самастойна, правільна скласці вытворчы план сваёй брыгады на год, таксама на кварталы, на вызначаны від работы (сенакашэнне, уборка, праполка, малацьба, сяўба і т. д.), план на пяцідзёнку, умець скласці табель і нарад на дзень; навучыць брыгадзіра скласці баланс рабочай і цягавай сілы па ўсіх відах работ у планах: гадавым, квартальным, на пяцідзёнку і на штодзённыя вытворчыя заданні; навучыць брыгадзіра як правільна падыйсці і скласці хлеба-фуражны баланс сваёй брыгады з адзнакай таго, чаго брыгада павінна дабіцца на працягу вытворчага года; добра аўладаць нормамі выпрацоўкі, умець глібка прымяняць іх, праводзіць разлік і ўлік працадзён, аўладаць запісам працадзён з адзнакай колькасці выпрацоўкі і якасці; умець правільна арганізаваць пастаянныя звенні, расставіць іх пры адной рабоце (касьба, жніво), пры комплексе работ (уборка сена, азимых, яравых, уборка палеу, малацьба, здача прадукцыі дзяржаве і т. д.). Расставіць звенні са ўсёй цягавой сілай, з неабходнымі сродкамі вытворчасці, выходзячы з вытворчага задання брыгады пасеяць і ўбраць ў строга вызначаны тэрмін. Навучыць, як правярыць колькасць працы (грамадская інспекцыя працы) і змагацца са стратамі. Скласці і прапрацаваць вытворчае заданне звяна на аснове звенневай і індывідуальнай здзелшчыны.

Не менш важна брыгадзіру асвоіць: правільны севазварот у брыгадзе, чаму патрэбна ранняя сяўба, высокая якасць апрацоўкі, важнасць скарыстання натуральнага і мінеральнага ўгнаенняў, барацьбу з пустазеллем і шкоднікамі, правільны догляд за культурай. Асвоіць добра ўстаноўку плуга і бараны, работу сеялки, жніўкі, касікі, малатарні, сартыроўкі, бульбакапалкі, «Комсамолка», зернаачысткі і т. д.

Трэба вывучыць і падагуліць вопыт работы брыгады і звяна. Дабіцца таго, каб ва ўсіх калгасах брыгада стала цэнтрам вытворчай і палітычнай работы сярод мас калгаснікаў. Нам неабходна зараз крута павярнуць увагу партыйнай арганізацыі і кіраўніцтва калгасаў да правільнай арганізацыі працы ў калгасах, навучыць кіраўніцтва планавасці ў рабоце, укараніць здзелшчыну.

Цяцідзённыя заданні калгасаў, штодзённае заданне брыгадам і звенням моцна ўваходзіць у практыку. Толькі работа над практычнымі пытаннямі сельскагаспадарчай вытворчасці, насычанымі палітычным зместам, дасць вялікі зрух у арганізацыі і палепшанні прадукцыйнасці калгаснай працы. Але мала спыніцца на адным бры-

гадзіру, у гэту работу павінна быць уцягнута ўся калгасная маса. Так павінна быць праведзена зіма ў калгасах, каб ва ўсеўзбраенні падыйсці да веснавой пасеўнага.

Алтобіншчына раён нязкай ступені калектывізацыі. Апошні год мы значна умацавалі калгасы, зараз нам неабходна панесці разгортку-тым фронтам па шляху далейшай калектывізацыі.

У бліжэйшы час праз раённыя, куставыя, сельсавецкія і пасеўныя нарады і сходы сіламі раённага і вясковага партактыва неабходна стварыць агітбрыгады і накіраваць па лініі шэфства ў вёску для разгортвання калектывізацыі. Падобраць з ліку калгаснага аднаасобніцкага актыва агітатараў за новы калгасны прыліў. Папулярызаваць сярод аднаасобнікаў вынікі гаспадарчага года ў калгасах.

Жывёлагадоўля—адзін з самых асноўных напрамкаў у развіцці сельскай гаспадаркі раёна. Тым не менш гэта галіна не стаяла ў цэнтры ўвагі партарганізацыі, ніхто сур'ёзна ёю не займаўся, а кіраўніцтва зацікавілася толькі ў працэсе чысткі—у канцы жніўня.

А недахопаў у жывёлагадоўлі не мала: злучная кампанія не праведзена, шмат жывёлы пущана на самацёк, партыйныя ячэйкі та зімоўняга часу не займаліся гэтым пытаннем.

Апошні аб'яднаны пленум РК і РКК КП(б)Б намеціў рад мерапрыемстваў па развіццю жывёлагадоўлі ў раёне. Асабліва неабходна правесці праверку кіруючых кадраў жывёлагадоўчых ферм, папрацаваць над іх умацаваннем. Неабходна замацаваць новыя фермы, асабліва свінагадоўчыя, як баявыя ўчасткі па догляду за жывёлай, развіццю і захаванню маладняка.

Забяспечанасць калгасаў сельгасмашынамі, галоўным чынам пасеўнымі і ўборачнымі, нельга прызнаць слабой. Даволі сказаць, што калгасы МТС эжалі летась зернавыя на 70—80 проц. машынамі.

Машынай жніяркай калгаснік аўладаў, але сеялка, бульбака-палка, ільнацерабілка, складаная малатарня, касілка ўсё яшчэ не асвоены. Супроць карыстання гэтымі машынамі вядзецца кулацкая агітацыя, а пры недастатковым аўладанні іх тэхнікай яны часам зусім не скарыстоўваюцца, што адбіваецца на тэмпах і якасці працы, на павышэнні ўраджайнасці ў калгасах. Вось чаму перад намі стаіць задача: адрамантаваць як след нашу тэхнічную базу—трактар, сеялку, плуг, барану і культыватар; падрыхтаваць машынаведы на курсах. Калгаснік павінен добра аўладаць галоўнымі складанымі і поўскладанымі машынамі як пасеўнымі, так і ўборачнымі.

Усё яшчэ вяліка тэхнічная і палітычная няграмаднасць трактарыстаў. Былі выпадкі, калі трактарыст цяжкім молатам выроўніваў дрот на махавым коле. Іншы раз трактарысты цэлыя суткі «працавалі» над трактарам, каб знайсці прычыну яго дрэннай работы, а сакрэт быў у тым, што трактар некалькі месяцаў не прачышчаўся. Адсюль задача—перакваліфікаваць трактарных механікаў.

Пры папярэднім размеркаванні ўраджаю наглядаліся дзве тэндэнцыі: лепшыя калгасы пайшлі па лініі павелічэння асноўнага капітала, пашырэння і далейшага ўмацавання абагуленага сектара. У такіх калгасах нармальна створаны кармовыя і страхавыя фонды, намечан далейшы рост стада, асабліва цягавай сілы, пабудова свірнаў, набыццё машын.

Другая тэндэнцыя—яўна кулацкая, рвацкая, утрыманская: жыць за лік праядання асноўнага капітала, усё падзяліць, нават не ства-

рыўшы страхавых фондаў, не толькі што-небудзь новае будаваць Гэта яўна кулацкая лінія атрымала пэўны адпор.

Другая не менш шкодная лінія—гэта не дапусціць выдзялення лепшых брыгад, скрыць горшыя, падраўняць усіх, не дапусціць сваркі. Такая кулацкая ўраўнілаўка таксама павінна атрымаць належны адпор.

Наш раён—бульбяна-гародны, і на гэты ўчастак трэба асабліва прыналегчы. Палепшанне сартоў бульбы, у прыватнасці разгортванне вольтмані, захаванне ў добрым стане насення, падрыхтоўка, завоз гною ўзімку—першачарговая наша задача.

Дзевяць месяцаў работы палітаддзела соўгаса

XVII з'езд ВКП(б) і XV з'езд КП(б)Б супадаюць з гадавінай студзенскага пленума ЦК і ЦКК ВКП(б), калі па ініцыятыве тав. Сталіна было вырашана стварыць палітаддзелы МТС і соўгасаў, каб забяспечыць партыйнае вока і кантроль ва ўсіх галінах работы і жыцця МТС і соўгасаў»

У тым-жа рашэнні пленума было запісана, што

«першачарговай задачай палітаддзелаў соўгасаў з'яўляецца забяспечанне безумоўнага і своєчасовага выканання соўгасамі сваіх абавязацельстваў перад дзяржавай і ў асаблівасці рашучая барацьба са спробамі паасобных дырэктароў... проціпаставіць свае вузкія інтарэсы соўгаса агульным інтарэсам дзяржавы, з праявай скрыцця лішкаў прадукцыі замест здачы яе дзяржаве».

Студзенскі пленум у сваёй пастанове, т. Кагановіч у дакладзе на пленуме, і ў першую чаргу гістарычныя выступленні правадыра партыі т. Сталіна наметылі зусім ясныя і канкрэтныя задачы палітаддзелаў у першы перыяд іх работы. Гэтыя задачы заключаліся перш за ўсё ў неабходнасці скалаціць партыйна-комсамольскі, а затым і беспартыйны актыў з лепшых ударнікаў, якія павінны быць галоўнай, рашаючай сілай у правядзенні ўсіх мерапрыемстваў палітаддзела.

На дзевяцімесячным вопыце работы палітаддзела свінасоўгаса «Кухцічы» Мзденскага раёна мы хочам паказаць, як выкананы ўказанні партыі аб арганізацыі палітаддзелаў, якіх рэзультатаў дабіўся соўгас.

Першачарговым задачай — вызначаная планам здача прадукцыі дзяржаве — выканана поўнасю і своєчасова.

Жыта і пшаніцы соўгас здаў 25 тысяч — адным з першых у сістэме Менскага Свінаводтрэста. Палітаддзелу прышлося сустрацца з ілюстрацыяй на практыцы прыведзенай вышэй выняткай з рашэння пленума: дырэкцыя соўгаса адстойвала тэорыю стварэння дадатковага рэзерва і супраціўлялася доўгаму выкананню хлебаздачы; потым дырэктар прызнаў і на практыцы выправіў свае памылкі.

Мяса — гэты асноўны від нашай прадукцыі здавалася ў першым паўгоддзі вельмі дрэнна (план першага паўгоддзя выканан быў толькі на 41 проц). У другім паўгоддзі запазычанасць была пакрыта поўнасю, і 15-ці месячны план у 1115 цэнт. быў выканан на 100 проц. Значна быў перавыканан план здачы бекона, у рэзультата чэго соўгас атрымаў першую прэмію па БССР.

Гадавы план здачы масла — 21 цэнт. — выканан таксама поўнасю.

Добра справіўся саўгас з асноўнымі сельскагаспадарчымі кампаніямі: сяўбой, уборкай, зяблівам, дабіўшыся значнага павышэння ўраджайнасці ў параўнанні з мінулым годам і з навакольнымі каласамі і саўгасамі. Вось некаторыя лічбы:

Веснавая сяўба закончана 20 мая, пасля чаго была арганізавана дапамога аднаму з суседніх саўгасаў.

Уборка заняла 47 дзён супроць 52 у 1932 г., прычым страты зярна былі мінімальныя.

Значнага скарачэння тэрмінаў удалося дабіцца па малацьбе—18 дзён супроць 28 у 1932 г.

Асеннюю сяўбу скончылі к 20 верасня—на 10 дзён раней 1932 г. План зяблівага ворыва выканалі на 95 проц.

Ураджай па асноўных культурах наступны (у цэнт. з аднаго га):

Культуры	1932	1933	Рост проц.
Жыта	9,3	13,05	40
Пшаніца	—	10	—
Ячмень	8,9	10	12
Кораніплоды	307	400	30

Аднаўленне стада характарызуецца, з аднаго боку, данымі выхад парасят—на адзін апарос 8,6 парасят замест 8,2 у 1932 г.—і ўсё яшчэ вялікім процантам адыходу.

За 1933 год адыход маладняка складаў 26,6 проц. супроць 38 проц. у 1932 г.; проц. адыходу па ўсіх групх свінапагалоўя раўня 19—менш як у два разы супроць 1932 г.

Значны зрух у захаванні маладняка не дае падстаў лічыць работу саўгаса на гэтым участку здавальняючай. Гэта было б гнілым самазаспакаеннем. Гаспадарча-палітычныя ўмовы ў 1933 г. і разварот палітадзелам масавай работы патрабавалі лепшых рэзультатаў.

Мы не маем магчымасці асобна спыняцца як на прычынах вялікіх страт маладняка, якія ў першую чаргу залежаць ад самога саўгаса (антысанітарыя і інш.), так і на праведзеных і намечаных мерапрыемствах, каб пазбегнуць паўтарэння 1933 г. і дабіцца рэзкага зніжэння адыходу.

Парт'ячэйка к моманту прыезда палітаддзельцаў складалася з 13 чал. і мела сакратаром дырэктара саўгаса; палітычны ўплыў ячэйкі сярод беспартыйных быў вельмі слабы, партнагрузку неслі толькі 3 чал.

Палітаддзел стварыў дзве статутныя ячэйкі—на свінаферме і ў паліводным цэху, расставіў наяўныя сілы, забяспечыўшы камуністамі і комсамольцамі ўсе брыгады і рашчюныя участкі. З пяці асноўных брыгадзіраў на свінаферме зараз трое партыйцаў і адзін комсамолец.

Непасрэдна на вытворчасці з 15 членаў ячэйкі працуе 9 чал., пастаянную партнагрузку нясуць 14 чал. Агульнапалітычны ўзровень партыйцаў усё яшчэ вельмі слабы.

Класавы вораг выкарыстоўвае найбольш слабых і адсталых партыйцаў не толькі для скажэння сутнасці паасобных мерапрыемстваў правадзімых партыяй, але і для шкодніцкіх мэт.

Яркі выпадак мы мелі з выключанні з партыі (ужо пасля чэсці) кантыдаккан у члені партыі **Астравух** Тадораі, якая працавала брыгадзірам на свинаферме. Страдашы чырвоны сцяг з прычыны пагорчання работы брыгады. Астравух працавала пад вышнью ў стразах для парасят гэтай брыгады, якая адваявала ў яе пачатковы сцяг, хварані ванні з мэтанатруццём парасят. Гэта быў асабліва вольна, зроблены рукамі яго асцяж, меўшага кандадзкую картанку. Пры расследванні справы аказалася, што сын кулака—сезонны плотнік—узвуч ад свайго ўнуча Астравух і праз не працаваў наносіць шкоду саўгасу, г. зн. пролетарскай дзяржаве.

Профарганізацыя працавала з рук вон дрэнна, практычнай барацьбы за сацыялістычныя метады працы, ўліку ўдарнікаў не было, дагавары не заключаліся, аб пераважным снабжэнні ударнікаў ніхто не ведаў.

Палітаддзел перш-на-перш узяўся за арганізацыю сацыялістычных форм працы. У перыяд уборкі мы мелі 54—62 ударніка, зараз 48 чал. Не заўсёды акуратна афармляліся дагавары, але нядрэнна пастаўлена грамадская праверка ударнікаў: зацверджанне ці вывад ударніка вырашаецца на вытворчым нарадзе цэха, якая перыядычна правярае работу сваіх ударнікаў.

Соцспарніцтва і ўдарніцтва паскорылі тэмпы работы, палепшылі якасць, дапамаглі выхаванню людзей, ператварыць з адэсакіх у перадавых і т. д.

Вось нашы асабовыя ўдарнікі:

1. **Фількевіч, Войцэховіч**—пры касёбе ўручную замест нормы ў 0,35 га, давалі сярэдняю выпрацоўку ў 0,60—0,69 га пры надрэннай якасці.

2. **Чамара**—з брыгадай у 4—5 чал. за 8 гадз. складваў сцірту ў 800—1100 пудоў пры найлепшай якасці, тым часам брыгада **Януша** з 6—7 чал. за 10 гадзін складвала сцірту ў 500—700 пудоў і горшай якасці ўкладкі.

3. **Лукашэвіч, Коржаль**—старыкі, рамонтныя рабочыя, не пакладуючы сваёй асноўнай работы, мношчы выходзілі на малацьбу, возку і іншыя работы: атрымлівалася кругласутачная работа.

4. **Бесман**—конюх у рэзультатне клапацівага догляду ператварыў за кароткі тэрмін трох знясіленых коняў-поўнвалідаў у зусім працаздольных, у добрым целе коняў.

5. **Матусевіч**—свинарка, вылучаная ў брыгадзіры, клапаціва, уважліва даглядае за парасятамі. Вучыцца ў школе малаграмадных, у тэхгуртку і партшколе.

Падобных прыкладаў не мала.

Соцспарніцтва і ўдарніцтва з'яўляліся стрыжнем у нашай масавай рабоце. Якія асноўныя формы масавай работы мы ўжываем? Чытку газет з кароткімі інфармацыямі аб міжнародным і ўнутраным становішчы СССР, летку—у полі, узмку—у клубе, сталован. Жывая газета і інсцэніроўкі на мясцовыя тэмы карысталіся вялікім поспехам. Вечары пытанняў і адказаў, выявіўшыя вялікую зацікаўленасць рабочых самімі разнастаннымі пытаннямі. Гэта форма масавай работы пры добрай падрыхтоўцы прыцягвае вялікую колькасць рабочых. Гутаркі брыгадна-групавыя і індывідуальныя па асобных пытаннях. Таварыскі суд над парушальнікамі працоўнай дысцыпліны.

Вялікую ролю адыгрывае нізавы друк, пачынаючы ад брыгаднага насценгазеты і канчаючы агульна-саўгаснай шматтыражкай. У вестарнай меры ўрасла падписка на цэнтральныя і рэспубліканскія газеты (да палітаддзела 20—30 экз., зараз 100—110 экз.).

На ініцыятыве палітдзела для дзяцей рабочых арганізавана ў саўгасе школа, абслугоўваючая ўсіх дзяцей школьнага узросту. Зараз пашырэннем школы, арганізуюцца палітэхнічны камітэт.

У сярэдзіне студзеня адкрываецца дзіцячы сад. Зіма павінна быць часам напружанага вучобы — вось з чаго выходзіў палітдзел. У саўгасе працуе школа для дзяцей матэрыяльна-бытавага ўзросту да вывучэння зоаветніцтва. Над аўтададзелам тэхнікі працуюць і палітдзельцы.

Партвучобай ахоплены 12 комуністаў, 10 комсамольцаў і 20 беспартыйных, якія займаюцца ў школах ланінізма, кандыдацкай і комсамольскай.

Заслугоўвае спецыяльнага асвятлення пытанне матэрыяльна-бытавога становішча рабочых. Агульныя фонды і магчымасці саўгаса такія-ж, якія былі і да палітдзела. Аднак, як змянілася рэчаіснасць. Ударнік не толькі на словах, але і на справе з'яўляецца цэнтральнай фігурай саўгаса, яму і снабжэнне пераважнае. Хлеба ўдарнік атрымлівае на 2 кг. у месяц больш, прамтавараў — у паўтара-два разы больш. У сталовай ударнік атрымлівае малако, павялічаную порцыю мяса. Пры размеркаванні жыллёвага фонда ударнікам даюцца лепшыя кватэры, бліжэй да цэнтральнай сядзібы і т. д.

Усе рабочыя забяспечаны на зіму гароднінай: кожнаму быў дан індывідуальны гарод; гародніну і бульбу выдае саўгас па ўстаноўленых нормах.

Значна вырасла колькасць рабочых, якія маюць кароў у індывідуальным карыстанні (май 1933 г. — 11 ч., студзень 1934 г. — 29 ч.) 30 проц. пастаяннага складу рабочых маюць сваіх кароў, прычым гэта лічба расце.

З казарменнага памяшкання з нязручнымі доўгімі сталамі і лаўкамі, з бруднай кухняй, дзе адначасова гатавалася страва і для сталовай і для... парсят, — зроблена сталовая з чатырохмясцовымі сталамі, пакрытымі клеёнкай, абсталявана кухня і т. д.

Як рэзультат палепшання матэрыяльна-бытавога стану рабочых, амаль зусім спынілася цякучасць, ёсць нават цэлы рад спроб перайсці на работу з суседніх саўгасаў.

Сакрэт сельскагаспадарчых поспехаў саўгаса ў немалой ступені глумачыцца добрымі ўзаемаадносінамі з навакольнымі калгасамі, аказанымі саўгасу вялікую дапамогу людзьмі ў час праполкі і ўборкі асабліва працаёмкіх культур (бульба і інш.). Саўгас у сваю чаргу дапамог калгасу машынамі (жніўкамі, сіласарэзкамі і інш., дапамог у рамонтце).

Цяпер узаемныя адносіны наладзіліся, а яшчэ год таму назад яны былі вельмі дрэннымі, і трэба сказаць, галоўным чынам па віне саўгаса: выпадкаў аблічвання і розных ашуканстваў было п'яма і?

У саўгасе праведзена была дзейная падрыхтоўка да з'езда партыі. На свінаферме праведзен конкурс імя 17 з'езда, прычым і на жолькаваных і на якасных паказчыках можна было бачыць у перыяд конкурсу значныя палепшанні.

Разгорнута падрыхтоўка да веснавой пасеўнай кампаніі: заканчваецца засыпка і ачыстка насення, рамонт сельскагаспадарчага інвентара, ўзмоцнена ідзе вывазка угнаенняў.

Саўгас рапартаваў XV з'езду не толькі аб дасягнутых поспехах, але і даў большэвіцкае абяцанне, падмацаваў справамі, аб поўным выкананні і якасным уздыме ўсёй работы на стану 1934 г. — другога года другой пяцігодкі пабудовы саўгаснага бяскласовага грамадства.

Аб арганізацыі палітвучобы ў КСМ

Узбраенне марксісцка-ленінскай тэорыяй комсамольскай арганізацыі Беларусі пастаўлена зусім незадавальняюча. Даволі сказаць, што ў мінулым годзе ў радзе раённых арганізацый палітвучоба была сарвана, да такіх раёнаў трэба аднесці Рэчыцкі, Мазырскі, Магілёўскі, Мядзельскі і рад іншых.

Асноўнай задачай марксісцка-ленінскага выхавання комсамола на даным этапе з'яўляецца выхаванне комсамольцаў у духу баявой рэвалюцыйнай пільнасці, выхаванне ў іх непрымірымасці да класавага ворага, да апартунізма ўсіх масцей. Каб выкрываць манеўры класавага ворага, трэба «аўладаць рэвалюцыйнай пільнасцю, трэба аўладаць здольнасцю сарваць маску з ворага і паказаць калгаснікам яго праўдны контррэвалюцыйны твар» (Сталін).

Перад комсамолам стаіць задача не толькі выхаваць членаў сваёй арганізацыі, але і ўпарта працаваць пад кіраўніцтвам партыі над перавыхаваннем рабочай і калгаснай моладзі. У нас, у Беларусі, у сувязі з тым, што рад калгасаў не мае нават і парторга, не гаворачы аб парт'ячэйцы, роля комсамола значна ўзрастае ў такіх калгасах.

Павышэнне ідэйна-палітычнага ўзроўню радоў комсамола—неабходнейшая ўмова ўмацавання палітычнай боездольнасці саюза. «Калі практычны, арганізацыйны светапогляд комсамольцаў значна пашыраны, то ў галіне тэарэтычных ведаў яны яшчэ сур'ёзна адстаюць. Без чаму на гэты бок неабходна асабліва налегчы, бо большэвік гэта не проста радавы баец. Большэвік—гэта актыўны ўдзельнік і кіраўнік мас у барацьбе за сацыялізм. А кіраўнік мас павінен стаяць ідэйна-тэарэтычна вышэй той масы, якую ён кіруе; ён павінен з-ўсёды бачыць перад сабою рэвалюцыйную перспектыву; ён павінен умець ацэньваць паасобныя разрозненыя факты сацыялістычнага працэса, трапіўшыя ў яго поле зроку, з пункту погляду гэтай рэвалюцыйнай перспектывы. Ён павінен умець кожны крок сваёй штодзённай работы ўвязаць з усім ходам рэвалюцыйнай барацьбы пролетарыята, з яго агульна-класавымі, агульна-дзяржаўнымі задачамі і інтарэсамі. Без гэтых асноўных якасцяў немагчыма кіраваць масамі» (Постышаў).

Комсамольская арганізацыя першы і верны памочнік партыі павінна падхапляць баявыя лозунгі і па-большэвіцку іх выконваць. Таму перад комсамольскай арганізацыяй адна разуменне і ўдзяльнасць партыі пастаўлена ва ўсю вышыню. Палітычна непісьменны комсомолец баявыя большэвіцкія лозунгі выканаць не здолее. Ён зможа іх выканаць тады, калі узброіцца тэорыяй Маркса-Леніна. Сталіна.

Папярэднія вынікі работы комсамольскай арганізацыі ў справе аўладання марксісцка-ленінскай тэорыяй гавораць аб тым, што на гэтым участку работы комсамола—найбольшы прарыв. Чыстка пар-

гійнай арганізацыі ўскрыла, што даволі значныя групы комсамольцаў на вёсцы—палітычна зусім непісьменныя, не разумеюць самы элементарных пытанняў палітыкі партыі і ўлады.

У гэтым годзе мы давінны з усёй напружанасцю ўзяцца за тое, каб наладзіць марксісцка-ленінскую вучобу ў комсамольскай арганізацыі Беларусі. Гэта задача узрастае ў сувязі з рашэннем бюро ЦК ВКП(б) і ЦК ВЛКСМ аб рабоце комсамольскай арганізацыі Беларусі. Гэтыя пастановы—баявая праграма дзеянняў на бліжэйшы адрэзак часу.

Ужо пасля пастановы ЦК ВЛКСМ і ЦК ЛКСМБ аб арганізацыі змовавай палітвучобы прайшло даволі часу, каб разгарнуць і арганізаваць палітвучобу. Аднак, матар'ялы з месц гавораць аб тым, што значная частка раёнаў як след не ўключыліся ў гэтую справу, да арганізацыі работы ў палітшколах не прыступлена (Менск, Мазыр, Магілёў і інш.).

Часта мы назіраем шмат агульных разважанняў аб значэнні марксісцка-ленінскай вучобы, аб неабходнасці арганізаваць вучобу, а барацьбы за наладжванне вучобы, канкрэтнай дзелавой работы маем мала. Пакуль што толькі гаворым аб вучобе, а не працём над павышэннем марксісцка-ленінскага ўзроўню.

Асноўныя прычыны такога ганебнага стану разгортвання марксісцка-ленінскай вучобы:

а) недастатковая палітычная прынцыповасць у пастаноўцы палітвучобы ў комсамольскай арганізацыі;

б) недаацэнка палітвучобы паасобнымі РК і ячэйкамі,—уся работа ўскладаецца толькі на культпропаў РК;

в) неканкрэтнасць кіраўніцтва, няведанне не толькі таго, чым дыша і жыве тая ці іншая палітшкола, ячэйка, але няведанне нават прапагандыстаў (Мазыр, Сіроціна, Жыткавічы, Магілёў);

г) адсутнасць належнага кантролю і ўплыву пастановаў марксісцка-ленінскай вучобы ў ячэйках;

д) адсутнасць штодзённага аперацыйнага кіраўніцтва і дапамогі нізавым звенням;

е) бяспланавасць у рабоце многіх культпропаў, лішняе мітусня, крыклівасць, а не паглыбленая, штодзённая крапатлівая работа;

ж) амаль поўная адсутнасць або фармальная пастаноўка ў рабоце школ і гурткоў сацыялістычных метадаў — спаборніцтва і ўдараўніцтва;

з) адсутнасць пастаяннай вучобы прапагандыстаў;

і) далёка недастатковая барацьба за якасць вучобы.

Мабілізацыя ўвагі ўсёй комсамольскай арганізацыі на ізжыццё гэтых недахопаў і ліквідацыя іх уздыме марксісцка-ленінскую вучобу на вышэйшую ступень.

Неабходнай умовай разгортвання комсамольскай палітсеткі і наладжвання яе работы з'яўляецца палітэдынае правядзенне ячэйкамі і райкомамі правільнага камплектавання палітсеткі. У гэтым годзе пабудова сеткі комсамольскай палітасветы павінна адбыцца паводле новаму тыпу вясковай комсамольскай арганізацыі—вытворчай-калгаснай ячэйцы. Комсамольская палітсетка павінна будавацца таксама выходзячы з вытворчага прынцыпа (цэх, бригада, калгас). Практыка арганізацыі палітвучобы комсомола па вытворчаму прынцыпу патрабуе шмат гібкасці ад комсамольскіх ячэек на месцах і ад райкомарг. Справа не ў тым, каб арганізаваць фармальна палітвучобу, а ў тым, каб гэтая арганізаваная сець нармальна працавала на высокай якаснай аснове.

Гібкасць РК ЛКСМ, культпропаў у арганізацыі вучобы павінна быць праяўлена і ў тым, каб повнасьцю ахапіць ёю комсамольцаў, не абмянаючы і малых ячэек з 1-3 комсамольцаў, якіх у кожным раёне знойдзецца дзволі значная колькасць. Безумоўна, школы арганізаваны тут не былі. Неабходна шырока выкарыстаць форму заліковага чытаньня. Закрываецца яно ў наступным: слухач атрымлівае падручнік і пэўнае заданне, якое прапрацоўвае самастойна. Калі-ж ёсць 2-3 комсамольцы, то заданне распрацоўваецца ў форме гутарак. Пасля таго, як адпаведны раздзел падручніка распрацаваны, у раённым цэнтры або пэўным кусце склікаюцца 1-2-х дзённыя канферэнцыі ўсіх здаючых заданні для падагульнення прапрацаванага матэрыялу, тут-ж кваліфікаваны прапагандыст дае ўказанні аб далейшай рабоце.

Пры камплектаванні павінен быць улічаны таксама узровень развіцця кожнага комсамольца. Формы і метады палітвучобы павінны адпавядаць развіццю і індыўдуальным асаблівасцям кожнага комсамольца, што, п-жаць, інавацыя ранковамі і ячэйкамі. Напрыклад, комсамольскі камітэт Магілёўскай швейнай фабрыкі абавязу ўсіх комсамольцаў наведваць палітшколу, не лічачыся з палітычнай падрыхтаванасцю кожнага. Адноль і якасць вучобы нізка; адсюль незацікаўленасць заняткамі. Такія-ж памылкі былі і ў Осіповіцкім раёне, дзе ў туртку па ленызму запісалі ўсіх комсамольцаў. Тое-ж і ў іншых раёнах. Выпраўленне на-хадў гэтых памылак - першы абавязак кожнай комсамольскай ячэйкі і райкома.

Вяліка роля насьцендруку ў разьортванні і наладжванні палітвучобы. У ячэйкавай насьценгазеце з нумара ў нумар павінна асвятляцца пытанне палітвучобы.

Важнейшае звязно ў пастаноўцы комсамольскай палітвучобы, асабліва на вяселі, гэта вучоба прапагандыстаў. Тут патрэбна сістэматычнае і штодзённае кіравніцтва палітаддзелаў і райкомаў. Асноўная форма кіравніцтва прапагандыстамі — добра наладжаная работа прасемінара, мэта якога, падрыхтаваць прапагандыста не толькі тэарэтычна (распрацоўка чарговай тэмы да заняткаў у школе), але і метадычна. Тут абгаварваюцца метады ўвязкі тэарэтычнай прапрацоўкі з практыкай, распрацоўваецца канспект прапагандыста, матэрыял для запісу слухачоў, падбор лічбовых матэрыялаў і г. д. Задача прасемінара -усебакова падрыхтаваць прапагандыста да чарговых заняткаў у палітшколе, туртку. Прапагандыстам неабходна таксама абменьвацца вопытам сваёй работы.

Конкрэтнае аперацыйнае кіравніцтва гэтай важнейшай гатункай саюзнай работы - зарука поспехаў. Толькі забяспечыўшы кіравніцтва ўсёй арганізацыі, а не адных культпропаў, што ўжо мае месца ў многіх раёнах і ячэйках, палітвучобу можна ўзняць на вышэйшую ступень. Ніякімі дэкларацыямі, ніякімі агучанымі рэзалюцыямі пельга дасягнуць поспехаў у комсамольскай палітвучобе. Без штодзённага канкрэтнага кіравніцтва і дапамогі сетка палітвучобы будзе культаў, тэасі будзе нізкай, адстане ад актуальных задач нашага будаўніцтва.

У сувязі з гэтым неабходна паставіць пытанне і аб вучобе комсамольскага актыва. Там, дзе гэта вучоба добра арганізавана, як прыклад, праўнаўча з'яўляючыся праходзіць і вучоба ўсёй комсамольскай арганізацыі, расна. Кантроль, улік работы і данамога ячэек і райкомаў палітшколам паставіць вучобу на баявыя рэйкі.

Прапаганда марксізма-ленінізма — справа ўсёй комсамольскай арганізацыі, усяго кіравніцтва. Комсамольская палітвучоба праграбуе штодзённае кіравніцтва райкомаў, палітаддзелаў МТС і саўгасаў, якія

павінны ўстанавіць сістэматычны кантроль над якасцю работы школ і гурткоў, персанальную адказнасць прапагандыста. Інфармацыя на бюро ячэек і райкомаў аб рабоце школ, ячэек і прапагандыстаў, праверка выканання вышэй узніме якасць вучобы комсамола і дапаможа ў наладжванні практычнай работы ячэек.

У наладжванні марксісцка-ленінскай вучобы вялікае значэнне мае барацьба за якасць работы ўсіх звенняў комсамольскай палітвучобы, барацьба за пастаянны склад слухачоў і дысцыпліну ў школе, за стаілае памяшканне і належнае яго абсталяванне (падручнікі, дапаможнікі, плакаты, дыяграмы і інш.).

Шырока разгорнутае соцсаборніцтва і ўдарніцтва як паміж школамі, слухачамі, так і прапагандыстамі—магутнейшы рычаг у наладжванні ўсёй нашай работы.

Нельга сказаць, што ў беларускай КСМ арганізацыі ўсё дрэнна. Мы маем значныя дасягненні, аб чым падкрэслена ў пастанове ЦК ВЛКСМ. Але побач з імі маем і вялікі прарыв у пытанні ўзбраення комсамольцаў марксісцка-ленінскай тэорыяй. Зусім зразумела, калі мы не паставім як след марксісцка-ленінскае выхаванне ў комсамольскай арганізацыі, калі не звяжам марксісцка-ленінскую вучобу з практычным жыццём, то не здолеем ўзняць на вышэйшую ступень работу комсамола.

У пастаноўцы марксісцка-ленінскага выхавання комсамола як ніколі ўзрастае роля партыйнага кіраўніцтва. Аднак, факты паказваюць, што далёка не ўсе яшчэ мясцовыя партарганізацыі па-большэ віцку зразумелі гэта.

Некаторыя РК партыі і ячэйкі разумеюць справу партыйнага кіраўніцтва комсамолам так, што даволі правесці адзіны партыйны дзень па комсамолу і гэтым абмежавацца. Пры такім кіраўніцтве і дапамозе партыйнай арганізацыі комсамол не справіцца з пастаўленымі перад ім задачамі.

Бывае і так, што партыйнае кіраўніцтва комсамолам разумеюць як апеку. Партарганізатар аднаго з калгасаў Мазырскага раёна заявіў комсамольскай ячэйцы: «Я—кіраўнік, і вы падпарадкаваецеся таму, што я кажу». Ён, вядома, атрымаў па заслугах ад РК. Але гэты прыклад гаворыць аб тым, што ёсць такое парткіраўніцтва, якое не дае ніякай карысці. У Пухавіцкім раёне не мала фактаў, калі зусім німа партпрымацаваных, ці хоць і ёсць, ды не працуюць. Ігнаруюць парткіраўніцтва комсамолам на швейнай фабрыцы ў Магілёве і інш.

З паданага вышэй відаць, што партарганізацыі яшчэ не ўсюды практычна дапамагаюць комсамольскай арганізацыі ва ўсіх гатунках сюзнай работы ў адпаведнасці з пастановамі ЦК ВЛКСМ і ЦК КП(б)Б. Пытанне аб дапамозе РК КП(б)Б аддзелам РК ЛКСМБ трэба, на наш погляд, паставіць так, каб культпропы РК партыі адказвалі па партлініі за стан палітвучобы ў комсамольскай арганізацыі так сама, як і партпрымацаваныя ў комсамольскіх ячэйках. Гэта не значыць, што з кіраўнікоў комсамольскай арганізацыі здымаецца ўсякая адказнасць, наадварот,—яна ў сувязі з гэтым павінна ўзрасці.

Выходзіць так, што многія культпропы РК не ведаюць сапраўднага стану палітвучобы ў комсамольскай арганізацыі. У гутарцы многія культпропы РК партыі заяўлялі: «У мяне з палітвучобай дрэнна, але ў комсамольскай арганізацыі справа яшчэ горш». А чым культпроп дапамог комсамолу ў разгортванні палітвучобы? Адказу не было. З такімі дзяляцкімі настроямі неабходна раз назаўсёды пакінуць і зрабіць рашучы першым у справе рэалізацыі рашэнняў ЦК ВЛКСМ і ЦК КП(б)Б аб дапамозе комсамолу.

Комсамол ад партарганізацыі павінен атрымаць дапамогу ў падрыхтоўцы прапагандыстаў, у забяспечанні палітшкол моцнымі, вытрыманымі партыйцамі. Патрэбны не пастановы аб дапамозе, а канкрэтныя справы, жывыя людзі. У Менскім ГК пастанову вынеслі, а людзей не далі. Смалявіцкі райком партыі не пускае на курсы вылучаных райкомам комсамола людзей. Такіх фактаў шмат.

Мы павінны дабіцца таксама дапамогі і падручнікамі, завочнымі дапаможнікамі, грашовымі сродкамі, прадастаўленнем памяшкання і т. д.

Асаблівы кантроль і дапамога партыйнай арганізацыі неабходна ў марксісцка-ленінскай вучобе актыва. Калі мы не будзем мець добра падрыхтаванага, палітычна вытрыманага актыва, то ў здавальняючай меры не зможам развязаць задачы разгортвання работы комсамольскай арганізацыі на вышэйшую ступень.

Уся работа палітшкол і гурткоў павінна быць пабудавана на шырокім разгортванні соцспарборніцтва і ўдарніцтва як паміж школамі, гурткамі, так і паміж прапагандыстамі на лепшую школу, гурток, лепшага слухача, лепшага прапагандыста. Ход соцспарборніцтва і работа школ павінны шырока асвятляцца ў друку як мясцовым, так і цэнтральным. Усё гэта забяспечыць дасягненне неабходнага ўзроўню марксісцка-ленінскай вучобы комсамольскай арганізацыі ў адпаведнасці з магутным размахам нашага соцыялістычнага будаўніцтва.

Менінгіт коняй

Гэта захворванне коняй назіраецца за мяжой (Германія, ПАЗШ, Францыя і інш.) ужо даўно, а за апошнія гады набыло даволі шырокае распаўсюджванне ў СССР, і ў прыватнасці ў БССР. Барацьба з менінгітам набывае вялікае значэнне, бо ён наносіць агромныя страты гаспадарцы, асабліва пры няправільна пабудаваных мерапрыемствах.

Частка навуковых працаўнікоў і практычных урачоў, падрываючы сістэму барацьбы з менінгітам, як з заразлівай хваробай, стала на шлях шкодніцтва. Іх погляды на менінгіт, як на незаразлівую хваробу, іграючы на руку класаваму ворагу, прыводзілі на практыцы да пашырэння гэтай хваробы, да падрыву эканамічнай моцнасці гаспадарак, дзякуючы адыходу цягавай сілы.

Што мы ведаем пра менінгіт зараз?

Менінгіт—заразлівая хвароба. Выклікаецца яна вельмі малым, нябачным нават у сільныя мікраскопы, мікробам—так званым «фільтруючымся вірусам». Зараза распаўсюджаецца праз корм, вадапой, пыл, хворых коняй, заражаную збрую, а магчыма есць яшчэ і нявывучаныя спосабы разносу яе. Заразіўшыся, конь да 40 дзен можа не падаваць прызнакаў хваробы, але, па некаторых даных,—выдзяляе заразу.

Хвароба можа працякаць у розных формах. Больш небяспечна «скрытая» (слабая) форма. Пры няўважлівым доглядзе, хворага можна і не заўважыць. Конь легка стамляецца на рабоце, робіцца млявым, дрэнна з'ядае авес, худзее. Гэта форма небяспечна тым, што хворы конь доўгі час можа знаходзіцца між здаровых і разносіць заразу.

Бурная форма можа змешвацца з шаленствам: хворыя нястрымна імкнучыся ўперад, ламаюць, кармушкі, конавязі, абрываючыся могуць далёка ўходзіць ад стайні, падаць у ямы (пачуццё болі і зрок у іх губляецца), могуць кусаць іншую жывёлу і сябе. Часта назіраецца рух па крузе, паходка хістка, падаючы на зямлю, конь перабірае пераднімі нагамі, як-бы плыве. Такія бурныя прыступы змяняюцца перыядамі ўпадку, калі часцей за ўсё наступае смерць.

Пры ўсіх формах менінгіта назіраецца слабая дзеннасць кішачніка, запоры, жукі абалонак вока, патлівасць, тэмпература часта ніжэй нармальнай. Дрэнны догляд і кармленне, перагрузкі, работа без выхадных дзён і іншыя аслабляючыя моманты спрыяюць больш хуткаму захворванню менінгітам, які пры такіх умовах працякае з вялікім адыходам—згубаюць да 90 проц. (Прапойскі раён: калгас «8 сакавіка» захворзла 17, пама 15; Узаравіцкі раён: калгасы імя Леніна, «Комінтэрн» і інш.).

Адыход ад менінгіта (у сярэднім па БССР каля 63 проц.) залежыць як ад формы (пры бурнай болышы), так і ад мер лячэння і паліраджання. Пытанне аб прышчэпках супроць менінгіта яшчэ не распрацавана. Здаваўся б, ад іх як за мяжой, так і ў нас пакуль не атрымана.

Лекі пры ўнутрым і своечасовым ўжыванні даюць добрыя вынікі. лепшыя вынікі дае ўвядзенне іх у кроу і падскурна ў пачатку хваробы, а таксама ўвядзенне дэпрымліваючых дзеінасць сэрца.

У звязку з тым, што менінгіт наносіць вялікія страты пры заносе ў гаспадарку, неабходна ў барацьбе з ім праяўляць асаблівую пільнасць. Усе мерапрыемствы павінны быць рашучымі, хуткімі і выхадзіць з разумення таго, што менінгіт—заразлівая хвароба, пры недаглядзе хутка перакідаецца на здаровых коняў і ў суседнія гаспадаркі.

Пры падазронах прызнаках захварэўшага каня неабходна заразжа са збору і ўсімі прадметамі догляду ізаляваць у асобнае памяшканне. Месца, дзе стаяў хворы конь, ачысціць і прадэзінфекцыраваць растворам нягашанай ці хлорнай вапны, не дапускаць на гэта месца коняў, паведаміць органы ўлады і заразжа выклікаць ветурача. Калі ў хвораванне менінгітам устаноўлена, ствараецца камісія, якая накіравае карантын на гаспадарку (калгас, вёску) з мэтай не дапусціць распаўсюду заразы. Карантын—гэта мерапрыемствы, якія ізаляюць гаспадарку, не дапускаюць распаўсюджвання хваробы праз яднан коняў, пашу і вадапой з коньмі здаровых пунктаў. Для гэтага закрываюцца ўсе шляхі, якія праходзяць праз паражоны пункт, устанавляюцца пасты на іх, праводзіцца масавая растлумачальная работа сярод навакольнага насельніцтва і т. д.

Карантын абвешчаецца пастановай РВК і можа быць зняты не раней 40 дзён з моманту апошняга падзежу ці выздараўлення, пры гэтым праводзіцца поўная ачыстка і дэзінфекцыя памяшканняў.

Унутры карантынаванай гаспадаркі ўстанаўляецца наступны парадак:

а) усе хворыя коні вылучаюцца ў ізалятар і падлягаюць спецыяльнаму нагляду і лячэнню. Пасля выздараўлення гэтыя коні могуць быць узяты ў работу не раней як праз месяц,

б) падазроныя коні аслабляюцца на 3 дні ад працы і ставяцца асобна ад здаровых—пад нагляд,

в) усім здаровым і падазроным коням штодня вымяраецца тэмпература,

г) перыядычна праводзіцца дэзінфекцыя стаень, трупы паўшых коняў зарываюцца на жывёламогільніках на глыбіню 2 метраў.

д) добрыя вынікі дае забарона выпасу і перавод усіх коняў на стойлавае ўтрыманне. Калі гэтага зрабіць не змаг, неабходна дапускаць абмежаваны выпас на сухім участку, на якім не пасвіліся захварэўшыя коні,

е) гной ад хворых і падазроных коняў складваецца ў купы для самаперагарання—тэрмінам на 2 месяцы, пасля чаго вывозіцца на асоба адведзены ўчастак поля,

ж) конюхі, наглядаючыя хворых і падазроных коняў, павінны быць належным чынам праінструктаваны, не дапускацца да здаровых коняў і т. д.

Толькі пры безумоўным выкананні ўсіх мер карантына, ізаляцыі і лячэння магчыма дабіцца ліквідацыі ўспышкі менінгіта. Часта гэтыя меры зрываюцца, як раённымі арганізацыямі, так і па раду раёнаў.

самым ветперсаналам. Ігнараванне асноў барацьбы з менінгітам спрыяе распаўсюджванню хваробы і высокаму падзежу.

У Камарынскім раёне карантын накладзен не быў: менінгіт ахапіў 34 пункты.

У Прапойскім раёне РВК і РК КП(б)Б ўсё лета не згаджался на карантын: пала 34 кані.

У Калмавіцкім раёне менінгіт, пачаўшыся ў 3 сельсоветах, разнесен па ўсім раёне. Ігнараванне паграбаванняў ветнагляду дало ў выніку 19 паражоных пунктаў: пала 66 коняў.

Факты недаацэнкі менінгіта як востра заразлівага захворвання вядуць да непатрэбных і шкодных страг конскага, пагалоўя, да па-стаблення гаспадарчай моцы калгасаў, бо хвароба раскідваецца на ўвесь раён. «Гаспадарнікі», якія, выходзячы толькі з «сёнешніх» інтэ-ресаў сваёй гаспадаркі, зрываюць патрэбныя для ліквідацыі хваробы меры, ставяць суседнія гаспадаркі і раёны пад пагрозу заносу заразы.

Таму, да канчатковай выпрацоўкі навукаю спецыяльных мер ба-рацьбы, асноўная гарантыя паспяховай ліквідацыі менінгіта ў тым— як будзе забяспечан арганізацыйны бок справы, як райарганізацыі дапамогуць ветперсаналу ў правядзенні сістэмы неабходных мер.

Асобна ўвагу пры папярэджанні менінгіта трэба звярнуць на ўста-наўленне ў кожнай гаспадарцы нармальных умоў кармлення, экспла-атацыі і ўтрымання коняпагалоўя, адказнасці за даручанага каня і ліквідацыю абязлічкі ў доглядзе.

Бандарчык.

Агротехніка сонечніка на сілос

Неабходнасць пашырэння сілосных пасеваў выклікаецца зараз задачамі развіцця высокапрадукцыйнай сацыялістычнай жывелагадоўлі. Сілосны корм павінен стаць неад'емнаю часткай кармовага балансу кожнай жывелагадоўчэй гаспадаркі, неад'емнаю часткай правільна складзенага кармовага рацыёна для прадукцыйнай жывелы.

Якія расліны трэба сеяць на сілос у БССР

Найбольш распаўсюджан, як сілосная расліна ў БССР, сонечнік. Пры правільнай культуры сонечнік дае надзвычай высокія ўраджай сілоснай масы: 400—500 цэнт. з 1 га. Надзейнасць яго культуры ў БССР правярана нашымі сельскагаспадарча-даследчымі станцыямі і шырокай практыкай нашых калгасаў і саўгасаў. Сонечнік добра ўдаецца на ўсякіх глебах—на лёгкіх супясчаных і пяшчаных, на цяжкіх гліністых і сугліністых, на старапахачі і цаліне. Добрыя ўраджай дае сонечнік і на асушаных тарфяніках. Не родзіць ён толькі на сухіх рыхлых пясках і на вельмі мокрых і кіслых глебах.

Каб мець вялікія ўраджай сілосных раслін, неабходна дакладна выконваць усе устаноўленыя для іх культуры нашымі даследчымі станцыямі агротэхнічныя правілы.

Апрацоўка глебы

Пад усе сілосныя расліны глебу трэба апрацоўваць як і пад кармавыя культуры. Поле павінна быць абавязкова ўзвора на пад зябліва на поўную глыбіню пласта пахачі 15—18 см. Паджадала пад зяблівае ворыва ўкладань і гноі (350—400 цэнт. на 1 га). Калі да зімы гноі не ўкладзены, яго трэба вывезці ўзімку і рана ўвесну заараць.

Зяблівае ворыва вясною барануецца, а незадоўга перад пасевам глеба разрыхляецца пружыннымі культыватарамі, рандалямі або лущчыльнікамі на глыбіню 8—10 см. Вясенняе пераворванне поля неабходна на цяжкіх і вельмі шчыльных глебах, а таксама ў выпадках зімовай ці веснавой ўкладкі гною.

Калі гною пад сілосныя культуры не хапае, яго можна або цалкам замяніць поўным мінеральным угнаеннем, або ўжываць адначасова: поўнорамы гною (175—200 цэнт. на 1 га) і поўнорамы мінеральных угнаенняў. Пры поўнай замене гною, мінеральныя ўгнаенні трэба ўносіць у наступнай колькасці на 1 га:

1. Серна-кіслата амонія	1,5 — 2 цэнт.
2. Суперфасфата	3 — 4
або фосфара і касц. мукі	5 — 6
3. Сільвіята	5 — 6
або попелу	10 — 12

Мінеральныя ўгнаенні ўносяцца ўвесну пад баранаванне зябліва, акрамя фасфарытнай мукі і сільвіта, якія ўносяць лепш увосень пад зяблівае ўзворванне.

Мінеральныя ўгнаенні павышаюць ўраджай сілосных аднолькава з гноем: на 50—80 проц. Акрамя ўгнаенняў пад сілосныя трэба абавязкова ўжываць і вапну. У залежнасці ад к слоганасці глебы трэба ўносіць па 1 га 3—5 тон молатай вапны. Вапнаванне павышае ўраджай сілосных на 15—25 проц. Акрамя вышэй пералічаных відаў ўгнаення пад сілосныя расліны вельмі каштоўным з'яўляецца тарфянае. Таксама з поспехам можна ўжываць і зялёнае ўгнаенне.

Калі сеяць сілосныя расліны

Сонечнік на сілос трэба сеяць як мага раней. Яго ўскходы не баяцца замаразкаў. Найвялікшыя ўраджаі сілоснай масы сонечнік дае пры пасеве ў канцы красавіка—пачатку мая. Яшчэ лепш правесці звышранні пасей сонечніка.

У 1933 г. на Турскай даследчай станцыі сонечнік даў наступныя ўраджаі:

1. Пры звышраннім пасеве	6/IV—555,7 цнт на 1 га
2. „ раннім вясеннім	29/IV—540,5 „ „
3. „ сярэднім	9/V—469,0 „ „
4. „ пры познім	29/V—443,7 „ „

Акрамя таго, сонечнік можна сеяць пад зіму. Азімы пасей дае ўраджаі, аднолькавыя з раннім веснавым.

Сеяць сілосныя трэба шырокарадна: 50—60 см. паміж радкамі. Дасягаецца гэта адпаведнай расстаноўкаю сашнікоў сеялкі. Норма высеву здаровага і ўсхожага насення сонечніка: 20—25 кл. на 1 га. Звышранні пасей праводзіцца таксама сеялкай яшчэ па мерзлай зямлі, ці нават па малым снегу. Задзелка робіцца дыскаваннем поля ў адзін след, як толькі прасохне глеба, а насенне яшчэ не прарасло. Нормы высеву сонечніка пры азімым і звышраннім пасеве трэба павялічваць на 20—30 проц.

Якога догляду патрабуюць пасевы сілосных раслін

Догляд за пасевамі сілосных павінен складацца з наступных мерапрыемстваў:

1. Баранаванне ўсходаў сонечніка папярок радкоў у 2—3 сляды, як толькі з'явіцца першая пара сапраўдных лісточкаў.

2. Пасля з'яўлення другой пары лісточкаў неабходна прарыхліць міжрадзі конным або трактарным палойнікам і правесці першую прапалку пустазелля ў радках. Калі ўскходы пасей баранавання застаюцца густымі, неабходна адначасова з прапалкай правесці прарыхку раслін у радках на 15—20 см.

3. Праз 10—12 дзён пасля першага рыхлення міжраддзяў неабходна правесці рыхленне ў другі раз, а на засмечаных землях і другую прапалку пустазелля ў радках.

4. У залежнасці ад умоў надвор'я (частыя дажджы, якія забіваюць глебу і спрыяюць з'яўленню пустазелля) рыхленне міжраддзяў можа быць даведзена да трох разоў.

Догляд за пасевамі сілосных спыняецца, калі расліны развіваюцца настолькі, што пачынаюць змыкацца радкі.

Захаванне ўсіх пералічаных мер догляду за пасевамі сілосных павялічвае іх ураджай у сярэднім на 30—50 проц.

Калі ўбіраць сонечнік на сілос

Практычна вельмі лёгка бывае прыстасаваць уборку сонечніка да ўмоў калі. Адначасовая ўборка і сумеснае сіласаванне масы сілосных раслін і бабовых траў даюць у рэзультате багаты бялком і высокай спажыванай якасці корм. Таму скарыстоўваць гэтую магчымасць павінны ўсе калгасы і саўгасы, адводзячы адпаведныя плошчы пад пасевы бабовых, траў для сіласавання іх ураджаю ў змесе з сонечнікам.

Спосабы ўборкі сілосных раслін

Уборка сілосных праводзіцца жніяркамі, снопавязалкамі, касаркамі, а на невялікіх плошчах нават уручную—косамі. Усе пералічаныя спосабы ўборкі, акрамя ўборкі камбінатам і снопавязалкай, патрабуюць вялікіх затрат рабочай сілы на падбіранне пакошанай масы. Таму для буйных гаспадарак яны малапрыгодны. Пры карыстанні простымі уборачнымі машынамі трэба асабліва ўвагу звяртаць на падборку і звозку сілоснай масы, каб не забруджваць яе зямлёю, чыста падбіраць у полі, акуратна накладваць на вазы, не губляць ураджаю па дарозе. Няўважлівая адносіны да арганізацыі ўборачных работ—асноўная прычына вялікіх страт ураджаю сілосных.

Сіласаваць трэба ў момант ўборкі

Пакошаную сілосную масу нельга пакідаць доўгі час у полі, або трымаць яе па некалькі дзён у кучах калі сілоснай пасудовы. Загружаць масу ў сілос трэба абавязкова ў дзень ўборкі, інакш у полі яна высахне, а ў купах згарыць, што прывядзе да вялікай страты спажываных матэрыялаў і знізіць якасць сілоснага корму.

Выкананне ўсіх адзначаных зусім простых агра-тэхнічных правіл даступна кожнаму калгасу і саўгасу і забяспечыць вялікія ўраджай без страт у скарыстанні сілосных раслін.

Забела.

Рэзалюцыя XV з'езда КП(б)Б па справаздач- наму дакладу тав. Гікало аб рабоце ЦК КП(б)Б

Заслухаўшы справаздачны даклад ЦК КП(б)Б, з'езд прызнае палітычную лінію ЦК КП(б)Б правільнай і практычную работу—здавальняючай.

Разам з тым з'езд падкрэслівае, што за справаздачны перыяд з XIV па XV з'езд—КП(б)Б і яе кіраўніцтва—ЦК маюць рад буйнейшых памылак і прарываў у рабоце як адзначаных у свай час у рашэннях ЦК ВКП(б) і ЦО «Правда» (загатоўкі 1932 г., становішча кіраўніцтва сельскай гаспадаркай, справа настаўніка Сцяпуры), так і ўскрытых у працэсе работы на месцы (справа Наркамасветы, дрэнная работа легкай і цяжкай прамысловасці, прарывы ў рабоце сампрамкааперацыі і т. д.).

З'езд са здавальненнем адзначае правільную і своєчасовую дапамогу з боку ЦК ВКП(б)—КП(б)Б у выпраўленні дапушчаных памылак. У асаблівасці з'езд адзначае выключна правільную большэвіцкую ацэнку ЦК ВКП(б) усіх гэтых памылак і недачотаў у рабоце КП(б)Б. ЦК ВКП(б) зусім правільна канстатаваў, што ў КП(б)Б ёсць:

1) «гнила-ліберальныя адносіны з боку партыйных і савецкіх арганізацый да справы дзяржаўных заготовак, недастатковае ўзмацненне барацьбы са славесна-дэкларацыйнымі адносінамі камуністаў да правядзення генеральнай лініі партыі і недастатковае ўзмацненне барацьбы з гніла-перараджэнцкімі элементамі ў партыі, усцяж ды побач прыкрываючымі сваю антысавецкую работу фальшыва-нацыянальным флагам».

Адзначаючы рашучае выпраўленне дапушчаных памылак пад кіраўніцтвам свайго ЦК, з'езд падкрэслівае, што даная ацэнка работы КП(б)Б у справе выканання абавязацельстваў перад дзяржавай і ў асаблівасці работы на сяле, а таксама ў справе правядзення ленінскай нацыянальнай палітыкі партыі—мае актуальнае палітычнае і практычнае значэнне і для сучаснага моманту. Асабліва трэба мець на ўвазе, што ў КП(б)Б і да сёнешняга дня ўсё яшчэ ёсць паасобныя факты, якія сведчаць аб апартуністычных, гніла-ліберальных самацечных адносінах да выканання абавязацельстваў перад дзяржавай, забавенне таго, што на гэтым важнейшым участку нашай работы ва ўмовах прыгранічнасці Беларусі класавая барацьба будзе абавязаткова.

КП(б)Б павінна ўсямерна ўзмацніць большэвіцкую барацьбу з апартуністычнымі, гніла-ліберальнымі, перараджэнцкімі элементамі, дабіўшыся высокай большэвіцкай якасці работы ва ўсіх галінах сацыялістычнага будаўніцтва.

2) «Беларускія партыйныя і савецкія арганізацыі не вядуць большэвіцкай барацьбы за асноўныя прынцыпы інтэрнацыяналізма і ў радзе выпадкаў патураюць кулацкім нацыяналістычным тэндэнцыям».

За перыяд ад XIV да XV з'езда, пад кіраўніцтвам ленинскага ЦК ВКП(б), на чале з тав. Сталіным, на аснове паслядоўнага правядзення генеральнай лініі ВКП(б), у непрымымай барацьбе супроць класавога ворага (кулацтва, нацдэмаў, вялікадзяржаўнай і іншай контррэвалюцыі) і яго агентуры ў партыі (правапартуністычныя, нацыяналістычныя і іншыя элементы), у барацьбе супроць контррэвалюцыйнага трацкізма пры брацкай дапамозе з боку ўсяго Савецкага саюза, КП(б)Б дабілася агромных перамог на ўсіх фронтах сацыялістычнага будаўніцтва, у рэзультате чаго БССР ператварылася к сваёй 15-й гадавіне ў індустрыяльна-аграрную краіну.

Магутнае развіццё прамысловасці, якая перавысіла тэмпы росту прамысловасці Саюза (у рэзультате выкапання першай пяцігодкі: прамысловая прадукцыя БССР вырасла на 418,8 проц. супроць 219 проц. росту прамысловасці Саюза), будаўніцтва новых фабрык і заводаў, карэнная рэканструкцыя старых, па сутнасці саматужных прадпрыемстваў, развіццё новых галін прамысловасці, якія базіруюцца ў асноўным на мясцовай сыравіне, павялічылі ў параўнанні з даваенным перыядам у 10 раз меры прамысловай прадукцыі нашых фабрык і заводаў, уносячы значныя якасныя зрухі ў характар і структуру прамысловасці БССР.

Гэта адначасова азначала грамадны рост пролетарыята Беларусі за кошт уцягнення ў вытворчасць новых дзесяткаў тысяч рабочых з беларускай вёскі і саматужнікаў. Умацавалася кіруючая роля рабочага класа ў справе сацыялістычнага будаўніцтва.

Індустрыялізацыя СССР і яго састаўной часткі БССР стварыла аснову для сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі.

Перамога калгаснага ладу, шырокае развіццё МТС і соўгасаў і ліквідацыя кулацкай кабалы азначала карэнную рэвалюцыю ў сельскай гаспадарцы Беларусі, выразіўшуюся ў рашучым павароце супроць тысяч дробных, распыленых бядняцка-серадняцкіх гаспадарак са сталінінскай хутарызацыяй, з лютым прынечаннем і цесаран у мінулым, на шырокі шлях калектывізацыі, на шлях сацыялістычнай перабудовы вёскі.

На базе поспехаў калектывізацыі ліквідавана ў асноўным кулацтва як клас і выкарчавваюцца апошнія астаткі капіталістычных элементаў у вёсцы. Пад кіраўніцтвам КП(б)Б, ажыццяўляючы пастарыдкую паставу ЦК ВКП(б) аб павышэнні і перабудове партработы, лозунг т. Сталіна—«зрабіць усе калгасы большэвіцкімі, а калгаснікаў заможнымі»—стаў магутнай зброяй барацьбы самых шырокіх калгасных мас за сацыялістычную гаспадарку і знаходзіць сваё блізкае ажыццяўленне на практыцы.

Большэвіцкія тэмпы індустрыялізацыі, соўгаснага і калгаснага будаўніцтва, ажыццяўляемыя КП(б)Б у бяспітаснай барацьбе з класавым ворагам і яго апартуністычнай агентурой,

стварылі трывалую базу для нябачанага яшчэ ў гісторыі быў-
шых прыгнечаных народаў росту беларускай савецкай куль-
туры, для пераводу дзяржаўнага апарата на родную мову на-
сельніцтва, для ўмацавання беларускай савецкай дзяржаўнасці.
Створана сетка беларускіх, яўрэйскіх і іншых школ, якімі
ахоплена 96 проц. дзяцей школьнага ўзросту, поўнаасцю лікві-
давана непісьменнасць, разгорнута на беларускай мове і мовах
нацменшасцей шырокая сетка ВНУ, тэхнікумаў, рабфакаў,
школ ФЗВ, якія ахватваюць звыш 50 тыс. вучняў, з якіх звыш
80 проц. дзеці рабочых і сялян. Дасягнута нябачанае развіццё
беларускага друку, навукі, літаратуры, мастацтва, радыё, вы-
раслі кадры савецкай інтэлігенцыі і навуковых работнікаў з ася-
роддзя рабочых і сялян, створана вялікая сетка навукова-да-
следчых інстытутаў на чале з БелАН, займаючых віднае месца
ў агульнакультурным будаўніцтве. Навука перастала быць зда-
быткам «выбраных» і ўсё больш становіцца здабыткам шырокіх
мас рабочых і калгаснікаў, з якіх ужо вылучыліся рад маладых
вучоных, пісьменнікаў і т. д.

Гэты рост прамысловасці, сельскай гаспадаркі і культуры
Беларусі—у мінулым адсталай каланіяльнай акраіны царызма—
стаў магчымым дзякуючы пастаяннай сістэматычнай дапамозе з
боку Савецкага саюза на аснове правільнага ажыццяўлення
ленінскай нацыянальнай палітыкі.

Лозунгам для ўсёй КП(б)Б павінен быць—зробіць БССР пе-
радавой, узорнай рэспублікай у Савецкім саюзе,—пераносзячы
практычны вопыт работы перадавых большэвіцкіх арганізацый
(Масква, Ленінград і інш.) у КП(б)Б.

XV з'езд КП(б)Б цалкам і поўнаасцю адабрае тэзісы ЦК
ВКП(б) к XVII партз'езду па пытаннях другой пяцігодкі і арга-
нізацыйнай перабудовы партыйнага і савецкага будаўніцтва,
асоба падкрэсліваючы, што задачы, пастаўленыя ў гэтых тэзі-
сах, з выключнай сілай адлюстроўваюць правільную палітычную
лінію і практычную работу нашага ленінскага ЦК ВКП(б) на
чале з т. Сталіным, прывёўшым краіну будуючагася соцызлізма
к XVII большэвіцкаму з'езду з сусветна-гістарычнымі перамо-
гамі.

З'езд ставіць перад усёй КП(б)Б наступныя асноўныя задачы
ў яе далейшай рабоце.

У галіне прамысловасці

З'езд адзначае, што ў рабоце прамысловасці БССР ёсць рад
буйнейшых недахопаў. Промфінплан па ўсёй прамысловасці
БССР выканан за 1933 г. на 80 проц., прычым найбольш значна
недавыканан план па прамысловасці лёгкай, тарфяной, будма-
тар'ялаў, папяровай і промкааперацыі.

Асабліва адстае прамысловасць БССР па якасці прадукцыі,
па прадукцыйнасці працы і зніжэнню сабекошту.

З'езд даручае ЦК КП(б)Б пры зацверджанні плана другой
пяцігодкі і народна-гаспадарчага плана на 1934 г. забяспечыць
рашучы рост здабычы торфу ўжо ў 1934 г. і асабліва ўзмац-
ніць механізацыю і якасць торфаздабычы.

З'езд абавязвае ЦК і Соўнарком звярнуць асобую ўвагу на
будаўніцтва Менскай і Віцебскай ЦЭЦ другой чэрні, Белдрэса,

Гомельская РЭС і т. д. Разам з тым шырэй павінна быць скарыстана водная энергія для будаўніцтва гідрастанцый мясцовага значэння. З'езд абавязвае ўсе гаспадарчыя, савецкія і партыйныя арганізацыі разгарнуць большэвіцкую барацьбу за эканомію паліва і электраэнергіі, за якасць паліва, за правільнае яго захоўванне, паставіўшы задачай «сцерагчы паліва як хлеб». Цалкам адабраючы агромную будаўнічую праграму другой п'ятігодкі, паданую ў зацверджаных Палітбюро ЦК ВКП(б) тэзісах тт. Молатава і Куйбышава, а таксама праграму росту ў два разы сельскагаспадарчай прадукцыі, з'езд асоба адзначае агромныя маштабы намечанага павышэння матэрыяльнага і культурнага ўзроўню жыцця рабочых і сялян Савецкага саюза. З'езд падкрэслівае выключнае значэнне намечанага ў тэзісах павелічэння вытворчасці прадметаў шырокага спажывання і ўсямернага разгортвання тавараабароту паміж горадамі і вёскай і абавязвае ЦК КП(б)Б дабіцца рашаючых зрухаў у гэтай галіне.

З'езд падкрэслівае агромную адказнасць усёй КП(б)Б у справе рашучага палепшэння работы лёгкай і харчовай прамысловасці і прамысловай кааперацыі, асабліва ў сувязі з пастаўленай тав. Сталіным задачай падвойць-патройць вытворчасць тавараў шырокага спажывання ў другой п'ятігодцы.

Харчовая прамысловасць БССР павінна ў бліжэйшыя два гады поўнаасцю асвоіць сваю магутнасць, павыіць якасць прадукцыі і рашуча падцягнуць адстаючыя галіны (плодагароднія, малочная, птушная, рыбная) і павялічыць аб'ём вытворчасці ў другой п'ятігодцы ў 3 разы ў параўнанні з 1932 г. З'езд прапануе ЦК і мясцовым партарганізацыям рашуча ўмацаваць сістэму прамкааперацыі моцнымі правяранымі большэвіцкімі кадрамі.

Велізарнейшыя задачы, якія стаяць перад прамысловасцю БССР на далейшаму разгортванні вытворчасці і капітальнага будаўніцтва, на павышэнню прадукцыйнасці працы і зніжэнню сабекошту, на выкананні грандыёзных задач другой п'ятігодкі,—патрабуюць забеспячэння апэратыўнасці і канкрэтнасці штодзённага гаспадарчага кіраўніцтва вытворчасцю, правільнай арганізацыі працы, правільнай сістэмы зароботнай платы, заахвочваючай рост прадукцыйнасці працы, падняцця вытворчай дысцыпліны, ўзмацнення рэвалюцыйнай пільнасці. Шырэй і глыбей павінна быць разгорнута сацыялістычнае спарорніцтва, асабліва па лініі дэпшага асваення новай тэхнікі і новых вытворчасцей, што з'яўляецца асноўнай і рашаючай задачай у рабоце прамысловасці.

З'езд лічыць нецярпімым адставанне тэолага-даследчай, разведывальнай і наогул навукова-даследчай работы ў прамысловасці БССР і даручае ЦК КП(б)Б, ўмацаваўшы апарат навукова-даследчых устаноў прамысловасці, забяспечыць значны рэзварот гэтай работы.

Транспарт

Мясцовыя партарганізацыі, палітаддзелы на транспарце і гаспадарчыя арганізацыі ўсё яшчэ не дабіліся поўнай перабудовы работы транспарта ў адпаведнасці з рашэннямі ЦК і СНК.

Затым, пастаўленыя ў другой пядзгодцы, накладваюць асобную адказнасць на камуністаў, працуючых на транспарце. Камуністы транспарта абавязаны з яшчэ большай энергіяй і непрымірымасцю змагацца за рэалізацыю рашэння ЦК і СНК аб транспарце шляхам разгортвання жорсткай большэвіцкай крытыкі і самакрытыкі канкрэтных віноўнікаў дрэннай работы, рашучага выгнання з транспарта класава чуждых элементаў, лодыраў і разгільдзяў, якія прабраліся на транспарт з мэтай дэзарганізацыі яго работы.

З'езд абавязвае ўсе тэрытарыяльныя партыйныя, прафесійныя і савецкія арганізацыі Беларусі аказаць практычную дапамогу палітаддзелам транспарта ў справе перабудовы яго работы, на справе дапамагчы кадрамі, дабіваючыся павелічэння партыйнай праслойкі, асабліва сярод змазчыкаў, стрэлачнікаў, пучавых вартаўнікоў і т. д., звярнуўшы сугубую увагу на палепшанне культурна-бытавых умоў іх работы.

З'езд звяртае ўвагу на неабходнасць самага рашучага і карэктнага палепшання работы воднага транспарта, які ва умовах Беларусі набывае буйнейшае гаспадарчае значэнне. Пытанні работы транспарта павінны стаць вузлавымі і штодзённымі пытаннямі работы ўсіх тэрытарыяльных партыйных, гаспадарчых, савецкіх і грамадскіх арганізацый Беларусі.

Сельская гаспадарка

Узначаючы, што ў рэзультате выпраўлення дапушчаных памылак у кіраўніцтве сельскай гаспадаркай, на аснове выканання ўказанняў ЦК ВКП(б) (рашэнне аб загатоўках у 1932 г.) і ўказанняў правадыра партыі тав. Сталіна, КП(б)Б у 1933 г. дабілася некаторых поспехаў у кіраўніцтве саўгасным і калгасным будаўніцтвам, у больш паспяховым выкананні веснавой сяўбы, сельгасзаготовак, у арганізацыйна-гаспадарчым умацаванні калгасаў, у павышэнні ўраджайнасці.

XV з'езд КП(б)Б абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі, палітаддзелы МТС і саўгасаў дабіцца ў найкарацейшы тэрмін поўнай ліквідацыі з боку Наркамзема, Наркамсаўгасаў і іх трэстаў і арганізацый на месцах канцэлярска-бюракратычных метадаў кіраўніцтва калгасамі, МТС і саўгасамі.

У якасці цэнтральнай задачы павінна стаяць барацьба за высокі ўраджай саўгасных і калгасных, палёў, далейшае неаслабнае арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў і на гэтай аснове дабіцца завяршэння калектывізацыі ў другой пядзгодцы і тэхнічнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі.

У ліку першачарговых задач павінна быць пастаўлена:

а) карэннае палепшанне калгаснага планавання з улікам асаблівасцей кожнага калгаса, рашучая барацьба з механічным размяшчэннем дзяржаўных заданняў паміж калгасамі;

б) умацаванне кіруючай ролі МТС і дагавору, заключаемага паміж МТС і калгасамі, які павінен ахватваць асноўныя пытанні калгаснай вытворчасці (нормы выпрацоўкі, прадукцыйнасць машын, прадукцыйнасць жывёлы, фонд працадзён і інш.);

в) рашучае павышэнне прадукцыйнасці працы калгаснікаў, брыгад, павышэнне прадукцыйнасці машын, павышэнне пра-

дукційнасці живёлы, скарачэнне адміністрацыйна-гаспадарчых расходаў;

г) устанаўленне правільных севаабаротаў;

д) рашучая барацьба за справу ўзнаўлення, захавання і правільнага пашырэння сартовага і палепшанага насення;

е) ліквідацыя адставання тэхнічных культур (лён, каноплі), урджаннасць якіх у 1933 г. неадпавідала нізкай стварэнню трывалай сыравінай базы сацыялістычнай індустрыі патрабуе тэрміновага падцягвання гэтага важнейшага ўчастку сельскай гаспадаркі;

ж) ліквідацыя адставання ў справе ўраджайнасці бульбы.

Усё гэта можа быць дасягнута шляхам павышэння класавай пільнасці, ліквідацыі астаткаў шкодніцтва, прышчэпаўшчыны ва ўсіх звеннях зямельнага і савецкага апарата, выкарчоўвання элементаў саноўна-панскіх метадаў работы, шляхам рашучай барацьбы з лодарамі, раскраватымі камі камаснай маемасці, з індывідуалістычнымі тэндэнцыямі ў калгасах і ўсім тым, хто зрывае справу арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў і палепшання матар'яльна-бытавога становішча калгаснікаў.

З'езд адзначае зусім незадавальняючае становішча і работу саўгасаў як саюзных (свінагадоўчых), так і рэспубліканскіх (малочна-жывёлагадоўчых і інш.).

З'езд патрабуе ад усіх партыйных і савецкіх арганізацый, кожнага члена партыі па-большэвіцку працаваць над пытаннямі жывёлагадоўлі, далейшага павелічэння пагалоўя, павышэння якасці живёлы, яе прадукцыйнасці, таварнасці, на аснове лепшага догляду і ўтрымання, стварэння трывалай кармовай базы, правільнага кармлення, барацьбы з ялавасцю, падзяжом і адыходам маладняка, развіцця племянной жывёлагадоўлі, ўкаранення сацыялістычных метадаў працы у жывёлагадоўлі.

З'езд патрабуе ад усіх партыйных і савецкіх арганізацый макоімальнай увагі і дапамогі жывёлагадоўчым саўгасам, асабліва ў частцы палепшання племяннога складу і павышэння прадукцыйнасці живёлы з тым, каб узмацніць іх вядучую ролю ў справе вырашэння жывёлагадоўлі ў цэлым.

З'езд указвае ўсім партыйным і савецкім арганізацыям, работнікам саўгасаў, палітадзелам саўгасаў, што задача дадзенага ўздыму саўгаснага будаўніцтва патрабуе велізарнага напружання сіл не толькі непасрэдна кіравнікоў і работнікаў саўгасаў, але і ўсямернага садзення іх з боку партыйных і савецкіх арганізацый у справе ліквідацыі недахопаў у саўгаснай гаспадарцы і замацавання саўгасаў на пазіцыі перадавой буйнейшай вытворчасці.

Адзначаючы выключнае значэнне ў справе стварэння і ўмацавання кіруючых кваліфікаваных кадраў і спецыялістаў сельскай гаспадаркі і недастатковае правядзенне арганімі Наркамзема і Наркамсаўгасаў мерапрыемстваў па палепшэнню падрыхтоўкі кадраў, у спецыяльных сельскагаспадарчых ВНУ і асабліва тэхнікумах, з'езд патрабуе ліквідацыі адставання ў падрыхтоўцы спецыялістаў і масавай перападрыхтоўкі выпускных рат і кадраў, палепшання якасці падрыхтоўкі і выпуску кваліфікаваных спецыялістаў.

Для далейшага ўпарадкавання падрыхтоўкі і перападрых-

тоўкі вышэйшых і сярэдніх кадраў у сістэме с.-г. навучальных устаноў, з'езд прапануе:

а) забяспечыць перасоўку сельскагаспадарчых спецыялістаў з цэнтральных апаратаў Наркамзема і інш. устаноў у МТС і саўгасы для ўмацавання кіраўніцтва саўгаснай і калгаснай гаспадаркай.

б) Правесці далейшае ўмацаванне матар'яльнай і вытворчай базы сельскагаспадарчых ВНУ і асабліва тэхнікумаў як у частцы ўмацавання навучальных сродкаў (лабараторыі, машыны, зямельныя плошчы і т. п.), так і ў частцы бытавых умоў вучэбнага персаналя і вучащихся, дабіцца спынення цяжучасці вучащихся.

в) Практыкаваць перападрыхтоўку спецыялістаў сярэдняй і вышэйшай кваліфікацыі шляхам арганізацыі курсаў працягласцю да 1 года.

Матар'яльна бытавое становішча працоўных

Знішчэнне беспрацоўя і забяспечанасць работы ўсіх рабочых і служачых пры сістэматычна правадзімых у Савецкай дзяржаве палепшаннях умоў іх працы, завяршэнне на працягу другой пяцігодкі калектывізацыі ўсёй масы сялянскіх гаспадарак, арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў — усё гэта стварае небывала спрыяючыя ўмовы і робіць зусім рэальным выкананне лозунга правадыра партыі т. Сталіна аб далейшым быстрым уздыме матар'яльнага ўзроўню рабочых і калгасных мас.

XV з'езд КП(б)Б даручае ЦК КП(б)Б забяспечыць такую перабудову знізу даверху работы партыйных, савецкіх, гаспадарчых, профсаюзных, комсамольскіх, кааператыўных арганізацый у справе палепшання матар'яльна-бытавога становішча рабочых, калгасных мас і іх культурнага абслугоўвання, якое забяспечыла б на справе поўнае выкананне задач, пастаўленых у тэзісах дакладаў к XVII з'езду ВКП(б), рашуча перасякаючы і выганяючы з практыкі работы меншыя праяўлены бяздушных саноўна-панскіх бюракратычных адносін да патрэб і прашаў працоўных мас, спробы падмены упорнай дзелавой работы па выкананню ўказанняў партыі аб барацьбе за палепшанне матар'яльна-бытавога становішча — слабеючай дэкларацыйнасцю, няўхільна кіруючыся ўказаннем т. Л. М. Кагановіча аб тым, што няма больш пачэснай задачы для большэвіка, чым барацьба за палепшанне матар'яльнага ўзроўню рабочых.

З'езд абавязвае ЦК КП(б)Б і ўсе мясцовыя партыйныя арганізацыі забяспечыць на справе такую праверку выканання рашэнняў партыі кожным камуністам, кожнай арганізацыяй, кожным савецкім служачым аб матар'яльна-бытавым становішчы працоўных, каб забяспечыць усямернае разгорванне тавараабароту на аснове максімальнага скарыстання ўсіх магчымасцей палепшання выпуску прадукцыі шырсажыву, карэннага палепшання работы кааперацыі і ўсіх тавараправодзячых арганізацый, канчаткова выгнаўшы з іх работы элементы «нейкага нэпманскага духу», дабіцца рашучага палепшання работы сталовых, наведзення ў іх чыстаты і большэвіцкага парадку, забес-

рацьбу супроць іншых мясцовых шавінізмаў, нацыяналістаў, літвінскага, польскага і інш. КП(б)Б павінна і надалей усямерна ўмацоўваць пролетарскі інтэрнацыяналізм, брацкае адзінства і садружства працоўных усяго Савецкага саюза і ўсяго свету.

Барацьба з беларускім нацыяналізмам як галоўнай небяспекай павінна праводзіцца ў бяэлітасным выкрыцці нацыянал-дэмакратычных устаноў, прабуючых сарваць індустрыялізацыю і калектывізацыю нашай рэспублікі і насаджаць беларускую буржуазную культуру. З'езд напамінае, што барацьба з беларускім нацыяналізмам не толькі не выключае аслаблення нашай работы ў галіне беларусізацыі, але, наадварот, патрабуе ад кожнага члена КП(б)Б сістэматычнай барацьбы за далейшае развіццё беларускай мовы і беларускай культуры нацыянальнай па форме, сацыялістычнай па свайму зместу. Разам з тым з'езд прапанаваў усім партыйным і савецкім арганізацыям узмацніць сваю работу за яшчэ большаму разгортванню будаўніцтва сацыялістычнай культуры нацменшасцей БССР.

У галіне арганізацыйнай работы і партбудаўніцтва

Ажыццяўляючы дырэктывы ЦК ВКП(б) і ўказанні правадыра партыі тав. Сталіна, КП(б)Б дабілася раду станоўчых зрухаў у справе перабудовы партработы на вытворчасці, у вёсцы, у справе ўзмацнення авангарднай ролі камуністаў і агульнага ўмацавання кіруючых кадраў зверху данізу. Створаны палітаддзелы на транспарце, у МТС і саўгасах.

У поўнай згодзе з тэзісамі па дакладу т. Кагановіча, адобраным у асноўным Палітбюро ЦК ВКП(б), з'езд падкрэслівае неабходнасць разгарнуць самую энергічную і ўпорную барацьбу ўсіх членаў партыі за неадкладную ліквідацыю адставання практыкі арганізацыйнай работы партыйных, савецкіх, гаспадарчых і профсаюнных арганізацый ад патрабаванняў палітычнага кіраўніцтва.

З'езд заклікае ўсіх членаў КП(б)Б павесці рашучую барацьбу з канцэлярска-бюракратычнымі метадамі кіраўніцтва, з работай метадамі агульных дырэктыў, пасяджэнчай мітусні, тніла-ліберальнымі адносінамі да дзяржаўных, грамадскіх і партыйных абавязкаў. Неабходна рашуча змагацца за апэратыўнае кіраўніцтва, правільны падбор і расстаноўку кадраў і сістэматычную з дня ў дзень праверку выканання, маючы на ўвазе, што той, хто не ўмее правярыць выкананне не толькі рашэння ЦК ВКП(б) і ЦК КП(б)Б, але і свае ўласныя рашэнні — не разумее і не можа заахавячыць патрабаванняў партыі кіраваць і працаваць па-новаму, па-большэвіцку.

З'езд падкрэслівае, што перабудова ўсёй работы ў адпаведнасці з тэзісамі даклада т. Кагановіча прадпалагае як абавязковую ўмову яшчэ большае разгортванне соцсаборніцтва і ўдарніцтва рабочых і калгаснікаў, яшчэ большае разгортванне большэвіцкай самакрытыкі і масавага кантролю знізу, яшчэ большае ўмацаванне нізавых звянаў на ўсіх участках работ.

Чыстка КП(б)Б ускрыла істотныя недачоты ў марксісцка-ленінскім выхаванні камуністаў, яшчэ слабае становішча падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі парткадраў і прапагандыстаў, слабае метадычнае кіраўніцтва партасветаў, рэзультатам чаго з'яўляецца яшчэ

невысокі ідэйны ўзровень і недастатковае тэарэтычнае ўзбраенне камуністаў. Замацаванне маючыхся ў рэзультате чысткі зрухаў, поўная рэалізацыя вывадаў камісіі па чыстцы з'яўляецца важнейшай задачай партарганізацыі.

Асноўныя задачы КП(б)Б—гэта палепшанне кіраўніцтва пераходнымі партыйнымі арганізацыямі, забяспечанне дыферэнцыяванага кіраўніцтва паасобнымі групамі членаў партыі, кандыдагамі і спачувальнымі на аснове штодзённага вывучэння ўнутранага жыцця кожнага нізавога партэв'яна. Правядзенне гэтых мерапрыемстваў павінна забяспечыць карэннае палепшанне зместу работы і агульнае кожным камуністам марксісцка-ленінскае тэорыяй, асваенне новай тэхнікі ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі.

Асобную ўвагу неабходна ўдзяліць пытанню падрыхтоўкі, перападрыхтоўкі партійных дзяў, сметага вылучэння і кіравання часткай прапараных на рабоце ўдарнікаў з рабочых, калгаснікаў, рашуча палепшання зместу работы ўсёй сістэмы падрыхтоўкі кадраў. Адна з асноўных задач КП(б)Б—гэта да агульным чынам павялічыць выніковую і маральную работу сярод жалчын, рабочых, калгаснікаў, распрацаваць рад практычных мерапрыемстваў аб больш смелым і рашучым вылучэнні.

Становішча партыйнага кіраўніцтва комсамолам не адпавядае узросці ім' патрабаванням, прад'яўляемым комсамолу, як аднаму з пераходных аградаў будаўніцтва соц'ялізма, і патрабуе ўсямернага яго палепшання з боку ўсіх партарганізацый.

Задачы другой пяцігодкі выкажваюць творчы энтузіязм шырокіх працоўных мас, прыліў вытворчай актыўнасці, ініцыятывы і рашучага імкнення да асваення новай тэхнікі і замацавання дасягнутых поспехаў соц'ялістычнага будаўніцтва. Партарганізацыі абавязаны ўзмацніць гэты энтузіязм, распрацаваць і правесці выніковую і маральную работу ў масах, памятаючы аб тым, што пераканання з'яўляецца галоўным і рашаючым у барацьбе за рэалізацыю рашэнняў партыі.

Пад выпрабаваным ленінскім кіраўніцтвам ЦК ВКП(б) і геніяльнага правадыра, натхніцеля нашай партыі, тэарэтыка сусветнай працы, прэсены рэвалюцыі т. Сталіна—КП(б)Б, па-большай меры адышнуўшыся рашучым XVII з'езда партыі, павядзе рабочыя і калгасніцкі масы на барацьбу з перадаваным іскінагам сацыялістычнага грамадства.

Рэзалюцыя XV з'езда па справаздачнаму дакладу аб рабоце ЦКК КП(б)Б

1. XV з'езд КП(б)Б, заслухаўшы даклад т. Лычова аб рабоце ЦКК КП(б)Б за перыяд з XIV да XV з'езда, адабрае работу ЦКК КП(б)Б і адзначае агромненную работу, праробленую за гэты перыяд у галіне барацьбы за адзінства партыі і па кантролю за выкананнем дырэктыў партыі і ўрада на важнейшых участках гаспадарчага і культурнага будаўніцтва.

2. XV з'езд адзначае, што праведзеная чыстка радоў партыі і практычная работа ЦКК у барацьбе за чыстату і маналітнасць ленінскай партыі паднялі на высока-прыяцypовую вышыню крытыку і самакрытыку, не гледзячы на асобы; значна ўзрасла партыйная і класавая пільнасць і боездольнасць членаў партыі ў барацьбе з правым ухілам як галоўнай небяспекай, «левым» і прымірэнцтвам да іх, у барацьбе з усякага роду скажэннямі ленінскай нацыянальнай палітыкі.

3. Выходзячы з ажыццяўлення задач другой пяцігодкі, паданых у тэзісах да XVII з'езда ВКП(б) тт. Молатава і Куйбышава, задач пабудовы бяскласавога сацыялістычнага грамадства, пераойлення перажыткаў капіталізма ў эканоміцы і свядомасці людзей,—з'езд цалкам і поўнасьцю адабрае і далучаецца да тэзісаў даклада т. Кагановіча аб пераўтварэнні ЦКК у выбіраемую з'ездам партыі Камісію партыйнага кантролю і стварэння Камісіі савецкага кантролю, выбіраемую з'ездам партыі, скасоўваючы гэтым самым Наркамат РСІ, як ужо адыграўшага сваю станоўчую ролю.

4. Адабраючы гэтыя мерапрыемствы, выцякаючыя з «задачи падняцця арганізацыйнай работы да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва» (з тэзісаў даклада т. Кагановіча), XV з'езд КП(б)Б падкрэслівае, што гэтыя мерапрыемствы справу кантролю і праверкі ставяць на яшчэ больш высокую ступень, пытанні партыйнай і савецкай дысцыпліны набываюць асоба важнае значэнне, і «з'езд партыі папярэджвае ўсіх работнікаў партыйных, савецкіх, профсаюзных, комсамольскіх і інш. арганізацый, у першую чаргу камуністаў, што, заахвочваючы лепшых работнікаў, ЦК партыі і савецкія кіруючыя органы будуць знімаць з усякіх пастоў, ставіць на ніжэйшыя пасты і строга караць усіх работнікаў, не гледзячы на асобы, якія будуць парушаць партыйную і савецкую дысцыпліну» (тэзісы даклада т. Кагановіча).

5. Адзначаючы грамадны рост ролі прафесійных саюзаў, якая выцякае з асноўнай іх задачы, пастаўленай Леніным—профсаюзы—школа камунізма, і ўлічваючы новыя функцыі профсаюзаў, якія выцякаюць з тэзісаў т. Кагановіча аб перадачы ім «усіх

праў нізавых органаў РСІ на прадпрыемствах і кіраўніцтва кантрольнымі органамі пры АРСах, ЗРК, Раён. спаж. т-ва, Гар. спаж. т-ва»,—XV з'езд партыі абавязвае ЦСПСБ, усе прафесіянальныя арганізацыі, саветы рабочых і сялянскіх дэпутатаў і іх секцыі рашучым чынам перабудаваць сваю работу па яшчэ большаму ўцягненню працоўных мас у работу дзяржапарата, мабілізуючы іх увагу на бяспасную барацьбу з бюракратызмам і коснасцю ў паасобных звеннях нашага апарата.

З'езд партыі абавязвае профарганізацыі, саветы і секцыі, перабудоўваючы сваю работу ў адпаведнасці з тэзісамі т. Кагановіча, максімальна скарыстаць агромнейшы вопыт РСІ па ўцягненню мас у работу дзяржапарата, прыняўшы ўсе меры да замацавання і актывізацыі работы ўжо аформленых секцыі, пастоў РСІ, пазаштатных інспектароў з актыва калгаснікаў і т. д. З'езд абавязвае ўсямерна ўзмацніць і развіць вырасшую з шэфства прадпрыемстваў над ўстановамі апраўдаўшую форму ўдзелу мас у кіраўніцтве дзяржавай—соцсумяшчэнне.

З'езд асоба падкрэслівае ў сувязі з гэтымі задачамі ролю комсамола ў барацьбе з бюракратызмам ва ўцягненні мас у справу кантролю за выкананнем рашэнняў партыі і ўрада. У свеце гэтых задач комсамол абавязан ажывіць і ўсямерна замацаваць актыўнасць апраўдаўшага вопыту работы груп «лёгкай кавалерыі», уцягнуць у гэтую работу ўсю комсамольскую і рабоча-калгасную моладзь.

З'езд патрабуе ад профсаюзаў і ўсіх савецкіх, гаспадарчых органаў, уцягваючы працоўных у кіраўніцтва дзяржавай, самых уважлівых, самых старанных адносін да рабочых, калгаснікаў і іх канкрэтных запатрабаванняў, патрэбнасцей і запросаў.

6. Цясней згуртоўваючы свае рады вакол ленінскай партыі і правадыра сусветнага пролетарыята т. Сталіна, перабудоўваючы сваю работу ў адпаведнасці з задачамі, пастаўленымі перад рабочым класам тэзісамі XVII з'езда,—XV з'езд КП(б)Б упэўнен, што члены нашай партыі акажуцца на вышыні сваіх задач, дапамогуць сваёй актыўнасцю партыі і ўраду ачыюць апараты пролетарскай дыктатуры ад бюракратычных недахопаў, умацуюць дыктатуру пролетарыята, паднімуць яшчэ больш кіруючую ролю партыі і забяспечаць краіне поўную перамогу другой пяцігодкі (з тэзісаў даклада т. Кагановіча).

Рэзалюцыя XV з'езда КП(б)Б па дакладу тав. Галадзеда аб калгасным і соўгасным будаўніцтве БССР

«Гераічнай барацьбой рабочага класа ўжо за гады першай пяцігодкі пабудован фундамент сацыялістычнай эканомікі, разгромлен апошні капіталістычны клас — кулацтва, а асноўныя масы сялянства — калгаснікі сталі моцнай апорай савецкай улады ў вёсцы. СССР канчаткова ўмацаваўся на сацыялістычным шляху» (з тэзісаў дакладаў тт. Молатава і Куйбышава к XVII з'езду).

«Карэнным чынам рэканструювана ў першай пяцігодцы сельская гаспадарка. Пролетарыят, кіруемы ленінскай партыяй, пераканаў мільёны сялянства ў перавазе калектыўнай вытворчасці і стварыў у вёсцы новы калгасны лад. Перамогі ў развіцці прамысловасці абумовілі тэаіцкія поспехі па пераводу сельскай гаспадаркі на рэлысы машынай тэхнікі. СССР стаў краінай самай буйнай у свеце сельскай гаспадаркі» (з тэзісаў дакладаў тт. Молатава і Куйбышава к XVII з'езду).

Правядзенне ленінскай нацыянальнай палітыкі забяспечыла значны гаспадарчы і культурны рост, асабліва ў нацыянальных раёнах Саюза, якія быстра ідуць па шляху канчатковай ліквідацыі сваёй адсталасці.

У БССР арганізавана буйная прамысловасць, узброеная найвышай тэхнікай; паспяхова рэканструіруецца сельская гаспадарка на сацыялістычны лад; ліквідаваны галеча, забітасць, цемра, невуцтва і кулацкая кабала і эксплуатацыя ў беларускай вёсцы. На аснове росту індустрыялізацыі і калектывізацыі БССР значна вырас матэрыяльны і культурны добрабыт рабочых мас і працоўнага сялянства. Працоўнае сялянства БССР, арганізаваўшыся ў калгасы, вышла на шырокую дарогу калектыўнай вытворчасці і культурнага жыцця і значна павысіла свой матэрыяльна-культурны ўзровень. У БССР арганізавана 395 соўгасаў, 52 проц. бядняцка-серадняцкіх гаспадарак аб'ядналіся ў калгасы. Пролетарская дзяржава арганізавала ў БССР 63 МТС і дала сельскай гаспадарцы 3 223 трактары і сельскагаспадарчых машын на суму ў 28 млн. руб. і 363 600 т мінеральных угнасенняў. Капітальныя ўкладанні ў сельскую гаспадарку састаўляюць 282 млн. руб. Пабудавана 50 ільнязаводаў, аблягчаючых працу сялянства пры перапрацоўцы ільну. Калгасы палітычна і арганізацыйна-гаспадарча значна ўмацаваліся. Калгасы і аднаасобныя гаспадаркі БССР у 1933 г. поўнаасцю і датэрмі-

нова выканалі свае абавязацельствы перад дзяржавай па хлебу, бульбе і мясапастаўках. Большасць калгасаў павялічылі свае даходы на прададзень амаль у два разы. У паспяховым правядзенні сельскагаспадарчага года рашаючую ролю адыграла работа палітаддзелаў МТС і соўгасаў, якія наблізілі партыйнае кіраўніцтва да вёскі, да калгаса і выправілі буйнейшыя недахопы нашай работы ў вёсцы, указаныя т. Сталіным у яго прамове на студзенскім пленуме ЦК, і рэалізацыя новага закона аб цвёрдых пастаўках сельгаспрадуктаў дзяржаве.

Буйнейшымі дасягненнямі ў галіне сельскай гаспадаркі БССР з'яўляецца: расшырэнне пасеўных плошчаў з 3 450,8 тыс. га ў 1928 г. да 3 711,0 тыс. га ў 1933 г., у тым ліку пасеўных плошчаў ільну з 140,6 тыс. га да 230,8 тыс. га; павышэнне ўраджайнасці ў 1933 г. у параўнанні з 1932 годам: зернавых на 48,7 проц., па ільну на 20,0 проц., па бульбе на 18,3 проц.; павелічэнне ўсяго стада буйнай рагатай жывёлы на 8,1 проц.

Калгасна-таварныя фермы выраслі: малочна-жывёлагадоўчыя да 5 239 з пагалоўем у іх да 328,2 тыс. галоў, свінаводчыя да 3 480 з пагалоўем у іх да 159,1 тыс. галоў; па соўгасах НКСоўгасаў колькасць буйнай рагатай жывёлы вырасла з 33 180 галоў у 1932 г. да 38 848 галоў у 1933 г. і свіней—з 73 029 да 83 025 галоў.

Гэтыя поспехі ў сельскай гаспадарцы БССР дасягнуты дзякуючы правільнаму правядзенню генеральнай лініі партыі, дзякуючы паслядоўнай і бязлітаснай барацьбе КП(б)Б і яе ЦК супроць класавых ворагаў: супроць кулацтва, шкоднікаў, контррэвалюцыйных нацыянал-дэмакратаў і іншых антысавецкіх элементаў, а таксама супроць кулацкай агентуры ўнутры партыі—супроць апартуністаў усіх масцей і нацыянал-апартуністаў.

Недабітыя астаткі варожых класаў і шкоднікаў, змяніўшы метады і тактыку сваёй контррэвалюцыйнай работы, праводзілі шкодніцкую работу і процідзейнічалі мерапрыемствам партыі і савецкай улады (1932 г.), арганізаваўшы контррэвалюцыйныя, шкодніцкія гнёзды ў Наркамземе, у Трактарацэнтры, у сельскагаспадарчых ВНУ і навукова-даследчых інстытутах. Карыстаючыся стратай рэвалюцыйнай пільнасці з боку раду комуністаў зямельных органаў, у тым ліку і з боку раду кіруючых зямельных работнікаў (Рачыцкі, Паніматко, Матус і інш.), дзякуючы прамому здрадніцтву пралезшых у партыю ворагаў партыі (Масюкоў, Грузакоў і інш.), контррэвалюцыйным нацыяналістам і шкоднікам удалося нанесці страты на радзе ўчасткаў сельскай гаспадаркі (жывёлагадоўля, ветэрынарная справа, землеўпарадкаванне, севаабароты, падрыхтоўка кадраў і т. д.). КП(б)Б і яе ЦК выкрылі і бязлітасна разграмілі гэтыя контррэвалюцыйныя шкодніцкія элементы і ўзмацнілі сваё канкрэтнае кіраўніцтва сельскай гаспадаркай і калгасным будаўніцтвам. Задача ўсіх партыйных арганізацый, усіх зямельных органаў, усіх комуністаў і комсамольцаў заключаецца ў тым, каб у інтарэсах далейшага ўздыму сельскай гаспадаркі, калгаснага і соўгаснага будаўніцтва поўнасю ліквідаваць спадчыну кулацкай прышчэпаўшчыны і шкодніцтва, яшчэ больш ўзмацніць канкрэтнае кіраўніцтва сельскай гаспадаркай зверху данізу, уваходзіць у дэталі і поўнасю аўладаць тэхнікай сельскагаспадарчай вытворчасці, ума-

моўваць зямельныя і калгасныя органы правяранымі большэвіцкімі кадрамі, яшчэ больш узмацніць рэволюцыйную пільнасць, маючы на ўвазе, што нашы поспехі не могуць не выклікаць і ў далейшым абвастрэння класавай барацьбы і новых спроб падрыву соўгасаў і калгасаў з боку разгромленага, але канчаткова яшчэ не страціўшага свайго ўплыву, кулацтва.

XV з'езд КП(б)Б адзначае ў рабоце па сельскай гаспадарцы рад недахопаў: слабую перабудову работы і адсутнасць у радзе раёнаў сапраўднай барацьбы за правільную арганізацыю працы і падняцце прадукцыйнасці працы ў соўгасах і калгасах, слабук палітыка-выхаваўчую і масавую работу сярод калгаснікаў па іх сацыялістычнаму перавыхаванню, недастатковую барацьбу супроць антыдзяржаўных кулацкіх тэндэнцый, што найбольш ярка выразілася ў нарэзцы вялікіх прысядзібных участкаў калгаснікам. Рэзультатам гэтых недачотаў з'явілася адставанне раду раёнаў Беларусі ў правядзенні асноўных сельскагаспадарчых работ. У радзе соўгасаў і калгасаў да гэтага часу існуе безгаспадарнасць, адсутнічае барацьба з рвацкімі тэндэнцыямі, якія маюць месца сярод работнікаў соўгасаў. У радзе соўгасаў, трэстаў і калгасаў ёсць выпадкі неахайных і злачынных адносін да жывя. Слаба яшчэ пастаўлена барацьба за ўкараненне гаспадарчага разліку ў калгасах і барацьба за выкананне вытворчых планаў як у соўгасах, так і ў калгасах. Недастаткова барацьба за ўкараненне агра-тэхнічных мерапрыемстваў.

I. Задачы ў галіне далейшай калектывізацыі

XV з'езд КП(б)Б гарача вітае тэзісы дакладаў тт. Молатава, Куйбышава і Кагановіча к XVII з'езду, адобраныя ў асноўным Палітбюро ЦК ВКП(б), і намячае ў якасці асноўнай гаспадарча-палітычнай задачы далейшага ўздыму сельскай гаспадаркі разгорнутую тэхнічную рэканструкцыю, далейшае ўкараненне машынным тэхнікі і механізацыю ўсіх важнейшых працэсаў сельскагаспадарчай вытворчасці, палітычнае і арганізацыйна-гаспадарчае ўмацаванне калгасаў, поўнае завяршэнне калектывізацыі сялянскіх гаспадарак у БССР у другой пяцігодцы і канчатковае выкарчоўванне астаткаў кулацтва.

XV з'езд КП(б)Б прапануе ўсім партыйным арганізацыям, зямельным і савецкім органам правесці веснавую пасеўную кампанію 1934 г. пад знакам далейшага палітычнага і арганізацыйна-гаспадарчага ўмацавання калгасаў, рашучай барацьбы супроць кулацкіх элементаў і за новы прыліў бядняцка-серадняцкіх гаспадарак у калгасы.

II. Задачы ў галіне павышэння ўраджайнасці

1. З'езд канстатуе, што значнае павышэнне ўраджайнасці ў 1933 г. толькі пачатак, першыя крокі ў справе барацьбы за высокі ўраджай, за ажыццяўленне лозунга т. Сталіна «зрабіць усе калгасы большэвіцкімі, а ўсіх калгаснікаў заможнымі». Яшчэ далёка не поўнасцю выкарыстоўваюцца тыя гіганцкія магчымасці ўздыму ўсёй сельскагаспадарчай вытворчасці, якія заложаны ў калгасным ладзе. Ураджайнасць, асабліва па ільну і

бульбе, яшчэ недастатковая, і рад арганізацый слаба вядуць практычную барацьбу за ўздым ураджайнасці.

2. XV з'езд КП(б)Б ставіць задачу да 1937 года дабіцца наступнай ураджайнасці: а) зернавых культур не менш 11,5 цнт з га, павялічыўшы, такім чынам, усю прадукцыю зернавых да 28 млн. цнт; б) ураджайнасць ільнавалакна падняць да 3,8 цнт з га, давеўшы ўсю прадукцыю ільнавалакна не менш чым да 950 тыс. цнт; в) ураджайнасць бульбы падняць да 130 цнт, давеўшы ўсю прадукцыю бульбы да 80 млн. цнт, і г) рашуча павысіць ураджайнасць іншых культур (гародніна, каранёплоды, травы і інш.).

3. З'езд абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі, дырэктароў і начальнікаў палітаддзелаў МТС і саўгасаў, усе зямельныя органы разгарнуць сапраўды большэвіцкую барацьбу за высокі ўраджай. БССР мае ўсе неабходныя ўмовы для высокага ўздыму ўраджайнасці калгасных і саўгасных палёў, каб па ўзроўню ўраджаю заняць адно з перадавых месц сярод рэспублік і абласцей Савецкага саюза.

4. Такога ўраджаю магчыма дабіцца пры ўмове: а) рашучага пачынення якасці апрацоўкі глебы, поўнага прымянення маючайся ўжо ў сельскай гаспадарцы тэхнікі ва ўсіх працэсах вытворчасці (узорванне, лушчэнне, баранаванне, праполка і прапашка, барацьба са шкоднымі травамі, уборка, малацьба і інш.); б) павелічэння пасеваў чыстасортным насеннем і павелічэння вытворчасці сартовага насення для гаспадарчых пасеваў у адпаведнасці з задачамі другой пяцігодкі, асобную ўвагу ўдзяляючы рабоце насеннаводчых саўгасаў, калгасаў, вопытных стацыі; в) абавязковага правядзення ранніх і звышранніх пасеваў яравых; г) зяблівата ворыва; д) укаранення правільнага севаабароту; е) рацыянальнага выкарыстання мінеральных угнаенняў і ўсямернага ўкаранення мясцовых угнаенняў (расшырэнне люпінізацыі, укараненне торфу, вапнаванне глеб і т. д.); ж) абавязковага замацавання на ўвесь сезон паляводчых брыгад за сваімі ўчасткамі, лепшай арганізацыі працы ў калгасах. З'езд падкрэслівае, што справа ўсямернага ўмацавання брыгад па вытворчаму прынцыпу з'яўляецца рашаючай умовай у павышэнні прадукцыйнасці працы калгасаў. Усе ўказаныя ўмовы ёсць у наяўнасці, іх выкарыстанне залежыць выключна ад умелыя кіравання калгасаў, дырэктароў і начпалітаддзелаў саўгасаў і МТС, усіх зямельных, савецкіх і партыйных арганізацый арганізаваць канкрэтную практычную работу па мабілізацыі калгаснікаў на выкананне ўказанняў т. Сталіна—«працаваць чэсна і берагчы калгаснае дабро».

III. Задачы ў галіне развіцця жывёлагадоўлі

1. Выключна адказныя задачы стаяць перад БССР у галіне развіцця прадукцыйнага жывёлагадоўлі (буйная рагатая жывёта, свінні, авечкі). У БССР у наяўнасці ўсе ўмовы для таго, каб жывёлагадоўлю, асабліва свінагадоўлю, зрабіць вядучай галіной гаспадаркі і заняць выдатнае месца ва ўсім Саюзе.

Аднак, гэтыя ўмовы далёка яшчэ не выкарыстаны, і жывёлагадоўля БССР маючы вядомыя дасягненні і агульны рост, усё-ж яшчэ далёка не пастаўлена ў цэнтры ўвагі партыйных, савецкіх, зямельных і калгасных арганізацый. Работа жывёлагадоўчых і свінагадоўчых саўгасаў, калгасных таварных ферм па-

стаўлена вельмі дрэнна: не наладжан догляд жывёлы, дрэннае і несвоечасовае кармленне, няма ў радзе выпадкаў пагрэбана клопату па забеспячэнню кармамі, недапушчальна вялікі адыход маладняка і вельмі нізкі процант таварнага выхаду (сярэдні па БССР апарос па фермах складае ўсяго 5,75 парасят і па соўгасах НКСоўгасаў—7,5; процант адыходу ў 1933 г. даходзіць па фермах да 35,4 і па соўгасах да 30,2, а ў паасобных соўгасах—да 50—53 проц. і па паасобных фермах да 60 проц.; сярэдні процант дзелавага выхаду недапушчальна нізкі).

2. З'езд КП(б)Б прызнае такое становішча ў галіне жывёлагадоўлі зусім нецярпімым і віраўніцтва жывёлагадоўчай з боку НКЗемляробства БССР і Упайн. НКСоўгасаў — нездавальняючым. Нездавальняючай з'яўляецца работа жывёлагадоўчых свінагадоўчых трэстаў, а таксама і дырэктароў раду соўгасаў і раду калгасных таварных ферм. З'езд адзначае, што райкомы райвыканкомы і палітаддзелы МТС удзяляюць яўна недастатковую ўвагу справе развіцця жывёлагадоўлі.

3. У якасці канкрэтных задач з'езд прапануе правесці наступнае:

а) рашуча і рэзка павысіць таварны выхад маладняка ў жывёлагадоўчых соўгасных і калгасных таварных фермах; дабрачынства чынення апаросу і рэзка скараціць адыход маладняка да мінімуму; арганізаваць на справе належны догляд жывёлы як у соўгасах, так і ў калгасах, рашуча прымяняючы ўстаноўленую партыян сістэму аплаты свінроў і жывёлаводаў у залежнасці ад апаросу, адыходу маладняка, таварнага выхаду свіней і ад павышэння ўдою буйнай рагатай жывёлы, прымяняючы меры ўсямернага заахвочвання добрасумленных, ведаючых справу, работнікаў, прымаючы меры да палепшэння катэгорыі бытавых умоў рабочых соўгасаў; павесці больш рашучую барацьбу за ачыстку жывёлагадоўчай фермы ад кулацкіх шкодніцкіх элементаў; устанавіць, што за выкананне гэтых заданняў нясуць поўную адказнасць дырэктары і начпалітаддзелаў соўгасаў і МТС, праўленні калгасаў, райземаддзелы, трэсты і рэспубліканскія наркоматы;

б) устанавіць прырост пагалоўя, які забяспечвае павелічэнне прадукцыі па жывёлагадоўлі ў 2—2¼ разы, даручыўшы ЦК СНК вызначыць рост жывёлы па відах, па гадах другой і трэцяй годнасці;

в) рашуча палепшыць пароды ўсіх відаў жывёлагадоўчых саблівя ў раёнах Палесся, маючы на ўвазе, што ў справе палепшэння пароды прадукцыя жывёлы адымае шкодніцкія элементы больш чым у іншых галінах сельскай гаспадаркі тармазілі і падрываўлі работу. Асабліва адказнасць у гэтым пытанні ўскладаецца на навукова-даследчыя інстытуты і на вопытна-жывёлагадоўчыя станцыі;

г) З'езд звяртае ўвагу ўсіх калгасаў, соўгасаў і земорганаў, што апартуністычным адносінам да развіцця аўцагадоўлі павінен быць дан рэзкі адпор. «Тэорыя нерэнтабельнасці аўцагадоўлі ва ўмовах БССР», якая мела месца сярод многіх зямельных работнікаў, з'яўляецца шкодніцкай «тэорыяй», накіраванай на аслабленне жывёлагадоўчай, мясной і сыравіннай базы дзяржавы. Неабходна даць рашучы адпор падобнай тэорыі і прак-

тыцы і дабіцца, каб не было ні аднаго калгаса і калгасніка без авечак;

д) З'езд КП(б)Б абавязвае ўсе партыйныя арганізацыі, савецкія і зямельныя органы дабіцца такога становішча, каб у БССР не было ніводнага калгасніка без каровы, поўнасю ажыццявіўшы пастанову ЦК ВКП(б) і СНК СССР, ЦК КП(б)Б і СНК БССР аб надзяленні цёлкамі бескароўных калгаснікаў і аказанні дапамогі ім у набыцці кароў.

4. Задачы па развіццю жывёлагадоўлі патрабуюць выключнай увагі к развіццю кармавой базы (кораньплоды, сеяныя травы, развіццё кармавых культур, барацьба за культываванне натуральных сенакосных угоддзяў і выпасаў і т. д.). З'езд канстатуе, што барацьба за моцную кармавую базу для жывёлагадоўлі з боку раду партыйных, савецкіх і асабліва зямельных арганізацый зусім недавальная.

Неабходна асобую ўвагу ўдзяліць новым культурам, якія могуць рэзка расшырыць базу сакавітых і бялковых кармоў для жывёлагадоўлі (тапінамбур і безалкалоідны люпін). Абавязаны Наркамзем і Унаўнаркамсоўгасаў з вясны 1934 году забяспечыць поўнасю выкананне планаў, устаноўленых урадам БССР па пасеву безалкалоіднага люпіну і тапінамбуру.

IV. Задачы ў галіне арганізацыі зямельнай тэрыторыі і расшырэння пасевных плошчаў

1. Асобую ўвагу неабходна ўдзяліць справе асваення новых плошчаў і ўцягнення іх у гаспадарчы абарот (залежаў, балот і т. д.) шляхам правядзення раскарчоўкі, уздыму цілікты, меліярацыі балотных масіваў і т. д.

2. XV з'езд КП(б)Б абавязвае на працягу другой пяцігодкі асвоіць не менш 500 тыс. га новых зямель, даўёўшы адначасова пасевы яравой і аймай пшаніцы, гэтай важнейшай хлебнай культуры, якая ва ўмовах БССР можа і павінна атрымаць вялікае развіццё і даць высокі ўраджай, да 400 тыс. га.

3. Зямельныя органы павінны значна больш увагі ўдзяляць справе меліярацыі асушаных масіваў балот, і ў прыватнасці асобую ўвагу неабходна ўдзяліць прасцейшым відам меліярацыі, бо ў сілу тлебавых умоў у большасці раёнаў БССР (асабліва ў паўночных) прасцейшая меліярацыя можа іграць рашучую ролю ў справе уздыму ўраджывнасці і лепшага асваення ворыўных і сенакосных угоддзяў, і можа быць выканана сіламі і сродкамі саміх соўгасаў і калгасаў, без асобых капітальных затрат. Намеціць у другую пяцігодку план меліярацыі балот у размер: 100-125 тыс. га, правесці прасцейшую меліярацыю сіламі калгасаў і соўгасаў на плошчы 250 тыс. га.

4. Кулацкая прышчэпаўская хутарызацыя прывяла да таго, што сапраўдная сельскагаспадарчая тэрыторыя не можа быць устаноўлена без правядзення геадэзічнай з'ёмкі, без правяркі землеўпарадкавання, а ў радзе раёнаў без правядзення новага землеўпарадкавання. З'езд даручае ЦК і СНК распрацаваць правесці рад мерапрыемстваў па удакладненню землеўпарадкавання, выдзеліўшы для гэтай мэты ўжо ў 1934 гаду значныя сродкі.

5. З'езд канстатуе наўнасьць вялікай колькасці соўгасаў і калгасаў, не землеўпарадкаваўшых сваіх зямель, не адмежаваных нават агульнай тэрыторыі. Усе раённыя арганізацыі павінны асобую ўвагу ўдзяліць пытанню ўстанаўлення севзабароту у калгасах і соўгасах і разбіўцы плошчаў, на палі, а таксама ўстанавіць стражэйшы кантроль за правядзеннем у жыццё закона аб устойлівым землекарыстанні калгасаў.

6. Маючы на ўвазе, што ў раёнах з вялікай колькасцю хутароў пытанне аб ліквідацыі астаткаў хутаршчыны ўжо паднята самімі калгаснікамі і набыло актуальнае значэнне,—з'езд даручае ЦК і ўраду распрацаваць і прыступіць да паступовага правядзення ў жыццё пытання аб сцягванні хутароў калгаснікаў у адзіныя калгасныя цэнтры.

V. Задачы ў галіне развіцця тэхнічных культур

1. Развіццё ільнаводства ў БССР прадстаўляе сабой адну галоўнейшую задач сельскагаспадарчай вытворчасці. Барацьба за лён, аднак, многімі партыйнымі арганізацыямі, зямельнымі і савецкімі органамі праводзіцца недастаткова. Ільнаводства ў БССР пры некаторых поспехах усе-ж не стала да гэтага часу прадметам клопату ўсіх нашых арганізацый. Адсюль нізкая ўраджайнасць, дрэнная якасць, дрэнны ход з года ў год выканання плану ільназагатоўак.

2. XV з'езд КП(б)Б абавязвае ўсіх дырэктароў і начпаліт-аддзелаў МТС і соўгасаў, Наркамзем і яго мясцовыя органы, усе партыйныя і савецкія арганізацыі рашуча палепшыць работу па развіццю ільнаводства, ствараючы гэтым базу тэхнічнай сыравіны для далейшага будаўніцтва магутнай ільнаперапрацоўчай прамысловасці СССР і БССР. Разам з тым з'езд абавязвае ўсе арганізацыі ўдзяліць неабходную ўвагу і каноплеводству.

Неабходна ўдзяліць асобую ўвагу з боку ўсіх арганізацый работе ільназаводаў па першачай апрацоўцы ільну.

3. З'езд канстатуе, што ільназаводы—важнейшая тэхнічная база, механізуючая працэсы першачай апрацоўкі ільну,—працуюць выключна дрэнна. Ільнатрактарацэнтр БССР яўна недавальняюча кіруе гэтай новай галіной прамысловасці ў БССР. З'езд абавязвае Наркамзем і ўсе партыйныя і савецкія арганізацыі рашуча палепшыць работу ільназаводаў, аказваючы ім усямерную дапамогу, у прыватнасці па пытаннях падбору пастаяннага кадру рабочых, тэхперсонала і палепшання матэрыяльнага і культурнага становішча рабочых і спецыялістаў.

4. Развіццё бульбы ва ўмовах БССР, як харчовай, кармовай і тэхнічнай культуры, па-ранейшаму астасца адной з галоўнейшых задач сельскагаспадарчай вытворчасці. Галоўнае ў развіцці бульбы—гэта падняцце ўраджайнасці да размераў, устаноўленых гэтай пастановай.

VI. Задачы ў галіне тэхнікі і далейшай машынізацыі сельскай гаспадаркі

1. Выкарыстанне і асваенне тэхнікі сельскагаспадарчых машын з'яўляецца недавальняючым. Трактары за мінулую сельскагаспадарчую кампанію 1933 г. працавалі з сярэдняй нагрузкай

11,6 гадзін у суткі, а прадукцыйная іх работа састаўляла каля 9 гадзін. Ільнацерабілкі і бульбакапалкі ў радзе выпадкаў зусім не выкарыстоўваюцца, і ігнараванне гэтых машын у радзе выпадкаў не сустракае належнага адпору. Недастатковая кваліфікацыя трактарыстаў, механікаў і т. д., значны недахват кваліфікаваных работнікаў, якія могуць дапамагчы шырокім масам калгаснікаў аўладаць сельскагаспадарчымі машынамі, слабая ўвага падрыхтоўцы гэтых кадраў, недаацэнка прымянення новай тэхнікі ў сельскай гаспадарцы з боку раду зямельных, калгасных работнікаў і работнікаў МТС і саўгасаў—асноўныя прычыны неадназначнага выкарыстання сельскагаспадарчай тэхнікі, у прыватнасці трактарнага парку.

2. З'езд намячае наступныя заданні па падрыхтоўцы кадраў масавай кваліфікацыі: у 1934 гаду падрыхтаваць 4 036 трактарыстаў, 332 трактарыстаў-механікаў, 11 890 рабочых к розным машынам, 250 шофераў. З'езд даручае НКЗБел. намяціць план падрыхтоўкі кадраў масавай тэхнічнай кваліфікацыі на другую палову ў поўнай адпаведнасці з патрэбнасцямі ўкараняемай у сельскай гаспадарцы тэхнікі.

3. Намяціць у 1934 гаду пабудову 18 новых МТС, завезці ў іх 31 542 НР і сельгасмашын на суму ў 1 900 мільёнаў рублёў.

4. Умоцненне ўмоцнення МТС, як цэнтр вытворча-тэхнічнага пад'ёму і культурнага ўздыму калгаснага сельскагаспадарства, абавязвае ўвагу ўладароў МТС з калгасамі. Дагавор МТС з калгасамі павінен быць галоўнейшым рычагом умацавання і палепшання арганізацыі справы як у МТС, так і асабліва ў калгаснай вытворчасці. Работа многіх МТС яшчэ не наладжана, кіраўніцтва іх работам з боку рэспубліканскіх цэнтраў слабае. Наркамзем, усе партыйныя і савецкія арганізацыі павінны забяспечыць узорную работу МТС, а асабліва па правядзенню рамонту трактароў к вясне 1934 года.

5. Для аўтатрактарнага парку МТС і культурнага ўздыму калгасных мас патрабуе ўмоцненага будаўніцтва і ўзорнага культурнага ўдасканалення пад'ездных шляхоў, дарог і мастоў, асабліва ў саўгасах і калгаснай вёсцы. XV з'езд КП(б)Б адзначае яшчэ адну з найбольш важных задач, болейшай сельскіх саўгасных і калгасных дарог і вуліц і як рэзультат гэтага страты і псаванне калгаснага аўтатрактарнага парку і падаражэнне сабекошту перавозак.

З'езд абавязвае Наркамзем, Упайнаркамсаўгасаў і раённыя партыйныя арганізацыі забяспечыць будаўніцтва і ўтрыманне калгасных і саўгасных дарог і мастоў, падрыхтоўку з асяроддзя калгаснікаў дарожных арганізатараў, прымацаваўшы паасобныя ўчасткі дарог за пэўнымі калгасамі і саўгасамі, уключыўшы дарожнае будаўніцтва ў вытворчы план сельскай гаспадарцы. З'езд абавязвае Наркамзем, Упайнаркамсаўгасаў і Галоўдортранс забяспечыць ў 1934 г. падрыхтоўку не менш 4 тыс. дарожных арганізатараў, брыгадзіраў-калгаснікаў.

VII. Задачы ў галіне спецыялізацыі раёнаў

З'езд даручае ЦК КП(б)Б і СНК БССР к 15 красавіка 1934 г. дадаткова прапрацаваць пытанне эканамічнага сельскагаспадар-

чага раенавання БССР і спецыялізацыі раёнаў, з мэтай унясення неабходных паправак і карэктыў у спецыялізацыі гаспадарчага развіцця раду раёнаў. Адначасова з гэтым зезд лічыць неабходным правесці праверку спецыялізацыі раду саўгасаў і калгасаў. З'езд абавязвае зямельныя органы на працягу 1934 году намяціць план правільнай арганізацыі таварных ферм у калгасах і іх спецыялізацыі.

2. Распрацаваць спецыяльны план гаспадарчага ўздыму раёнаў Беларускага Палесся, выходзячы з наяўнасці там найлепшых умоў і параўнанні з іншымі раёнамі БССР і выходзячы з тых магчымасцей, якія закладзены ў гэтых раёнах (выкарыстанне лясных багаццяў, балотных масіваў шляхам іх меліярацыі, лепшай пастаноўкі зернавой гаспадаркі, развіцця прадукцыйнай жывёлагадоўлі, каноплі і т. д.). Распрацоўку гэтага плана закончыць к 1-му ліпеню месяца 1934 года.

VIII. Задачы ў галіне падрыхтоўкі кадраў

1. Зезд канстатуе нездавальняючую работу Навукова-даследчага інстытуту сапраўднай сельскай гаспадаркі і даручае Наркамзему БССР узмацніць кіраўніцтва гэтым інстытутам, паставіць на чале яго сур'ёзнага і вопытнага кіраўніка, падбраць вытрыманых і працадольных навуковых работнікаў, асабліва з моладзі, канчаючай ВУЗ і аспірантуру, узмацніць падрыхтоўку аспірантуры ў самім інстытуце.

Наркамзему ўзмацніць кіраўніцтва Горацкім сельскагаспадарчым інстытутам і карэнным чынам палепшыць яго работу па падрыхтоўцы сельскагаспадарчых спецыялістаў.

2. У другой пяцігодцы падрыхтаваць наступную колькасць сельскагаспадарчых кадраў: спецыялістаў вышэйшай кваліфікацыі—1 469 чал., сярэдняй—3 682 чал. Узмацніць колькасцю і якасцю падрыхтоўку масавых кадраў для саўгасаў і калгасаў (арганаізацыяў, паліваводаў, жывёлаводаў, даярак, свінароў і інш.), дабіўшыся рашучага пералому ў гэтай справе.

Работа ВКСГШ набывае выключнае значэнне ў справе падрыхтоўкі большэвіцкіх арганізатараў партработы і калгасна-саўгаснай вытворчасці. З'езд даручае ЦК узмацніць работу ВКСГШ шляхам умацавання яе кіраўніцтва. Асобную ўвагу ўдзяліць камплектаванню ВКСГШ вытрыманымі і праверанымі выкладчыцкімі кадрамі.

4. Даручыць усім гаркомам, райкомам і палітаддзелам МТС на працягу першай палавіны 1934 г. умацаваць склад старшын калгасаў з тым, каб забяспечыць вылучэнне энергічных, вопытных, правераных у барацьбе за большэвіцкія калгасы і ўмеючых паставіць справу калгаснікаў з абавязковым уцягненнем у справу кіравання калгасамі жанчын-калгасніц, праявіўшых сябе на калгаснай рабоце.

5. Накіраваць усіх апрацоўшчыц спецыялістаў, працуючых не па спецыяльнасці, на вытворчасць, максімальна перамясціць спецыялістаў з апаратаў непасрэдна на вытворчасць. Даручыць ЦК на працягу месячнага тэрміна правесці гэтую работу, выходзячы са скарачэння апарата зямельных органаў у адпаведнасці з тэзісам

даклада тав. Кагановіча на 10—15 проц. Разгрузіць спецыялістаў сельскай гаспадаркі ад папяровай работы і канцэлярскай справаздачнасці для непасрэднай вытворчай іх работы.

IX. Задачы ў галіне падрыхтоўкі і правядзення вясенне-пасеўнай кампаніі 1934 г.

1. Пасеўная кампанія 1934 г. мае рашаючае значэнне ў справе замацавання дасягнутых поспехаў у 1933 г. і сапраўднага ажыццяўлення ўказанняў тав. Сталіна зрабіць усе калгасы большэвіцкімі, а калгаснікаў заможнымі. Большэвіцкая падрыхтоўка вясенне-пасеўнай кампаніі і яе своєчасовае правядзенне павінна быць таму цэнтральнай палітычнай і практычнай задачай усіх партыйных, савецкіх і зямельна-калгасных арганізацый. БССР мае ўсе магчымасці для таго, каб у 1934 г., замацоўваючы дасягнутыя станоўчыя рэзультаты, вынісі ў лёк перадавых рэспублік і абласцей Саюза ССР у справе ўздому і сацыялістычнай рэканструкцыі сельскай гаспадаркі як па тэмпах, так і па якасці работы. Пад гэтым лозунгам і лавінны працаваць усе арганізацыі.

2. З'езд абавязвае партыйныя і савецкія органы, асабліва зямельных работнікаў, рашуча перабудаваць сваю работу ў галіне кіраўніцтва сельскай гаспадаркай у поўнай адпаведнасці з тэзісамі даклада тав. Кагановіча к XVII з'езду партыі:

«...перайсці ад «агульнага» і абстрактнага кіраўніцтва да канкрэтнага кіраўніцтва, ад «агульных» рэзалюцый да аператыўных рашэнняў, аснованых на вывучэнні і веданні дэталяў і тэхнікі справы, да цеснай, жывой сувязі з нізавымі звонкамі вытворчасці і кіраўніцтва (цэх, участак, прадпрыемства, калгас, вёска, МТС, соўгас і т. п.)».

Гэта забяспечыць паспяховае правядзенне веснавой сяўбы і ўсіх сельскагаспадарчых кампаній 1934 г. Неабходна ўсямерна вытэсніць з практык кіраўніцтва сельскай гаспадаркай канцэлярска-бюракратычныя метады, дабіваючыся ад кожнага работніка адказнасці за даручаную яму справу, умання ўваходзіць у дэталі тэхнікі работы і захавання наістражэншай пролетарскай дыцыпліны. Зямельныя органы, дырэкцыя і падпадзелы МТС і соўгасаў павінны быць аператыўнымі штабамі сапраўднага большэвіцкага кіраўніцтва сельскай гаспадаркай, арганізуючы сваю работу на аснове сістэматычнай праверкі рашэнняў партыі і ўрада.

3. Важнейшымі момантамі ў падрыхтоўцы пасеўнай кампаніі 1934 г. павінны быць: а) добрая якасць і поўны рамонт трактароў у тэрмін, устаноўлены партыяй і ўрадам; б) рамонт і падрыхтоўка ўсяго інвентара; в) поўнае забяспечанне насеннем і 100-процантная ачыстка і праверка на ўсхожасць; г) складанне вытворчых брыгад і замацаванне іх яшчэ да пачатку пасеўнай кампаніі на ўвесь сельскагаспадарчы год за пэўнымі ўчасткамі работы; д) вылучэнне вопытных старыкоў-калгаснікаў правяраць і кантраляваць якасць работы; е) барацьба за якасць аднаго з баявых задач усіх партыі, савецкіх і зямельных органаў, падрыхтоўка каня да веснавых работ, абавязковае спалучэнне работы каня і трактара, добрасумленны догляд каня зімой, вяс

ной і летам і забяспечанне патрэбнымі кармамі для веснавых палявых работ. З'езд падкрэслівае, што гэта ў першую чаргу адносіцца да соўгасаў, бо ў радзе выпадкаў пытанні дзяглавай сілы ў соўгасах стаяць востра, а некаторыя работнікі соўгасаў недаацэньваюць значэнне каня і не ўдзяляюць яму патрэбнай увагі; ж) своечасовае правядзенне кантрактацыі ільну, каналель і гародніны; з) падрыхтоўка і перападрыхтоўка к вясне поўнаасцю і ў тэрмін масавых кадраў у поўнай адпаведнасці з планам, зацверджаным ЦК і СНК БССР з такім разлікам, каб к пачатку веснавой сяўбы гэтыя кадры ўключыліся ў работу; і) правільная арганізацыя працы ў калгаснай брыгадзе, строгая вытворчая дысцыпліна, чэсныя адносіны да працы ў калгасах і ахова калгаснай і соўгаснай маёмасці; к) забяспечанне рабочай сілай соўгасаў на час пасеўнай кампаніі шляхам заключэння дагавораў паміж соўгасамі і калгасамі; л) большэвіцкая падрыхтоўка і правядзенне веснавой пасеўнай кампаніі аднаасобным сектарам, маючы на ўвазе, што аднаасобныя гаспадаркі ў сельскай гаспадарцы БССР займаюць яшчэ значнае месца; м) патрэбная падрыхтоўка і правядзенне пасеўнай кампаніі ў прыгарадных гаспадарках, маючы на ўвазе іх вялікую ролю ва ўмацаванні харчовай базы рабочых. Веснавая кампанія бягучага года павінна адыграць рашаючую ролю ў справе больш шырокага разгортвання садоўніцтва.

Х. Задачы ў галіне палепшання бытавога і культурнага абслугоўвання

Барацьба за культурна-асветную работу ў калгасе і культурнае жыццё калгасніка і работніка соўгаса з'яўляецца важнейшай задачай усіх партыйных, савецкіх і гаспадарчых арганізацый.

З'езд адзначае рост культурных запросаў калгасных мас, абумоўлены ўздымам матэрыяльнага добрабыту іх, і высоўвае перад партыйнымі, савецкімі арганізацыямі наступныя асноўныя задачы ў галіне культурна-бытавога абслугоўвання: па ўсіх калгасах на працягу другой пятагодкі арганізаваць лазні, пральні, цырульні. Партыйным арганізацыям і праўленням калгасаў узначаліць масавы рух калгаснікаў за чыстае культурнае памяшканне і павышэнне санітарнага стану калгаснатоўра, вуліцы і вёскі. Аказаць дапамогу чырвонаармейскім сем'ям, удовам, інвалідам па прывядзенню ў парадак іх памяшканняў і двароў.

Калгасніца зараз заваёўвае ўсё большае і большае месца ў калгаснай вытворчасці, а існуючыя бытавыя ўмовы (хатняя гаспадарка, клопаты аб дзецях) аднімаюць у яе шмат часу і тармозяць вылучэнне калгасніцы, паніжаючы яе грамадскую актыўнасць і вытворчасць працы. Таму асноўнай неадкладнай задачай з'езд высоўвае паўсямясную арганізацыю па калгасах і брыгадах дзіцячых ясляў. Неабходна дабіцца, каб ужо ў гэтым годзе клопаты аб дзіцячых яслях і выхаванні дзяцей з боку праўлення калгасаў сталі адным з важнейшых мерапрыемстваў умацавання калгаснай гаспадаркі.

З'їзд лічить необхідним яшчэ больш разгарнуць накір-
вань у больш арганізаванае і плановае рэчышча паходы калгас-
нікаў за культурнае жыццё калгасніка і культурна-бытавыя кан-
ферэнцыі калгаснікаў, паклаўшы ў аснову гэтых паходаў і кан-
ферэнцый сістэматычную барацьбу за чыстую культурную хату,
за гаспадарчае і культурнае ўтрыманне грамадскіх будынкаў—
школ, больніц, дамоў сацыялістычнай культуры і культурную а-
работу, за большае прасоўванне ў масы "калгаснікаў" газет, книг,
бібліятэк, за ўзорнае кино і радыёабслугоўванне калгаснікаў, за
даляпшэнне работы сельскай спажывааперацыі, а прыкладзен-
на абслугоўванню калгаснікаў культтаварамі.

XV з'їзд КП(б)У лічыць, што ўся КП(б)У, у асаблівасці парт-
ыйныя арганізацыі соўгасаў і калгасаў, увесь комсамол, усе
земельныя і савецкія арганізацыі рашуча перабудуюць кіраў-
ніцтва сельскай гаспадаркай на аснове канкрэтнасці і апэратыў-
насці ў практыцы сваёй работы, правяркі выканання рашэнняў
партыі і ўрада, разгортвання большэвіцкай самакрыты-
каб'юцца далейшага ўздыму сельскай гаспадаркі і поўнага
зварніцтва калектывізацыі БССР у другой паловы.

З'їзд КП(б)У упэўнен, што ўся маса калгаснікаў у БССР—
работнікі соўгасаў яшчэ цясней згуртуюцца вакол партыі
Леніна—Сталіна, паднімуць сваю вытворчую творчаскую акты-
насць, умянуць калгасную дысцыпліну, узмацняць рэволю-
цыйную пільнасць і, ліквідуючы астаткі кулацтва, замацуюць на
ложным кроку дасягнутыя поспехі, строга ахоўваючы калгаснае
добра ажыццяўляючы пад кіраўніцтвам большэвіцкай партыі
роўнапраўнае працаўладкаванне і настаўніка—тав. Сталіна—зработ-
ка калгаснае большэвіцкае і калгаснікаў заможнае.

Аб праверцы становішча насенных і страхавых фондаў для веснавой пасеўнай кампаніі 1934 г.

Пастанова ЦК КП(б)Б і СНК БССР

ЦК і СНК лічаць, што задачы, пастаўленыя партыяй і ўрадам, у справе падрыхтоўкі і правядзення сяўбы калгасамі, соўгасамі і аднаасобным сектарам БССР патрабуюць самых рашучых мер па падрыхтоўцы і стварэнню насеннага і страхавога фонда для веснавой пасеўнай кампаніі 1934 г., як важнейшага элемента, забяспечваючага яе паспяховае правядзенне.

У асабліваці гэта патрабуецца зараз у сувязі з задачамі, пастаўленымі XVII партыйным з'ездам перад усёй партыяй, перад усёй краінай, перад кожным калгасам, соўгасам, аднаасобнікам у справе павышэння ўраджайнасці і ажыццяўлення на гэтай аснове лозунга правадзіра партыі т. Сталіна—«зрабіць усе калгасы большэвіцкімі і калгаснікаў заможнымі».

І зусім зразумела, што лозунгі ўсіх веснавых работ для кожнага калгаса, калгасніка, соўгаса, с.-г. рабочага і аднаасобніка павінны быць:

1. Поўная адказнасць за захаванасць насеннага матар'ялу і рашучая барацьба з раскравальнікам насення.

2. Правядзенне насеннага матар'ялу ў найлепшае добраякаснае становішча.

Выходзячы з гэтага, ЦК і СНК пастанаўляюць:

1. Правесці па ўсіх калгасах, соўгасах, аднаасобных гаспадарках БССР з 1 па 10-га сакавіка дэкаднік праверкі і ўзаемаправеркі наяўнасці, хавання і якаснага становішча (засмечанасць, усхожасць) усяго насеннага фонда.

2. Прапанаваць РК КП(б)Б, РВК, нач. палітаддзелаў і дырэктарам МТС і соўгасаў намяціць рад канкрэтных мерапрыемстваў, забяспечваючых правядзенне гэтага рашэння ў калгасах, соўгасах і аднаасобным сектары.

3. ЦК і СНК асабліва падкрэсліваюць ролю, значэнне і ініцыятыву ў правядзенні гэтага рашэння партыйна-комсамольскіх ячэек, сельсоветаў, праўленняў калгасаў, дырэктароў соўгасаў, брыгадзіраў, старшых рабочых соўгасаў, якія абавязаны на аснове самага шырокага прыцягнення да справы праверкі кожнага калгасніка, рабочага соўгаса і ў адносінах аднаасобніка праз дзесяцідворкі—арганізаваць гэту работу.

4. Непасрэдным галоўнейшым звязном, абавязаным практычна праводзіць гэтую работу па праверцы, павінны быць: у калгасах— праўленне калгаса і рэвізійная камісія; па аднаасобнаму сектару—старшыня сельсовета і ўпаўнаважаныя па дзесяцідворках.

5. Праўленні калгасаў і рэвізійныя камісіі з брыгадзірамі (з арганізацыяй адпаведнага кантроля брыгадзіраў-калгаснікаў) абавязаны па атрыманні гэтай пастановы неадкладна прыступіць да праверкі на свірках, складах, месцах хавання пасеўнага матэрыялу і страхавога фонда з тым, каб праз тры дні пасля пачатку дэкадніка на агульным сходзе ўсіх калгаснікаў данага калгаса далажыць аб сапраўдным становішчы хавання і якасці насеннага і страхавога фонда, належачага данаму калгасу, а таксама аб мерах неадкладнага знішчэння выяўленых недахопаў.

У выпадку выяўлення фактаў раскравання, умоў злачыннага хавання насення, вядучых за сабой псаванне насеннага фонда, неправядзення мерапрыемстваў, забяспечваючых поўную захаванасць да веснавой пасеўнай кампаніі насеннага і страхавога фонда,—агульныяходы калгаснікаў прыцягваюць да самай суровай адказнасці канкрэтных вінаватых, аж да аддання іх пад суд. Адначасова агульны сход намячае рад мер па аднаўленню насеннага фонда, дадатковай ачыстцы насення, адпаведнага рамонту памяшкання для хавання, устаўленню аховы і т. д.

6. Старшыні сельсоветаў па атрыманні гэтай пастановы склікаюць пасяджэнне савета разам з ўпаўнаважанымі па дзесяцідворках, на якім павінна быць дакладна праверана пасеўная плошча як па аднаасобнаму сектару ў цэлым, так і па кожнай аднаасобнай гаспадарцы і даны заданні кожнаму ўпаўнаважанаму па дзесяцідворках давесці план да аднаасобнікаў шляхам склікання сходаў па дзесяцідворках, на якіх патрабаваць выканання данага ім пасеўнага плана. Разам з тым, кожны ўпаўнаважаны па дзесяцідворцы абавязан патрабаваць ад кожнага аднаасобнага двара, уваходзячага ў яго дзесяцідворку, правядзення ачысткі насеннага фонда ў колькасці, забяспечваючай даны яму пасеўны план і ў адпаведнасці з выявіўшыміся патрэбнасцямі па ачыстцы насення, сельсовет па дакладу ўпаўнаважанага складае дакладны план ачысткі насеннага фонда аднаасобнікаў, забяспечыўшы яго выкананне—на аснове адпаведнага дагавора—калгаснымі і саўгаснымі зерна-ачышчальнымі машынамі.

Адначасова сельсовет са складу членаў сельсовета і актывістаў аднаасобнікаў выдзяляе брыгады па праверцы становішча і хавання страхавых фондаў.

Усе мерапрыемствы, праведзеныя ўпаўнаважанымі па дзесяцідворках, а таксама брыгадамі, сельсовет заслухоўвае на трэці дзень правядзення дэкадніка з тым, каб у далейшыя дні дэкадніка ўсе выяўленыя недахопы былі-б адпаведным чынам знішчаны.

7. Даручыць РК і палітаддзелам МТС шляхам выдзялення і пасылкі на месцы раённага і палітаддзельскага актыва забяспечыць сістэматычны аператыўны кантроль і праверку выканання намечаных мерапрыемстваў партыйна-комсамольскімі ячэйкамі, праўленнямі калгасаў і сельсоветаў з тым, каб кожныя два дні ў раёне і палітадзеле МТС падводзіліся вынікі правядзімых мерапрыемстваў.

8. Апрача гэтай праверкі ў кожным калгасе, сельсавеце, РК КП(б)Б, райземаддзелах, палітаддзелах МТС і дырэктарам МТС павінна быць арганізавана ўзаемаправерка паміж калгасамі і сельсаветаў з тым, каб выклікаць на аснове гэтай узаемаправеркі соцспарборніцтва паміж калгасамі, сельсаветаў і пазасобнымі аднаасобнікам у справе барацьбы за якасць насення, маючы на ўвазе, што такое соцспарборніцтва павінна з'явіцца першаасновай далейшага разгортвання соцспарборніцтва па лепшаму правядзенню сяўбы і барацьбы за павышэнне ўраджайнасці.

9. ЦК і СНК падкрэсліваюць, што ва ўсёй правадзімай рабоце па праверцы становішча насенных фондаў парторгі і комсамольскія ячэйкі павінны з'явіцца асноўнымі арганізатарамі і адказнымі за гэту справу людзьмі.

10. Даручыць РК КП(б)Б і нач. палітаддзелаў забяспечыць поўнае асвятленне ў раённым друку ўсёй работы па праверцы становішча насеннага фонда. Рэдактарам цэнтральных газет—«Звязда», «Калгаснік Беларусі» і «Рабочий»—у сваю чаргу ўстанавіць на час правядзення дэкадніка спецыяльную старонку, прысвечаную ходу праверкі насеннага і страхавога фонда як у раёнах, так і ў пазасобных калгасах, саўгасах і аднаасобным сектары.

11. Даручыць улаўнаркамсаўгасаў даць адпаведную дырэктыву па сваёй лініі аб праверцы становішча насенных фондаў у саўгасах.

12. ЦК і СНК лічаць, што правядзенне гэтай праверкі сапраўднага становішча насеннага страхавога фонда (хаванне, якасць насення і т. д.) безумоўна з'яўляецца сур'ёзнайшай праверкай работы раённых зямельных органаў (райза, МТС аграперсанала). Заг. райза абавязаны паставіць сваю работу так, каб поўнаасцю забяспечыць мерапрыемствы, правадзімыя калгасамі, саўгасамі і сельсаветаў па праверцы транзітнымі сіламі, практычнымі ўказаннямі і апэратыўнай арганізацыйнай дапамогай.

13. РК КП(б)Б падводзяць вынікі ўсёй работы па праверцы і, рухаўшы паведамленні аб праведзенай рабоце заг. райза, дырэктару МТС і саўгасаў, раённага агранома і старшага агранома МТС, над праўленняў буйных калгасаў і пазасобных сельсаветаў, паведамляюць аб выніках праробленай работы ЦК КП(б)Б—сельгасаддзел, а нач. палітаддзелаў і дырэктары МТС і заг. райза—Наркамзем не пазней 17 сакавіка. Прычым ЦК і СНК папярэджваюць сакратароў РК і нач. палітаддзелаў МТС, што яны абавязаны асабліва прыняць усе меры, забяспечваючыя паступленне матэрыялаў ва ўказаны тэрмін.

14. Даручыць пракурору рэспублікі т. Кузьміну даць на месца па сваёй лініі адпаведнае ўказанне, на падставе гэтага рашэння, аб быстрым правядзенні судовых спраў, звязаных з раскрадваннем, псаваннем насення і т. д., перадаваемых калгасамі, сельсаветаў і раёнамі.

15. ЦК і СНК выражаюць упэўненасць у тым, што як раённыя партыйныя, савецкія і гаспадарчыя арганізацыі, так і ў асабліваасці калгасы, сельсаветы, саўгасы прымуць усе меры да таго, каб гэтае рашэнне было б сапраўды па-большэвіцку праведзена ў жыццё, забяспечыўшы гэтым самым ўзмоцненае правядзенне сяўбы і высокую ўраджайнасць соцьялістычных палёў Беларусі.

Гэта пастанова павінна быць расклеена на відным месцы ва ўсіх калгасах, соўгасах, сельсоветах, дамах соцкультуры. Пярвічныя партыйныя арганізацыі і комсамольскія ячэйкі, сельсоветы, настаўнікі школ абавязаны арганізаваць масавую чытку гэтай пастановы з такім разлікам, каб кожны калгаснік, аднаасобнік, кожны рабочы соўгаса ведалі-б цалкам і поўнасьцю аб усіх намечаных мерапрыемствах па барацьбе за дображаснае насенне веснавой сяўбы.

Сакратар ЦК КП(б)Б—Н. Гікало.

Нам. старшыні СНК БССР—Балцін.

Галоўлітбел №А 2217.

Тыраж 8.290.

464.640 друк. зн. (8 $\frac{1}{2}$ арк.)

Здана ў набор 7/II—34 г.

Падпісана да друку 23/II—34 г.

Набрана на лін. № 6

Адк. кар. друк. А. Мацкевіч

Рэдкалегія

Галенда
Горын
Злоткін
Картукоў
Конік
Ляўкоў
Мікін
Посса
Ратнек
Тамаркін

Друкарня імя Сталіна № 206.

